

İzmir

Gönüllü Yerel
Değerlendirme

Raporu 2021

İZMİRSKGA

İzmir Sürdürülebilir Kentsel Gelişim Ağı

İzmir Büyükşehir Belediyesi, Mimar Sinan Mahallesi 9 Eylül Meydanı No:9/1 Kültürpark içi
1 No'lu Hol Konak / İZMİR
www.izmirskga.org / info@izmirskga.org / Sekreteryaya Tel: 0232 293 1200-3910

Bu yayın İzelman A.Ş. tarafından basılmıştır.

İzmir Gönüllü Yerel
Değerlendirme **Raporu**
2021

İçindekiler

i İzmir Hakkında.....	06
ii İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Önsöz.....	12
iii İzmir İl Ekonomik Kalkınma Koordinasyon Kurulu Başkanı Önsöz.....	14
iv Sürdürülebilir Kentsel Gelişim Ağı Genel Koordinatörü Önsöz.....	16
v Gönüllü Yerel Değerlendirme Raporları ve Sürdürülebilirliğin Geleceği.....	18
vi İzmir VLR Organizasyon Şeması.....	20
vii Zihin Haritası.....	24
viii Katkı veren Kurumların Listesi.....	26
ix İdari Kurul Tanıtım.....	32
x Koordinasyon Kurulu Tanıtım.....	34
xi Araştırma ve Yazım Sürecine Katkı Verenler Tanıtım.....	36
xii Araştırma Grubu Tanıtım.....	37
xiii Danışma Kurulu Tanıtım.....	38

1. Araştırma Sürecinde Öğrendiklerimiz: Gönüllü Yerel Değerlendirme ve Sürdürülebilirliğin Başarılı Yerelleştirilmesi için Tartışmalar: Kentler için Yol Haritası ve Tartışılması Gerekenler: Yönetişim, Veri Kaynakları ve Verinin Demokratikleşmesi..... 41

- 1.1 Gönüllü Yerel Değerlendirme Raporu ve Yönetişim
- 1.2 Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ve Gönüllü Yerel Değerlendirme Raporları için Veri İhtiyacı ve Veri Kaynakları Üzerine
- 1.3 Verinin Demokratikleşmesi

2. İzmir Metodolojisi.....51

3. Beklenmeyen Bir Kriz: COVID- 19 ve Yerelde Mücadele 61

- 3.1 COVID-19 Pandemisinin Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları Üzerindeki Etkileri
- 3.2 COVID-19 Pandemisinde Yerel Yönetimler
  - 3.2.1 COVID-19 Pandemisinde İzmir Büyükşehir Belediyesi Çalışmaları
- 3.3 COVID-19 Pandemisinde Sivil Toplum
  - 3.3.1 İzmir’de Sivil Toplumun Pandemi Çalışmaları

4. Sanayi ve İş Dünyasının Sürdürülebilirlik Gündemi	73
4.1 İzmir Ekonomik Kalkınma Koordinasyon Kurulu Hakkında	
4.2 İzmir SKGA ve İEKKK	
4.3 İEKKK Gönüllü Yerel Değerlendirme Raporu Mevcut Durum Analizi	
4.4 Öneriler ve Yorumlar	
5. Kent Genelinde Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları	
5.1 SKA1 Yoksulluğa Son.....	79
5.2 SKA2 Açlığa Son.....	89
5.3 SKA3 Sağlık ve Kaliteli Yaşam.....	103
5.4 SKA4 Nitelikli Eğitim	115
5.5 SKA5 Toplumsal Cinsiyet Eşitliği	127
5.6 SKA6 Temiz Su ve Sanitasyon.....	141
5.7 SKA7 Erişilebilir ve Temiz Enerji	155
5.8 SKA8 İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme.....	169
5.9 SKA9 Sanayi Yenilikçilik ve Altyapı	183
5.10 SKA10 Eşitsizliklerin Azaltılması	197
5.11 SKA11 Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar	209
5.12 SKA12 Sorumlu Üretim ve Tüketim	229
5.13 SKA13 İklim Eylemi.....	239
5.14 SKA14 Sudaki Yaşam.....	251
5.15 SKA15 Karasal Yaşam	265
5.16 SKA16 Barış Adalet ve Güçlü Kurumlar	277
5.17 SKA17 Amaçlar için Ortaklıklar.....	287
6. Doğayla Uyumlu Yaşam için Havzalara Bir Bakış	293
6.1 Bakırçay/Gediz Havzası	
6.2 Küçük Menderes Havzası	
6.3 Yarımada	
7. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının Hayata Geçirilmesi için Üç Önemli Boyut ve İzmir	335
7.1 Kültür	337
7.2 İnsan Hakları	345
7.3 Dijital Demokrasi	349

İZMİR

Geçmişin, Şimdinin ve
Geleceğin Kenti

Samorna Smurna Smyrna İzmirni Yezmir Ismir İzmir

Kentimizin adı tarihte farklı adlarla anılmıştır ve süreç içinde İzmir halini almıştır. Evliya Çelebi'nin 17. yüzyılda, Halkapınar'da eğlenirken gördüğü İzmirli, Amazon, Leleg, Aiol, Ion, Roma, Bizans dönemlerini yaşamış, 1426'da Osmanlı yönetimine geçmiş ve nihayet 9 Eylül 1922'de bir ülkenin kurtuluşunu ve bağımsızlığını, tarihe bir daha silinmeyecek biçimde yazmışlardır.

M.Ö 6500 yıllarına ait bir yerleşim olan Yeşilova Höyüğü'nde ele geçen bulgulara göre İzmir, 8500 yıllık hafızaya sahip tarihi bir kenttir. Zengin, güçlü başarılı bir kültürel anlayış ile sanatta, edebiyatta, mimaride, ticarete inanılmaz ilerlemelerin merkezi durumundaki bu kentin bize sunduğu bu birikim, bugün UNESCO tarafından Dünya Mirası Listesi'ne girmeye aday bir kent olarak tüm dünya ile paylaşılmaya hazır. Bu tarihsel birikime dayalı kökleri o kadar derin ki, bunlar ortaya kondukça kentin kendine güveni daha da artacak.

İzmir'den söz edilirken sıklıkla kullanılan kavramlar olan; değişim, uygarlık, adalar denizi Ege, kültür, sanat, ticaret, yaşam sevinci, bağımsızlık ve demokrasi kelimeleri bu kentin geçmiş, şimdi ve gelecek arasında öncü rolünü tekrar tekrar bize hatırlatmaktadır

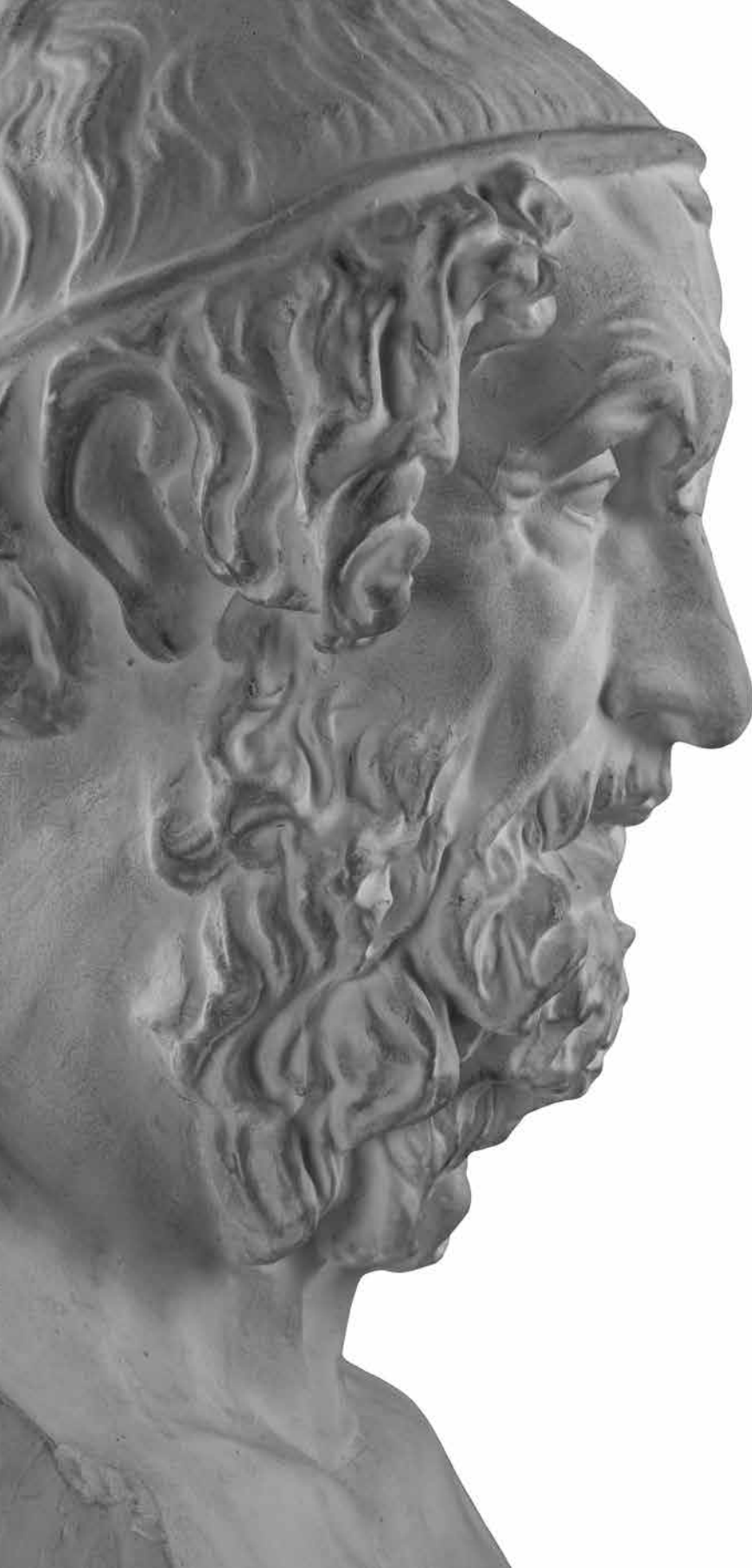

Bayraklı'da kendini gösteren kentleşme belirtileri, saldırılarla zaman zaman yok edilmeye çalışılsa da söylenceye göre İskender'in gördüğü düş üzerine, Kadifekale yamaçlarında bir kent kimliğine dönüştürmüştür. Roma dünyasının seçkin kenti, Bizans imparatorluğunun başkent düzeyinde sayılan dinsel merkezlerinden biriydi, beylikler döneminde kasaba kimliğindeyken, dünya devleti Osmanlı İmparatorluğu'nun Dünya'ya açılan kapısı olarak anılmıştır. Tüm bunların yanında salgın hastalıklar, depremler, yangınlar, savaşlar tarihin ve coğrafyanın, İzmirilileri bıkmadan sınamak için kullandığı olumsuzluklardı.

Binlerce yıllık tarihinde değişik yönetim biçimleri yaşadıkten sonra, 1081'de Çakabey'in ele geçirdiği İzmir; 1425 yılında Osmanlı'ya katılmış "Sığıla Sancağı" olarak anıldıktan sonra, 1811 yılında Aydın Vilayeti'nin merkezi olmuştur. 20 Nisan 1924'te sancaklar ortadan kalkmasıyla İzmir il kimliği kazanmıştır.

Çok uzun bir geçmişe sahip İzmir'in kent belleğinde sayısız ad, olay ve kente kimlik kazandıran olgu ve kavramlar vardır. Homeros'tan Attila İlhana'ya şairleri, kültür ve sanat insanları, Bornova'dan Kemeraltı'na semtleri, Agora'dan Kadifekale'ye görülmezse olmaz mekanları, boyozundan imbatına "işte İzmir" dedirten keyifleri, Kültürpark'tan Kordon'una "ne güzel bir kent" dedirten insan emeği ile kentimiz, tarihin ve coğrafyanın eşsiz bir armağandır. İlklerin kenti olan İzmir, aynı zamanda kültür, sanat ve uygarlık mirası bir kenttir. Ülkemizde Türk kadınının tiyatro sahnesine çıkmasından uluslararası fuara, İktisat Kongresi'nden Universiad'a sayısız illere ev sahipliği yapan İzmir, Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının sahiplenilmesi ve daha da önemlisi gerçekleştirilmesi konusunda da ülke ve bölgesinde öncü rol oynamaktadır.

Homeros'tan Victor Hugo'ya

Homeros'un kenti olan İzmir, efsaneleşmiş coğrafyası ve mekânsal hafızasıyla tarihin sadece bir konuğu değil aynı zamanda taşıyıcısı durumundadır...

Homeros'un efsaneleriyle şekillenen coğrafyamız günümüzde de ilkleri ve yenilikleri bölgesine getirme ve bölgesinin en verimli çıktılarını dünya üzerine yayma peşindedir...

Bir Alsancak Hikayesi ve Victor Hugo

Eski adı Punto olan Alsancak yıllar boyu İzmir'in simgesi olmuştur. Dünyaca ünlü birçok seyyah ve yazarın şiir ve eserlerinde yer almıştır. Victor Hugo 1829 yılında yayınlanan "Les Orientales" isimli kitabındaki "La Captive" isimli şiirinde ünü batıya yayılan İzmir'i bir prenesse benzetir. Şiir şöyledir; "İzmir, bir prenestir çok güzel küçük şapkasıyla. Mutlu ilkbaharlar durmaksızın onun çağrısına yanıt verir. Nasıl vazo içindeki çiçekler gülümserse, O da denizler arasından ışıldar. Hatta Arşipel'in yaratılışından çok daha tutkulu..." Dünya edebiyatında silinmez izler bırakan şair Hugo, İzmir'e gelmemesine karşın kentin ününden efsaneli büyüünden ve bir amazon kraliçesi tarafından kurulup isimlendirilmesinden etkilenmiştir. Bahsettiği ise İzmir'in yoksul ve çöküntü halindeki mahalleleri değil, Alsancak sınırları içindeki Frenk Mahallesi'dir. Alsancak'ta Levantenler Rumlar, Ermeniler, zengin diğer batılı kesimler oturmaktadır. Kıbrıs Şehitleri Caddesi'nin iki tarafında uzanan bu dönemlerden kalma yapılar değişik ve özgün mimarileriyle halen bir inci gibi dizilir.

Halen diyoruz çünkü tarihinin başından beri İzmir çok kültürlü ve çok boyutlu yapısını korumaya devam etmektedir.

4.5 milyonu aşan nüfusunu yine değişik topraklardan, değişik geçmiş ve kültürlerden gelen insanlar oluşturmakta ancak İzmirli olmak herkes için halen ortak payda olmayı sürdürülebilmektedir. Gücünü buradan alan kentimiz bu özellikleri sayesinde hem hoşgörünün hem de medeniyetin beşiklerinden biri olma iddiasını antik çağlardan bugüne devam ettirebilmektedir.

Aynı zamanda kent ve kırsal boyutları için ortaklaştırıcı politikalar ve hizmetlerin üretilmesinin gerekliliğinin farkında olarak Sürdürülebilir Kalkınma ve Yeşil Yaşam alanları ümit verici bir geleceğin habercisi olmaktadır.

Havzalarımızın tarım alanlarında yetiştirdiğimiz ürünler ile merkez ilçelerimizde her yeni gün bir yenisini kattığımız hatıralarımız İzmirli olmak duygusunu pekiştirmektedir. Bu duygu bütünlüğü sadece bir romantizm olarak hayatlarımızda yer etmemekte aynı zamanda havzalardan gelen; doğanın merkeze etkisinin oldukça gerçekçi bir yansımaya işaret etmektedir.

Dünya tarihinin önemli bir parçası, bugünün incisi olan kentimiz bu nedenlerden ötürü geçmişinin verdiği güven ile şimdinin gerekliliklerine çok daha farklı bakabilmektedir.

Bu bakış bizlerin evi olan İzmir ve bütün insanlığın evi olan Dünyamız ile içinde bulunan her şey ve herkes için bir zorunluluktur.

İZMİR Gönüllü Yerel
Değerlendirme Raporu ve
**Dirençlilik için
Kent İttifakı**

Ünlü düşünür Karl Polanyi'nin, "Büyük Dönüşüm" adlı kitabı şu meşhur cümleyle başlar:

"19.yüzyıl uygarlığı çöktü..."

Kitabın temel tezi şudur: On dokuzuncu yüzyılda giderek benimsenen serbest piyasa ekonomisi, zamanla siyaseti ve kurumları kuşatarak geleneksel toplum ilişkilerini ortadan kaldırmış ve yerine yapay piyasa toplumunu ortaya çıkarmıştır. İngiltere'nin köylerinden başlayarak tüm Avrupa'ya yayılan bu süreçte, kitleler kırsalda "çitleme hareketleriyle" önce mülksüzleştirilmiş, sonra kentlere göç ettirilerek fabrikalarda ücretli emeğe zorlanmış ve sermayenin hizmetine girmiştir. Emek-sermaye çatışmasında ortaya çıkan sermaye karlılık krizi sırasıyla Birinci Dünya Savaşı ve faşizme giden yolu açmıştır.

Polanyi'nin tespitleri günümüze hala ışık tutmaktadır. Çünkü piyasa ekonomisi küreselleşmiş ve bugün toplumların kaderini hiç olmadığı ölçüde belirleyen bir hal almıştır. Bugün piyasa güçlerinin yarattığı küresel eşitsizlik, adaletsizlik ve yoksullukla boğuşan dünya toplumları, aynı zamanda var olma ve değerlerini savunma mücadelesi vermektedir.

İşte bu mücadelenin en güzel örnekleri ise kentlerde verilmektedir. Çünkü kentler, geçmişten günümüze doğada, yaşamda ve ekonomide denge arayışına sahne olan kadim mekânlardır.

Bir kentin gücü ise, her şeyden evvel yöneticiler ve kent aktörlerinin toplumsal güçlere verdiği destekten kaynaklanmaktadır. Bir başka deyişle, emeği, toprağı, parayı ve bilgiyi metalaştıran piyasa güçleri karşısında toplumsal güçlerin kapasitesi ve dirençliliği kentin geleceğini şekillendirmektedir.

Polanyi toplumsal güçlerin piyasa güçleri karşısında oluşturduğu bu dengeyi zamanında "çifte hareket" kavramıyla açıklamış ama "dirençlilik" kavramı günümüz dinamiklerini sanki daha iyi özetlemekte...

Ayrıca dirençlilik, yerelin dinamiklerini anlamak açısından da eşsiz bir kavram...

Örneğin, İklim Krizi ve pandeminin etkileri sadece insan-doğa ilişkisini tüm dünyada sorgulatmakla kalmadı, aynı zamanda piyasa-toplum ilişkisini de yeniden gündemimize taşıdı. Özellikle COVID-19 krizi, dayanışma esasına dayanan bir yerel ekonomik düzenin 'dirençlilik' açısından hayati ve gerekli olduğunu bizlere gösterdi.

İşte İzmir Büyükşehir Belediyesi olarak bu sorumlulukla harekete geçerek, pandeminin ortaya çıkaracağı muhtemel ekonomik, sosyal ve sağlık sorunlarına karşı kent genelinde alınacak tedbir ve çözümlerin yer aldığı 'Kriz Belediyeciliği Eylem Planı'nı Türkiye'de hazırlayan ilk şehir olduk. Halkın Bakkalı projesini hayata geçirerek, dijital bir platform üzerinden yoksul aileler için gıda bağıışı yapılabilmesini sağladık. Bu faaliyetler, pandemi döneminde Türkiye'nin en büyük dayanışma kampanyası olarak tarihteki yerini aldı.

Sosyal-ekonomik dirençliliğe ek olarak, ekolojik dirençliliği güçlendirmek amacıyla, EBRD hibe desteğiyle Yeşil Şehir Eylem Planı (GCAP) ve Sürdürülebilir Enerji ve İklim Eylem Planı (SECAP) hazırladık. Ayrıca yakın bir zamanda hazırladığımız Doğayla Uyumlu Yaşam Strateji belgesi, doğanın kente nüfuz

etmesini ve İzmir’i yeşil koridorlarla birbirine bağlamayı amaçlayan detaylı bir çalışmadır. Bu çalışma kapsamında, özellikle şehir merkezinden kırsal alanlara uzanan İzMiras rotaları oluşturarak şehir merkeziyle kırsal alanın kültürü arasında bağ kurmayı ve sosyal açıdan birbirinden kopuk farklı mahalleleri birbiriyle buluşturmayı hedefliyoruz.

Özetle İzmir, Türkiye’de politika ve strateji geliştirebilen öncü bir şehir...

İzmir, demokrasiye, şeffaflığa ve ortak akla inanıyor...

Daha sürdürülebilir bir gelecek ve kentsel dirençlilik için tüm kent aktörleriyle birlikte hareket etmemiz gerektiğini biliyor ve “yeşil yeni düzen” için gerekli tüm adımları atıyoruz.

Bu sürecin en önemli adımlarından biri olarak gördüğümüz İzmir Gönüllü Yerel Değerlendirme Raporu (İzmir VLR) “kent ittifakı” modeli çerçevesinde hazırlandı.

Yani İzmir Sürdürülebilir Kentsel Gelişim ağı öncülüğünde, İzmir Büyükşehir Belediyesi, sanayi ve iş dünyası, sivil toplum kuruluşları, üniversitelerin içerisinde yer aldığı kentimizin en büyük çatı kuruluşu İzmir İl Ekonomik Kalkınma Koordinasyon Kurulu ve yanı sıra UCLG-MEWA, UNDP, UNSDSN gibi uluslararası kuruluşların katkılarıyla ve katılımı en üst seviyede tutan bir perspektifle hazırlandı.

Bu süreçte İzmir SKGA tarafından oluşturulan idari kurul, akademik danışma kurulu ve koordinasyon kurulu gibi önemli kurumsal mekanizmalar, kentin tüm önemli aktörleri ve kurumlarıyla iletişim sağlarken, İzmir VLR’na dair farkındalığı artırması amacıyla çeşitli eğitim ve çalıştaylar organize edildi...

İzmir ilçe belediyeleri sürdürülebilirlik ofisleri temsilcilerimiz başta olmak üzere, online eğitimlere toplam binin üzerinde kişi kendi kurum ve kuruluşlarını temsilen katıldı.

İzmir VLR raporunun en önemli özelliği, tüm katılımcılarla yapılan çalıştaylar sonucunda İzmir için belirlenen yerel amaçlar ve yerel göstergelerdir. Bir başka deyişle İzmir VLR raporu, sürdürülebilir kalkınma amaçlarını yerelleştirmiş ve 169 küresel alt amacı grup tartışmalarıyla yeniden yorumlamıştır. Böylece toplamda İzmir kent geneli için 100 alt hedef ve 160 yerel gösterge seti belirlenmiştir. İzmir yerel amaçları ve göstergeler Türkiye’deki saygın uzmanlardan oluşan akademik danışma kurulu tarafından onaylanmıştır.

İzmir VLR raporunda sürdürülebilirlik açısından önemli gördüğümüz “İnsan Hakları”, “Kültür” ve “Dijital Demokrasi” kavramlarını üç boyut şeklinde ayrıca ele aldık ve bu alanlardaki mevcut durum analizimizi paylaştık.

Sonuç olarak, İzmir VLR raporunun sadece kentimiz için değil, tüm ülkemiz ve diğer dünya kentleri için ilham verici olmasını diliyoruz.

Tunç SOYER

İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı

Yeşil Mutabakat yolunda

İZMİR ve İEKKK

Küresel yoksulluk, eşitsizlik, iklim krizi ve doğal felaketler gibi can yakıcı sorunlar karşısında, dünyanın ve insanlığın geleceği için “sürdürülebilirlik” kavramı her geçen gün daha fazla önem kazanıyor.

Bu sorunların üstesinden gelebilmek için dünya toplumları arasındaki mevcut iş birliği ve dayanışma örneklerinin yanı sıra, yeni toplumsal düzen arayışlarına da tanık oluyoruz.

Bu arayış içinde dünyamız ciddi bir dönüşümden geçiyor...

Ülkeleri, toplumları ve piyasaları şekillendiren bu yapısal dönüşümde ekonomik büyüme artık tek başına bir anlam ifade etmiyor...

Öyle ki, sanayileşme döneminden miras kalan ve doğanın sömürüsüne dayalı hakim ekonomik anlatılar, öğretiler ve yaklaşımlar tek tek iflas ederken, doğayı merkeze alan bir sosyal büyüme modeli tarihsel bir zorunluluk haline geliyor.

Aydınlanmacı aklın öne çıkardığı bireyi değil, aksine bireyin doğa ve toplum karşısındaki sorumluluğunu önceliklendiren bu yeni düzen arayışını Batı dünyası günümüzde “yeşil mutabakat” olarak tarif ediyor.

Bu noktada yeşil mutabakat’a giden tarihsel arka planı kısaca anımsamakta fayda var: Bilindiği üzere 1960’larda yine Batı’da başlayarak büyüyen ve giderek derinleşen Yeşiller hareketi, önce siyasi bir harekete dönüşerek partileşti ve 2000’lerden itibaren merkez partilerin karşısında iktidar alternatifi oldu. Günümüzde yeşil siyaset, piyasa ilişkilerine nüfuz etmeyi başararak “yeşil piyasa”, “yeşil ekonomi” ve “yeşil büyüme” gibi kavramlarla bizi tanıştırmış durumdadır. Bu başarıyı taçlandıran en önemli şey ise artık bu kavramların dünyada yeni bir toplumsal düzenin şifrelerini oluşturmalarıdır.

Avrupa Birliği şimdi “Yeşil Mutabakat” konsepti içinde bireyin, sivil toplumun, siyasi ve ekonomik kurumların, piyasaların, kentlerin ve hatta ülkelerin rolünü yeniden tanımlayarak aktörleri ortak sorumluluk ilkesi çerçevesinde hareket etmeye davet ediyor. Fakat en önemlisi AB, sınırda karbon vergisi ve yeşil finansman gibi çeşitli düzenlemelerle komşu ülkeleri de bu sürece uyum sağlamaya zorluyor.

İşte bu noktada, İzmir İl Ekonomik Kalkınma Koordinasyon Kurulu (İEKKK), kentin en güçlü ve üst düzey ekonomik, sosyal ve siyasi aktörlerini bir araya getiren büyük bir çatı kuruluş olarak Yeşil Mutabakat sürecinin önemini fark etmiş ve bu doğrultuda gerekli kurumsal adımları atmaya başlamıştır.

İEKKK bünyesinde yer alan sanayi ve iş dünyası, meslek odaları, sivil toplum kuruluşları ve üniversitelerin üst düzey temsilcileri, sürdürülebilirlik gündemini artık yakından takip etmekte ve bu konuda daha fazla çalışma yürütmektedir.

Özellikle yoksulluk, iklim krizi, enerji ve su yönetimi, cinsiyet eşitliği, biyoçeşitlilik ve tarihsel miras gibi temel alanlarda somut adımlar atmak ve sektörel bazda ortak politikalar geliştirmemiz gerektiğini biliyoruz.

Elbette bu uzun bir süreç, hatta bunun adını “sürdürülebilirlik yolculuğu” olarak tarif etmek mümkün...

İzmir Gönüllü Yerel Değerlendirme Raporu (İzmir VLR), bu yolculuğun önemli bir kilometre taşını oluşturuyor.

İzmir Sürdürülebilir Kentsel Gelişim Ağı ve İzmir Büyükşehir Belediyesi ile birlikte ve çeşitli ulusal/uluslararası kurum ve kuruluşların değerli katkılarıyla hazırlamış olduğumuz bu raporu “ortak geleceğimiz” bakımından son derece anlamlı buluyor, diğer dünya kentlerine ilham verici olmasını temenni ediyorum.

Sıtkı ŞÜKÜRER

İzmir İl Ekonomik Kalkınma Koordinasyon Kurulu Başkanı

Sürdürülebilir Kentsel
Gelişim Ağı ve
İZMİR VLR

İçinde bulunduğumuz yüzyılın büyük problemleri ve buhranları karşısında dünyaya hala umutla bakabilmek için anlamlı kelimelere, kavramlara ve ideallere ihtiyacımız var.

Tıpkı adalet, eşitlik, özgürlük ve demokrasi gibi kavramların tarihin akışına yön verdiği ve büyük kitleleri peşinden sürüklediği gibi, şimdi günlük hayatta sıkça kullanılan “sürdürülebilirlik” kavramının insanlığın geleceğini köklü bir şekilde değiştireceğine inanıyorum.

Bruntland Raporu’ndan (1987) bu yana sürdürülebilirlik kavramının tanımıyla alakalı genel bir mutabakat olsa da, tüm dünya çapında geliştirilen bütüncül politikalar, projeler ve uygulamalar sayesinde kavram her geçen gün zenginleşiyor.

Bunun da ötesinde kavramın birleştirici ve dönüştürücü gücü giderek fark ediliyor. En başta ülkeler, kentler ve kurumlar sürdürülebilirlik kavramı etrafında daha fazla bir araya gelerek yeni bir sosyal ve ekonomik düzen inşa etmeye çalışıyorlar.

Bu çabalar son otuz yılda Birleşmiş Milletler (BM) çatısı altında gerçekleşen uluslararası zirveler, Gündem 21 ve Milenyum Kalkınma Hedefleri sayesinde kurumsallaştı ve sürdürülebilir kalkınma amaçlarının (SKA) kabulüyle yeni bir boyut kazandı.

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ya da diğer adıyla “Küresel Hedefler”, 2015 yılında yine BM çatısı altında kabul edildiğinde, dünya toplumları – ve muhtemelen siyasi karar alıcılar da- büyük bir dönüşümün eşliğinde olduklarının elbette farkında değillerdi.

Aynı yıl düzenlenen BM İklim Değişikliği Konferansı’nın hemen sonrasında Ekvator’da yapılan Habitat III Zirvesi (2016) sürdürülebilir kalkınma amaçlarına ulaşmada yerel yönetimlerin rolünü tanıyan ve vurgu yapan YENİ KENTSEL GÜNDEM’in kabul edilmesini sağladı. Böylece kentler, Habitat III zirvesi sonucu sürdürülebilirlik gündeminde küresel bir aktör olarak sahneye çıkarken, Yeni Kentsel Gündem yerel yönetimlerin yararlanacağı bir eylem planı olarak tarihteki yerini aldı.

Sürdürülebilirlik kavramının dönüştürücü gücü bugün sadece yerel yönetimlerle sınırlı değil. Bugün sanayi ve iş dünyasından bankacılık sektörüne, sivil toplum kuruluşlarından akademiye kadar her alanda varlığını hissettiriyor. Öyle ki, sürdürülebilirlikten doğan “yeşil finansman, yeşil ekonomi ve yeşil sektör” gibi çeşitli yeni kavramlar günümüzde piyasa-toplum ilişkilerini de dönüştürmektedir.

Avrupa Yeşil Mutabakatı, bu mucizevi dönüşümün çok önemli bir çıktısıdır. Dikkatli incelendiğinde bunun Avrupa’da yeni bir sosyal ve ekonomik düzenin ilk adımları olduğu görülecektir. Zaten, çeşitli çevrelerde bunun “yeşil yeni düzen” olarak tarif edildiğini biliyoruz.

Bu nedenle ülkemiz başta olmak üzere, kentimiz İzmir’in tüm aktörlerinin bu süreci büyük bir dikkatle takip etmesi ve iş birliği içinde hareket etmesi gerekiyor.

İşte bu noktada, İzmir Sürdürülebilir Kentsel Gelişim Ağı “17 Küresel Amaç “çerçevesinde ve “ilçe sürdürülebilirlik ofisleri” aracılığıyla ortak politikalar, projeler ve uygulamalar geliştirilmesini hedefleyen bir ağ olarak aynı zamanda bu alanda benzer çalışmalar yürüten kentin önemli kurum ve kuruluşlarıyla birlikte iş birliği yapıyor.

Bugün 25 ilçe belediyesinde sürdürülebilirlik ofisi kurarak başarıyla kurumsallaşan ve AB Türkiye Delegasyonu desteğiyle Genç Sürdürülebilirlik Elçileri Programı projesini başlatarak Türkiye’de bir ilki gerçekleştiren İzmir Sürdürülebilir Kentsel Gelişim Ağı, yürüttüğü diğer çalışmalar ve yönetim modeliyle İzmir’den Türkiye’ye ve dünyaya örnek olmayı arzuluyor.

Burada tek tek sayamayacağım pek çok örnek içerisinde İzmir Gönüllü Yerel Değerlendirme (İzmir VLR) raporu önemli bir kilometre taşı teşkil etmektedir.

Çünkü kentin en büyük çatı kuruluşu İzmir İl Ekonomik Kalkınma Koordinasyon Kurulu ve İzmir Büyükşehir Belediyesi ile birlikte ve en önemlisi yerel ve uluslararası kuruluşların destek ve katkılarıyla hazırladığımız İzmir VLR raporu “kent ittifakı” adını verdiğimiz bir iş birliği modeliyle hazırlandı.

Şunun çok iyi farkındayız ki, İzmir VLR sadece kentin uluslararası görünürlüğünü ve rekabetini arttırmakla kalmayacak, aynı zamanda Avrupa Yeşil Mutabakat uyum sürecinde kentimizin tüm siyasi, ekonomik ve kültürel aktörlerine önemli bir avantaj sağlayacak.

Ayrıca kentin genel sürdürülebilirlik fotoğrafını çeken İzmir VLR, bir sonraki versiyonda yeni kurumsal katılımlar ve onların katkılarıyla daha da zenginleşerek dinamik bir görünüme bürünecek. Dileriz ki İzmir VLR sadece ülkemiz değil tüm dünya kentlerine ilham kaynağı olur.

Bu vesileyle, raporun hazırlanmasında öncülük eden başta İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Sn. Tunç Soyer ve İzmir İl Ekonomik Kalkınma Koordinasyon Kurulu Başkanı Sn. Sıtkı Şüküer olmak üzere, raporun hazırlık sürecine destek ve katkı veren tüm kurum ve kuruluşlara, ağıımız İcra ve Genel Kurul üyelerine, ilçe sürdürülebilirlik ofislerimizin temsilcilerine ve koordinasyon ekibinde büyük emek veren araştırmacılarımıza teşekkür ve şükranlarımı sunuyorum.

Ruhisu Can AL

Sürdürülebilir Kentsel Gelişim Ağı Genel Koordinatörü

Gönüllü Yerel Değerlendirme Raporları ve
**SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİN
GELECEĞİ**

Gönüllü Yerel Değerlendirme Raporları 2018 yılından beri dünyanın öncü kentleri tarafından ortaya konulmaktadır.

2015 yılından beri sürekliliği sağlanmaya çalışılan Ulusal Gözden Geçirme Raporlarının tek başına yeterli ve kapsayıcı olamayacağına anlaşılması üzerine kentler inisiyatif olarak tamamlayıcı ve destekleyici raporlama çalışmalarına başlamışlardır.

Bu raporlama biçimi kentlerin Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarına ulaşma hususunda mühim bir irade beyanı olarak nitelendirilebilir.

Ek olarak, kentler beyanlarını takriben hem kendilerini gönüllü olarak izlemeye çalışmakta hem de üretilen hizmet ve politikaların “Lingua Francası” olan Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları aracılığıyla ortak bir dile, ortak bir anlayışa kavuşmaktadırlar.

Bu ortak dil ve anlayışın resmedilip, ilerlemenin ya da duraksamanın takip edilebileceği pratik araçların başındaysa Gönüllü Değerlendirme Raporlarında Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının yerleştirilmesi ile bu amaçların hayata geçirilmesi noktasında oynayabileceği önemli rol göze çarpmaktadır.

Kentin ve kentlinin kendini SKA’lar çerçevesinde düzenli olarak izlediği ve değerlendirdiği bir mekanizmaya evrilmesiyse aslında raporlamanın yukarıda bahsedilen rolünü yansıtmaktadır. Bunun nedeni SKA’ların yaşayan ve süreklilik arz eden sorunlara dönük olarak tasarlanmasıdır. Yoksulluk, Eşitsizlik ve Çevre sorunları yerinde durmamakta, mücadele canlı bir şekilde gerçekleşmektedir. Bu canlılığın karşısında yaşayan bir mekanizmanın yerini alması da doğal olarak mücadelenin başat unsurudur.

İşte bu nedenlerden ötürü raporlamaların sürekliliği, katılımıcılığı ve iyi bir şekilde biçimlendirilmiş gösterge altyapısına sahip olması üzerinde durulması gereken esas meseleler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Dolayısıyla, İzmir’de hazırladığımız raporun temel amacı, en başından beri, kentin sürdürülebilirlik gündemini genel hatlarıyla yansıtmak olmuştur. İzmir’in yoksulluğu, İzmir’de Eşitsizlik, İzmir’in İklim Kriziyle mücadelesi... Biz kentli olarak Kalkınma Amaçlarından ne anlıyoruz? Bu sorular bütün araştırmacıların

aklında yer ederken, bir yandan da uygun veri kaynakları ve göstergeler bulunmaya çalışılmış, sürecin devamlılığının nasıl olabileceği paydaş kuruluşlarla tartışılmış, eğitimler ve çalıştaylar düzenlenmiştir. Bu şekilde kentin sürdürülebilirlik gündemi ortaya konulurken bir yandan da yukarıda bahsedilen süreklilik ve katılımçılık unsurları tesis edilmeye ve kentte yaygınlaştırılmaya çalışılmıştır

Bu yayılma Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının kentin daimi gündemi olabilmesi için de mecburidir.

Bu mecburiyet bir sonraki bölümde bahsedilecek olan yönetim, veri kaynakları ve verinin demokratikleşmesi gibi teknik alanlarla beslendiği andan itibaren, bir kentin Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarına ulaşmasında tahmin edilebileceğinden çok daha etkili bir rol oynayacaktır.

Kentler yaşamın merkezi, Kalkınma Amaçları da kentlerde devam eden yaşamın sosyal, ekonomik ve çevresel bağlamda bütünleştirici ve birbirini destekleyen adımlarıysa, Gönüllü Yerel Değerlendirme Raporları da bu süreç içerisinde kentlerin akılcı ve bilimsel karnesi olarak nitelendirilebilir.

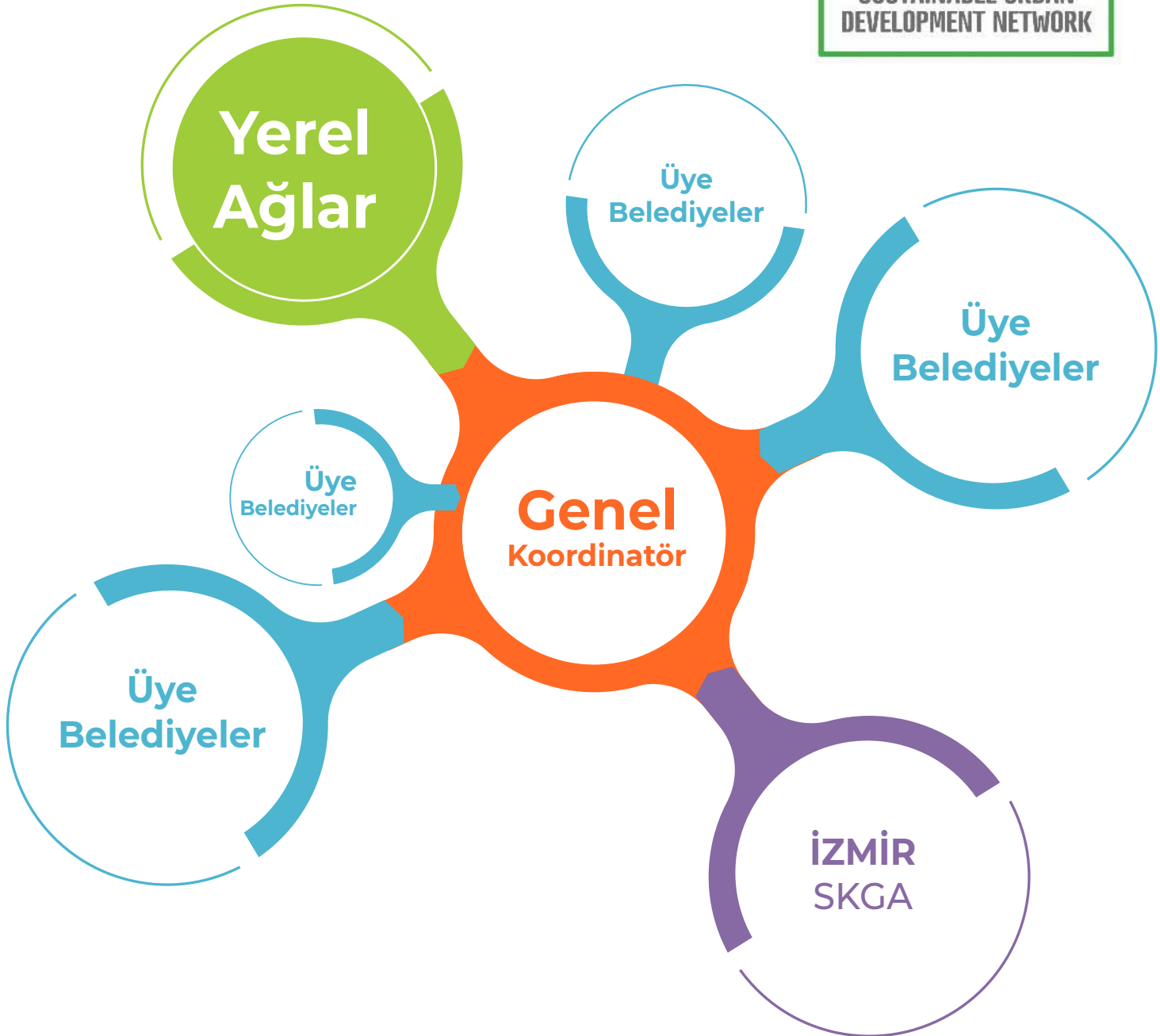
Unutmamak lazım ki bu karneler bütünü, sadece rapor hazırlayan kentlerin değil yeryüzünde yaşayan bütün canlıların güvenliği için en iyi şekilde sonuçlanmalı ve düzenli olarak takip edilmelidir.

Gönüllü Yerel Değerlendirme Raporları sürdürülebilirliğin ve vaat ettiklerinin önemli bir aracı olarak potansiyelini her geçen gün artırmaktadır...

Sami Serkan Nebioğlu
Sürdürülebilir Kentsel Gelişim Ağı
İzmir VLR Koordinatörü

TÜRKİYE SÜRDÜRÜLEBİLİR KENTSEL GELİŞİM AĞI ORGANİZASYON ŞEMASI

TÜRKİYE SÜRDÜRÜLEBİLİR KENTSEL GELİŞİM AĞI ORGANİZASYON ŞEMASI

İZMİR GÖNÜLLÜ YEREL DEĞERLENDİRME RAPORU MANTIKSAL ÇERÇEVE

İzmir Sürdürülebilir Kentsel Gelişim Ağı Sürdürülebilirlik Ofisleri

Balçova Belediye Başkanlığı
Bayındır Belediye Başkanlığı
Bayraklı Belediye Başkanlığı
Bergama Belediye Başkanlığı
Beydağ Belediye Başkanlığı
Bornova Belediye Başkanlığı
Buca Belediye Başkanlığı
Çeşme Belediye Başkanlığı
Çiğli Belediye Başkanlığı
Dikili Belediye Başkanlığı
Gazemir Belediye Başkanlığı

Karabağlar Belediye Başkanlığı
Karaburun Belediye Başkanlığı
Karşıyaka Belediye Başkanlığı
Kemalpaşa Belediye Başkanlığı
Kiraz Belediye Başkanlığı
Konak Belediye Başkanlığı
Menderes Belediye Başkanlığı
Narlidere Belediye Başkanlığı
Ödemiş Belediye Başkanlığı
Seferihisar Belediye Başkanlığı
Selçuk Belediye Başkanlığı

KATKI VEREN KURUMLAR

1. Rapor Sürecinin Yürütücüsü olan Ana Kurumlar

İzmir Sürdürülebilir
Kentsel Gelişim Ağı

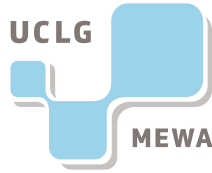
İzmir Büyükşehir
Belediyesi

İzmir İl Ekonomik
Kalkınma
Koordinasyon Kurulu

Birleşmiş Milletler
Kalkınma Programı
Türkiye Ofisi
(UNDP TURKEY)

Birleşmiş Kentler ve
Yerel Yönetimler Orta
Doğu ve Batı Asya
Bölge Teşkilatı
(UCLG MEWA)

Sürdürülebilir
Çözümler Ağı Türkiye
(SDSN Turkey)

Sosyal İklim Derneği

KATKI VEREN KURUMLAR

2. Rapor Sürecine Katılım Sağlayan ve İş birliği Sağlanan İlçe Belediyeleri

Balçova Belediye Başkanlığı

Bayındır Belediye Başkanlığı

Bayraklı Belediye Başkanlığı

Bergama Belediye Başkanlığı

Beydağ Belediye Başkanlığı

Bornova Belediye Başkanlığı

Buca Belediye Başkanlığı

Çeşme Belediye Başkanlığı

Çiğli Belediye Başkanlığı

Dikili Belediye Başkanlığı

Gaziemir Belediye Başkanlığı

Karabağlar Belediye Başkanlığı

Karaburun Belediye Başkanlığı

Karşıyaka Belediye Başkanlığı

Kemalpaşa Belediye Başkanlığı

Kiraz Belediye Başkanlığı

Konak Belediye Başkanlığı

Menderes Belediye Başkanlığı

Narlidere Belediye Başkanlığı

Ödemiş Belediye Başkanlığı

Seferihisar Belediye Başkanlığı

Selçuk Belediye Başkanlığı

3. Rapor Sürecine Katılım Sağlayan ve İş birliği Sağlanan Kamu Kurumları

**İZMİR
KALKINMA
AJANSI**

4. Rapor Sürecine Katılım Sağlayan ve İş birliği Sağlanan Meslek Odaları

KATKI VEREN KURUMLAR

5.

Rapor Sürecine Katılım Sağlayan
ve İş birliği Sağlanan
Sivil Toplum Yapıları

Sosyal İklim Derneği

Çevreci Enerji Derneği

Eğitimde Sistem Düşüncesi Derneği

İnci Vakfı

Mülteci Destek Derneği(MUDEM)

Romanlar Gençlik Eğitim Kültür ve Yardımlaşma Derneği

Genç LGBTİ Derneği

Bisikoop (BUGEP)

İzmir Kadın Dayanışma Derneği

İzmir Koruyucu Aile Derneği

İzmir Anadolu Engelliler Derneği

Güzel İşler Derneği

AIESEC İzmir

Meme Kanseri ile Savaşım Derneği (Memekander)

TÜRGÖK (Türkiye Görme Özürlüler Kitaplığı)

CEİD(Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği) Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Yerel Eşitlik İzleme Platformu

Dünya Kenti İzmir Derneği (DİDER)

Ege Çağdaş Eğitim Vakfı (EÇEV)

Geleceği Paylaş İnisiyatifi

Kadın Adayları Destekleme Derneği (KA-DER) İzmir Şubesi

Türkiye Yardım Sevenler Derneği Karsiyaka Şubesi

Eşit Yaşam Derneği

Turuncu Dernek

Kalkınma Göç ve Sosyal Politikalar Derneği

Bağımsız Kadın İnisiyatifi

Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği

Kadın Haklarını Koruma Derneği

Karşıyaka Balkan Kadınları Derneği

İzmir Soroptimist Kulübü

Ege İş Kadınları Derneği EGİKAD

Dört Mevsim Yaşam Boyu Oyun ve Öğrenme Derneği

Gürce Sosyal Etki Tasarımı Sosyal Girişimi

İzmir Kent Konseyi

Kadınlar Birlikte Güçlü

KESK

Köy-Koop

İDARİ KURUL

Tunç SOYER
İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı

Sıtkı ŞÜKÜRER
İzmir İl Ekonomik Kalkınma
Koordinasyon Kurulu Başkanı

Ruhisu Can AL
Sürdürülebilir Kentsel Gelişim Ağı
Genel Koordinatörü

Sami Serkan Nebioğlu
Sürdürülebilir Kentsel Gelişim Ağı
İzmir VLR Koordinatörü

KOORDİNASYON KURULU

Berk Doğan
UCLG MEWA

Melis Şahin
UCLG MEWA

Salim Korkmaz
UCLG MEWA

Aslıhan Nur Öztürk
SOSYAL İKLİM DERNEĞİ

Deniz Doksan
SOSYAL İKLİM DERNEĞİ

Derkay Tan
İZMİR BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ

Gaye Tuğrulöz
SOSYAL İKLİM DERNEĞİ

Gizem Akdoğan
SOSYAL İKLİM DERNEĞİ

Melisa Yıldırım
SOSYAL İKLİM DERNEĞİ

Nihat Uçukoğlu
İZMİR BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ
İZMİR SKGA GENEL
SEKRETERİ

Oğuz Ergen
SOSYAL İKLİM DERNEĞİ

Tayfun İçsel
İZMİR SKGA KURUL ÜYESİ

ARAŞTIRMA VE YAZIM SÜRECİNE KATKI VEREN UZMANLAR

**Doç.Dr. Koray
Velibeyoğlu**

İZMİR YÜKSEK TEKNOLOJİ
ENSTİTÜSÜ
İZMİR SKGA KURUL ÜYESİ

Dr. Ladin Yıldırım

INNOSA YAZILIM
TEKNOLOJİLERİ A.Ş.
İZMİR SKGA KURUL ÜYESİ

Ferdi Akarsu

İZMİR SKGA
İCRA KURULU ÜYESİ

Ege Yıldırım

ICOMOS

Hakan Yazıcıoğlu

TÜRKİYE İSTATİSTİK
KURUMU

ARAŞTIRMA GRUBU

Dr. Pınar Börü

Leyla Nur Görbaş

Cenker Kuzgun

Deniz Özbek Gürcan

Nurseli Şanlı

Gizem İçer

Gizem Mutlu

Hakan Kaymak

Kübra Destebaşı

Ozan Eren Ataseven

Şevval Maral

DANIŞMA KURULU

Aslıhan Albostan
UNDP IICPDS

Av.Deman Güler
İZMİR BAROSU

Azime Dilara Koyuncu
TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ

Bahar Özay
UN SDSN TÜRKİYE
İZMİR SKGA İCRA KURULU ÜYESİ

Dr.Derya Altun
İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
İZMİR SKGA İCRA KURULU ÜYESİ

Dr. İnan İzci
ARGÜDEN YÖNETİŞİM AKADEMİSİ

Dr. Mehmet Yavuz
İZMİR KALKINMA AJANSI

Ervin Sezgin
RESLOG

Fadıl Sivri
TARKEM

Erkin Erilmez
ARGÜDEN YÖNETİŞİM AKADEMİSİ

Neslihan Yumukoğlu
UNDP TÜRKİYE

Prof.Dr.Canan Madran
İZMİR SKGA İCRA KURULU ÜYESİ

Prof.Dr.Adnan Akyarlı
İZELMAN YÖNETİM KURULU BŞK.
İZMİR SKGA KURUL ÜYESİ

Prof.Dr.Meneviş Uzbay
İZMİR SKGA KURUL ÜYESİ

Şevket Meriç
İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

Şükran Nurlu
İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

Serhan Ada
İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ

Tülin Seçen
İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ

Umut Dilsiz
İZMİR SKGA KURUL ÜYESİ

Yunus Arıkan
İCLEİ

1.

ARAŞTIRMA SÜRECİNDE ÖĞRENDİKLERİMİZ

**KENTLER İÇİN TARTIŞILMASI
GEREKENLER:**

**YÖNETİŞİM,
VERİ KAYNAKLARI
VE VERİNİN
DEMOKRATİKLEŞMESİ**

1.1 Gönüllü Yerel Değerlendirme Raporu ve Yönetişim

Küresel ölçekte artan insan nüfusu, gelişen entelektüel düzey, artan iş miktarı ve iş yapabilme kapasitesi tüm bu süreci geliştirip icra edecek kamu, sivil toplum, özel sektör ve akademik yapılanmalarda da nicelik ve nitelik artışıyla, yeni paydaşların ve aktörlerin oluşmasını sağlamaktadır. Bu durum kapasite ve toplam kalite artışları bağlamında son derece önemli olduğu gibi yönetim için süreç iyi tanımlanmaz ise önemli sorunlar doğurabilmektedir. Zira artan paydaş sayısı ve sürecin başarıya ulaşması için kapsayıcılık oranının artması, her geçen gün daha da kompleks hale gelen işlerin ifa edilmesi için son derece basit ve işler olarak tasarlanması gereken yönetim mekanizmasını zorlayan konular arasındadır.

Yönetişim temel olarak ortaya koyulan bir amacın hayata geçirilmesi ve tanımlanan sürecin sevk ve idaresi noktasında hayati önem taşımaktadır. Sürecin işlerliği için iyi tanımlanmış, yetkin, temsiliyet gücü yüksek ve bürokratik süreçlerde de imkan ve kabiliyeti yüksek bir yönetim modeli, temel unsurlar arasındadır.

Yönetişim modeli ve yönetim ekibi çoğunlukla birbirini tamamlayan bir yapı olmakla birlikte iyi kurgulanmış bir yönetim modeli, kişi ve kurumlardan bağımsız da işlerliğini koruyabilen bir yapıda olmalıdır. Yönetişim modelinin taşınması gereken diğer özellik de afetler, ekonomik krizler vb. büyük olaylarda dirençliliğini koruyabilecek bir yapı olabilmesidir. Ortaya çıkabilecek büyük olaylar ya da zamanla gelişecek değişimlere adaptif olabilme kabiliyeti, ortaya koyulan amaca yönelik tanımlanan sürecin idare edilmesinde son derece önemlidir. Yetkin kişi ve kurumlar gibi paydaşlarla güçlenen fakat yokluklarında işlerliğini koruyan, değişimlere adaptif olup, öğrenerek ve güçlenerek çıkan bir yönetim modeli, sürdürülebilirlik kavramının da layıkıyla temsil edilmesi adına önemlidir.

Sürdürülebilirliğin yaşamlarımızın bir parçası olabilmesi ve bu kavram eşliğinde yaşama dair tüm faaliyetleri devam ettirebilmemiz için, Birleşmiş Milletler 17 Sürdürülebilir Kalkınma Amacı (SKA) ve ilişkili alt hedefler tanımladı. Çok kısa sürede küresel ölçekte ülkeler bazında büyük bir temsiliyet ile yoluna devam eden bu vizyon, başarıya ulaşabilmesi adına yerelleşebilme yolunda da ilerlemesini sürdürüyor. İlgili hedeflerin yerelleşebilmesi, bu hedeflere ulaşabilme yolunda büyük insan kitlelerine dokunabilme, sürece dahil edebilme ve süreci sahiplenmeleri adına önem taşıyor. Yerelleşebilen SKA'lar ise sürdürülebilir kalkınmaya ulaşabilmek için bilinen en doğru yol. Bu yol üzerinde yerleşmeyi tesis edebilecek en önemli araçlar arasında Yerel Gönüllü Değerlendirme Raporları ön plana çıkıyor.

Yerel Gönüllü Değerlendirme Raporları, SKA'ların yerelleşebilmesi için yerelin hali hazır durumunu 17 SKA ışığında ortaya koymayı ve bu süreçte kentin olabildiğince çok ve farklı paydaşını sürecin içine dahil etmeyi amaçlayan tek bir hedefe kilitlenmiş son derece sofistike bir kent ittifak modelidir. Zira popülasyonu milyonları aşan ve her geçen gün daha da büyüyen kentler hakkında bu kapsayıcılıkta bir durum tespiti ve analiz çalışması yürütebilmek, aralarında yetki karmaşalarını da barındıran akademi, kamu, sivil toplum, özel sektör ve halk gibi tüm paydaşların birlikte iş yapabilmesiyle doğru orantılıdır. Bu potansiyel ne kadar yüksek ise bu raporların mahiyeti ve gücü de doğru orantılı olarak artmaktadır. Bu birlikte iş yapabilme gücü ise öncelikli olarak iyi bir yönetim modeline gereksinim duymaktadır. Bu bağlamda Gönüllü Yerel Değerlendirme Raporları hazırlık süreci, kent ve tüm paydaşlar için ihtiyaç duydukları yönetim modelleme pratiğini sağlaması açısından da önem taşımaktadır. Profesyonel olarak işlendirilmiş birimleri ve kişileri içeren yönetim mekanizmalarının dahi iyi kurgulanmamış yönetim modeli nedeniyle başarılı

olamadığı gerçeği ışığında, tamamen gönüllü kişi ve kurumların dahiliyetinde kurulan bu yönetim mekanizmasının başarısı, daha da ön plana çıkmaktadır. Bu bağlamda bu raporları hazırlayan İzmir ve diğer kentlerin, yönetim kültürünü de yerelleştirmeleri, geleceğin kentler dünyasında önemli bir avantaj olacaktır. Bu nedenle SKA'ları yerelleştirerek sürdürülebilir kalkınma amaçlarına ulaşmak gibi ulvi bir amaç uğruna yola çıkan kentler için, bu türden raporların hazırlanması kent diplomasisi, paydaşlar arasında iletişim ve iş yapabilme kabiliyeti ve hemen tüm süreçler için gerekli olan yönetim pratikleri ve modellerini geliştirmede son derece büyük önem arz etmektedir. İzmir kenti bu öğrenme sürecini yaşayan diğer kentlerin deneyimlerini de öğrenerek, ilk kez ortaya koyduğu bu raporlama sürecini tamamlamıştır. İzmir bu süreci bir kartopu gibi görmekte ve kendisinden sonra bu sürece başlayacak kentler için de edindiği deneyimi aktarma konusunda son derece motivedir. Bu bağlamda küresel birlikteliğin tesisi adına bu raporlama süreçlerinin kentlere kattığı yönetim deneyimini önemsemekte, bu deneyimin kente dair tüm süreçlerde ortaya koyma yolunda da büyük bir heves içindedir. Bu raporlama süreci İzmir için bir ilk olsa bile bir son değil, bilakis yeni bir başlangıcı, sürdürülebilirlik yolcuğu anlamını da taşımaktadır.

1.2 Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ve Gönüllü Yerel Değerlendirme Raporları için Veri İhtiyacı ve Veri Kaynakları Üzerine

25 Eylül 2015 tarihinde gerçekleştirilen Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi'nde kabul edilen Sürdürülebilir Kalkınma için 2030 Gündemi, yoksulluğun tüm boyutlarıyla ortadan kaldırılması, sürdürülebilir bir ekonomik büyümenin desteklenmesi ve refahın sağlanması, doğal kaynakların korunması, barışçı ve kapsayıcı toplumların oluşturulması, küresel ortaklık olgularını temel prensip haline getirmiş bir eylem planıdır. Sürdürülebilir kalkınma amaç ve hedefleri, 2030 yılına kadar insanlık ve dünya için kritik öneme haiz eylemlerin hayata geçirilmesini gerektirmektedir. Bu doğrultuda belirlenen amaç ve hedeflere ulaşmak için iş birliği, finansman, izleme ve değerlendirme mekanizmaları vb. gerekli araçlar da belirlenmiştir.

2030 Gündeminin bileşenlerinden biri, küresel gösterge çerçevesinin geliştirilmesini gerektiren takip ve gözden geçirme mekanizmalarının oluşturulmasıdır. Ortak bir gelecek vizyonunu yansıtan, politika ihtiyaçlarıyla istatistik göstergelerini buluşturan ve istatistiki kapasiteyi geliştirmeyi kapsayan bir izleme süreci büyük önem taşımaktadır. Amaç ve hedeflere yönelik ilerlemenin ölçülebilmesi için ise kaliteli, erişilebilir, zamanlı ve güvenilir verilere ihtiyaç bulunmaktadır.

Amaç ve hedeflere küresel düzeyde ne ölçüde yaklaşıldığının izlenebilmesi amacıyla bir küresel gösterge seti oluşturulmuş olup, ülkeler mevcut olan göstergeleri Birleşmiş Milletler'e raporlamak; mevcut olmayan göstergelerin ise üretilmesine yönelik gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür. Diğer taraftan, 2030 Gündemi'nin "kimseyi geride bırakmama" taahhüdü kapsamında, Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının (SKA) ilerlemesini izlemek, ölçmek ve raporlamak için hayati önem taşıyan veri ve istatistikleri sağlamak açısından da küresel ölçekte çaba, ortaklık ve yatırımlar gerekmektedir.

"Kimseyi geride bırakmama" taahhüdünün etkili eylemlere dönüştürülmesini sağlamak için hedef kitlenin tam olarak anlaşılması ve bu kitlenin özelliklerinin ölçülmesi gerekmektedir. Bunu doğru bir şekilde ölçmek için, farklı nüfus grupları ve coğrafi alanlar için istatistiklerin sunulmasının gerektiği aşikardır. Bu anlamda, kırılımlı verilerin önemini ve ihtiyacını kabul eden Birleşmiş Milletler İstatistik

Komisyonu (UNSC), 2016'daki 47. oturumunda, Kurumlar arası ve Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları Göstergeleri Uzman Grubundan (IAEG-SDGs) ulusal kapasiteleri güçlendirmek ve gerekli istatistiksel standartları ve araçları geliştirmek için veri kırımını üzerine bir çalışma grubu oluşturmasını talep etmiştir. IAEG-SDGs, 2016 ve 2017 yıllarında bu çalışmaları yürütmüş, veri kırımlarını belirlemek amacıyla vasi kuruluşlarla ve aynı zamanda bazı uluslararası kuruluşlarla da istişarelerde bulunmuştur. Bu çalışmaların sonucunda, IAEG-SDGs, tüm veri kırım kategorilerini ve boyutlarını bir belgede derlemiştir. İlgili doküman, tüm veri kırım boyutlarını üç kategoriye ayırmaktadır: minimum veri kırım kümesindekiler, verilerin şu anda mevcut olduğu diğer veri kırım boyutları ve vasi kuruluşun gelecek planları olan ek kırım boyutlarıdır. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları göstergeleri, Resmi İstatistiklerin Temel İlkelerine uygun olarak, gelir, cinsiyet, yaş, ırk, etnik köken, göçmenlik durumu, engellilik ve coğrafi konum vb. özelliklere göre kırılımlandırılarak kırılmalı ve riskli gruplardaki mevcut durumu ve eylemler sonucunda bu gruplardaki gelişmeleri ölçmeyi hedeflemektedir. Küresel gösterge seti kırım açısından incelendiğinde, tüm göstergelerin yaklaşık 1/3'ünün yerel düzeyde ölçülebileceği ve dolayısıyla yaklaşık 80 göstergede "kent" bileşeninin olduğu görülmektedir.

SKA göstergelerini üretmek için kullanılan veriler, ülkelerin ulusal istatistik sistemlerinden elde edilen verilerdir. Ulusal istatistik sistemleri, ulusal istatistik programlarında tanımlandığı gibi, şeffaf ve belgelenmiş süreçlere dayalı resmi istatistikler üretmekte ve ulusal istatistik yasasının ve BM Resmi İstatistiklerin Temel İlkelerinin hükümlerine uymayı teyit etmektedirler. Resmi istatistikler, BM Resmi İstatistiklerin Temel İlkelerine uymakla; resmi istatistik kurumları tarafından bilimsel metotlara ve profesyonel etik ilkelerine uygun şekilde, uluslararası tanım, kavram ve sınıflamalara dayalı olarak karşılaştırılabilir bir şekilde ve tarafsızca derlenir ve bireysel verilerin kanunca korunduğu gizlilik ilkesine riayet edilerek halka eşit erişim hakkıyla sunulur. Ulusal istatistik sistemlerinin en önemli unsuru olan Ulusal İstatistik Ofisleri, yüksek kaliteli resmi istatistiklerin üretilmesini hem kendi açısından hem de istatistik sisteminin geneli açısından sağlamakla yükümlüdür. Bu kapsamda Ulusal İstatistik Ofisleri; Eurostat, IMF, OECD, UNECE ve UNSD gibi farklı istatistiksel kalite çerçevelerine de bağlı olarak veri üretebilmektedirler. Bu çerçeveler kalite boyutlarını farklı şekillerde gruplandırırsa da, genellikle ilgililik (relevance), doğruluk (accuracy), güvenilirlik (reliability), zamanlılık (timeliness), yayımlanma takvimine uygunluk (punctuality), erişilebilirlik (accessibility), açıklık (clarity), tutarlılık (coherence) ve karşılaştırılabilirlik (comparability) özelliklerini içermektedirler. Bu açıdan bakıldığında, sürdürülebilir kalkınma göstergelerinin üretilmesinde resmi istatistiklerin kullanılmasının önemli bir kalite avantajı sağladığını söylemek sanırım yerinde olacaktır.

SKA göstergelerini üretmek için kullanılan verilerin kaynağı; genellikle geleneksel veri kaynakları diye adlandırılan sayımlar, anketler ve idari kayıtlardır. Sayımlar veya diğer bir deyişle tamsayım yöntemi ile bilgi derlenmesi; bir kitleye ilişkin en küçük birim bazında bilgi yani detaylı/kırılımlı veri elde etmeyi sağlar ama tam sayımın büyüklüğü, ölçülen kitleye ilişkin değişimin çok hızlı olması, zaman kısıtı ve maddi olarak sayım yapmanın yükü gibi dezavantajlar bu yöntemin uygulanmasını zorlaştırmaktadır. Diğer taraftan, Birleşmiş Milletler İstatistik Bölümü'nün (UNSD) 12 Ekim 2020 tarihli "Nüfus ve Konut Sayımları (PHC) ile Nüfus Kayıtları ve Hayati İstatistik Verileriyle (CRVS) Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları Göstergelerinin Ölçülmesi Üzerine Teknik Rapor" una göre, küresel SKA gösterge listesindeki 40 adet gösterge için Nüfus ve Konut Sayımlarının dolaylı veya doğrudan katkı

sağlayacağı belirtilmiştir. Nüfus ve Konut Sayımlarından; cinsiyet, yaş, gençlik, etnik köken, eğitim seviyesi, işgücü durumu, göçmen statüsü, engellilik durumu ve coğrafi konum (kentsel / kırsal bölgeler ve diğerleri) detayında veri üretilebilmektedir. Ayrıca; uluslararası göçmenler, engelliler ve gecekondü bölgelerinde yaşayan nüfus gibi nadir olaylar veya küçük nüfus grupları hakkında bilgi üretmek için ise sayımlar, genellikle tek güvenilir kaynaktır. Bunlara ek olarak Nüfus ve Konut Sayımları, SKA göstergelerini üretilmesinde kullanılırken devletin bazı kritik gruplara (yoksullar, kadınlar ve kızlar, çocuklar, yaşlılar, uluslararası göçmenler, mülteciler ve ülke içinde yerinden edilmiş kişiler, engelli kişiler vb.) yönelik politikalarını belirlemeye yönelik verileri de sağlamaktadır.

SKA göstergelerinin üretilmesinde kullanılacak diğer bir sayım türü olan Tarım Sayımı ise; işletmelerin büyüklüğü, arazi kullanımı, ekilen alanları, canlı hayvan sayıları ve tarımsal girdiler gibi tarım yapısının zaman içinde nispeten yavaş değişen yönlerini kapsar ve en düşük coğrafi düzeyde veriler toplanmasını sağlar. Nüfus ve Konut Sayımlarında olduğu gibi Tarım sayımları da genellikle her 10 yılda bir yapıldığından dolayı bu kısıt, ihtiyaç duyulan verileri zamanında üretmeyi ve ilerlemenin ölçülmesini sınırlamaktadır.

İstatistiki veri kaynaklarından biri olan anket araştırmalarında, hedef kitlenin belirlenmesi çok önemlidir. Hedef kitle tanımı yapılırken, araştırma birimi zaman ve mekan cinsinden tanımlanmalıdır. Araştırmanın, hangi konuda, hangi amaçla, nerede, ne zaman ve kimlerle uygulanacağı sorularının yanıtı, o araştırmanın kapsamını oluşturur. Örneklem araştırmaları ile; uygun örnekleme yöntemi kullanılarak kitledeki tüm birimlerin özelliklerini temsil edecek belli sayıdaki birimden derlenen bilgiler ile kitleye ilişkin tahminler elde edilir. Tam sayımın zorunlu olmadığı durumlarda veya belirlenen konuda en küçük birim bazında veri derlenmesine ihtiyaç duyulmaması durumunda örnekleme araştırmaları ile veri derlenir. SKA göstergelerinin üretilmesinde kaynak olarak gösterilen anket araştırmalarına Hanehalkı İşgücü Araştırması, Hanehalkı Bütçe Araştırması, Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması, Kazanç Yapısı Araştırması ve Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri Araştırması örnek olarak verilebilir.

En genel tanımıyla kurum/kuruluşların gerek mevzuatlar çerçevesinde tutmakla zorunlu oldukları, gerekse kurumsal hizmetlerin yürütülmesinde ihtiyaç duydukları konularda kişi, işletme veya olay bazında düzenlenen rapor, belge ve ölçüm türü gibi dokümanlar olarak nitelendirilen idari kayıtlar, SKA göstergelerinin üretilmesinde kullanılacak önemli veri kaynaklarından biridir. İdari kayıtlar direkt ve dolaylı olarak, başka kayıt sistemleri ile eşleştirilerek, anket ve büyük veri ile birleştirilerek, örnekleme çerçevesi olarak ve kalite kontrol amaçlı olarak SKA göstergelerinin üretiminde kullanılabilirler. İdari kayıtlar amacına göre 6 gruba ayrılmaktadır; sınırlarda insan ve mal akışının ayarlanmasını sağlamak amacıyla tutulan idari kayıtlar (ihracat, ithalat, dış göçe ilişkin kayıtları), kaydedilmesi yasal olarak zorunlu olan olaylara ilişkin tutulan idari kayıtlar (hayati olaylar olarak adlandırılan ölüm, doğum, evlenme, boşanma olaylarına ilişkin tutulan kayıtlar, işyerinin kurulması, kapanması, faaliyet değiştirmesi gibi işyeri demografisi ile ilgili kayıtlar, ruhsat işlemleri gibi kanıt zorunluluğu için tutulan kayıtlar), sosyal haklar ve yükümlülükleri icra edebilmek için tutulan idari kayıtlar (vergi, işsizlik sigortası, sağlık sigortaları, emeklilik maaşları, aile nafakaları/yardımları v.b. kayıtlar), kamu kurumlarının kurulmasını belirlemek amacıyla tutulan idari kayıtlar (okul, üniversite, sağlık ocağı, hapisane vb. kayıtlar), endüstri alanında idari olarak yapılan düzenlemelerin ulaştığı noktayı belirlemek amacıyla tutulan idari kayıtlar (ulaştırma,

bankacılık, radyo/televizyon yayıncılığı, telekomünikasyon vb. kayıtlar) ve altyapı hizmetlerinin ulaştığı yapıyı belirlemek amacıyla tutulan idari kayıtlar (elektrik, telefon, su servisleri vb. ilişkin kayıtlar).

İdari kayıt verilerinin SKA göstergelerinin üretilmesinde kullanılmasının hem avantajlı hem de dezavantajlı yönleri vardır. İdari kayıtlar, idari iş ve işlemler sırasında derlenmiş olduğundan, istatistik üretimi amaçlı olarak kullanımı ek bir maliyet getirmez ve kayıtlardaki son durumu yansıttığı için de günceldir. Ayrıca, tarihsel veri sağlayan idari kayıtlardan veri üretmekle, yeni bir araştırmanın cevaplayıcıya getireceği yük de azaltılmış olur. Diğer taraftan, en küçük idari birim bazında bilgi sağlayan idari kayıtlar, kurum/kuruluşlar tarafından kendi idari hizmetlerini yürütebilmek ve kendi istatistiksel kullanımlarına dönük olarak oluşturulduğundan uluslararası standartlar açısından tanımlarda sınırlılıklar ve eksiklikler içerebilir. Buna ek olarak, idari kayıtlarda, içeriğe yönelik kayıplar (eksik/hatalı bilgi ve değişken eksikliği) olabilir ve idari işlemlerdeki değişikliklerden dolayı tanımlarda değişim olabilir ki, bu da zamansal karşılaştırmalarda (zaman serilerinde) bozulmalara neden olabilir. Bu nedenlerden dolayı, SKA göstergelerinin üretilmesinde idari kayıtların kullanılırken dikkatli olmak ve eksiklikler, kalite ve istatistikî gizlilik konusunda bazı noktaları kontrol etmek yararlı olacaktır.

2030 Gündemi'nin gerektirdiği zamanlı, coğrafi ve kırılımlı veri ihtiyacı geleneksel veri kaynaklarının; SKA göstergelerinin üretilmesinde tek başına kullanımının yeterli olmadığını ortaya çıkarmıştır. Bu bağlamda, jeouzamsal veriler (geospatial data), vatandaş temelli veriler (citizen generated data), ticari veriler (commercial data) ve sensör verileri (sensor data) gibi geleneksel olmayan veri kaynakları da SKA'ların izlenmesinde önemli rol oynayabilecek veri kaynakları olarak karşımıza çıkmaktadır.

Jeouzamsal veriler; koordinatlar, adres, şehir veya posta kodu biçimindeki coğrafi veriler gibi, kendileriyle ilişkili konum bilgilerine sahip veriler olup GPS verilerinden, uydu görüntülerinden, coğrafi etiketlemeden veya coğrafi bilgi sistemlerinden (GIS)'den elde edilebilir. Jeouzamsal veriler, bölgesel ve yerel düzeyde detaylı ve tarihsel veri sağladığından coğrafi düzeydeki gelişmeleri incelemek için fırsat sunduğu söylenebilir. SKA göstergelerinin üretilmesinde ihtiyaç duyulan arazi örtüsündeki değişimler, ağaç örtüsündeki değişimler, orman kayıpları, şehirlerde ve bölgelerde hava kalitesinin izlenmesi ve tarımsal ürünlerin üretiminin izlenmesi, uydu görüntüleri aracılığıyla elde edilebilmektedir. Jeouzamsal verinin bir alt kümesi olan Dünya Gözlemleri (Earth Observation) verisinin 13 SKA altında 29 göstergenin üretiminde kullanılabileceği Earth Observations Group'un (GEO) çalışmalarında belirtilmiştir.

Vatandaş bilimi (citizen science) veya vatandaş temelli veriler (citizen generated data), "insanların veya kuruluşlarının kendilerini etkileyen konuları izlemek veya değişiklik yapmak için ürettiği veriler" olarak tanımlanır. Vatandaşlar, yalnızca yeni veriler üretmek değil, aynı zamanda mevcut (resmi) verileri zenginleştirip analiz ederek de birçok şekilde veri üretebilir. Bu verilere örnek olarak; Çin'de devletin hava kalitesi istatistiklerini yayımlamaması üzerine vatandaşların uçurtmalara sensörler koyarak hava kalitesini izleyip raporladığı proje, Philadelphia'da bisiklet sürmek için uygun olan yerlere ilişkin bilgilerin vatandaşlar tarafından yerel otoritelere bildirildiği CyclePhilly projesi, ormanların durumunu ve ormansızlaşmayı izlemek için vatandaşlar tarafından kurulan ve ormanlara ilişkin fotoğrafların coğrafi olarak yüklendiği ForestWatchers projesi verilebilir. Vatandaş temelli veriler, kurumsal verilerin yerine kullanılabilecek veriler olmayıp onların tamamlayıcısı olabilirler. Bu

verilerin kullanımı, insanları güçlendirerek siyasi ve yönetim süreçlerine katılımlarını teşvik edebilir.

Ticari verilerden olan cep telefonu verileri ile turizm, nüfus, göç, işe gidip gelme, trafik akışları ve mobilite gibi bilgileri elde etmek mümkündür. Sensör verilerine; gerçek zamanlı trafik verileri, deprem ve yangın erken uyarı sistemleri, su sızıntısı uyarı sistemleri, çalışma ortamında güvenli çalışma koşullarının üstündeki çevresel faktörleri (ses, UV ışını, hava kalitesi vb.) belirleyip uyarı sistemler, su kalitesini izleyen sistemler, vahşi yaşam izleme sistemleri, toprak kayması ve çığ riski izleme sistemleri, hava kalitesi izleme sistemleri ve kaçak orman kesimlerini belirleme sistemleri örnek olarak verilebilir

Geleneksel olmayan veri kaynakları; sıklığı yüksek, güncel veya gerçek zamanlı verileri sağlama, daha iyi bir kapsama sahip olma (örneğin EO verileri ve mobil veriler yerel, ulusal, bölgesel ve küresel düzeylerde veri üretme kapasitesi sağlar), zaman ve maliyet tasarrufu sağlama, benzer format ve standartlara sahip olduğu için ülkeler ve bölgeler arasında veya zamansal olarak karşılaştırılabilir olma gibi fırsatlar sunmaktadır. Buna karşın, ulusal istatistik sistemlerinin bu yeni veri kaynaklarının kullanımına yabancı olması sebebiyle kullanıma ilişkin teknik kapasitenin sınırlı olması, uluslararası kalite çerçevelerinin belirlediği bazı kalite kriterlerini karşılayamama, verilere erişmek için teknik altyapının kurulması ihtiyacı, veri paylaşımına ilişkin izinlerin alınması veya protokollerin yapılması gerekliliği ve veriyi saklama ve koruma için kanuni ve düzenleyici çerçevelerin oluşturulması gerekliliği de zorluklar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Şehirlerin ve yerel yönetimlerin Sürdürülebilir Kalkınma için 2030 Gündemi'nin gerçekleştirilmesine yönelik katkılarını izleyebilmelerini sağlayan, SKA'ların yerelleştirilmesini teşvik eden ve bunların uygulanmasını hızlandırmak için bir fırsat sunan Gönüllü Yerel Değerlendirme Raporları (VLRs), yerel amaç ve hedeflerin SKA'larla uyumlu olarak belirlenmesi ile hazırlanmakta olup SKA'ların izlenmesinde olduğu gibi bu amaç ve hedeflerin izlenmesi ve ilerlemenin ölçülmesi için gösterge seti oluşturulması gerekmektedir. VLR'lerin başarısını ölçmek için ihtiyaç duyulan veriler genelde Ulusal İstatistik Ofisleri'nde (NSOs) mevcuttur ama çoğu göstergenin yerel kısımları ya mevcut değildir ya da eksiktir. Bu nedenle, VLR hazırlayan şehirler veya yerel yönetimlerin, veri ihtiyaçlarını karşılamak üzere yereldeki kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapması ve hatta bu konuda bir kurumlararası koordinasyon mekanizması kurulması da yararlı olacaktır.

VLR hazırlanırken şehirler veya yerel yönetimler ya kendi gösterge setini oluştururlar ya da belli bir gösterge setini benimserler. Kendi gösterge setini oluşturdukları durumda; göstergelere ilişkin metaveriler ve metodolojiler açıkça ortaya koyulmalı, göstergelerin SKA'larla ilişkisi kurulabilmeli ve maliyetleri ve idari yükleri azaltmak için göstergelere ilişkin belli bir veri mevcudiyetinin olduğundan emin olunmalıdır. VLR göstergeleri için veri toplarken, üniversiteler ve sivil toplum örgütleri ile iş birliği içinde çalışılması yeni veri kaynaklarından haberdar olmak veya bu kesimlerin elindeki verileri kullanabilmek açısından da önemlidir.

Şehirler veya yerel yönetimler, kendi göstergelerini tanımlamak yerine başkaları tarafından tasarlananları benimsemeyi de seçebilirler. Bu kapsamda seçilebilecek küresel ölçekteki örnek gösterge setleri şu şekilde sıralanabilir; UN-Habitat Şehir Refah Endeksi (City Prosperity Index), Sürdürülebilir Kalkınma Çözümleri Ağı Küresel İzleme Göstergeleri (SDSN Global Monitoring Indicators), BM Avrupa Ekonomik Komisyonu (UNECE) ve Uluslararası Telekomünikasyon Birliği'nin (ITU)

Akıllı Sürdürülebilir Şehirler için Temel Performans Göstergeleri (Key Performance Indicators for Smart Sustainable Cities), Avrupa Komisyonu Ortak Araştırma Merkezi (JRC) tarafından hazırlanan SDG VLR el kitabı ve OECD şehirlerde ve bölgelerde SKA'lara olan ilerlemeyi ölçmek için ölçüm aracıdır. Ayrıca, Dünya Şehir Verileri Konseyi (WCCD) tarafından geliştirilen ve şehir verilerinin toplanması ve yönetimine ilişkin uluslararası bir standart olan ISO 37120 isimli bir sertifika protokolü de bulunmaktadır.

SKA göstergelerinin üretilmesinde kullanılan yukarıda bahsettiğimiz geleneksel ve geleneksel olmayan veri kaynakları, VLR hazırlarken de pek tabiki kullanılabilir ama VLR kapsamında belirlenen yerel amaç ve hedeflerin ölçülmesinde kullanılacak veri ve veri kaynaklarına artı ve eksiler açısından dikkat edilmelidir. Şöyle ki; bir göstergesi elde etmek için 3 yılda veya 5 yılda yapılan bir anket araştırmasının sonucunun beklenmesi ilgili hedefteki ilerlemeyi ölçme açısından sıkıntı yaratacaktır. Yine, bir gösterge verisini yereldeki kurumların idari kayıtlarından elde ederken, bu idari kayıtların kapsamının göstergenin ölçmek istediği kitle veya grubu kapsadığından emin olunması gerekir. Diğer bir örnek ise, Nüfus ve Konut Sayımı veya Tarım Sayımı gibi sayımların verisinin kullanılması durumunda, bu verilerin 5 veya 10 yıllık periyotlarda üretildiği bilinmeli ve VLR hazırlarken bu verilerin direkt olarak kullanılması yerine, yardımcı değişken olarak başka anketlerde veya araştırmalarda kullanılması seçeneği düşünülmelidir. Diğer taraftan, geleneksel olmayan veri kaynakları, hem maliyet açısından, hem zamanlı ve sık veri sağlaması açısından hem de geleneksel veri kaynaklarının aksine detaylı coğrafi veri sağlaması açısından avantaj sağlamaktadır ama bu verilerin kullanımında dikkat edilmesi gereken ana husus, verilerin resmi istatistiklerin temel ilkelerine (ilgili, doğruluk, güvenilirlik, zamanlılık, yayımlanma takvimine uygunluk, erişilebilirlik, açıklık, tutarlılık ve karşılaştırılabilirlik) ne kadar uygun olup olmadığıdır. Örneğin; cep telefonu verileri veya sosyal medya verileri tüm popülasyonu temsil etmeyebilir ki bu da istatistiki amaçlarla kullanıldıklarında ciddi bir yanlılığa yol açabilir. Öte yandan, geleneksel olmayan veri kaynaklarından olan coğrafi veriler, mekânsal ayrıştırma ile, şehirlerin farklı mahallelerdeki farklılıkları gözlemlemesi ve eşitsizlikleri azaltması için politikalar ve eylemler geliştirmesi için fırsat sunacaktır.

1.3 VERİNİN DEMOKRATİKLEŞMESİ

Bilginin en önemli güç, bir üretim faktörü haline geldiği bilgi ekonomisi ve bilgi toplumunda yaşıyoruz. Büyük veri, mobil veri, bulut bilişim ve sosyal medyanın temsil ettiği dört büyük trend ve bunların oluşturduğu veri savaşları çoktan başladı. Kurumların hakimiyetindeki saklanabilir ve ticarileşen verilerin oluşturduğu bu durum, şeffaflığın azalması bir veri yönetimi problemi haline dönüştü. Bu kaygan zeminde yükselmeye başlayan dijital demokrasinin ise büyük potansiyeline rağmen yol alabildiğini söylemek güçtür. Graham'ın bizi uyardığı 'yazılım-sıralı toplum' belirli algoritmalarla var olan eşitsizlikleri ve adaletsizlikleri çeşitlendirmeye ve sürdürmeye devam ediyor. Diğer taraftan, 'dijital uçurum' kavramı adı altında on yıllardır süregelen veri kaynaklarına erişebilenler ile erişmek isteyip kullanamayan arasındaki dengesizlik de giderilebilmiş değil.

Tüm bunlar bizi verinin demokratikleştirilmesi sorunsalı ile karşı karşıya bırakıyor. Toplumdaki herkesin teknik bilgi ve seviyesine bakılmaksızın veri ile konforlu ve güvenli bir şekilde çalışabilmesi, veri üzerinde konuşup üretimine katkı yapabilmesi ve nihayetinde veriye dayalı karar alma süreçlerine katılabilmesi kritik öneme sahiptir.

Ülkemizde uzun yıllar yasal zemini oluşmadığı gerekçesi ile bekleyen ve oldukça

gerilerde kalan kamuya açık veri portalları artık ulusal ve yerel projeler ile gerçeğe dönüşmüş durumdadır. Bu örneklerden biri de İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin IFC desteği ile Eylül 2020'de hayata geçirdiği 'Açık Veri Stratejisi' ve 'Açık Veri Portalı'. Stratejide İzmir'in açık veri vizyonu "daha fazla şeffaflık ve hesap verebilirlikle ve bilinçli demokratik katılımı geliştirerek daha akıllı, daha kapsayıcı, İzmirlileri faaliyetlerinin merkezine yerleştiren çağdaş bir dijital şehir olma" olarak tarif edilmiş ve belediyenin İzmirNet, WIZMIRNet, Bizizmir gibi altyapılarını kullanarak kent verilerine dayalı yenilikçi yeni ürün ve hizmetlerin kuluçkası haline gelmesi önemsenmiştir.

Açık veri portalları veriye erişmeyi kolaylaştırırsa da bu veri setlerini ve nihayetinde sentezlenecek bilgiyi etkin kullanmak için dijital okuryazarlık kadar 'veri okuryazarlığı' kavramına gereken önemi vermek gerekiyor. Ancak böylelikle açık verinin ve veri yönetişiminin imkanları kentte yaşayanlara ulaşabilir. Bu noktada, herkesin veri ile çalışabileceği seçal araçların, kontrol panellerinin (dashboards) sağlanması farklı kullanıcı gruplarının kolektif çalışmalarına imkan verecektir. Örneğin, kişilerin sokaklarındaki trafik kazası sayısı ve kara noktaları uzman yardımı gerekmeden analiz edebilmesi servislerde iyileştirmelere ve en önemlisi uzman olmayan yurttaşların becerilerini geliştirerek veri demokrasisine katkı sağlayacaktır.

Verinin demokratikleştirilmesi süregiden bir süreçtir ve içselleştirilmesi kurumsal-toplumsal eksende önemli değişim gerektirir. Bu değişim sabit bir çizgide gitmez özellikle kriz anlarında verinin gücü daha iyi kavranır. Yangın, deprem, salgın gibi kriz anlarında 'anlık veriye' erişim ve bunun üzerinden doğru ve zamanında müdahale edebilme kabiliyeti, bunun birlikte başarılması 'veri'den 'eylem'e geçiş zinciri için kritik adımları oluşturur. İzmir'de bir elektronik agora olarak işlev gören Bizizmir platformundan COVID-19 pandemisi nedeniyle hasadı yapılamayan ürünlere gönüllü desteği bu anlamda kıymetlidir.

Aynı şekilde veriyi tüketen değil üreten olmak da önem kazanmaktadır. İzmir'de botanik ve arkeolojik yüzey araştırmaları ile pilot denemeleri başlayan "vatandaş bilimi" uygulamaları ile kentlilerin yaşadıkları çevre hakkında bilimsel araştırma metodları kullanarak veriyi üretmesi ve sorunların çözümüne katkıda bulunması olanaklı hale geldi. İzmir Akdeniz Akademisi öncülüğünde yürütülen BiyoAtlas çalışması tam da bu amaçla "Çek, Paylaş, Tanı, Koru..." sloganıyla kentin biyolojik çeşitliliğinin vatandaş-temelli veriler ile kavranmasında öncülük ediyor. Bu yöntemin Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA) ile entegre edildiğinde vatandaş bilimi uygulamalarına ve 'Vatandaş Gözlemevi'ne dönüşmesi botanik örneğinde olduğu gibi diğer alanlarda da verinin üretimi ve yerel gözden geçirme raporu süreçlerinde kullanılabilir hale gelmesine büyük katkı yapacaktır. Vatandaş-temelli veriler ile İzmir'de, SKA'ların yerelleştirilmesi ve sürdürülebilirlik bağlamında bir kent kültürü ve kent yaşamı oluşturulabilmesi, bir sürdürülebilirlik zekası oluşturularak veri okuryazarlığının gelişmesinde kilometre taşı olacaktır. Bir öncü örnek olarak Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu, ESİAD İzmir AB Bilgi Merkezi ve İzmir Sürdürülebilir Kentsel Gelişim Ağı tarafından İzmir Büyükşehir Belediyesi, SÜGEP ve Boğaziçi Üniversitesi SDSN Türkiye iş birliğinde düzenlenen 'İzmir Sürdürülebilirlik Elçileri Eğitim Programı' özellikle gençlerin gönüllü katılımını teşvik etmesi anlamında ivme sağlayacaktır.

Sonuç olarak, veriye dayalı karar verme kültürünün gelişmesi, organizasyonel siloların kırılması, veri yönetişimi ve demokrasinin tesis edilmesi için bir odaklanma sağlaması açısından İzmir Gönüllü Yerel Değerlendirme Raporu önemli bir başlangıç noktası olacaktır.

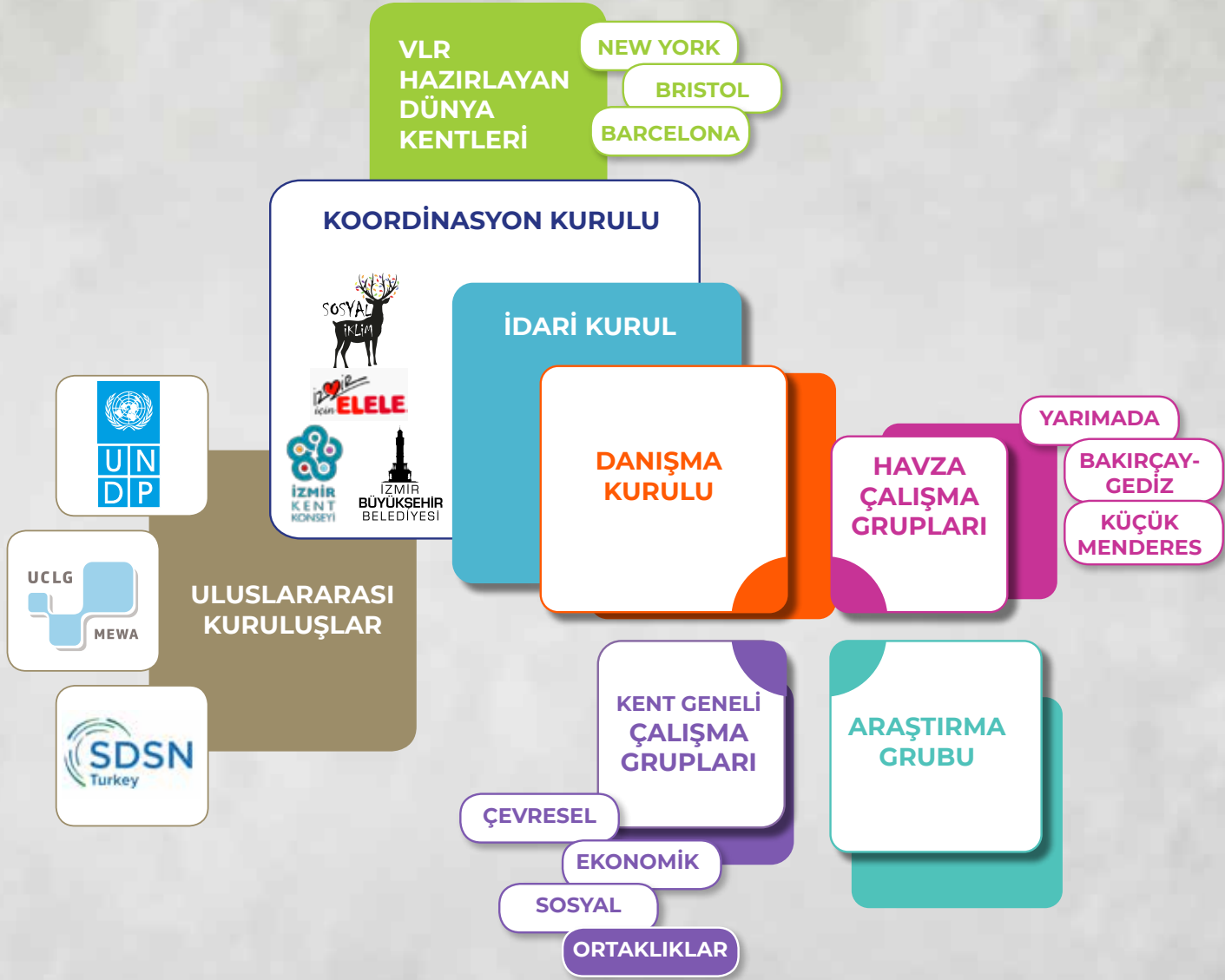
2.

İzmir Metodolojisi

İZMİR GÖNÜLLÜ YEREL
DEĞERLENDİRME RAPORU
METODOLOJİSİ

İzmir Yerel Gönüllü Raporunun hazırlanmasında Sürdürülebilir Kentsel Gelişim Ağı yerel, ulusal ve uluslararası düzeyde; kamu, özel sektör ve STK'lardan farklı meslek grupları ve uzmanlıklara sahip geniş bir paydaş ağını içeren bir yapının organize edilmesini sağlamıştır. Bu haliyle rapor; kurulları, araştırma grubu ve katılımcıları ile çok boyutlu bir yapının ortak bir ürünü olarak hazırlanmıştır. Bu yapı aşağıda Şekil 1'de verilmektedir. İzmir'in iş dünyası, meslek kuruluşları, akademi ve sivil toplum kuruluşlarını bir araya getiren en büyük çatı platform olarak İEKKK, kentin sürdürülebilirlik gündemine geçişinde İzmir VLR raporunun birincil paydaşı olarak yer almaktadır. İZKA, ulusal ve yerel dinamiklere hakim bilgisiyle İzmir'in kentsel sürdürülebilirlik gündemine dair veri ve göstergelerin araştırılmasında ve rapora objektif olarak yansıtılmasında öncü rol oynayan diğer bir paydaştır. Demokrasinin yerelleşmesi, dijitalleşmesi ve kent hakkı gibi konularda İzmir Kent Konseyi'nin sahip olduğu kurumsal vizyon ve geliştirdiği iyi uygulamalar İzmir VLR raporu için son derece önemli olmuştur. Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Orta Doğu ve Batı Asya Bölge Teşkilatı (UCLG MEWA), Birleşmiş Milletler tarafından kurulan ve Türkiye'de Boğaziçi Üniversitesi'nin ev sahipliği yaptığı SDSN Türkiye Ağı, 17 Sürdürülebilir Kalkınma Amacının Türkiye'deki uygulamalarını ve Sürdürülebilir Kalkınma Gündeminin Türkiye'deki etkilerini araştırma ve kamuoyuna tanıtımının yanı sıra, dünyanın çeşitli bölge ve ülkelerinden SDSN Ağları'nın geliştirdikleri çözümleri Türkiye'ye aktarmaktadır. Sosyal İklim Derneği; genç gönüllü ekibi ile, Binyıl Kalkınma Hedefleri döneminden beri geliştirdiği sürdürülebilir kalkınma amaçlarının yerelleştirilmesi pratikleri ve sahip olduğu sivil toplum kuruluşları iş birlikleri kapsamında İzmir VLR raporunun sivil toplum kuruluşları koordinasyonu ve sivil toplumun kalkınmaya katılımı kısmını oluşturmuştur. İlçe Sürdürülebilirlik Ofisleri de raporun hazırlanması sürecinde her türlü desteği sağlamıştır. Kentin alanında uzman akademisyenlerinden ve kamu uzmanlarından oluşan Danışma ve Koordinasyon kurulunun mentörlüğü ile desteklenen, İzmir VLR raporunun geliştirme ve yazım aşamasını gerçekleştiren Araştırma grubu ise; çeşitli disiplinlerden gelen doktora düzeyindeki araştırmacılardan oluşmuştur. Bütün kurullar ve çalışma grupları iş birliği içinde ve eş zamanlı olarak hazırlık çalışmalarını yürütmüşlerdir, İzmir VLR raporu dört aylık bir süre içerisinde tamamlanmıştır.

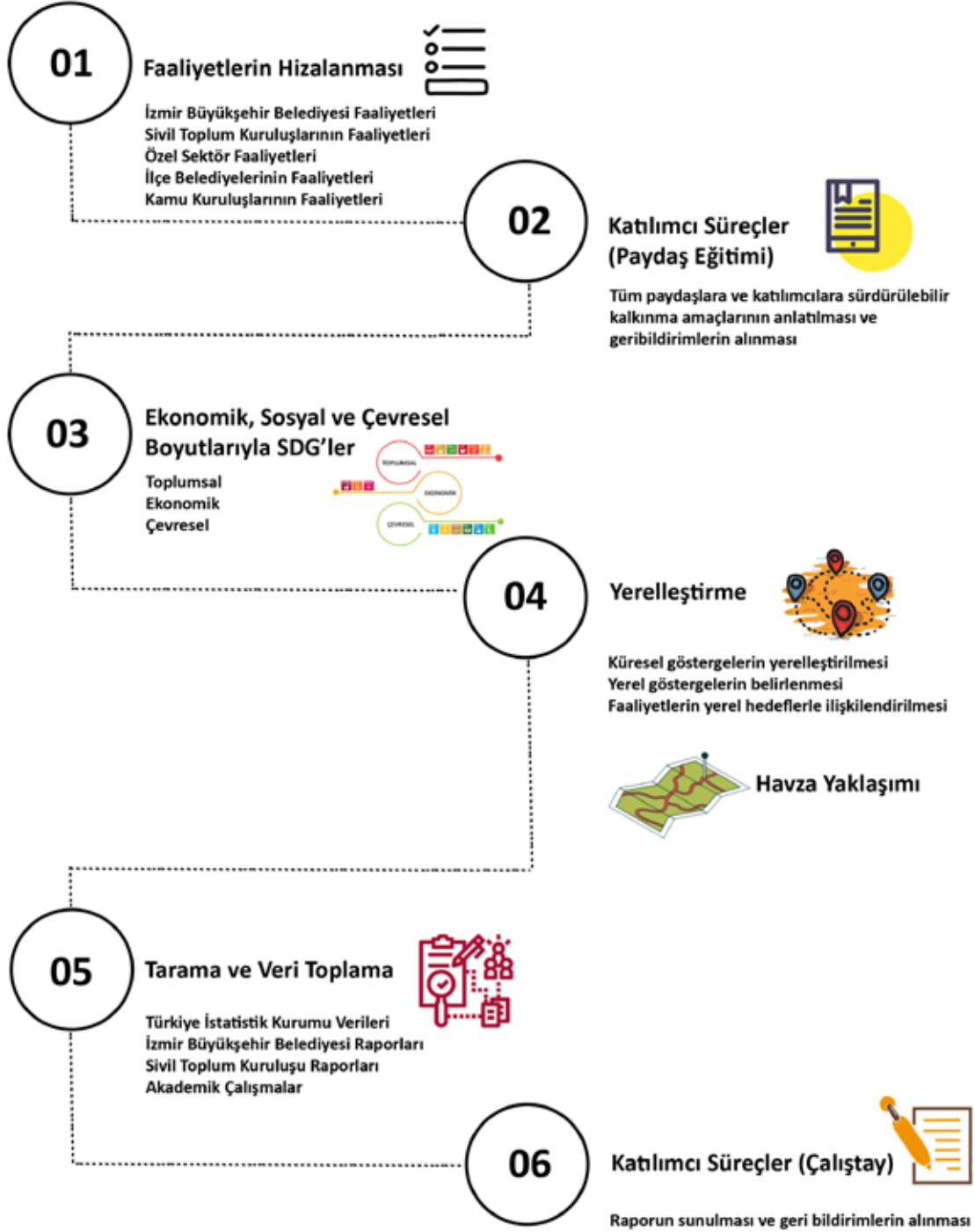

İzmir Sürdürülebilir Kentsel Gelişim Ağı Sürdürülebilirlik Ofisleri

Balçova Belediye Başkanlığı
Bayındır Belediye Başkanlığı
 Bayraklı Belediye Başkanlığı
Bergama Belediye Başkanlığı
 Beydağ Belediye Başkanlığı
Bornova Belediye Başkanlığı
 Buca Belediye Başkanlığı
Çeşme Belediye Başkanlığı
 Çiğli Belediye Başkanlığı
Dikili Belediye Başkanlığı
 Gaziemir Belediye Başkanlığı

Karabağlar Belediye Başkanlığı
Karaburun Belediye Başkanlığı
 Karşıyaka Belediye Başkanlığı
Kemalpaşa Belediye Başkanlığı
 Kiraz Belediye Başkanlığı
Konak Belediye Başkanlığı
 Menderes Belediye Başkanlığı
Narlidere Belediye Başkanlığı
 Ödemiş Belediye Başkanlığı
Seferihisar Belediye Başkanlığı
 Selçuk Belediye Başkanlığı

Bu çok katmanlı yapının raporu hazırlama sürecindeki yeri ve İzmir raporunun hazırlanmasında koordinasyon ve danışma kurulunun katkısıyla araştırma grubunun izlediği metodoloji bu kısımda ve aşağıdaki şekilde özetlenmektedir.

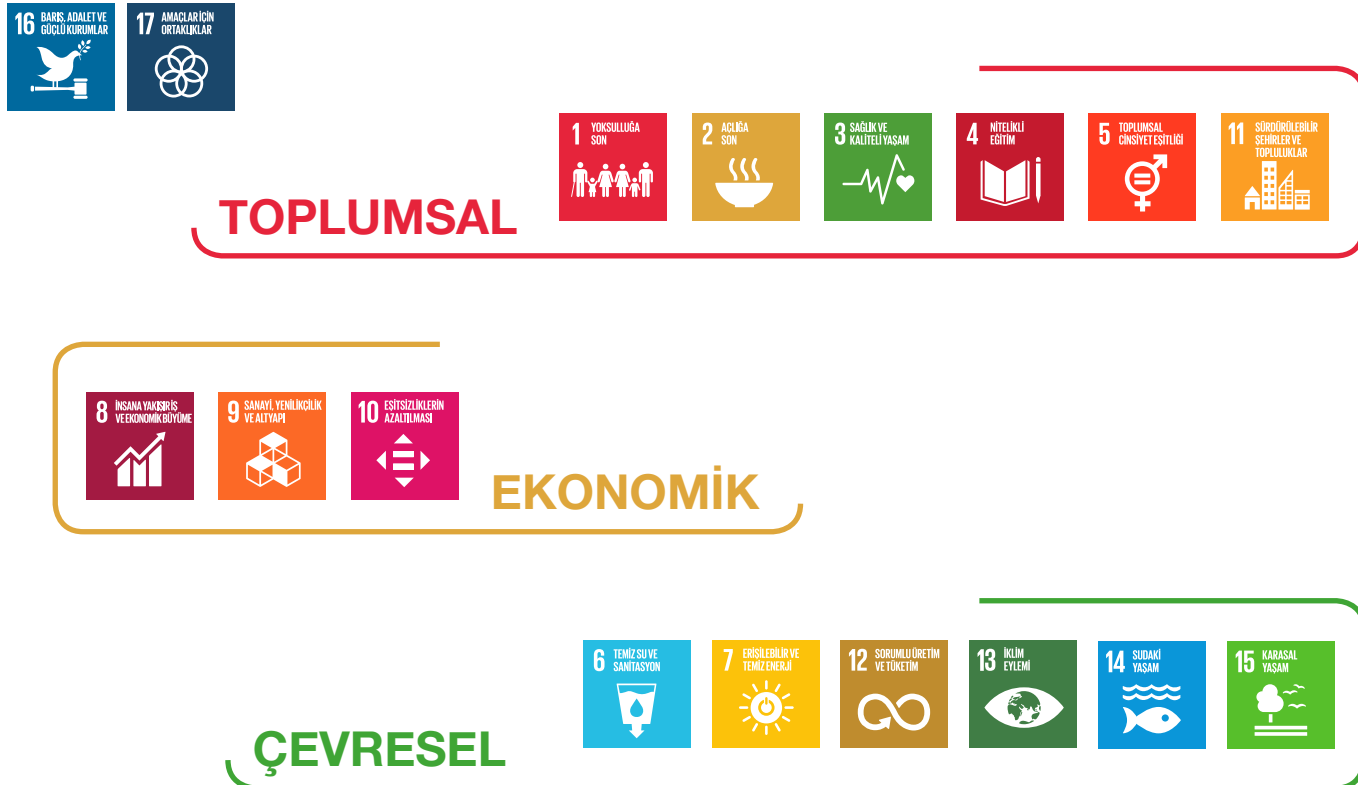

İzmir Gönüllü Yerel Değerlendirme Raporunun hazırlanmasında kurumların ve araştırma grubunun gerçekleştirdiği ön toplantıların ardından bir yol haritası belirlenmiştir. Hazırlık süreci içerisinde Sürdürülebilir Kentsel Gelişim Ağı'nın koordinatörlüğünde kentteki Kamu, Özel Sektör ve STK temsilcileriyle sürekli iletişim halinde olunmuştur. Raporun geliştirmesi ve yazım sürecini gerçekleştiren Araştırma grubu yukarıdaki şemada da verildiği üzere birinci adımda, İzmir'de 2019-2021 yılları arasında belediyenin ve kentteki diğer kamu kurum ve kuruluşlarının gerçekleştirdiği faaliyetlerin Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının içeriklerine göre hizalamasını gerçekleştirmiştir.

İkinci adımda aynı dönemde İzmir VLR raporunun hazırlanmasına katkı veren yerel, ulusal ve uluslararası tüm kurum, kuruluşların temsilcileri ile üç gün süren yoğun bir eğitim programı gerçekleştirilerek, hem Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları detaylı olarak incelenmiş, hem de kentteki, ulusal ve uluslararası düzeylerdeki kurum, kuruluş ve STK'ların bu alanda yaptıkları çalışmalar tanıtılmış, diğer VLR hazırlayan şehirlerden (Espoo - Finlandiya ve Buenos Aires - Ar-

jantin) raporları hazırlayan gruplardan temsilcilerden deneyimleri hakkında bilgi, yöntem ve süreç üzerine görüşleri alınmıştır. Eğitim sonrasında paydaş ağı içerisindeki Kamu, STK'lar ve Özel Sektör temsilcileri de araştırma grubu tarafından hazırlanan formlar aracılığıyla gerçekleştirdikleri faaliyetleri SKA'lara göre eşleştirmişlerdir.

Farklı katmanlardan toplanan tüm bu faaliyetler araştırma grubu tarafından yeniden gözden geçirilerek SKA'lara göre hizalanmıştır. Üçüncü adımda tüm görüşmeler ve çalışmaların sonunda 17 adet SKA, İzmir için "Toplumsal", "Ekonomik", "Çevresel" kategorilerine göre ayrıştırılmıştır. Bu ayrım gözetilirken çalışma gruplarının yapısı ve literatürdeki kolaylaştırıcı ayrımlardan referans alınmıştır. Araştırma grubuna; İzmir Büyükşehir Belediyesi İklim Değişikliği Daire Başkanlığı'ndan uzmanların da dahil olması ile (Çevre Alt Grubu çalışmalarına dahil olmuşlardır) toplumsal, ekonomik ve çevresel olmak üzere üç ana grup ile çalışmalara devam edilmiştir. Aşağıdaki şekilde SKA'ların bu üç gruba göre sınıflandırılması verilmektedir.

Toplumsal, Ekonomik ve Çevresel üç ana kategori-
de İzmir için Sosyal Amaçlar olarak;

- SKA 1 Yoksulluğa Son
- SKA 2 Açlığa Son
- SKA 3 Sağlık ve Kaliteli Yaşam
- SKA 4 Nitelikli Eğitim
- SKA 5 Toplumsal Cinsiyet Eşitliği
- SKA 11 Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar

Ekonomik Amaçlar olarak;

- SKA 8 İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme
- SKA 9 Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı
- SKA 10 Eşitsizliklerin Azaltılması

Çevresel Amaçlar olarak ise;

- SKA 6 Temiz Su ve Sanitasyon
- SKA 7 Erişilebilir ve Temiz Enerji
- SKA 12 Sorumlu Tüketim ve Üretim
- SKA 13 İklim Eylemi
- SKA 14 Sudaki Yaşam
- SKA 15 Karasal Yaşam olarak belirlenmiştir.

SKA 16 ve SKA 17 ise yapıları ile birleştirici ve bütünleyici konuları nedeniyle aynı metodoloji ile değerlendirilmiş fakat bu kategorizasyondan ayrı olarak ele alınmıştır. Bunun temel nedenleri, Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının hayata geçirilmesi için gerekli olan iş birliği ile barış ve adaleti tesis eden kapsayıcı kurumların gerekliliğidir. 17 Küresel Amacın gerçekleştirilebilmesi için bu iki fikrî ve fiziksel düzeni tesis etmemiz artık bir amaçtan ziyade bütün amaçları kapsayıcı bir alana ihtiyacı işaret etmektedir.

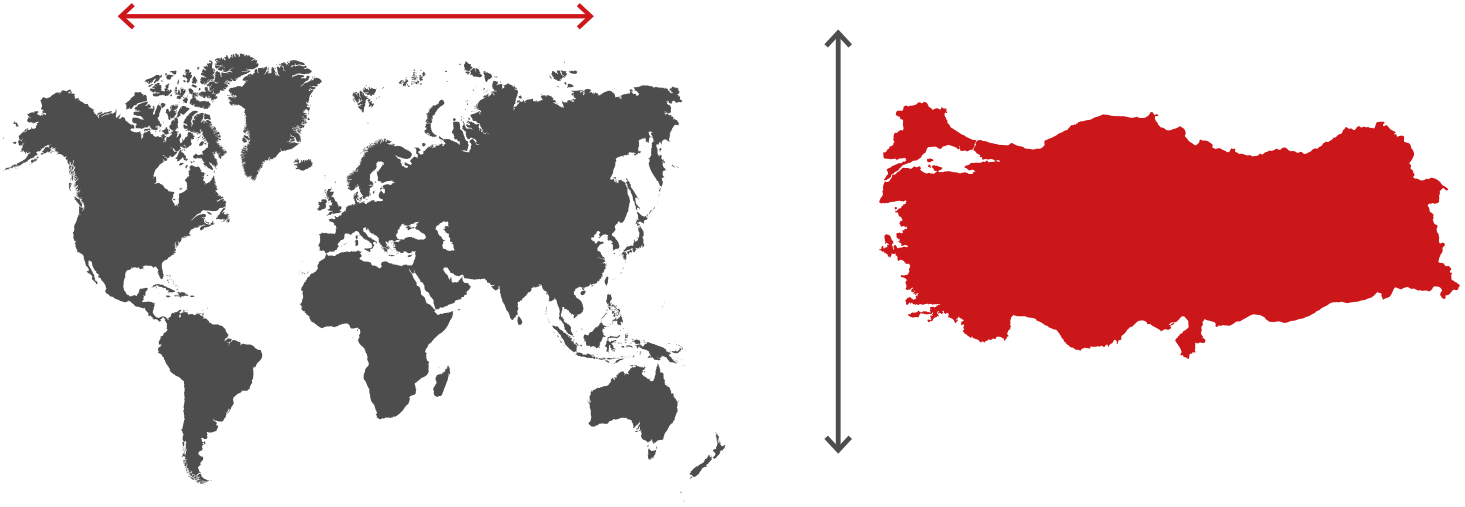
Dördüncü adımda küresel amaçlar ve alt hedefler yerelleştirilerek İzmir'e uyarlanmıştır. Yerel alt hedefler ve göstergeler oluşturulurken; uluslararası metodoloji kılavuzları ve Türkiye düzeyinde gerçekleştirilen çalışmalardan faydalanılmıştır. İzmir Büyükşehir Belediyesinin hazırlamış olduğu 2020-2024 stratejik planı, çeşitli kurum ve kuruluşların elinde bulunan veri ve göstergeler derlenerek İzmir'in ihtiyaç ve öncelikleri ile uyumlu yerel göstergeler belirlenmiştir. Yerelleştirme gerçekleştirilirken; Kent Geneli ve Kent Çeperini kapsayan bölgeler kendi planlama pratiklerine göre ayrıştığından, farklı şekillerde ele alınmış ve sonrasında bütüncül bir yaklaşımla birleştirilmiştir. Bu kapsamda kent geneli yanında havza yaklaşımı raporda; kenti idari sınırların dışarısında ekolojik sınır ayrımıyla ele alınmaktadır. Bu durum araştırma grubu içerisinde Kent Geneli ve Havza Çalışması kapsamında değerlendirilmiş, benzeşen ve ayrılan yönleri ile farklı bir metodoloji geliştirilmiştir. Havza çalışmasına ilişkin metodolojiye raporun havza kısmında detaylı olarak değinilmektedir.

Beşinci adımda ise İzmir için mevcut çalışmalardan, raporlardan, veri tabanlarından faydalanılarak ulusal ve yerel farklılıkların yansıtılması, eksik verilerin belirlenmesi, bunların temininde yaşanan problemler, üretilmesine ihtiyaç duyulan göstergeler üzerine çalışılmıştır. Raporda İzmir'in belirlenen yerel alt hedeflerindeki durumu ve gelişimi izleyebilmek için belirlenen göstergeler için veri temininde ve göstergelerin formal ve İzmir'in spesifik durumlarını ifade edecek şekilde deneysel olarak belirlenmesinde çeşitli zorluklar söz konusudur. Bu ilk raporda bu tarz durumları özellikle ortaya koymak ve kentin genel durumunu geniş bir çerçevede verebilmek adına, sonraki raporlarda tespit edilen sorunların giderilmesi ve vurgulanan noktalarda veri üretilmesi için çeşitli öneriler sunulmuştur. Veri teminine ilişkin zorluklar ve yerel düzeyde verilerin ne şekilde toplanabileceği üzerine bir önceki kısımda "Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ve Gönüllü Yerel Değerlendirme Raporları için Veri İhtiyacı ve Veri Kaynakları Üzerine" ve "Verinin Demokratikleştirilmesi" bölümleri yer almaktadır. Bu bölümler farklı perspektiflerden veriye ilişkin konuları detaylandırarak değerlendirmiştir.

Altıncı ve son olarak katılımcı süreçler adımı; kentteki paydaşlarla elde edilen tüm bilgiler ve gerçekleştirilen tüm çalışmalar iki gün süren çalıştayda toplumsal, ekonomik ve çevresel kategorileri ile ilgili kategorinin kentteki uzmanlarından oluşan mentorleri ile araştırma grubu tarafından paylaşılmıştır. Kentteki tüm aktörlerden katkıları ve önerileri alınarak, İzmir’de ön plana çıkan göstergeler ve uygulamalar değerlendirilmiştir. İzmir VLR’ında katılımcılık önemli bir unsur olarak görülmüştür, raporun hazırlanması aşamasında gerçekleştirilen Eğitim ve Çalıştay’da kentin; mikro, mezo ve makro aktörlerinin de katkısıyla kentte ilgili SKA’larda öne çıkan kavramlar ve faaliyetler belirlenmiştir. Ve raporun yazımında tüm bu süreçlerden elde edilen geri bildirimlere yer verilerek katılımcı süreçlerin katkısı ön plana çıkarılmıştır.

Raporun içeriği ve şehre ilişkin özgün metodolojinin oluşturulabilmesi adına yukarıda anlatılan süreçlerle eş zamanlı olarak; VLR metodoloji kılavuzları, Dünyanın farklı bölgelerinde yer alan, her biri farklı yapılara sahip diğer şehirlerin raporları detaylı olarak ele alınarak İzmir VLR’ının nasıl bir yaklaşımla oluşturulabileceği (yatay düzeydeki etkileşimi), ulusal VNR raporları taranarak ise İzmir’in Türkiye içerisindeki yeri ve etkileşimi (dikey düzeydeki etkileşimi) (Şekil 4) konumlandırılarak raporun etki alanına ilişkin bir planlama ve tasarım gerçekleştirilmiştir.

İzmir için VLR raporunun hazırlanmasındaki temel yaklaşım İzmir'in halihazırda pek çok düzeyde iş birliği gerçekleştirerek ve sürdürülebilir kalkınmayı gerçekleştirmede kullanacağı stratejileri, altyapıları inşa ederken bunların gerek ulusal gerekse uluslararası düzeyde görünürlüğünü arttırabilmek, gelişmelerin ve mevcut durumun takibinin ve izlenmesinin sağlanabilmesi olmuştur. Bu ekseninde raporun yazılma amacı; kentin sürdürülebilirlik bağlamında mevcut durumunu ortaya koymak, kentin sürdürülebilirlik gündemindeki küresel konumunu ve vizyonunu yansıtmaktır.

İzmir VLR raporunun üç boyutu olarak; "Kültür", "İnsan Hakları" ve "Dijital Demokrasi" üst başlıkları belirlenmiştir. Bu başlıklar raporun genel yapısının verilmesinin ardından SKA amaçlarının gerçekleştirilmesi için önemleri, etki alanları ve neden İzmir için bu boyutların spesifik olarak ön plana çıkarıldığı anlatısıyla yer almaktadır.

İzmir için bu ilk VLR'da 17 Sürdürülebilir Kalkınma Amacının tamamı ele alınarak bunlar için 100 Yerel Alt Hedef ve 160 Gösterge oluşturulmuştur. Bu geniş çaplı gösterge seti mümkün olduğu kadar fazla alt kırılımla, kentin 2015 sonrası durumunu yansıtabilecek ve izlenebilecek şekilde oluşturulmaya çalışılmıştır. İzmir'in bu ilk gönüllü yerel değerlendirme raporunda kentin genel durumunun kapsamlı bir resmini çekerken ve bundan sonraki raporlar için gereksinimleri belirleyebilmek adına çok sayıda gösterge kullanılması ve belirli bir temanın öne çıkarılmadan var olan durumun yansıtılması üzerine uzlaşmıştır.

Raporun hazırlandığı dönem COVID-19 pandemisine denk geldiği için çalışmalar, toplantılar ve tüm katılımcı süreçler dijital ortamda gerçekleştirilmiştir. Dijital araçlar kullanılarak gerçekleştirilen çalışmalarla ilgili özellikle kentteki paydaşlardan olumlu geri bildirimler alınmıştır. Çeşitli nedenlerle fiziki olarak katılım imkânı bulamayacak olan kişiler de bu sayede raporun hazırlık çalışmalarına dahil edilebilmiştir. Çok daha etkin ve hızlı bir bilgi akışı söz konusu olmuştur ve bu da raporun yeni dönemde karşılaşılan zorluklara karşı aldığı başka bir aksiyom olarak nitelendirilebilir.

İzmir'in Sürdürülebilirlik Gündemini yansıtan bu çalışma gerek ilk olması gerekse de kurduğu ilişkiler ağı ile Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının İzmir özelinde yerelleştirilmesi ve daha da önemlisi pratik çözüm ve gösterge takibi ile mevcut sorunların çözümü için önemli bir potansiyel taşımaktadır.

3.

Beklenmeyen Bir Kriz: COVID- 19 ve Yerelde Mücadele

COVID-19, Aralık 2019'da Çin-Wuhan'da sebebi bilinmeyen bir hastalık olarak ortaya çıkmıştır. Çin dışında vakaların görülmesi ile beraber Dünya Sağlık Örgütü tarafından 11 Mart 2020 tarihinde COVID-19 pandemi olarak nitelendirilmiştir. Türkiye'de COVID-19 ile ilgili çalışmalar 10 Ocak 2020 tarihinde Sağlık Bakanlığı'nın Koronavirüs Bilim Kurulu'nu oluşturmasıyla başlamıştır. Sonrasında sınırların kapatılması, uçuşların durdurulması gibi tedbirler alınmıştır. Birleşmiş Milletler pandeminin 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi'ni derinden etkilediğini açıkça ortaya koymuştur. Şehirleri ve toplulukları tehdit eden bu salgın kentteki farklı aktörleri de etkilemiştir. COVID-19 pandemisi yerel yönetimlerin sorumluluk ve faaliyet alanlarında değişikliğe yol açmıştır. Bu süreçte yalnızca yerel yönetimlerin değil aynı zamanda sivil toplum kuruluşlarının da faaliyetlerinde değişiklikler meydana gelmiştir. İzmir'de COVID-19'un yerel yönetimler üzerindeki etkisi kapsamında İzmir Büyükşehir Belediyesi faaliyetleri incelenmiştir. Raporun bu bölümünde pandeminin Sür-

dürülebilir Kalkınma Amaçları üzerindeki etkisi, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşlarının değişimleri ve faaliyetleri detaylı olarak ele alınacaktır.

3.1 COVID-19 PANDEMİSİNİN SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMAÇLARI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları 2021 Raporunda COVID-19'un sürdürülebilir kalkınma amaçları üzerindeki etkileri incelemiştir. Raporda COVID-19 pandemisinin 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi'ni gerçekleştirilmesi kapsamında olumsuz etkilere yol açtığı belirtilmektedir. Aynı zamanda pandeminin yetersiz sosyal koruma, temel sağlık hizmetlerindeki problemler, eşitsizlikler ve iklim değişikliği gibi alanlardaki sorunları yansıttığını savunmaktadır. Pandemi sayesinde sürdürülebilirliğin farklı boyutları arasındaki bağlantıların önemi de yeniden ortaya çıkmıştır. Bu nedenle sürdürülebilir kalkınma amaçlarının ışığında gerekli dönüşümler sağlanmalı ve çözümler geliştirilmelidir.

Yoksulluğa son verme amacı kaçırılabilir. COVID-19 pandemisi 2020 yılında yoksulluğun artmasında sebep oldu. 2020 yılında 119-124 milyon kişi daha aşırı yoksullukla karşı karşıya kaldı.

Pandemi açlığın artmasına sebep oldu. Dünya genelinde yetersiz beslenen kişi sayısı 688 milyondan 771-820 milyona yükseldi. Pandeminin ilerleyen zamanlarda çocuklarda yetersiz beslenmeyi artırması bekleniyor.

Pandemi sağlıktaki gelişmeleri olumsuz etkiledi. Dünya genelinde COVID-19 pandemisine dair veri eksikliği gerçek sonuçların ortaya çıkmasına engel oldu. Üreme sağlığı, anne ve çocuk sağlığı alanlarındaki ilerlemeler olumsuz etkilenebilir.

2020 yılında çocukların okuma yeterliliğinde ve okul öncesi eğitime katılımında düşüş gözlemlendi. Pandeminin eğitim tamamlama konusundaki ilerlemeyi yavaşlatması ve tersine çevirmesi beklenmektedir.

Pandemi sürecinde kadına yönelik şiddetin arttığı tespit edilmiştir. Pandemi kadınların ev işlerini artırarak iş hayatından uzaklaşmalarına sebep olmuştur. Pandeminin çocuk yaşta evliliklerde 10 milyona kadar daha fazla artışa sebep olacağı tahmin edilmektedir.

2020 yılında halen milyarlarca insanın güvenli içme suyuna, sanitasyona ve hijyene erişemediği tespit edilmiştir. İçme suyunun ve sanitasyonun erişimine yönelik faaliyetler COVID-19 sürecini olumlu yönde etkileyecektir.

2019 verilerine göre halen 759 milyon insanın elektrik erişimi olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca dünya nüfusunun üçte biri tehlikeli pişirme yöntemlerini kullanmaktadır. Pandeminin enerjiye erişim alanındaki ilerlemeleri tersine çevirdiği tespit edilmiştir.

Pandemi farklı mesleklerde milyonlarca iş kaybına sebep oldu. Sosyal güvenliği bulunmayan kayıt dışı çalışan işçiler ise pandemiden çok daha fazla etkilendi. Birçok ülke için 2022 ya da 2023 yılında salgın öncesi ekonomik büyüme seviyelerine döneleceği tahmin edilmektedir. Uluslararası turizm seviyelerinin ise 4 yıla kadar 2019 yılındaki seviyesine dönemeyeceği tahmin edilmektedir.

Pandemi nedeniyle imalat sektöründe küresel ölçekte bir düşüş gözlemlendi. Bu düşüşün ardından orta ve yüksek teknoloji ürünlerin imalatı sayesinde ekonomik toparlanma hızlandı.

Pandemi gelir eşitsizliklerini azaltmaya yönelik kaydedilen gelişmeleri olumsuz etkileyebilir. 2020 yılında mülteciler sayısı en yüksek sayıya ulaşarak 24,5 milyon oldu. Pandeminin gelişmekte olan ülkeler için ortalama Gini'yi artıracığı tahmin edilmektedir.

Şehirler COVID-19'un merkez üssü haline geldi. Şehirlerin gelecekteki risklere hazırlanması, yanıt vermesi ve direnç oluşturması için kentsel politikalarda güncellemeler yapılması gerektiği ortaya çıkmıştır.

COVID-19, dönüştürücü kurtarma stratejisi tasarlanması ve dirençli ekonomiler inşa edilmesi açısından bir fırsat olarak görülmektedir. Son on yıl içerisinde yenilenebilir elektrik kapasitesi kurulumları artmaktadır. COVID-19'a rağmen büyüme devam etmektedir.

İklim krizi azalmadan devam etmektedir. İnsan faaliyetlerindeki geçici azalmaların sonucunda emisyonlarda azalma gözlemlendi. Ancak yıl ortasından itibaren 2020'de sera gazı konsantrasyonları artmaya devam etmiştir.

Deniz koruma alanlarının kapsamı arttı. Ayrıca 2000-2020 yılları arasında önemli biyoçeşitlilik alanlarının ortalama yüzdesi %44'e yükseldi. Küçük ölçekli balıkçı topluluklarının dezavantajlı durumu COVID-19 nedeniyle kötüleşme eğilimindedir. Ancak COVID-19'un tam etkisi halen bilinmemektedir.

Dünya genelinde biyoçeşitlilik kaybını durdurmaya yönelik olan 2020 amaçları gerçekleştirilemedi. Ancak 2000-2010'dan 2010-2020'ye kadar sürdürülebilir orman yönetiminde ilerleme kaydedilmiştir.

2020 yılının sonunda dünya nüfusunun %1'i zulüm ve çatışma nedeniyle zorla yerinden edilmiştir. Pandemi ayrımcılığı artırmıştır ve ülkelerin koruma sistemlerini zayıflatmıştır. Pandemiden dolayı okulların kapanması ve ekonomik sıkıntıların etkisi çocuklar için riski artırmıştır.

Pandemi küresel ortaklıkları test etmiştir. 2020 yılında yabancı yatırımlar %40 oranında düşmüştür. Pandemiden dolayı birçok ülke borç sıkıntısı, toparlanma ve sürdürülebilir kalkınma amaçlarına yönelik yatırımlar için mali sorunlar yaşamaktadır.

3.2 COVID-19 Pandemisinde Yerel Yönetimler

Yerel yönetimlerin pandemiden etkilenen topluluklara yakınlığı, yerel düzeydeki acil durum yönetimi sorumlulukları ve kamusal alanların yönetimindeki rolleri nedeniyle COVID-19 pandemisinde önemli rolleri bulunmaktadır. 1593 Sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nda belediyelerin bulaşıcı hastalıklarla mücadele kapsamında yardım etmesi ve umumi alanlarda sağlığı tehdit eden etkenlerin ortadan kaldırılması görevleri yer almaktadır. Etiler (2020)'ye göre yerel yönetimlerin toplum sağlığı açısından en önemli görevi sağlıklı kentler oluşturmak, kent mekânını sağlığı tehdit eden etkenlerden arındırmak ve kentteki kırılgan gruplara yönelik sosyal belediyeçilik uygulamaları gerçekleştirmektir. Bu kapsamda yerel yönetimlerin; toplu taşımaların dezenfeksiyonu ve kapasitelerinin azaltılması, topluma salgın konusunda bilgi verilmesi, kamusal alanlarda dezenfeksiyon işlemleri, kırılgan grupların ihtiyaçlarının karşılanması, özellikle kısıtlama günlerinde artan psikolojik sorunlara çözüm olarak psikolojik danışma hatlarının kurulması, sağlık çalışanları için geçici barınma sağlanması gibi alanlarda faaliyet göstermeleri gerekmiştir. COVID-19 salgınının ekonomi alanında büyük kayıplar meydana getirdiği bilinmektedir. Artan harcamalar ve düşen ge-

lirin etkisi ile yerel yönetimlerin mali açıdan olumsuz etkileneceği düşünülmektedir. Pandemi döneminde iş yerlerinin kapanması ve iş kayıpları gibi durumlar vergi gelirlerinin düşmesine sebep olmuştur. Bu durum yerel yönetimlerin gelirlerinde azalmaya sebep olmaktadır. Özellikle gelir kaynağı turizm olan kentler için ciddi anlamda gelir düşüşü beklenmektedir. Turizm sektörünün önemli olduğu İzmir'de 2020 yılı içerisindeki turizm hareketlerinde azalma yaşanmıştır.

Kriz, sağlık ve sosyal harcamalar gibi farklı kategoriler üzerinde kısa süreli etki gösterse de, en güçlü etkilerin orta vadede ortaya çıkacağı beklenmektedir. Yerel yönetimler, sağlık ve sosyal sorumluluklarına ek olarak, kamu yönetimi, ulaşım, kamu hizmetleri, eğitim gibi krizden en çok etkilenen alanlarda da önemli rol oynamaktadır. Ayrıca pek çok ülkede yerel yönetimler serbest meslek sahiplerine destek politikaları kapsamında da harcamalarını artırmıştır. Yerel yönetimler sosyal acil durumlara yanıt verme sorumluluğu taşımaktadır. Bu nedenle krizin farklı nüfus grupları üzerindeki etkisi dikkate alındığında sosyal harcamalarının önemli ölçüde artması kaçınılmazdır. Uzun vadede işsizlik artışı ve sosyal yardım ihtiyacının artmaya devam edeceği öngörülmektedir. Bu nedenle sosyal harcamalarda artışın devam etmesi beklenmektedir.

3.2.1 COVID-19 Pandemisinde İzmir Büyükşehir Belediyesi Çalışmaları

İzmir Büyükşehir Belediyesi 20 Mart'ta "Kriz Belediyeciliği" yönetim modelini hayata geçirmiştir, böylece tüm kentte "dayanışma ekonomisi" önem kazanmıştır. Kriz Belediyeciliği kapsamında sivil toplum temsilcilerinin de bulunduğu Kriz Yönetim Üst Kurulu, Kriz birimlerine yeni sorumluluklar verilmiştir. Bu nedenle İzmir Büyükşehir Belediyesi COVID-19 pandemisiyle mücadele için kapsamlı bir plan geliştiren ilk kurumlardan biridir. Bu doğrultuda acil olmayan yatırımların durdurulması, tasarruf tedbirleri, pandemiye yönelik hizmetlerle ilgili satın alma işlemlerinin hızlı ve eksiksiz yapılmasına dair sıkı koordinasyon gibi kararlar alınmıştır. İzmir Büyükşehir Belediyesi aynı yardımlar ile vatandaşlarıyla dayanışma sağlamıştır. İzmir Büyükşehir Belediyesi COVID-19 pandemisi kapsamında yürüttüğü kısa ve uzun vadeli tüm faaliyetleri COVID-19 Dirençlilik Eylem Planı'nda detaylıca ele almıştır. İzmir Büyükşehir Belediyesi, COVID-19 pandemisi kapsamında yapılanları rapor ve eylem planı olarak yayınlayan ilk yerel yönetim olma özelliğini taşımaktadır.

COVID-19 salgını tüm yerel yönetimlerde olduğu gibi İzmir Büyükşehir Belediyesi bütçesinde de görülmeyen harcamalara sebep olmuştur. Temmuz 2020'de yapılan açıklamaya göre COVID-19 kapsamında dayanışma faaliyetlerine ve malzeme alımlarına 150 milyon lira harcanmıştır. Pandemi sürecinde toplu ulaşım kullanımındaki azalma, su faturaları ödemelerindeki düşüş, kira, ilan-reklam vergilerinin ertelenmesi sebepleri ile 200 milyon lirayı aşan gelir kaybı yaşandığı belirtilmiştir. Ulaşım gelirleri %85, su gelirleri % 55 oranında azalmıştır. Ancak gelir kayıplarına rağmen belediye, hizmetlerine ve salgın sürecindeki görevlerine devam etmiştir. Bu kapsamda Salgın sürecinde 2 milyon 240 bin adedi Meslek Fabrikası'nda üretilen 4,5 milyon maske halka ulaştırılmıştır. Halkın bilgilendirilmesi kapsamında afiş ve bilgilendirme görselleri için toplam 270 bin materyal üretilerek halkın toplu olarak kullandığı mekânlara dağıtılmıştır. Salgının yarattığı ekonomik hasarlar için nakdi yardımlar gerçekleştirilmiştir. Özellikle kısıtlama günlerinde sokak hayvanları düşünülmüş ve 51 ton mama dağıtılmıştır. İmkani kısıtlı olan öğrencilere

yönelik Askıda İzmirim Kart uygulaması hayata geçirilerek. 10 bin lira tutarında kart yüklemesi yapılmıştır.

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin pandemi döneminde gerçekleştirdiği örnek çalışmalarına aşağıda detaylıca yer verilmiştir.

Farklı meslek gruplarından vatandaşlara 3 milyon 531 bin TL tutarında nakdi destek yardımı bulunulmuştur. 699 kahve, internet kafe ve oyun salonu esnafına 873 bin 750 lira nakdi destek ödemesi yapılmıştır. Toplamda destek olunan kırtasiyeciler esnafı sayısı 206'ya ve destek miktarı 3 milyon 559 bin 400'e ulaşmıştır. Ayakkabıcılar ve tekstilciler sitesinde bulunan esnafa 3 milyon 253 bin 176 lira destek sağlanmıştır. Ayrıca Ödemiş'teki ayakkabıcı esnafından da 3 bin 100 çift bot alımı yapılarak 424 bin 328 liralık yardımda bulunulmuştur. Yiyecek-içecek sektöründeki esnafa da yardımlar yapılmıştır. Ekonomik sıkıntı yaşayan İzmirlilerin ödeyemediği su faturaları imkanı olan hemşerileri tarafından ödenmesi için "Askıda Fatura" uygulaması başlatılmıştır. Şu ana kadar uygulama kapsamında 22.283 fatura ödenmiştir. Dar gelirli ailelere 400 TL nakit yardımı yapılmıştır.

Mart 2020 ve Mayıs 2021 tarihleri arasında kentte 450 bin gıda kolisi dağıtılmıştır. 1-5 yaş arası 154.877 çocuğa, 13.900.000 litre süt dağıtımı yapılmıştır. Büyükşehir Belediyesi, bu süreçte gıda paketlerine eklenmek üzere üretici birliklerinden temin ettiği eti kavurmaya dönüştürerek, birer kilogramlık paketler halinde ihtiyaç sahibi ailelere ulaştırmıştır. Soğan, patates, elma, portakal ve limondan oluşan taze sebze ve meyveler İzmir Sebze ve Meyve Hali esnafından alınarak "Direnc Paketi" adıyla ilk etapta 5 bin aileye teslim edilmiştir. Pandemiden önce İzmir'in tüm mahallelerini kapsayan "Süt Kuzusu Projesi", pandemi nedeniyle dezavantajlı mahallelere öncelik verilerek devam ettirilmiştir.

Pandeminin başından bu yana günde 60 bin maske üretilmesi için Meslek Fabrikası'na ekipman desteği sağlanmıştır. İlerleyen süreçte günde 120 bin maske üretimi gerçekleştirilmiştir. Belediye tarafından engelli bireylerin iletişimini kolaylaştırmak için şeffaf maske üretilmeye başlanmıştır. Maske nedeniyle karşıdakinin dudaklarını okumakta zorlanan engelli bireyler için Meslek Fabrikası'nda Ekim 2020'ye kadar 10 bin şeffaf maske üretilerek dağıtılmıştır. Metro istasyonlarına maske otomatları maskematik yerleştirilmiştir. Ayrıca metro olmayan bölgelerde ise seyyar maskematik uygulamasına geçilmiştir. 10 Mart 2021 itibarıyla 4.626.764 adet maske maskematik aracılığıyla dağıtılmıştır. Pandemi sürecinde Meslek Fabrikası'ndaki Fabrikasyon Laboratuvarı (FabLab) tarafından el dezenfektanı üretilmeye başlanmıştır. İzmir Büyükşehir Belediyesi Toplum Sağlığı Dairesi Başkanlığı bünyesinde görev yapan 11 psikolog ve bir sosyal hizmet uzmanıyla pandemi sürecinde İzmirli'lere psikolojik destek sağlanmıştır.

İzmir Büyükşehir Belediyesi pandemi nedeniyle öğrencilerin uzaktan eğitim almasına destek olmak amacıyla 10 EBA erişim noktasını hizmete açmıştır. İnternet erişimi olmayan çocuklar için aylık 4 GB internet verilmesi konusunda proje hizmeti gerçekleştirilmiştir. Tableti ve bilgisayarı olmayan çocuklara destek sağlanmıştır. Bu kapsamda ebeveynlerinin telefonu ile EBA'ya bağlanmaya çalışan Hamzababa Mahallesi'ndeki öğrencilere tabletler dağıtılmıştır. EBA'ya bağlanma sorunu yaşanan köye kablosuz internet hattı çekilmiş, Köy kiraathanesi ise düzenlenerek EBA noktasına dönüştürülmüştür.

Su borcu kesintisi olanlara geçici su bağlantısı sağlanmıştır ve 7237 abonenin su kesme işlemleri ertelenmiştir. Konut abonelerinde en düşük tüketimin olduğu üç ayın ortalaması alınarak faturalandırma yapılmıştır. Konut dışı abone kapsamındaki; işyeri, ticarethane, otel, motel, sanayi tesisleri, mal ve hizmet üreten tesisler ile benzer işletmelere ise sayaç okuma işlemi yapıncaya kadar ödeme çıkartılmamıştır. Pandemi sürecinde artan su tüketimine karşılık önlemler alınmış bu kapsamda araç yıkama istasyonlarının çalışma süresinin haftada iki gün olarak kısıtlanması talep edilmiştir. Ayrıca ruhsatı bulunmayan araç yıkama istasyonları kapatılmıştır.

Gıda yardımı ve süt dağıtımı kapsamında dağıtılan ürünler kooperatifler aracılığıyla direkt olarak üreticiden temin edilmiştir. Seyahat kısıtlamaları nedeniyle oluşacak işgücündeki eksikliği ve üretici maliyetinin düşürülmesi için gönüllülük programı oluşturulmuştur. Bu kapsamda 459 gönüllü dönüşümlü olarak hasada katılmıştır. Bu faaliyetlerin dışında salgının belirsizliğinden dolayı turizm sektörünün olumsuz etkileneceği düşünülerek yeni stratejilerin hazırlanması gerektiği vurgulanmıştır. İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin koordinasyonunu yürüttüğü İzmir Turizm Hijyen Kurulu, Turuncu Çember uygulamasını başlatmıştır. Turuncu Çember sayesinde pandemi sonrasında turizm faaliyetlerinin sağlıklı bir şekilde devam edebilmesi amaçlanmaktadır. Turuncu Çember sertifikasına bir yıl içinde 502 işletme başvurmuş, yapılan denetimler sonrasında 267 yeme-içme mekanı ve 128 konaklama tesisi Turuncu Çember Sertifikası almaya hak kazanmıştır.

5 Mart-27 Mayıs 2020 tarihleri arasında kamusal alanları virüsten arındırmak için 57.011 litre dezenfektan kullanılarak 16.290 adet kamuya açık bina (taksi durağı ve araçları, dolmuş durağı ve araçları, İZULAŞ, ES-HOT otobüs, hastane, eczane, PTT, banka, kamu kurum ve kuruluşlarına ait hizmet binaları) ile 3 bin 273 kilometre cadde ve kaldırım dezenfekte edilmiştir. Toplu taşımada 220 raylı sistem, 1.460 otobüs, 375 taksi, 246 servis, 317 minibüs ve 118 kooperatif aracı fiziksel mesafeye uygun hale getirilmiştir.

3.3 COVID-19 Pandemisinde Sivil Toplum

COVID-19 sürecinde İzmir yerelindeki STK'ların mevcut durumlarını ele almadan önce İzmir 2021 Gönüllü Yerel Değerlendirme Raporu Sivil Toplum Koordinasyonunun maksimum düzeyde sivil toplum katılımını hedefleyen metodolojisini uygulamaya geçirirken karşı karşıya kaldığı zorluklardan bahsetmek Pandemi koşullarında STK'ların yaşadığı güçlüklerin anlaşılmasını da kolaylaştıracaktır.

Pandemi sürecinin en yoğun yaşandığı döneme denk gelen raporlama çalışmaları esnasında gözlemlenen en yakıcı sorun pandemi öncesinde aktif çalışan pek çok sivil toplum kuruluşunun yeni koşullara direnç geliştirememiş olması nedeniyle varlığını devam ettirememesi olmuştur. Bu süreçte karşılaşılan bir diğer sorun ise yerelde faaliyet gösteren STK'ların önemli bir kısmının hala web sitesi, sosyal medya hesabı ve kurumsal iletişim adresleri gibi dijital altyapı gereçlerine sahip olmaması şeklinde karşımıza çıkmıştır. Bu nedenle STK'ların sürece dahil olmasının sağlanması, raporun Sivil Toplum Koordinasyon ekibini oldukça zorlamıştır.

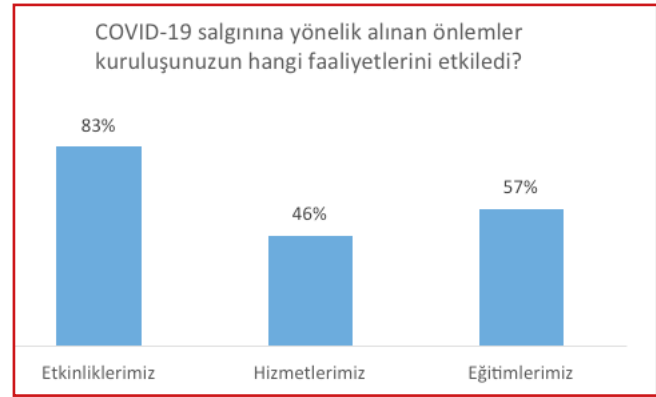
Öte yandan dijital altyapı unsurlarına sahip olmakla birlikte bu unsurları etkin biçimde kullanamayan ve dijitalleşmeye adaptasyonda sorun yaşayan STK'ların sayıca fazlalığı ise bir diğer zorluk olarak karşımıza çıkmıştır. Pek çok STK; üyeleri, gönüllüleri ve paydaşları ile olan iletişim kanallarını ve cüzi miktardaki gelir kaynaklarını da kaybederek işlevsiz hale gelmiştir. Bütün bu nedenler raporlama sürecinin başında hedeflenen katılımcı STK sayısına erişilmesine engel olsa da yerel düzeyde ve pandemi koşullarında rekor olarak kabul edilebilecek oldukça geniş temsiliyeti olan bir katılımcı sayısına ulaşılmıştır.

Pandemi boyunca sivil toplum kuruluşlarının yüz yüze kaldığı sorunları gerek yaptığımız anketlere verilen cevaplar gerekse yüz yüze gerçekleştirdiğimiz görüşmelerden hareketle en sık tekrarlanan sorunlar yazının devamında dört başlık temelinde ele alınacak olup bu başlıklar; yerelde faaliyet gösteren STK'ların finansal durumu, gönüllü katılımı, yüz yüze faaliyetleri ve kamu ve özel sektörle olan iş birlikleri konusunda yaşadığı sorunları kapsamaktadır.

Sivil toplum kuruluşlarının finansal kapasitele-

rin azalmasının başlıca nedenleri pandemi nedeniyle hibe veren kuruluşların desteklerini COVID-19 ekserine kaydırmaları, üye ve gönüllülerle olan bağların zayıflaması neticesinde bağış ve aidat gelirlerindeki düşüşler olarak sıralanabilir. Yaptığımız ankette katılımcı STK'ların büyük çoğunluğu finansal gelirlerinin pandemi öncesine göre önemli ölçüde azaldığını bildirmiştir. Bu süreçte pek çok STK ise kirasını ödeyemediği için ofisini boşaltmak zorunda kalmıştır.

COVID-19 pandemisinin sivil toplum üzerindeki bir diğer etkisi ise çalışmalarına gönüllü katılımının azalması olmuştur. Pandemi koşulları ve pandemiye yönelik kısıtlamalar STK'ların çalışmalarını ve gönüllü görüşmelerini dijital ortamda gerçekleştirmesine yol açmış bu da dijital kaynaklara erişimi kısıtlı olan dezavantajlı bireylerin sivil toplum çalışmalarına ve gönüllülük sürecine erişimlerini kesintiye uğratmıştır. İçişleri Bakanlığı'nın COVID-19 Tedbirleri kapsamında aldığı kararlar ile sivil toplum kuruluşları fiziksel katılım gerektiren genel kurul, toplantı ve yüz yüze etkinlik gibi faaliyetlerini gerçekleştirememiştir.

STK'ların çalışmaları ve gönüllü görüşmelerinde zorluklara neden olmasının yanı sıra -özellikle genel kurulların gerçekleştirilememesi sebebiyle- STK'ların yönetsel sıkıntılar yaşanmasına da yol açmıştır.

Yine bu süreçte sivil toplumun kamu ve özel sektör ile iş birliğinin zayıflamış, ortak gerçekleştirilen faaliyet ve proje sayısında ciddi düzeyde azalmalar gözlemlenmiştir. Bu durum STK'ların finansal kapasitelerini zayıflattığı gibi görünürlükleri ve sahadaki etkinliklerini de olumsuz yönde etkilemiştir. Sivil toplum tarafından üstlenilen ancak çözümü için birçok aktörün katılımını gerekli olduğu sorunlar bu süreçte sonuca ulaştırılamamış bu durum var olan sorunların daha da büyümesine sebep olmuştur.

“COVID-19 salgınına yönelik alınan önlemler dâhilinde faaliyetlerinizi yeni çalışma düzenine ne kadar kolaylıkla adapte edebildiniz?” sorusuna katılımcıların sadece %40’ı orta düzey ve yukarısı olarak yanıt vermiştir. Özellikle üye ve gönüllülerinin çoğunluğunu gençlerin oluşturduğu STK’lar bu sürece olağanüstü hızlı bir şekilde adapte olmuşlardır.

“Mart 2020’den bu yana içinde bulunduğumuz pandemi döneminde pandemiyle ilgili bir proje yürüttünüz mü?” sorusuna katılımcı STK’ların %46’ı evet yanıtı vermiştir. Bu durum İzmir yerelinde sivil toplumun günceli takip edebilme ve güncel sorunlar karşısında hızlı çözüm üretebilme kapasitesi konusunda da önemli bir ipucu vermektedir. Ayrıca bu süreç birçok STK’nın dijitale taşınma sürecini hızlandırırken, erişilebilirliğin artması nedeniyle dolaylı olarak yapılan çalışmaların kapsayıcılığını artırmıştır.

Son olarak İzmir pandemi sürecini başarıyla yönetmiş, pandemi koşullarında bile faaliyetlerine hız kesmeden devam edebilmiş hem yaşı hem de çalışan profili göz önünde bulundurularak rahatlıkla genç bir örgüt olarak tarif edebileceğimiz Sosyal İklim Derneği’nden bahsetmek iyi örneklerin çoğaltılması ve özendirilmesi adına faydalı olacaktır.

Pandemi öncesi gönüllülerin tamamı İzmir’de ikamet eden ve çoğunluğu üniversite öğrencisi olan Sosyal İklim Derneği, pandemiyle birlikte tüm işleyişi dijital ortama taşıyarak sadece İzmir’den değil tüm ülke genelinden gönüllüler almaya başlamıştır. Bu durum derneğin insan kaynağını ve İzmir dışı mali kaynaklara erişimini oldukça kolay hale getirmiştir. Bununla birlikte eğitim ve atölyelerin hepsi dijital ortama taşıyarak hem katılımcı sayısını arttırmış hem de ülke genelinde görünür ve erişilebilir STK’lardan biri haline gelmiştir.

Pandemi öncesi etkinliklerinde en büyük gider kalemlerini eğitim salonu, projektör ve ulaşım giderleri olarak tanımlayan dernek, dijital dönüşümünü gerçekleştirdikten sonra bu kalemlerin yerini çevrimiçi görüşme uygulamalarına ve dijital etkinliklerde kullanılan diğer araçlara (Mural, Kahoot, Mentimeter vb.) bıraktığını bildirmiştir. Bununla birlikte STK’lar için uygulanan yüz yüze etkinlik ve toplantı yapma yasağı nedeniyle, derneğin ofis ihtiyacı ortadan kalkmış bu da var olan bütçenin daha etkili kullanılmaya başlanmasını sağlamıştır.

3.3.1 İzmir’de Sivil Toplumun Pandemi Çalışmaları

İzmir’de Sivil Toplum Pandemiyle mücadelede etkin görev almıştır. Yerel Sivil Toplum Kuruluşları bu çerçevede bir taraftan COVID-19’a karşı toplumun diğer kesimlerine nazaran çok daha kırılgan olan dezavantajlı gruplarla dayanışma, yardımlaşma faaliyetleri yürütürken diğer taraftan hak temelli izleme çalışmalarını da sürdürmüşlerdir.

Romanlar Gençlik Eğitim Kültür ve Yardımlaşma Derneği, iş birliği içinde ihtiyaç sahiplerine yaklaşık 200 gıda kolisi yardımı yapmış, pandemi döneminde Romanların yaşadığı sıkıntıları konu edinen “Pandemi’nin Romalı” adlı bir kısa film çekmiştir.

Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği İzmir Şubesi, KORDEP İzmir ve ilgili meslek örgütleri ile çevrimiçi psiko-sosyal destek çalışmaları yürütmüştür.

Ege Çağdaş Eğitim Vakfı, yararlanıcılarının -özellikle öğrenciler- ekonomik ve sosyal olarak dezavantajlı gruplar olması nedeniyle, hem okullarının hem de EÇEV’in uzaktan eğitimlerine erişebilmeleri için tablet, internet erişimi gibi teknolojik altyapılarını güçlendirmek amacıyla kurumsal ve bireysel bağışçılara yönelik kampanya ve projeler yürütmüştür. Bu kampanyalar sayesinde yaklaşık 230 öğrenciye tablet dağıtılmış ve uzaktan eğitime erişimleri sağlanmıştır.

İzmir Kent Konseyi bu süreçte İzmir Büyükşehir Belediyesi ve İzmir Gönüllüleri’nin kampanyalarına aktif katılım göstererek destek vermiş, “COVID-19 Pandemiğinde Mülteciler” adlı raporu yayınlamıştır.

Meme Kanseri İle Savaşım Derneği, Tabipler Odası, İzmir Kent Konseyi, Yerel Yönetimler ve Kadın kuruluşlarının işbirliğiyle “Salgında Kansere Beklemez” mottosuyla çevrimiçi farkındalık eğitimleri düzenlemiştir.

Dünya Kenti İzmir Derneği, Avrupa İzmir Dayanışma Ağı aracılığıyla Avrupalı yardımseverlerin Halkın Bakkalı projesi üzerinden ihtiyaç sahiplerine yardım paketi ulaştırmasına aracılık etmiştir.

Geleceği Paylaş Sivil İnisiyatifi, Corona Günlerinde İyilik Platformu’nu kurulmasına destek olmuş platform üzerinden ihtiyaç sahipleri ve dezavantajlı gruplarla dayanışma faaliyetleri gerçekleştirmiştir.

İzmir Kadın Dayanışma Derneği, UN Women’in

desteğiyle “COVID 19 Sürecinde Kadınlara Hukuki ve Psikolojik Destek Verilmesi” adlı projeyi hayata geçirmiştir.

Genç LGBTİ+ Derneği, 2020 Mayıs- Haziran döneminde “COVID-19 Salgınında LGBTİ+ Topluluğunun Durumu” başlıklı bir araştırma raporu hazırlamış, Sivil Düşün AB Programı desteğiyle bu çalışmanın basımını ve İngilizce çevirisini gerçekleştirmiştir.

Tülay Aktaş Gönüllü Kuruluşlar Güç Birliği, Corona Günlerinde İyilik(COGİ) platformunu kurarak yerel yönetimler ile iş birliği içerisinde ve sağlık müdürlüğü ve sağlık ocakları ile irtibat kurarak hastanelerin acil sağlık malzeme ihtiyaçlarının tespit ve teminini sağlamış ve ilgili malzemeleri sağlık kuruluşlarına ulaştırmıştır.

Eşit Yaşam Derneği, Kadın Koalisyonu kurarak COVID-19 Pandemi hizmetlerinde belediyeleri izleme çalışması yürütmüştür.

Bisikletli Ulaşımı Geliştirme Platformu, BisiKoop ortaklarıyla birlikte STDV Desteğini alarak Bisikletli Gönüllü Yardım Ekibi olan BisiDestek'i kurmuştur. BisiDestek COVID-19 nedeniyle alınan tedbirler kapsamında; yaşlılar, evlerinde çocukları bırakacak kimsesi olmayan ebeveynler, engelliler gibi evden çıkamayanların dışarıdaki ihtiyaçlarını, problemlerini çözmek için bisikletli gönüllüler ağı olarak faaliyetlerini yürütmektedir.

Sosyal İklim Derneği, 2020 Mart – 2021 Haziran ayları arasında 7 tanesi Çevre, 4 tanesi ise İklim Krizi olmak üzere COVID-19'un çevresel neden ve sonuçlarını ele alan toplam 11 çevrimiçi eğitim düzenlemiştir.

SONUÇ OLARAK...

Gönüllü Yerel Değerlendirme Raporu İzmir 2021 raporunun COVID-19 pandemisi döneminde yazılması raporda COVID-19 için ayrı bir bölüme yer verilmesi ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Pandeminin yerel yönetimler üzerindeki etkisi sonucunda öncelikli faaliyetlerde değişim, finansal kayıp ve toplum sağlığına yönelik çalışmaların geliştirilmesi gibi durumlar ortaya çıkmıştır. Yerel yönetimlerin bu kapsamda sorumlulukları artmış ve pandemi ile mücadele kapasiteleri farklılık göstermiştir. İzmir Büyükşehir Belediyesi “Kriz Belediyeciliği” modeliyle COVID-19 ile hızla mücadele etmeye başlamıştır. Türkiye’deki ilk ve tek belediyeye bağlı hastane olan Eşrefpaşa Hastanesi, İzmir’in sağlık alanında etkin olduğunun en önemli ispatıdır. Salgının başladığı andan itibaren İzmir Büyükşehir Belediyesi sosyal belediyecilik anlayışı ile vatandaşlarına yardım eli uzatmıştır. Ayrıca pandemi sürecinde “Biz Varız” söylemiyle hayata geçirilen dayanışma ağı sayesinde kentteki vatandaşlar arasında dayanışma sağlanarak olumsuz etkiler hafifletilmiştir. Sivil toplum kuruluşları açısından incelendiğinde ise pek çok kuruluşun pandemiye karşı direnç gösteremeyerek faaliyetlerini durdurduğu görülmüştür. COVID-19 pandemisinin getirdiği koşullara uyum gerekliliği ortaya çıkmıştır. Dijitalleşmeye ayak uydurabilen STK’ların faaliyetlerini devam ettirebildiği görülmektedir. Ayrıca pandemi bu noktada fırsata dönüşerek STK’ların kapsayıcılığını artırmıştır. Ancak hibelerin COVID-19 alanına yönlendirilmesi STK’ların finansal açıdan sorun yaşamalarına rol açmıştır. Buna rağmen pandemiye yönelik çalışmalarını devam ettiren kuruluşların varlığı kentteki dayanışma ortamını canlı tutmuştur. Bu nedenle yerel yönetimlerin ve sivil toplum kuruluşlarının bu süreçte güçlü olması pandemiye yanıt geliştirilmesinde önemli olmuştur. Ayrıca, COVID-19 pandemisi bizlere Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının gözlemlenmesinin ve geliştirilmesinin önemini bir kere daha anımsatmıştır. Gönüllü Yerel Değerlendirme Raporu’nun her sene hazırlanması Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları üzerinde değişimi gözlemlenmek açısından önem arz etmektedir.

İzmir için ELELE

4.

Sanayi ve İş Dünyasının Sürdürülebilirlik Gündemi

4.1 İzmir Ekonomik Kalkınma Koordinasyon Kurulu Hakkında

İzmir Ekonomik Kalkınma Koordinasyon Kurulu (İEK-KK) 2009 yılında İzmir Büyükşehir Belediyesi öncülüğünde oluşturulan, kent ekonomisinde belirleyici role sahip kurum ve kuruluşların üst düzey temsilcilerinin yer aldığı kentin en büyük çatı kuruluşudur. İEKKK, İzmir'in önde gelen sanayi ve iş dünyası, meslek örgütü, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcileriyle günümüzde 140 üyeye ulaşmıştır. İEKKK üyeleri her ay İzmir Büyükşehir Belediyesi koordinasyonunda en az 1 defa toplanarak, kentle alakalı büyük yatırımlar, projeler, konular ve sorunlar hakkında görüş bildirmekte ve somut kararlar almaktadır. Kentin ekonomik kalkınmasıyla alakalı bugüne kadar pek çok önemli kurumsal çalışmalar yürüten İEKKK, son küresel gelişmelerin de etkisiyle (İklim Krizi, COVID-19, küresel eşitsizlik vb.) "Sürdürülebilirlik Komisyonu" kurulması kararı almıştır. Böylece, başta sanayi ve iş dünyası olmak üzere, kentin gündelik hayatına yön veren tüm kurumsal aktörlerin, aynı zamanda kentin sürdürülebilirlik gündemine ve özellikle Avrupa Yeşil Mutabakatı sürecine doğrudan uyumunun sağlanması hedeflenmiştir. İzmir Sürdürülebilir Kentsel Gelişim Ağı (İzmir SKGA), resmi olarak İEKKK Sürdürülebilirlik Komitesi'nin yapacağı tüm çalışmalara uzmanlık desteği sağlayacak ve komitenin Avrupa Yeşil Mutabakatı kapsamında yürüteceği tüm proje/faaliyetleri destekleyecektir.

4.2 İzmir SKGA ve İEKKK

İzmir Sürdürülebilir Kentsel Gelişim Ağı, VLR raporunun hazırlık süreçleri kapsamında sanayi ve iş dünyasının mevcut durumunu analiz etmek için İEK-KK üyesi kurum ve kuruluşlarıyla çeşitli görüşmeler gerçekleştirmiştir. Çalışmanın bu kısmı, sanayi ve iş dünyasının sürdürülebilirlik algısı ve çalışmalarını ağırlıklı olarak kentte mevcut durum analizini yansıtmaktadır.

4.3 İEKKK Gönüllü Yerel Değerlendirme Raporu Mevcut Durum Analizi

Sürdürülebilirliğe kurumsal bakışı ortaya koymak ve İzmir'deki sanayinin Küresel Amaçlar konusundaki mevcut durumunu tespit etmek için, temel amacı kentteki paydaşlar ile yerel yönetim arasında köprü olmak olan İEKKK bünyesinde bulunan özel sektör temsilcileri ile görüşülmüştür.

Görüşülen firmalar farklı sektörlerin görüşlerini yansıtmaktadır, %14'ü Tekstil, Hazır Giyim ve Deri Sektöründen, yaklaşık %11'i Turizm-Konaklama, Yiyecek, İçecek Sektöründen, %7'si Otomotiv Sektöründen ve yine %7'si Bilişim ve Teknoloji Sektöründen, %7'si Eğitim, %7'si ise Gıda Sektöründen seçilmiş; geri kalanı ise İzmir'de faaliyet gösteren diğer sektörleri temsil edecek şekilde karma bir yapı oluşturacak şekilde belirlenmiştir.

Görüşme yapılan kurumların çalışan sayıları da farklılık göstermektedir. En büyük oranlar yaklaşık %40'ı 250 ve üstü çalışana sahip kurumlardan, %18'erlik paylarla 51-100 çalışana ve 1-10 çalışana sahip kurumlardan oluşturulmuştur.

Bu kurumların hem sürdürülebilirlik ile ilgili genel mevcut durumu incelenmiş, herhangi bir SKA kapsamında kalabilecek faaliyeti olup olmadığı sorgulanmış hem de gelecek açısından fikirleri alınmıştır.

Bu bakış açıları ile dikkat çekici olan ve bu rapora

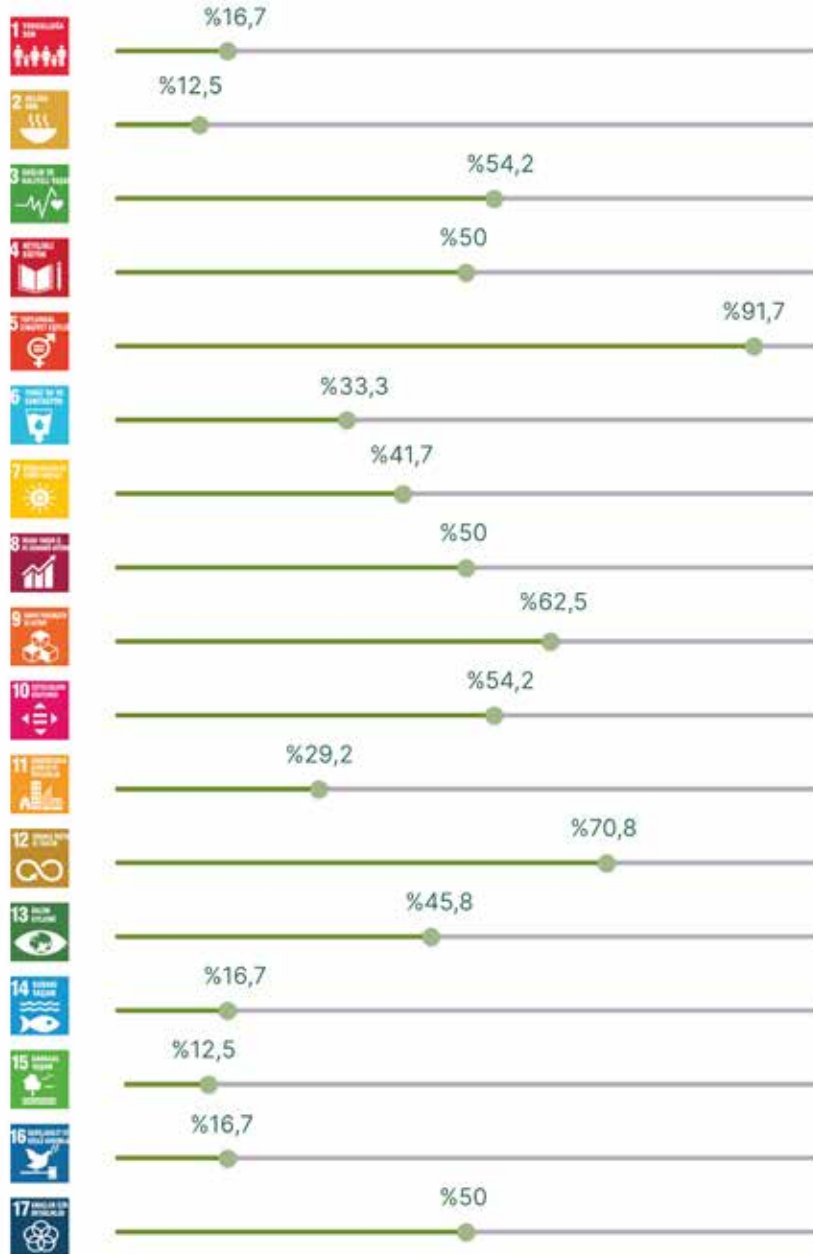
konu olarak, gelecekte daha fazla üzerine dikkat edilmesi beklenen hususlar öne çıkarılmıştır.

Katılımcıların %70'sinin sürdürülebilirlik ile ilişkili bir ofisi bulunmamakta ve yalnız %50'sinin sürdürülebilirlik ile ilişkili platforma üyeliği bulunmaktadır. Bu tespitlerin yanı sıra henüz hiç kurum içi sürdürülebilirlik eğitimi düzenlenmediğini belirten katılımcıların oranı %36'dır. Bu İzmir gibi konuya önemin verildiği ve sıkça farklı çalışmalarla sürdürülebilirliğin kent

gündeminde tutulduğu bir şehirde faaliyet gösteren kurumlar için oldukça çarpıcıdır.

Yapılan bu araştırmadaki mutluluk verici bulgulardan en önemlisi katılımcıların çok büyük çoğunluğunun BM Küresel Amaçlarına oldukça hakim olmalarıdır. Yine bu cevabı veren kurumlar yatırımların SKA'lar arasında en çok 5. amaç olan Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine yapıldığını ifade etmiştir. Bu bulgu da kentin yapısı ile çok uyumlu çıkmıştır. İkinci sırada ise 12

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA) ile Kurumun Faaliyetlerinin Varlığı İlişkisi

12. amaç olan Sorumlu Üretim, Tüketim gelmektedir. Bu konudaki bazı katılımcı açıklamaları ise şöyledir:

“ Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması konusunda bilgilendirme toplantıları ve her platformda konunun önemi ile ilgili açıklamalar yapıyoruz...kırsaldaki kadının görünmeyen emeğinin görünür kılarak kadını güçlendirmek amaçlarımız arasında ...”

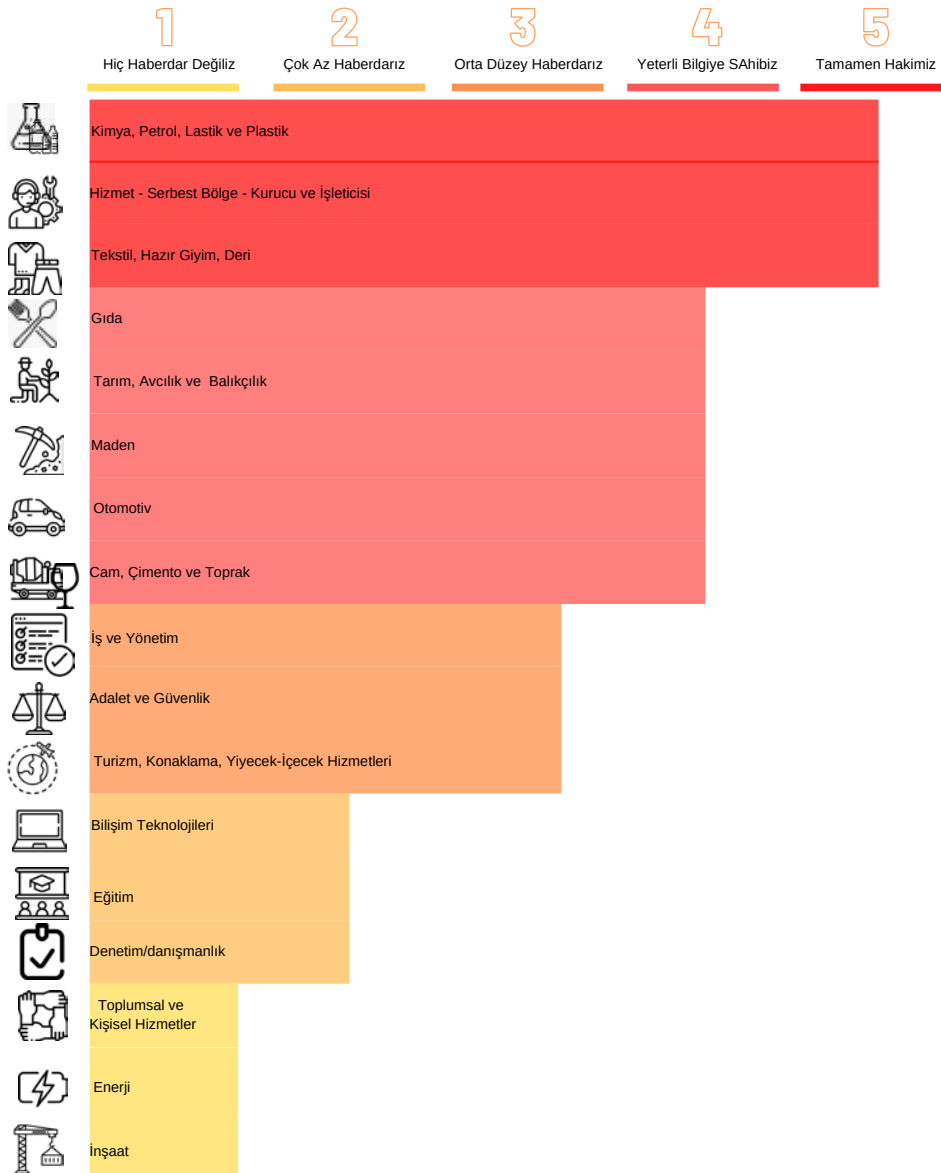
“...cinsiyete dayalı maaş farklılıklarının farkında olarak

kurumumuzda maaşlarda farklılık gözetilmemektedir.”

“...özellikle SKA 12 kapsamında atıklar niteliklerine göre alternatif yakıt veya alternatif hammadde olarak kullanılmaktadır...”

“...Toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda insan kaynakları departmanlarımız fırsat eşitliğine yönelik çalışmalar yaparken bir yandan çalışanlarımıza eğitimler veriyoruz...”

Sürdürülebilirlik gündeminin en güncel konularından birisi olan Yeşil mutabakat ile ilgili ise katılımcıların %50'si konunun oldukça farkında olduklarını ve getireceği ek sorumluluklar olacağını öngördüklerini belirtmiş ve yine aynı katılımcıların büyük bir çoğunluğu hazırlık amacıyla yeni stratejiler belirlediklerini ifade etmişlerdir.

En sevindirici cevaplardan bir diğeri ise paydaş ilişkilerinin öneminin tüm katılımcılar tarafından algınmış olması ve iç/dış iletişimin güçlendirilmesinin kritik önemde görülmesidir.

Katılımcılara kurumları için en önemli konu nedir diye sorulduğunda %72'si "iklim" demiş, sosyal boyut kapsamında aynı soru sorulduğunda ise %80'i en önemli olarak "İş Sağlığı ve Güvenliğini" söylemiştir.

Katılımcılar COVID-19 dönemi ile ilgili olarak en çarpıcı şu açıklamaları yapmıştır, COVID-19 döneminin kurumunun iş hacminin azaldığını ve çalışma koşullarının olumsuz etkilediğini düşünen katılımcılar yüksek olmasına rağmen yaklaşık %25 oranı ile katılımcılar bu iki konuda olumlu görüş bildirmişlerdir. Katılımcıların %78'si COVID-19 sürecinde SKA 3 Sağlıklı ve Kaliteli Yaşam'ın bu süreçte önemini çokça arttığını ve yarısı da ikinci sırada SKA 6 Temiz Su ve Sanitasyon ile SKA 8 İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyümenin geldiğini belirtmiştir.

4.4 Öneriler ve Yorumlar:

VLR raporunda altı çizilen Sürdürülebilirlik Ofislerinin hem konunun hassasiyeti hem de bütüncül bakış açısı ile sürdürülebilirliğin benimsenerek tüm faaliyetlerde içselleştirilmesinin aciliyeti verilerle de ortaya çıkmıştır. Bu çalışmada fikri alınan kurumlardan yalnız %30'unun konu ile ilişkili departmanı vardır.

Ayrıca İzmir Sürdürülebilir Kentsel Gelişim Ağı gibi bir oluşumun bulunduğu, bu konuda gönüllü kişilerin de fazlasıyla bulunduğu İzmir'de sürdürülebilirlik eğitimlerinin özel sektörde daha fazla verilmesi gerektiği de açıktır.

Yeşil mutabakat ile ilgili farkındalık ve konu ile ilgili çevikliğin gezegene faydasının yüksek olacağı açıktır bunun yanı sıra İzmir'in özel sektörüne Avrupa ve Dünya ihracatı konusunda da avantaj sağlayacağı da düşünülmektedir.

Sosyal Yardımlaşma
ve Dayanışma Aracı

**Biz varız,
yanındayız**

1 YOKSULLUĞA SON

İZMİR GÖSTERGELERİ**1.2.1**

Yoksulluk Oranı

1.2.2.

P80/P20 Oranı

1.3.1.

Sosyal Yardımlardan Yararlanan Nüfus Oranı

1.4.1

Su Şebekesi Hizmeti Verilen Belediye Nüfusu Oranı

1.5.2.

Afetlerin yol açtığı doğrudan ekonomik kayıpların GSYİH'ye oranı

1.a.1.

Eğitim, sağlık ve sosyal güvenlik ve sosyal yardım hizmetlerine harcanan toplam kamu harcamalarının oranı

**1 YOKSULLUĞA
SON**

SKA1 “Yoksulluğa Son” yoksulluğun tüm biçimlerini her yerde sona erdirmeyi amaçlamaktadır. SKA 1; en korunmasız durumda olan insanların temel kaynaklar ve hizmetlere erişimin artırılması ve çatışmalar ile iklim temelli afetlerden etkilenen toplumların desteklenmesini içermektedir. Bu amacın gerçekleştirilmesi için küresel düzeyde 7 alt kırılım ve 12 gösterge belirlenmiştir. İzmir için SKA 1'nin yerelleştirilmesi ile 5 alt hedef ve 6 gösterge belirlenmiştir.

SKA 1- KENTTEKİ GENEL DURUM

Toplumun genel düzeyine göre belirli bir sınıır altında harcama ve gelire sahip olan bireyler yoksul olarak kabul edilmektedir. Ulusal yoksulluk sınırı TÜİK tarafından görelı yoksulluk tanımı ile ele alınmaktadır. TÜİK Yoksulluk İstatistikleri’de göre medyan gelirin %50’sine göre İzmir’de yoksulluk sınırı 2020 yılı için 15.835 TL olarak belirlenirken yoksulluk oranı ise %11.1 olarak tespit edilmiştir. Bu durum dahilinde kentte 477.000 kişi yoksul olarak nitelendirilmektedir. Gelir dağılımı eşitsizliği incelendiğinde İzmir’de 2020 yılı Gini Katsayısı 0,362 iken Türkiye için 0,410’dur. Toplumun gelirden en fazla pay alan %20’sinin elde ettiği gelirin en az pay alan %20’sinin elde ettiği gelire oranı şeklinde hesaplanan P80/P20 oranı 2020 yılında Türkiye için 8,0 iken İzmir için 6,2 olarak

hesaplanmıştır. İzmir genelinde belediyeler ve valilik tarafından aynı-nakdi yardımlar, gıda paketi yardımları, sosyal destek kartı, ihtiyaç sahibi öğrencilere ve asker ailelerine yönelik yardımlar yapılmaktadır. Bu kapsamda “Sosyal Market”, “Askıda Fatura” ve “Çocuk İzmirim Kart” uygulamaları öne çıkmaktadır. 2020 yılı içerisinde Büyükşehir Belediyesi’ne 271.544 adet sosyal yardım başvurusu yapılmıştır. Başvurular içerisinde akülü tekerlekli sandalye, alışveriş desteği, aşevi, gıda yardımı, kıyafet, eşya yardımı, Çocuk İzmirim Kart, nakdi yardım, hasta vatandaşlar için malzeme yardımı, yakacak ve tablet yardımı gibi talepler bulunmaktadır. 2020 yılında Kovid-19 pandemisinin ve doğal afetlerin etkisiyle vatandaşlara yapılan sosyal yardımlarda diğer yıllara göre artış görülmüştür.

SKA 1- EN İYİ UYGULAMA

BAŞKA BİR TARIM MÜMKÜN: İZMİR TARIMI

12-13 Temmuz 2021 tarihinde kentteki kamu, özel sektör, sivil toplum kesimlerinden temsilcilerin katılımı ile gerçekleştirilen çalıştayda %62.2 oy oranı ile İzmir Tarım Modeli, en iyi yerel sürdürülebilirlik uygulaması olarak seçilmiştir. İzmir Tarımı, tohum aşamasından başlayarak tüketiciye uzanan son aşamaya kadar tüm süreci kapsamaktadır. Proje ile satış ve pazarlama süreci en baştan planlanarak ürünlerin katma

değerinin büyütülmesi amaçlanmaktadır. Böylelikle yoksullukla mücadele edilerek refahın da artırılması sağlanmıştır. İzmir Tarımı’nın ana omurgasını İzmir Büyükşehir Belediyesi’nin üreticiye verdiği alım garantisi oluşturmaktadır. “Başka Bir Tarım Mümkün” vizyonu ile hareket eden İzmir Tarımı, kırsal yoksulluğun azaltılması hedeflemektedir.

SKA 1

İZMİR ALT HEDEFLERİ VE GÖSTERGELERİ

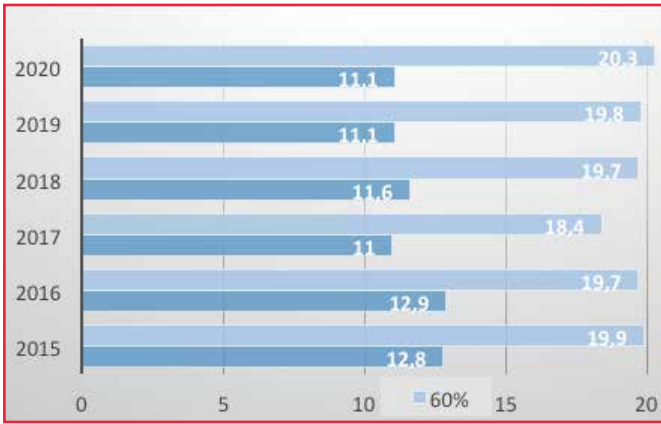
İZMİR ALT HEDEFLERİ	İZMİR GÖSTERGELERİ
1.2. 2030 yılına kadar İzmir'de yoksulluk içinde yaşayan bireylerin oranını azaltmak.	1.2.1 Yoksulluk Oranı 1.2.2. P80/P20 Oranı
1.3. Yoksul ve savunmasız kişileri önemli ölçüde kapsayacak sosyal yardım sistemlerinin muhtaçlığı sona erdirecek biçimde geliştirilmesi.	1.3.1. Sosyal Yardımlardan Yararlanan Nüfus Oranı
1.4. 2030 yılına kadar, İzmir'de yoksullar ve savunmasızlar başta olmak üzere tüm bireylerin temel hizmetlere eşit erişim hakkına sahip olmasını sağlamak.	1.4.1 Su Şebekesi Hizmeti Verilen Belediye Nüfusu Oranı
1.5. 2030'a kadar, yoksulların ve kırılgan durumda olan kişilerin aşırı hava olayları, ekonomik, sosyal ve çevresel şoklar ve afetlere karşı kırılganlıklarının azaltılması.	1.5.2. Afetlerin yol açtığı doğrudan ekonomik kayıpların GSYİH'ye oranı
1.a. İzmir'de yoksulluğun tüm boyutlarıyla sona erdirilmesi için kaynakların önemli ölçüde seferber edilmesinin sağlanması.	1.a.1. Eğitim, sağlık ve sosyal güvenlik ve sosyal yardım hizmetlerine harcanan toplam kamu harcamalarının oranı

HEDEF 1.2 2030 YILINA KADAR İZMİR'DE YOKSULLUK İÇİNDE YAŞAYAN BİREYLERİN ORANINI AZALTMAK

İzmir'in bu hedefi için iki gösterge önerilmektedir. Bunlar hem kentteki yoksulluğa ilişkin olarak kullanılabilir hem de Türkiye için ulusal ve il/bölgesel bazda düzenli olarak üretilen göstergelerden oluşmaktadır. İzmir için mevcut verilerde il düzeyinde kır-kent yoksulluk oranı ayrımlı bulunmamaktadır. Ve-

rilerin üretilmesi halinde kır-kent yoksulluk oranının gösterge olarak kullanılması çok daha uygun olabilir. Özellikle İzmir için kent genelinde geliştirilen tarım modellerinin üretici ve tüketicuyu kapsadığı göz önüne alındığında kır-kent yoksulluğunun değerlendirilmesi bu eksenden de önem arz etmektedir.

Gösterge 1.2.1 Yoksulluk Oranı

Bu hedefin takibi için belirlenen göstergelerden ilki yoksulluk oranıdır. Bu göstergenin hesaplanmasında görece yoksulluk tanımı esas alınarak, eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert medyan gelirinin %50'si ve %60'ı üzerinden hesaplanmıştır.

Bu sınırın altında kalanlar yoksulluk riski altında olan nüfus olarak tanımlanmaktadır. Medyan gelirin %50'si dikkate alındığında; 2015 yılından 2020 yılına İzmir'de yoksulluk oranının azaldığı görülmektedir. Bu oran son yılda değişmemiş ve %11,1 olarak hesaplanmıştır. Medyan gelirin %60'ı dikkate alınarak belirlenen yoksulluk sınırına göre belirlenen yoksulluk oranı ise, 2020 yılında 0,5 puan artarak %20,3 olmuştur. Bu oran Tür-

kiye genelinde %15'dir. Yani İzmir'de yoksulluk oranı Türkiye ortalamasının üzerindedir.

Gösterge 1.2.2. P80/P20 Oran

İzmir'de yoksulluk içinde yaşayan bireylerin oranının azaltılması hedefi için bir diğer gösterge de en yüksek gelire sahip yüzde 20'lik grubun gelirinin en düşük gelire sahip yüzde 20'lik grubun gelire oranı olan P80/P20 oranıdır.

2020 yılında P80/P20 oranı Türkiye için 8,0 düzeyindedir. Buradan en zengin kesim ile en yoksul kesim arasındaki gelir farkının 8 kat olduğu anlaşılmaktadır. İzmir'de ise bu oran 2020 yılı için bir önceki yıla göre 0,3 puan artarak 5,9'dan 6,2'ye çıkmıştır. İzmir'in

P80/P20 oranı Türkiye ortalamasının altındadır. Ancak farklı gelir seviyeleri arasındaki bu 6 kat fark kentte yoksulluğun yaygın olduğuna işaret etmektedir. Bunun yanında gelir dağılımı eşitsizliği ölçütlerinden biri olan Gini katsayısı; SKA 10 içerisinde detaylı olarak ele alınmıştır. Gelir dağılımının diğer göstergelerinden biri olan Kişi Başına Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH) ise, raporda Amaç 8 içerisinde detaylı olarak ele alınmıştır.

HEDEF 1.3. YOKSUL VE SAVUNMASIZ KİŞİLERİ ÖNEMLİ ÖLÇÜDE KAPSAYACAK SOSYAL YARDIM SİSTEMLERİNİN MUHTAÇLIĞI SONA ERDİRECEK BİÇİMDE GELİŞTİRİLMESİ

Gösterge 1.3.1 Sosyal Yardımlardan yararlanan Nüfus Oranı

Sosyal yardımlar tek başına yoksulluğun çözümü için tek başına yeterli değildir, sosyal yardım politikalarının bireylerin bağımlılığını engelleyecek biçimde geliştirilmesi önem arz etmektedir. İzmir'de Büyükşehir ve ilçe belediyeleri, İl Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından ihtiyaç sahibi vatandaşlara sosyal destek kartı, yiyecek, giysi, bebek maması-bezi, ev eşyası, yakacak ve nakit yardımları sağlanmaktadır. İhtiyaç sahibi olan öğrencilere, engelli vatandaşlara, afetten etkilenen vatandaşlara ve asker ailelerine de ihtiyaçları doğrultusunda yardımlar yapılmaktadır. 2020 yılında Covid-19 Pandemisi ile sel, deprem ve yangın gibi doğal afetler belediyelerin hedeflediği yardımlarda artışa neden olmuştur. 2020 yılında İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından ulaşım, gıda, medikal destek, öğrenci yardımları da dahil olmak üzere toplam 392.498 kişiye aynı ve nakdi yardım sağlanmıştır. Mükerrer yardımların varlığı ve kurumların veri saklama biçimleri farklılık gösterdiği için bu hedefle ilgili gösterge oluşturulamamıştır. Verilerin sağlıklı bir şekilde toplulaştırılması halinde kent genelinde sosyal yardımlardan yararlanan nüfus oranına yönelik bir gösterge oluşturulabilir. Bundan sonraki dönemde bu verilerin temini dahilinde "Sosyal Yardımlardan Yararlanan Nüfus Oranı" göstergesinin kullanılması önerilmektedir.

2020 yılında İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından aynı ve nakdi yardımlar kapsamında

**64 milyon
902.219,58 TL**

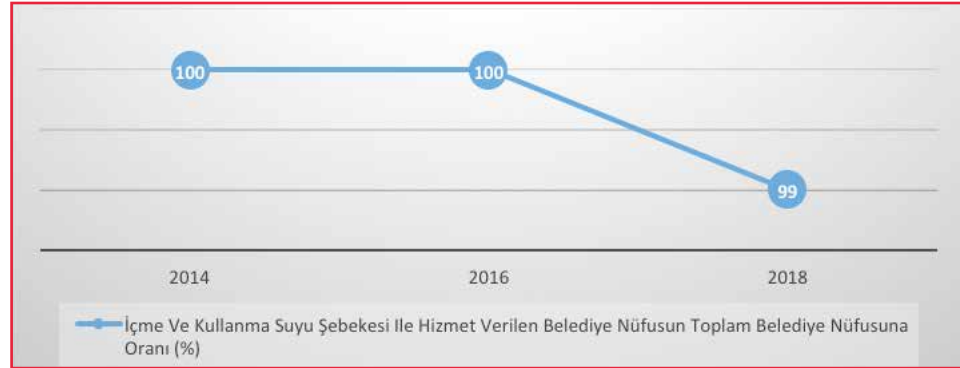
harcama yapılmıştır.

HEDEF 1.4. 2030 YILINA KADAR İZMİR'DE YOKSULLAR VE SAVUNMASIZLAR BAŞTA OLMAK ÜZERE TÜM BİREYLERİN TEMEL HİZMETLERE EŞİT ERİŞİM HAKKINA SAHİP OLMASINI SAĞLAMAK

Sağlık ve eğitim hizmetlerine erişimi olan nüfus oranı TÜİK tarafından ülke düzeyinde üretilmektedir. İlk kez 2019 yılında toplu taşıma araçlarına kolay erişimi olan nüfus oranı İzmir, İstanbul ve Ankara için hesaplanmıştır. Eğitim ve sağlık hizmetlerine kolay erişimi olan nüfus oranının da il düzeyinde üretilmesi göstergelerin sağlıklı takip edilebilmesinde önem arz etmektedir. Temel hizmetlerden olan eğitim, sağlık, ulaşım sistemleri alanlarındaki kente ilişkin bilgilere ise SKA 3, SKA 4, SKA 11 içerisindeki göstergelerde detaylı olarak yer verilmiştir. SKA 1'in diğer amaçlarla bağlantısı çok fazla olduğundan bu SKA için gösterge seti kısıtlı tutulmuştur ve ilgili noktalarda referanslar verilmiştir.

Gösterge 1.4.1. Su Şebekesi Hizmeti Verilen Belediye Nüfusu Oranı

İzmir’de 2018 yılı itibariyle belediye nüfusunun %99’una içme ve kullanma suyu hizmeti verilmektedir. İçme ve kullanma suyu ile alakalı faaliyetler SKA 6 içerisinde detaylı olarak ele alınmıştır.

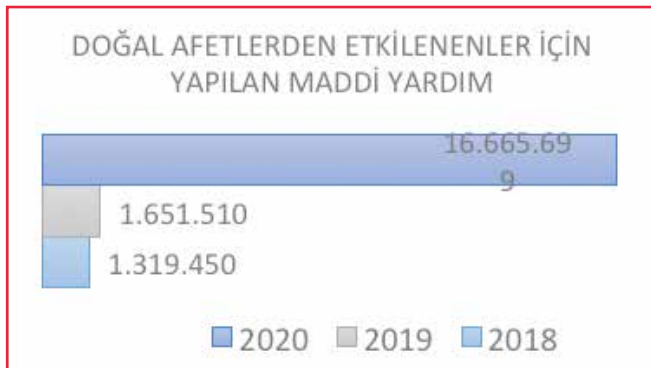

HEDEF 1.5.

2030'A KADAR, YOKSULLARIN VE KIRILGAN DURUMDA OLAN KİŞİLERİN AŞIRI HAVA OLAYLARI, EKONOMİK, SOSYAL VE ÇEVRESEL ŞOKLAR VE AFETLERE KARŞI KIRILGANLIKLARININ AZALTILMASI

GÖSTERGE 1.5.2 Afetlerin Yol Açtığı Doğrudan Ekonomik Kayıpların GSYİH'ye Oranı

SKA 11 içinde de yer verilen bu hedefte ilgili verilerin üretilmesi durumunda hedef dahilinde aşağıdaki göstergelerin kullanılması önerilmektedir. 100.000 Kişi Başına Afetlerden Etkilenen, Kaybolan ve Ölen Kişi Sayısı, Afetlerin Yol Açtığı Doğrudan Ekonomik Kayıpların GSYİH'ye Oranı. Bunların dışında afetlerden etkilenenler için belediye yardımları ve yardım kampanyalarından bazılarında ilişkin sayısal veriler şu şekildedir: 2020 yılında İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından selden zarar gören 27, yangından zarar gören 436, depremden zarar gören 2394 vatandaşa nakdi yardım yapılmıştır. Biz Varız kampanyası "Askıda İyilik Var" sloganı ile depremezdeleler için yenilenmiştir. Böylece Halkın Bakkalı ve Biz İzmir üzerinden yapılan yardımlar belediye aracılığıyla ihtiyaç sahibi vatandaşlara ulaştırılmıştır. 30 Ekim – 20 Kasım 2020 tarihleri arasında farklı STK'lardan Afet Platformu üyesi gönüllüler 3.136 kez gönüllü çalışmalarda yer almıştır.

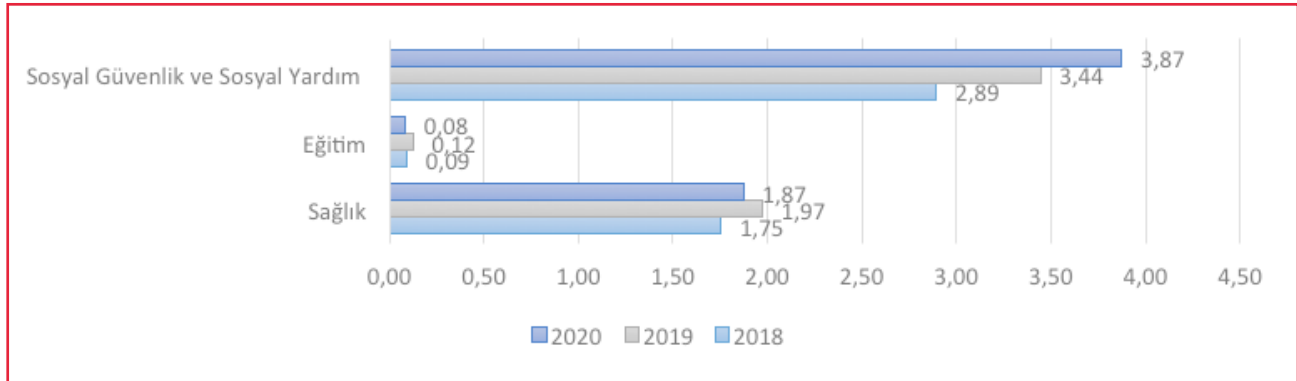
İlçe belediyeleri tarafından da deprem, sel, yangın ve pandemi gibi şoklar için bireylere aynı ve nakdi yardımlar yapılmaktadır. Hasar alan evlerin tamirata, erzak yardımı, eşya yardımı, bebek maması yardımı, psikososyal destek gibi pek çok alanda ilçe belediyeleri faaliyet göstermiştir.

İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından 2020 yılında sel, deprem ve yangından etkilenen vatandaşlar için toplamda 16.665.699 TL maddi yardım gerçekleştirilmiştir. 30 Ekim 2020 İzmir Depremi sonucunda vatandaşlara 14.895.000 TL yardımda bulunulmuştur.

HEDEF 1.a. İZMİR'DE YOKSULLUĞUN TÜM BOYUTLARIYLA SONA ERDİRİLMESİ İÇİN KAYNAKLARIN ÖNEMLİ ÖLÇÜDE SEFERBER EDİLMESİNİN SAĞLANMASI

Gösterge 1.a.1. Eğitim, Sağlık ve Sosyal Güvenlik ve Sosyal Yardım Hizmetlerine Harcanan Toplam Kamu Harcamalarının Oranı

İlgili gösterge kapsamında İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından sağlık, eğitim, sosyal güvenlik ve sosyal yardım hizmetleri kapsamında yürütülen faaliyetlere yönelik gerçekleştirilen harcamaların oranı hesaplanmıştır. Sosyal güvenlik ve sosyal yardım hizmetleri kapsamında gerçekleştirilen harcamalar 2020 yılına doğru artış göstermektedir.

SKA 1 - KENTTE ÖNE ÇIKAN UYGULAMALAR

Yoksulluğun sona erdirilmesi amacı ile İzmir’de gerçekleştirilen faaliyetlerden öne çıkanlar bu bölümde ele alınmaktadır:

TÜRKİYE GÖRME ÖZÜRLÜLER KİTAPLIĞI

Kırılgan grupta yer alan vatandaşların iş olanaklarını artırmak için Türkiye Görme Özürlüler Kitaplığı tarafından görme engelli vatandaşlara iş sınavlarına hazırlık için kabartma ve sesli dokümanları hazırlayıp ücretsiz olarak gönderilmiştir .

DAYANIŞMA EVİ

Balçova’da yaşayan alım gücü düşük ailelere yardım sağlamak amacıyla “Dayanışma Evi” faaliyete geçmiştir. “İhtiyacın yoksa al getir, ihtiyacın varsa al götür” sloganı ile kıyafet ve ev eşyaları yardımları gerçekleştirilmektedir. İhtiyaç fazlası ürünler Balçova dışındaki ailelere de dağıtılmıştır. Toplamda 1775 aileye kıyafet ve ev tekstili yardımında bulunulmuştur .

SOSYAL MARKET

İzmir ilçe belediyeleri tarafından sosyal belediyeçilik anlayışı ile oluşturulan “Sosyal Market” sayesinde ihtiyaç sahibi vatandaşlara belirli limiti olan puan yüklü kartlar verilmektedir. İhtiyaç sahibi kişiler bu kartlar ile gıdadan giyime ihtiyaç duydukları pek çok alanda alışveriş yapabilmektedir.

ÇOCUK İZMİRİM KART

İzmir Büyükşehir Belediyesi, 0-5 yaş arası çocuğu bulunan ve maddi destek alan dar gelirli ailelere aylık 10 kullanım hakkı bulunan ulaşım kartı vermektedir. 2020 yılında 9.812 kişiye ulaşım kartı verilmiştir.

BİR YUVA BİR KİRA

30 Ekim 2020 İzmir Depremi ardından kira desteği vermek ya da boş durumdaki evini kullanıma açmak isteyenler için “Bir Kira Bir Yuva” dayanışma kampanyası hayata geçirilmiştir. İzmir Büyükşehir Belediyesi evsiz kalan yurttaşların talepleri ile kampanyaya destek sunanları bir araya getirmiştir. Kampanya için 5 aylık bir zaman dilimi belirlenmiştir.

İZMİR DEPREM SENARYOSU VE DEPREM MASTER PLANI

1999 yılında Birleşmiş Milletler’in RADIUS projesi kapsamında 9 kentten biri İzmir olmuştur. Bu kapsamda İzmir Büyükşehir Belediyesi, İzmir Mimarlar Odası ve Boğaziçi Üniversitesi arasında bir protokol imzalanarak “İzmir Deprem Senaryosu ve Deprem Master Planı” oluşturulmuştur. İzmir Büyükşehir Belediyesi, 30 Ekim 2020 İzmir Depreminin ardından deprem master planını revize ederek tüm afet risklerini kapsayan “İzmir Bütünleşik Afet Yönetimi Master Planı” oluşturmayı hedeflediklerini belirtmiştir.

İZMİR İL AFET RİSK AZALTMA PLANI

İl Afet Risk Azaltma Planı kapsamında afet risk azaltma çalışmaları yapılarak can ve mal kaybının minimuma indirilmesi amaçlanmaktadır. İzmir İl Afet Risk Azaltma (İzmir İRAP) İçişleri Bakanı başkanlığında 08.01.2021 tarihinde başlamıştır. Destek kurul olarak Dokuz Eylül Üniversitesi Deprem Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürlüğü ile AFAD İzmir arasında “Danışmanlık Hizmeti Proje Önerisi Protokolü” düzenlenmiştir.

MÜYESER TURFAN GEÇİCİ ERKEK KONUKEVİ

İzmir Büyükşehir Belediyesi Huzurevi Müdürlüğü’ne bağlı olan Müyesser Turfan Geçici Erkek Konukevi, 2006 yılından bu yana sokakta yaşayan 18-60 yaş arası erkek vatandaşlara barınma hizmeti sunmaktadır. Konukevi’nde barınma, yeme-içme, sağlık kontrolü gibi hizmetler sunulmaktadır. Konukevi’nde 3 aylık barınma hizmeti duruma göre 6 aya kadar uzatılmaktadır. Yaşı uygun olan vatandaşlar huzurevi ya da bakımevine; çalışabilecek durumda olanlar ise iş bulma kurumuna yönlendirilmektedir. İzmir Büyükşehir Belediyesi Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanlığı, havanın soğuması ile birlikte Basmane bölgesindeki otellerden dördüyle anlaşarak evsizlere kalacak yer temin etmiştir. Evka-4 Naim Süleymanoğlu Spor Kompleksi’ni geçici konaklama alanına dönüştürmüştür. 26 gün içerisinde 168 evsiz birey bu hizmetlerden yararlanmıştır

2 AÇLIĞA SON

İZMİR GÖSTERGELERİ

2.1.1 Aşevleri aracılığı ile yapılan gıda yardımı miktarı

2.1.2 Aşevleri şube müdürlüğü yıllık bütçe harcamalarının değeri (TL)

2.2.1. Süt Kuzusu Projesinden yararlanan 1-5 yaş çocukların sayısı

2.2.2 Dağıtılan toplam süt miktarı (L.)

2.3.1 İzmir’de üreticilere sağlanan toplam bitkisel ve hayvansal üretim desteklerinin değeri (TL)

2.3.2. İzmir’de Büyükşehir Belediyesi tarafından kooperatiflerden yapılan alımların değeri (TL)

2.4.1 İzmir’de organik (bitkisel) tarım yapılan alanın büyüklüğü (ha)

2.4.2 İzmir’de organik bitkisel üretim yapan üretici sayısı

2.5.1 Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü (ETAE) bünyesindeki Ulusal Gen Bankası’nda depolanan genetik materyal miktarı

2.5.2 Can Yücel Tohum Merkezlerinde depolanan genetik materyal miktarı

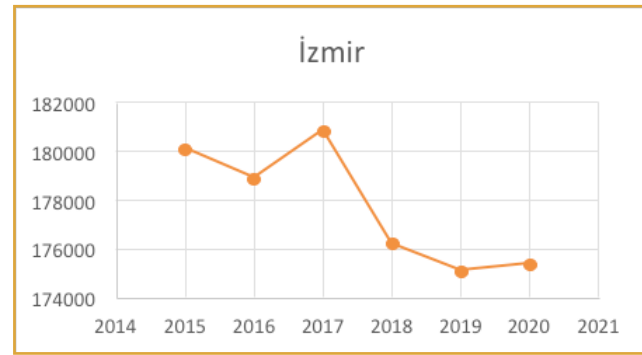
2 AÇLIĞA SON

SKA2 “Açlığa Son” amacının kapsamı açlığı bitirmek, gıda güvenliğine ve iyi beslenmeye ulaşmak ve sürdürülebilir tarımı desteklemektir. Bu amacın gerçekleştirilmesinde küresel düzeyde 5 alt hedef ve 9 gösterge kullanılmaktadır. İzmir için SKA 2’nin yerelleştirilmesi ile 5 alt hedef ve 10 gösterge belirlenmiştir. .

SKA 2- KENTTEKİ GENEL DURUM

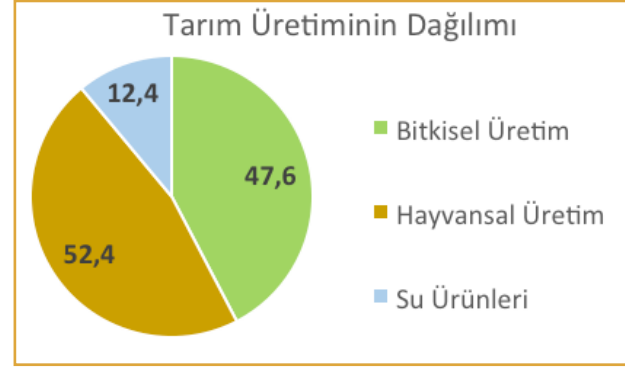
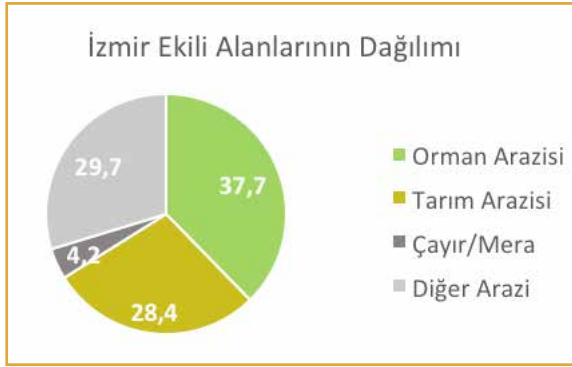
2017 ve 2020 yılında İzmir’de gerçekleşen yükselme haricinde; Türkiye ve İzmir’de 2015 yılından bu yana işlenen tarım alanlarında bir düşüş söz konusudur. 2018 yılı verilerine göre İzmir’in toplam sektörel katma değerinin yaklaşık %4.5’i tarım sektörü tarafından üretilmektedir. Toplam katma değer içerisinde tarımın payı İzmir’de yıllar itibarıyla her zaman Türkiye ortalamasının altında bir seyir izlemektedir. Son yıllarda yaşanan ekonomik dalgalanmalardan ise, İzmir’deki gıda fiyatları da etkilenmiştir. 2019 yılındaki araştırmalar, açlık sınırının üç büyük kent arasında en yüksek olduğu il olarak İzmir’i işaret etmektedir. Sağlıklı beslenmenin maliyetinin 2.214 TL olarak açıklandığı İzmir’de; SKA-2 kapsamında kent genelinde geliştirilecek politikaların önemi net bir şekilde ortaya çıkmaktadır.

Toplam İşlenen Tarım Alanlarının Yıllara Göre Değişimi (hektar)

Tarım İl Müdürlüğü 2019 yılı brifingine göre İzmir, Türkiye’de toplam bitkisel üretim değerindeki %3,2 pay ile ülke genelinde 6.sırada, canlı hayvan değerinde %4,1’lik pay ile 2. sırada, hayvansal ürünler üretim değerinde %4,6’lık pay ile 2. sırada, toplam üretim değerinde ise tüm Türkiye’de %3,8’lik pay ile 3. sıradadır. Kentte, toplam 343 bin hektarlık tarım arazilerinin; %41,8’ini tarla, %28,1’ini zeytin, %11’ini sebze, %9,7’sini meyve ve %3,6’sı bağ alanıdır. Ekili alanların ise %28,4’ü tarım arazilerinden oluşmaktadır.

Arazi Cinsi	Türkiye Ekili Alan	İzmir Ekili Alan	Oran
Orman Arazisi	22.622.000	455.570	2,01
Tarım Arazisi	23.094.924	343.309	1,49
Çayır/Mera	14.617.000	50.614	0,35
Diğer Arazi	17.670.376	359.118	2,03

2019 yılı itibariyle, İzmir'de toplam tarımsal üretim değeri 19,9 milyar TL dir. Burada en büyük pay hayvansal üretime (%46,60) aittir. Bu payı sırasıyla bitkisel üretim (%42,36) ve su ürünleri üretimi (%11,04) takip etmektedir

İzmir'de toplam sulanabilir tarım arazisi toplam tarım alanının

%57'sini

%57'sini oluşturmaktadır.

Sulanan alan, toplam tarım alanının %58'ine karşılık gelmektedir. İl genelinde sulanan tarım arazisinin (199 ha) %60'ı devlet, %40'ı ise üreticilerin kendi olanakları ile sulanan tarım arazilerinden oluşmaktadır.

Bu bağlam içerisinde; küresel piyasada rekabet avantajı olmayan yerel üreticilerin, topraklarını terk etmek zorunda kalarak, ucuz işgücü olarak şehirlere göç etme döngüsünü tersine çevirmek üzere hayata geçirilen 'Başka Bir Tarım Mümkün' vizyonu çerçevesinde kurgulanan İzmir Tarımı stratejisi kentte yerel yönetimin uyguladığı en kapsamlı stratejilerden birisini oluşturmaktadır. Tarım sektöründeki sorunlara çözüm bulmak, çiftçilerin refahını artırmak ve İzmir'de yaşayan herkesin sağlıklı ve sürdürülebilir gıdaya erişimini kolaylaştırmak için uygulanan bu yerel politika, bir yandan yoksullukla mücadele ederken, diğer yandan da doğaya uyumlu tarım pratiklerinin hayata geçirilmesini hedeflemektedir. Model, ürün envanteri ve planlaması, çiftçiye sağlanacak destekler, lojistik, işleme ve markalaşma, satış, pazarlama ve ihracat, araştırma-geliştirme, eğitim ve sertifikasyon süreçleri ve agro turizm olmak üzere altı aşamadan oluşmaktadır. Model kapsamında, İzmir tarım ürünlerinin 'Yeşil Mutabakat' kurallarına uygun olarak üretilmesi de planlanmaktadır.

SKA 2- EN İYİ UYGULAMA

HALKIN BAKKALI PROJESİ

Türkiye'nin çeşitli şehirlerinden 27 kooperatifin ürettiği yaklaşık 300 çeşit ürünü kentli ile buluşturan proje, doğal ve ekonomik kooperatif ürünlerini tüketicilere ulaştırmayı amaçlamaktadır. Halkın Bakkalı, aynı zamanda afet dönemlerinde de bir kent dayanışması aracına dönüşmüştür. Proje vasıtasıyla pandemi ve 2020 İzmir depremi sürecinde ihtiyaç sahibi aileler ile yardımsever yurttaşlar arasında bir dayanışma köprüsü kurularak ihtiyaç paketi satışına olanak sağlanmıştır. "Biz Varız" kampanyası ile bu dayanışmaya katkı sunmak isteyen vatandaşlar, ihtiyaç sahiplerine ulaştırılmasını istedikleri dayanışma paketlerini www.halkinbakkali.com üzerinden on binlerce aileye ulaştırma imkanı bulmuşlardır. Halkın Bakkalı'nın ilk şubesi 2020 yılında açılmış olup, Ağustos 2021 itibari ile 9 şubesiyle kente hizmet vermektedir. Tamamı kooperatif emeği ürünlerle oluşturulan Halkın Bakkalı, küçük ölçekli çiftçi ailelerin desteklenmesi, yerel üretimin sürdürülebilirliğinin sağlanması ve tüketiciye sağlıklı yerel ürünlerin ulaştırılması kapsamı ile çalıştayda %34.2 ile SKA 2 için kentteki en iyi uygulama olarak seçilmiştir.

SKA 2

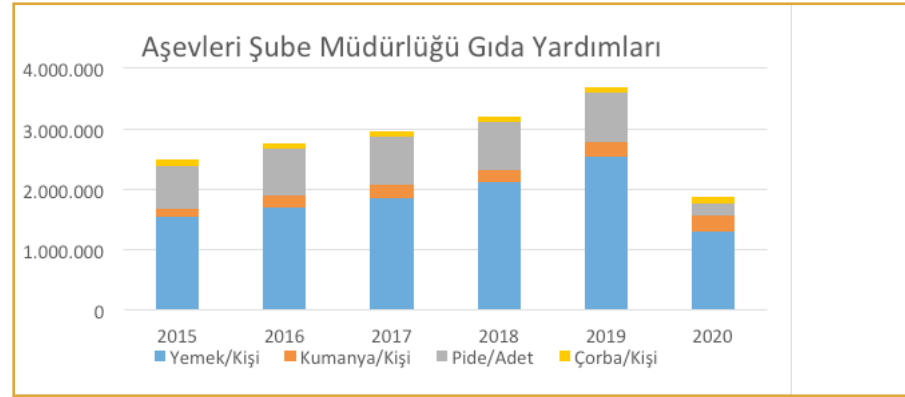
İZMİR ALT HEDEFLERİ VE GÖSTERGELERİ

İZMİR ALT HEDEFLERİ	İZMİR GÖSTERGELERİ
2.1. İzmir kentinde yoksullar ve çocuklar da dâhil kırılgan durumda olan kişiler başta olmak üzere herkesin bütün yıl boyunca güvenli, besleyici ve yeterli miktarda besine erişiminin güvence altına alınması	2.1.1 Aşevleri aracılığı ile yapılan gıda yardımı miktarı 2.1.2 Aşevleri şube müdürlüğü yıllık bütçe harcamalarının değeri (TL)
2.3. İzmir’de tarım ve hayvancılık sektöründe faaliyet gösteren küçük ölçekli üreticilerin desteklenmesi; altyapı, ekipman, alım garantisi, gerekli hammadde ve ürünlerin sağlanması yoluyla gelirlerinin artırılması	2.3.1 İzmir’de üreticilere sağlanan toplam bitkisel ve hayvansal üretim desteklerinin değeri (TL) 2.3.2. İzmir’de Büyükşehir Belediyesi tarafından kooperatiflerden yapılan alımların değeri (TL)
2.4. İzmir’de organik tarım ve iyi tarım uygulamalarının artırılması	2.4.1 İzmir’de organik (bitkisel) tarım yapılan alanın büyüklüğü (ha) 2.4.2 İzmir’de organik üretim yapan üretici sayısı
2.5. İzmir’de tohum gen bankalarında koruma altına alınan genetik materyallerin artırılması yolu ile biyoçeşitliliğin korunması	2.5.1 Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü (ETAE) bünyesindeki Ulusal Gen Bankası’nda depolanan genetik materyal miktarı 2.5.2 Can Yücel Tohum Merkezi depolanan genetik materyal miktarı

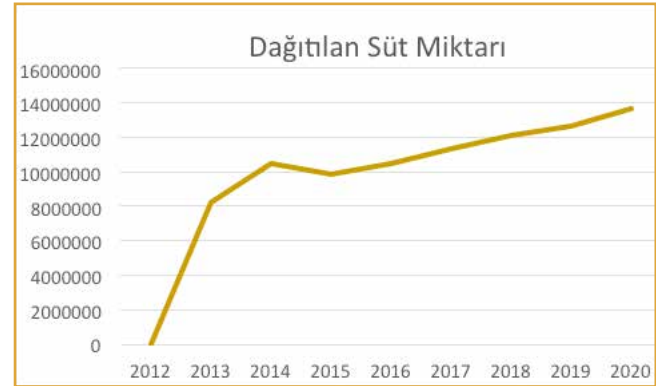
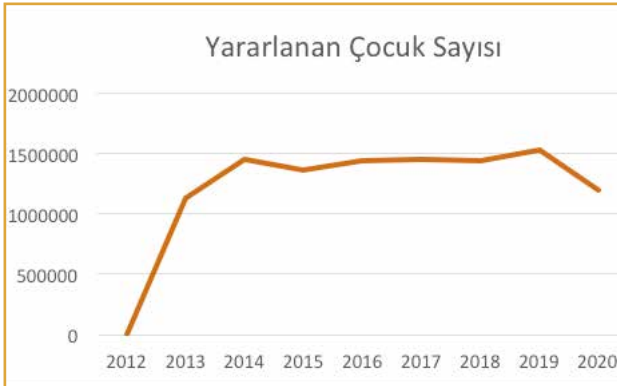
HEDEF 2.1 İZMİR KENTİNDE YOKSULLAR VE ÇOCUKLAR DA DAHİL KIRILGAN DURUMDA OLAN KİŞİLER BAŞTA OLMAK ÜZERE HERKESİN BÜTÜN YIL BOYUNCA GÜVENLİ, BESLEYİCİ VE YETERLİ MİKTARDA BESİNE ERİŞİMİNİN GÜVENCE ALTINA ALINMASI

Bu hedef kapsamında kentteki faaliyetlerin takibinde aşevleri aracılığı ile yapılan gıda yardımları miktarı sayısal gösterege olarak belirlenmiştir.

Gösterge 2.1.1 Aşevleri Aracılığı ile Yapılan Gıda Yardımı Miktarı

Gösterge 2.1.2 Aşevleri Şube Müdürlüğü Yıllık Bütçe Harcamalarının Değeri (TL)

İzmir Büyükşehir Belediyesi Aşevleri Şube Müdürlüğü, kent genelinde en büyük hacimde gıda yardımı yapan mekanizmalardan biridir. Özellikle kırılgan gruplar için önemini koruyan bu yardımlar; 2015'ten 2019'a kadar grafikte de görüldüğü üzere yıllar içerisinde düzenli olarak artış göstermiştir. 2020 yılında pandemi sebebiyle bir düşüş yaşanmıştır.

HEDEF 2.3 İZMİR'DE TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖRÜNDE FAALİYET GÖSTEREN KÜÇÜK ÖLÇEKLİ ÜRETİCİLERİN DESTEKLENMESİ; ALTYAPI, EKİPMAN, ALIM GARANTİSİ, GEREKLİ HAMMADDE VE ÜRÜNLERİN SAĞLANMASI YOLUYLA GELİRLERİN ARTIRILMASI

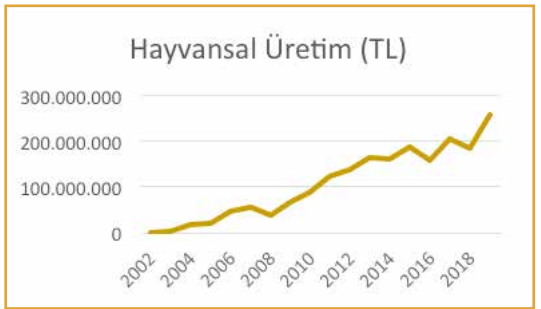
Bu hedef kapsamında İzmir İl Tarım ve Orman Müdürlüğü'nün kent genelinde verdiği tarım destekleri (bitkisel ve hayvansal üretim) ile İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin tarafından kooperatiflerden yapılan alımlar gösterge olarak belirlenmiştir.

Gösterge 2.3.1 İzmir'de üreticilere sağlanan toplam bitkisel ve hayvansal üretim desteklerinin değeri (TL)

İzmir İl Tarım ve Orman Müdürlüğü'nün 2019 yılı brifingine göre, İzmir genelinde verilen tarımsal desteklerin TL değeri bazında 2002-2019 seneleri arasındaki değişimi aşağıda verilmiştir:

Bu grafiğe göre 2007-2008 yılındaki istisnai düşüş haricinde yapılan desteklerde düzenli bir artış görülmektedir. Tarımsal desteklerin bitkisel ve hayvansal üretim alt kırımlarındaki değişimler ise grafiklerde gösterilmiştir. Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı (KKYDP) ise merkezi yönetim tarafından kırsal alanda ekonomik ve sosyal gelişmeyi sağlamak için, gerçek ve tüzel kişilerin ekonomik faaliyete yönelik yatırımları ile basınçlı sulama sistemleri konularında yapacakları öz sermayeye dayalı projeli yatırımlarını teşvik etmek amacıyla hibe desteği veren il genelindeki en büyük hacimli kırsal kalkınma programıdır. Tarım ve Orman Bakanlığı'na göre, programın amacı, doğal kaynakların korunmasını dikkate alarak; kırsal alanda gelir düzeyinin yükseltilmesi, tarımsal üretim ve tarımsal sanayi entegrasyonunun sağlanması, tarımsal pazarlama altyapısının geliştirilmesi, gıda güvenliğinin güçlendirilmesi, kırsal alanda alternatif gelir kaynaklarının yaratılması, basınçlı sulama sistemlerinin geliştirilmesi, yürütülmekte olan kırsal kalkınma çalışmalarının etkinliğinin artırılması ve kırsal toplumda belirli bir kapasitenin oluşturulmasıdır. Bu kapsamda İl Tarım Müdürlüğü'nün 2019 yılı brifingine göre verilen hibe destekleri aşağıdaki gibidir:

Ekonomik Yatırımlar

441 Proje
453.966.563 TL Yatırıma

176.376.643 TL Hibe

Makine Ekipman Yatırımları

3.241 Makine ve Ekipman
36.923.200 TL Yatırıma

17.654.263 TL Hibe

Genç Çiftçi Projelerinin Desteklenmesi

573 Proje

17.186.800 TL Hibe

Bireysel Sulama Yatırımları

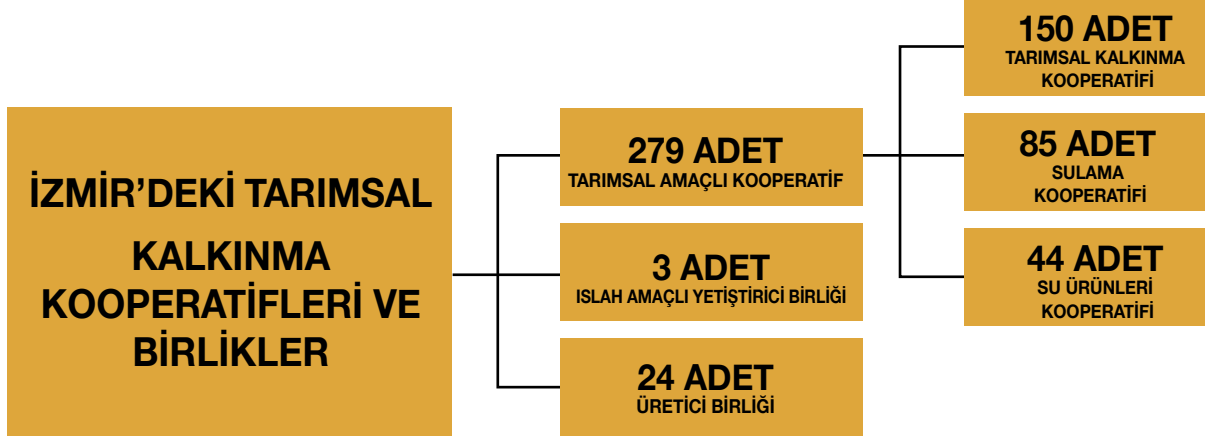
72 Proje
4.687.307 TL Yatırıma

2.092.227 TL Hibe

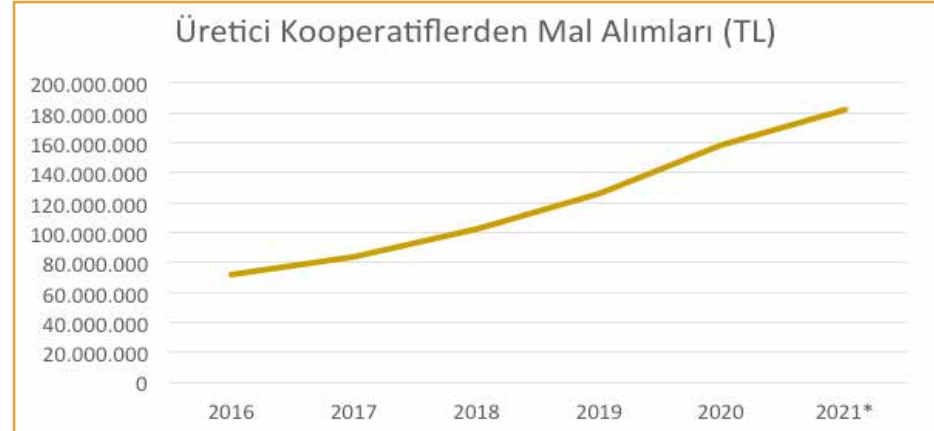

Gösterge 2.3.2. İzmir'de Büyükşehir Belediyesi tarafından kooperatiflerden yapılan alımların değeri (TL)

2019 yılı İzmir Tarım ve Orman Müdürlüğü verilerine göre, İzmir'de toplam 279 adet tarımsal kalkınma kooperatifi, 3 adet ıslah amaçlı yetiştirici birliği ve 24 adet üretici birliği bulunmaktadır.

İzmir Büyükşehir Belediyesi Başka bir Tarım Mümkün vizyonu ile, her sene üretici kooperatiflerine alım garantisi desteği sağlamaktadır. Bu kapsamda 2016-2021 yılları arasında kooperatiflerden yapılan alımların toplam değeri aşağıdaki grafikte belirtilmiştir:

HEDEF 2.4 İZMİR'DE ORGANİK TARIM VE İYİ TARIM UYGULAMALARININ ARTIRILMASI

İzmir'de organik tarım ve iyi tarım uygulamalarının artırılmasının takibinde tarım yapılan alanın büyüklüğü ve organik bitkisel üretim yapan üretici sayısı gösterge olarak alınmıştır.

Gösterge 2.4.1 İzmir'de organik (bitkisel) tarım yapılan alanın büyüklüğü (ha)

Türkiye'de ilk organik üretim çekirdeksiz kuru üzüm ile 1980'li yılların ortalarında İzmir'de başlamıştır. Organik tarımın öncüsü olan İzmir günümüzde de bu üretimin öncülerindedir. Kentte 2004-2018 yılları arasında organik tarımın geliştirilmesi konusunda önemli gelişmeler olmuştur. Ancak, istatistiklerde 2018 yılından bu yana organik tarım yapan üretici sayısında bir düşüş gözlenmektedir. Bu düşüşü tersine çevirebilecek projeler ve politikalara yoğunlaşılması, kentteki gıda güvenliği kapsamında büyük önem arz etmektedir.

Gösterge 2.4.2 İzmir'de organik üretim yapan üretici sayısı

Bu gösterge kapsamında kentte organik üretim yapan üretici sayısı alınmıştır. 2018 yılından itibaren bu sayıda düşüş gözlenmektedir.

HEDEF 2.5 İZMİR'DE TOHUM GEN BANKALARINDA KORUMA ALTINA ALINAN GENETİK MATERYALLERİN ARTIRILMASI YOLU İLE BİYOÇEŞİTLİLİĞİN KORUNMASI

Gösterge 2.5.1 Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü (ETAE) bünyesindeki Ulusal Gen Bankası'nda depolanan genetik materyal miktarı

Bu hedef kapsamında kentteki faaliyetlerin takibinde aşevleri aracılığı ile yapılan gıda yardımları miktarı sayısal gösterge olarak belirlenmiştir.

ETAE Ulusal Gen Bankası Türkiye Tohum Gen Bankası Envanteri	Tür Sayısı	Örnek Sayısı	Türlerin Dağılımı
Tahıllar	58	12.386	28
Yemelik tane ve baklagiller	19	9.250	21
Yem bitkileri	545	8.280	17
Endemik	932	1.826	2
Tıbbi Bitkiler	535	2.128	16
Endüstri bitkileri	50	7.845	1
Diğer türler	438	1.198	13
Süs bitkileri	700	1.696	1
Sebze	21	10.320	1
Toplam	3.298	54.929	3.298

Gösterge 2.5.2 Can Yücel Tohum Merkezlerindeki Genetik Materyal Sayısı / (Bornova-Seferihisar)

Seferihisar Can Yücel Tohum Merkezi 2011 yılında kurulmuştur ve Türkiye'deki ilk yerel tohum merkezidir. Geleneksel tarım kültürü ve biyoçeşitliliğin korunmasına yönelik çalışmalar yapan merkez, atalık tohumların korunmasına ve yerel üretiminin sürdürülebilirliğine yönelik önemli faaliyetler yürütmektedir. Yerel tohumların muhafazasının güvence altına alınması, özellikle de yok olmaya yüz tutmuş tohum/gen çeşitliliğinin gelecek kuşaklara aktarılması amaçlanmaktadır.

Seferihisar Can Yücel Tohum Merkezi'nde yaklaşık 800 adet tohum çeşidi mevcuttur. 98 çeşit tohumun ise analizleri tamamlanmış ve çoğaltılıp dağıtılmaya uygun görülmüştür. Her yıl yaklaşık 20 çeşit tohumun üretimi yapılmaktadır.

Bornova Can Yücel Tohum Merkezi ise 352 adet tohum çeşidiyle açılmıştır ve bu sezon envanterine 41 farklı çeşit tohum katmayı hedeflemektedir.

Merkezde öğrencilere yönelik eğitim ve farkındalık faaliyetleri de yürütülmektedir. Tohumun hasat zamanına kadar süren yolculuğuna dair uygulamalı eğitimler ile genç nesillerin bilinçlendirilmesine yönelik çalışmalar gerçekleştirilmektedir. Bunun yanında her sene düzenlenen Seferihisar Tohum Takas Şenliği katılımcılarına 100.000 adet fide, 15- 20 bin tohum paketi, merkez tarafından ücretsiz olarak dağıtılmaktadır. Can Yücel Tohum Merkezi'nin ikincisi 2021 yılında Bornova'da açılmıştır. Bornova Can Yücel Tohum Merkezi ise 352 adet tohum çeşidiyle açılmıştır ve bu sezon envanterine 41 farklı çeşit tohum katmayı hedeflemektedir.

SKA 2 - KENTTE ÖNE ÇIKAN UYGULAMALAR

YEREL ÜRETİCİ PAZARLARI

İzmir'in dört farklı ilçesinde hayata geçirilen üretici pazarları, kentte refahı büyütmeye ve adil paylaşım hedefi doğrultusunda İzmir tarım stratejisinin önemli bir ayağını oluşturmaktadır. Pazarlar, kentin farklı noktalarından gelen köylüler ve çiftçileri kentliler ile aracısız buluşturmaktadır. Böylece, tedarik zincirinin kısaltılması ile hem tüketicilerin güvenilir, sağlıklı ve ucuz gıdaya erişimi sağlanmakta hem de yerel üreticiler desteklenmektedir.

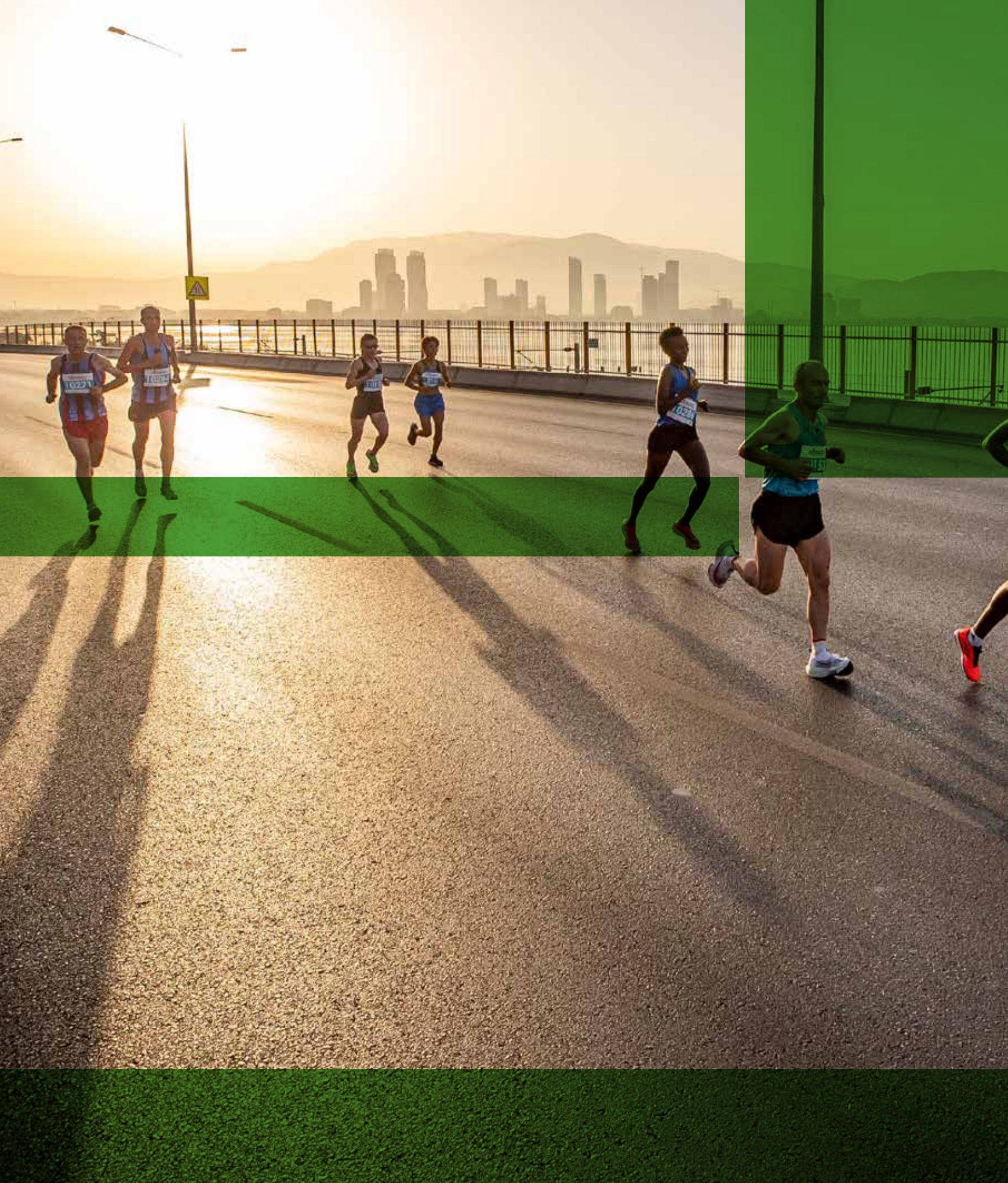

ATALIK TOHUM KARAKILÇIK BUĞDAYI YAYGINLAŞTIRMA PROJESİ

İzmir’de yerel tohum ekiminin desteklenmesi kapsamında başlatılan proje ile yok olmaya yüz tutmuş ata tohumu karakilçık buğdayı üretimini yeniden canlandırmak hedeflenmiş, yerli tohumların yaygınlaştırılmasına yönelik olarak İzmir Büyükşehir Belediyesi, 2020 yılında 13 ilçede bin dekara yakın karakilçık buğdayının ekimini gerçekleştirmiştir.

İZMİR TARIM TEKNOLOJİ MERKEZİ

İzmir’de kamu, üniversiteler, sivil toplum ve özel sektör işbirliği ile hayata geçirilen proje tarımı teknoloji ile buluşturmayı hedeflemektedir. İhtiyaçların doğru şekilde tespit edilebilmesi ve uygulanabilirliğinin analizi için teknoloji üreticileri ile tarımsal üreticilerin bir araya gelebileceği bağımsız bir ortam gereksiniminin olduğu günümüzde, bu merkez, tarım teknolojilerinin geliştirilmesi için bir köprü görevi görecek, arayüz olarak kuralları belirleyecek, paydaşlar arasında ortak bir dil oluşturacak, paydaşlar tarafından sahiplenilebilecektir. Tarım teknolojileri ve girişimlerinin çekim merkezi ve tarım teknolojileri ar-ge üssü niteliğinde bağımsız bir yapı olarak hayata geçirilmiştir. Ülke tarımının, değişen şartlar ile uyum içerisinde sürdürülmesine, yeni ve etkili teknolojiler geliştirilmesine katkı sağlamak üzere kurulmuştur.

3 SAĞLIK VE KALİTELİ YAŞAM

İZMİR GÖSTERGELERİ

3.1.1 İzmir’de anne ölüm oranı

3.2.1 İzmir’de beş yaş altı ölüm hızı

3.3.2 İzmir’de tüberküloz olgu hızı

3.4.1 İzmir’de kalp damar hastalıkları, kanser, diyabet ve kronik solunum hastalığının bağlı ölümlerin oranı

3.4.2 İzmir intihar ölüm oranı

3.6.1 Karayolu trafik kazaları nedeniyle ölüm oranları

3.7.2 15-19 yaş grubunda 1000 kadın başına düşen adölesan doğum hızı

3.a.1 15 yaş ve üzeri bireylerin tütün kullanım oranı

3.c.1 Sağlık çalışanlarının dağılımı ve kişi başına düşen sağlık personeli

3 SAĞLIK VE KALİTELİ YAŞAM

SKA3 “Sağlık ve Kaliteli Yaşam” amacının kapsamı sağlıklı ve kaliteli yaşamı her yaşta güvence altına almaktır. Bu amacın gerçekleştirilmesinde küresel düzeyde 13 alt hedef ve 25 gösterge belirlenmiştir. İzmir için bu amaç için toplam 8 alt hedef ve 9 gösterge belirlenmiştir.

SKA 3- KENTTEKİ GENEL DURUM

SKA 3 konusunda İzmir kent genelindeki bireylerin doğumdan itibaren yaşamın tüm süreçlerinde sağlıklı ve kaliteli bir yaşam sürebilmesi için gerekli altyapıları, destekleri ve teşviklerle ilgili kamu, özel sektör ve STK düzeyinde çok çeşitli çalışmalar yürütmektedir. İzmir’de 2019 yılı verilerine göre toplam 60 hastane bulunmaktadır. Aile hekimliği sayısı 1348’dir. Aile hekimliği başına düşen nüfus ise aynı yıl için 3240 kişidir. Toplam uzman hekim sayısı 11.183 olup hekim başına düşen kişi sayısı ise 391 kişidir. Bu amaç kapsamında İzmir’de genel olarak formal göstergelerden oluşan bir gösterge seti kullanılmıştır. TÜİK, Sağlık Bakanlığı, İl Sağlık Müdürlüğü ve İzmir Büyükşehir Belediyesi raporları ve birimlerinin çalışmalarından faydalanılmıştır.

SKA 3- EN İYİ UYGULAMA

İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ EŞREFPAŞA BELEDİYE HASTANESİ

Çalıştayda katılımcılar tarafından %46.7 oyla en iyi uygulama seçilen Eşrefpaşa Belediye Hastanesi 1950 yılından itibaren belediyeye devredilmiş ve bu tarihten itibaren belediye tarafından yönetilmiştir. Bu dönem içerisinde Eşrefpaşa Hastanesi kentteki iki üniversiteye ait Tıp Fakültelerine de hizmet vermiştir. 2005 yılından itibaren İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından Eşrefpaşa Hastanesi olarak kentlilerin hizmetine sunulmuştur. Bu alanda sürekli yenilikler ve teknolojik donanımlarla gelişen hastane toplumun her kesimine hem koruyucu sağlık hizmetlerini hem de 2.basamak sağlık kurumu olarak tanı ve tedavi hizmetlerini sağlamaktadır. Bilimsel gelişmeleri takip eden, etik değerlere bağlı, hasta ve çalışan güvenliğini ön planda tutan, hasta ve çalışan haklarına saygılı, çevreye duyarlı, eşit, ücretsiz ve kaliteli bir sağlık hizmeti sunmayı hedefleyen ve İzmir’de yaşayan tüm vatandaşlar için kolay ulaşılabilir bir sağlık kurumu olmayı amaçlayan kurumda toplam 26 birimde hizmet verilmektedir.

SKA 3

İZMİR ALT HEDEFLERİ VE GÖSTERGELERİ

İZMİR ALT HEDEFLERİ	İZMİR GÖSTERGELERİ
3.1 Anne ölümlerinin kent genelinde azaltılması	3.1.1 İzmir'de anne ölüm oranı (%)
3.2 İzmir'de beş yaş altında tüm önlenebilir ölümlerin sona erdirilmesi	3.2.1 İzmir'de beş yaş altı ölüm hızı
3.3 Kentte bulaşıcı hastalıklarla mücadele edilmesi	3.3.2 İzmir'de tüberküloz olgu hızı
3.4 İzmir'de bulaşıcı olmayan hastalıklardan kaynaklanan ölümlerin azaltılması ve ruh sağlığının desteklenmesi	3.4.1 İzmir'de kalp damar hastalıkları, kanser, diyabet ve kronik solunum hastalığının bağlı ölümlerin oranı 3.4.2 İzmir'de intihar ölüm oranı
3.6 İzmir'de trafik kazalarından kaynaklanan yaralanmaların ve ölümlerin azaltılması	3.6.1 İzmir'deki karayolu trafik kazaları nedeniyle ölüm oranları
3.7 İzmir'de cinsel sağlık ve üreme sağlığı, aile planlaması ve eğitime erişim	3.7.2 İzmir'de 15-19 yaş grubunda adolesan doğurganlık hızı
3.a Dünya Sağlık Örgütü Tütün Çerçeve Sözleşmesi'nin bütün ülkelerde ve yerel düzeyde de uygun görüldüğü şekilde uygulanmasının güçlendirilmesi	3.a.1 İzmir'de 13-15 yaş arasındaki gençlerde tütün kullanım durumu (%)
3.c İzmir'de sağlık işgücü potansiyelinin artırılması ve desteklenmesi	3.c.1 İzmir'de sağlık çalışanlarının dağılımı ve kişi başına düşen sağlık personeli

HEDEF 3.1 ANNE ÖLÜMLERİNİN KENT GENELİNDE AZALTILMASI

Bu alt hedef kapsamında anne ölümlerinin önlenmesinde, İzmir’de anne ölüm oranlarının izlenmesi ve buna ilişkin politikalarla bu oranının sifıra düşürülmesi hedeflenmektedir. Bu hedefin izlenmesinde gösterge olarak anne ölüm oranı seçilmiştir. Bu gösterge bir yıl içerisinde gerçekleşen 100.000 canlı doğum başına anne ölümlerinin sayısı olarak tanımlanmaktadır. Anne ölümü, bir kadının gebelik süresince ya da gebeliğin sonlanmasından sonraki 42 gün içerisinde, gebeliğin süresine ve yerine bakılmaksızın, gebelikle ilgili ya da gebelik sürecinin şiddetlendirdiği bir nedenden kaynaklanan ölümünü ifade etmektedir.

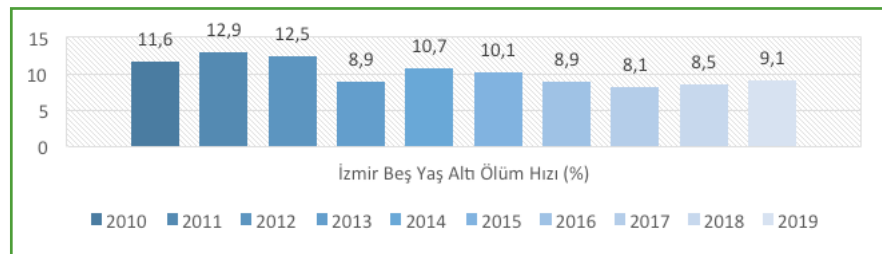
Gösterge 3.1.1 İzmir’de Anne Ölüm Oranı

Bu oran kent için İzmir İl Sağlık Müdürlüğü tarafından toplanmakta olup il bazında reel değer olarak açıklanmamaktadır. Türkiye düzeyinde her yıl yayınlanmakta olan bu değere ilişkin kentteki durum aşağıdaki şekillerle ifade edilmektedir. Buna göre Türkiye ortalaması %13.6 olan anne ölüm oranının Ege bölgesi için değeri %15’tir. İzmir’deki anne ölüm oranı ise %0.1 ile %14.7 arasındaki aralıkta bir değer almaktadır

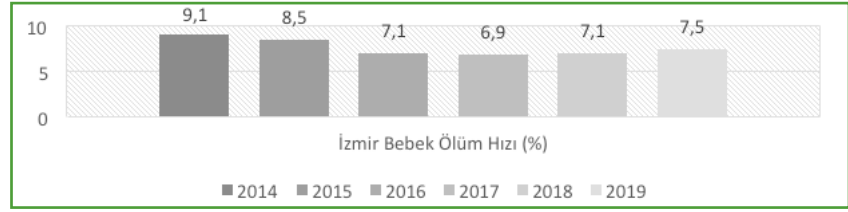

HEDEF 3.2 İZMİR’DE BEŞ YAŞ ALTINDA TÜM ÖNLENEBİLİR ÖLÜMLERİN SONA ERDİRİLMESİ

Gösterge 3.2.1 İzmir’de Beş Yaş Altı Ölüm Hızı

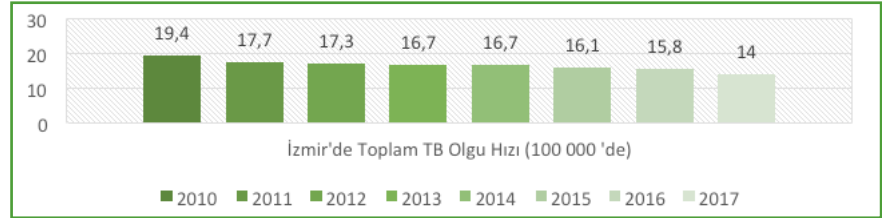
İzmir'de bebek ölüm hızlarına bakıldığında ise son 6 yıllık verilere göre; bebek ölüm hızı 2019 yılında Türkiye ortalaması %9.1 altında % 7.1 olarak gerçekleşmiştir.

HEDEF 3.3 KENTTE BULAŞICI HASTALIKLARLA MÜCADELE EDİLMESİ

İzmir'de bulaşıcı hastalıklarla mücadele edilmesi alt hedefi kapsamında kentteki bulaşıcı hastalıklara yakalanan bireylerin sayısının azaltılması ve bu hastalıklarla mücadelede bireylerin desteklenmesi hedeflenmektedir. Bu hedefin göstergesi olarak tüberküloz olgu hızı kullanılmıştır. 2018 yılında tüberküloz insidansı 13.9 değeri ile 14.1 olan Türkiye ortalamasının altındadır.

Gösterge 3.3.2 İzmir'de Tüberküloz Olgu Hızı

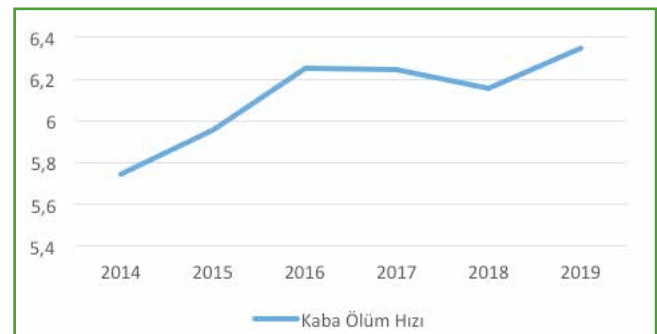
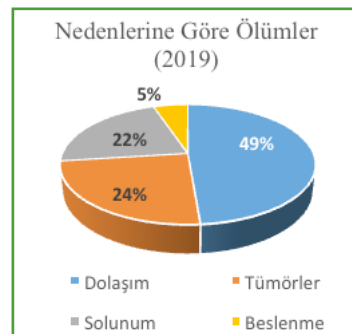

HEDEF 3.4 İZMİR'DE BULAŞICI OLMAYAN HASTALIKLARDAN KAYNAKLANAN ÖLÜMLERİN AZALTILMASI VE RUH SAĞLIĞININ DESTEKLENMESİ

Dolaşım sistemi, iyi huylu ve kötü huylu tümörler, solunum sistemi hastalıkları ile endokrin, beslenmeye ve metabolizmayla ilgili hastalıklardan ölüm oranı İzmir'de 2019 yılında 78.8'dir. Bu hastalıkların kendi içerisindeki dağılımlarına bakıldığında en büyük payı %49 ile dolaşım sistemi kaynaklı ölümlerin aldığı görülmektedir. Onu %24 ile tümörler, %22 ile solunum, %5 oranıyla endokrin ve beslenme kaynaklı ölümler izlemektedir.

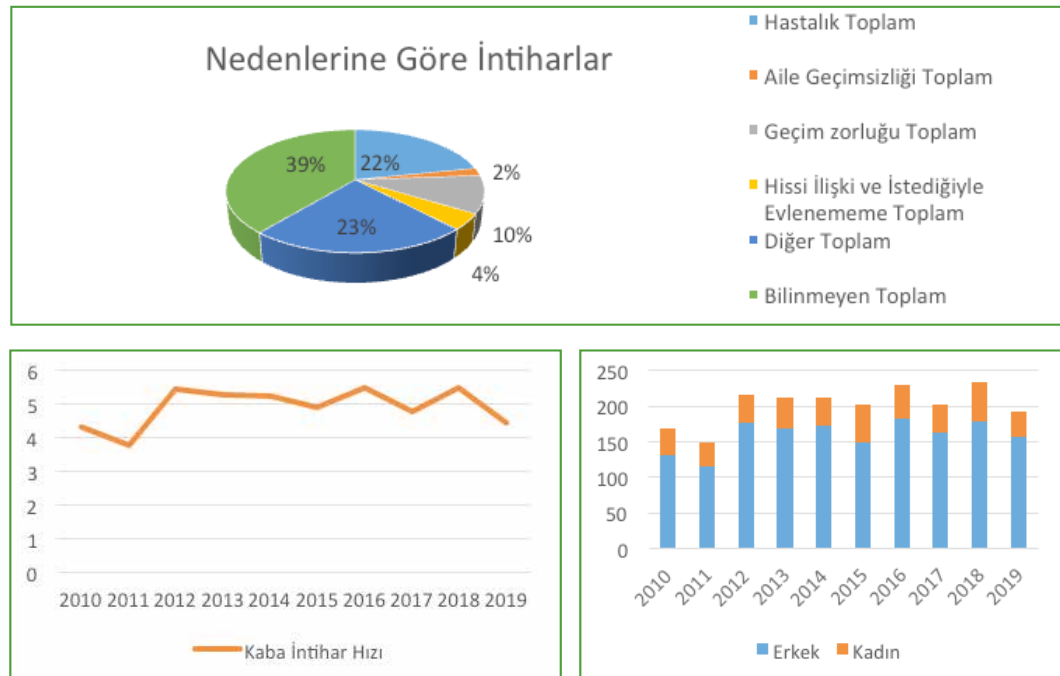
Gösterge 3.4.1 İzmir'de Kalp Damar Hastalıkları, Kanser, Diyabet ve Kronik Solunum Hastalığına Bağlı Ölümlerin Oranı

İzmir'de dolaşım, tümörler, solunum ve beslenme kaynaklı ölümler içerisinde ilk sırayı 2019 yılında %49 oranı ile dolaşım kaynaklı ölümler almaktadır. İzmir'de belli bir yıl içinde her bin nüfus başına düşen ölüm sayısı olan kaba ölüm hızı 2019 yılında binde 6.3 değerini almaktadır. Bu değer Türkiye ortalaması aynı yılda binde 5.3'tür.

Gösterge 3.4.2 İzmir'de İntihar Ölüm Oranı

İzmir'de nedenlerine göre intiharlar incelendiğinde 2019 yılı için bilinmeyen nedenlerden kaynaklı vakaların %39, diğer vakaların %23, hastalık kaynaklı vakaların %22, geçim koşullarına bağlı intiharların %10, hissi ilişki ve istediğiyle evlenememe kaynaklı intiharların %4 ve aile geçimsizliğine bağlı vakaların %2 olduğu görülmektedir. Cinsiyete göre değerlendirildiğinde 2019 yılında toplam intihar edenlerin %81'inin Erkek, %19'unun Kadın olduğu görülmektedir. Kadınların intihar nedenleri içerisinde ilk sırayı diğer nedenlerden kaynaklı kategorize edilmemiş intiharlar alırken, erkekler için nedeni bilinmeyen intiharlar almaktadır. Yüz bin nüfus başına düşen intihar sayısını ifade eden kaba intihar hızı da 2019 yılında yüz binde 4.44 olarak gerçekleşmiştir. Bu değişken son on yıldaki en düşük değerini 2011 yılında yüz binde 3.77 olarak almıştır.

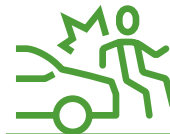

HEDEF 3.6 İZMİR'DE TRAFİK KAZALARINDAN KAYNAKLANAN YARALANMALARIN VE ÖLÜMLERİN AZALTILMASI

2020 yılında İzmir'de karayolu trafik kazalarına bağlı ölüm oranı 100.000 kişide 5.34'tür. Yine TÜİK verilerine göre aynı yıl için bin taşıt başına ölümlü yaralanmalı kaza oranı 5.9'dur. Bu yıl için Türkiye ortalaması ise 6.2 olarak gerçekleşmiştir. Trafik kazalarında toplam ölüm sayısı 2020 yılında bir önceki yıla göre %6 azalmıştır. Toplam motorlu taşıt sayısı 2020'de bir önceki yıla göre 4.9 artarken, Toplam kaza sayısı 12.9 azalmıştır.

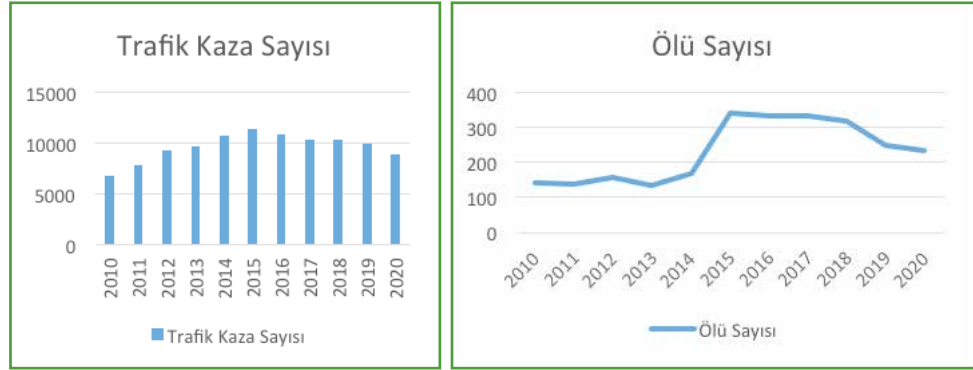
İzmir'de 2020 yılında karayolu trafik kazalarında toplam 235 kişi ölmüştür.

İzmir'de 2020 yılında karayolu trafik kazalarına bağlı ölüm oranı 100.000 kişide 5.34'tür.

Gösterge 3.6.1 İzmir'deki Karayolu Trafik Kazaları Nedeniyle Ölüm Oranları

İzmir'de dolaşım, tümörler, solunum ve beslenme kaynaklı ölümler içerisinde ilk sırayı 2019 yılında %49 oranı ile dolaşım kaynaklı ölümler almaktadır. İzmir'de belli bir yıl içinde her bin nüfus başına düşen ölüm sayısı olan kaba ölüm hızı 2019 yılında binde 6.3 değerini almaktadır. Bu değer Türkiye ortalaması aynı yılda binde 5.3'tür.

HEDEF 3.7 İZMİR'DE CİNSEL SAĞLIK VE ÜREME SAĞLIĞI, AİLE PLANLAMASI VE EĞİTİMİNE ERİŞİM

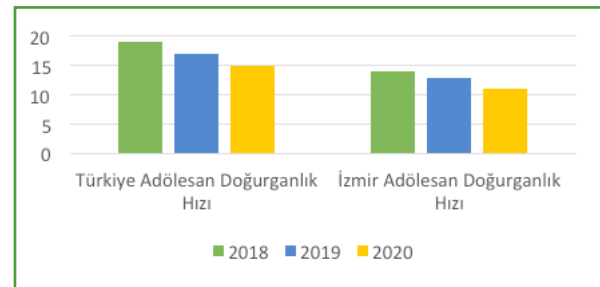
Türkiye'de 2020 yılında 15-19 Yaş aralığında anne olan kişi sayısı 45.876'dır. İzmir'de bu sayı aynı yıl için 1413 kişidir. Bu alt hedef için bir gösterge olarak yıl bazında üretilen annenin yaş grubuna göre doğurganlık hızı göstergesi kullanılmıştır.

Gösterge 3.7.2 İzmir'de 15-19 Yaş Grubunda Adölesan Doğurganlık Hızı

İzmir'de 2020 yılında kaba doğum hızı %10.1'dir. İlk doğumdaki ortalama anne yaşı ise 27.8'dir. Annenin yaş grubuna göre doğumlarda 15-19 yaş arasında İzmir'de 2020 yılında kadın başına düşen ortalama canlı doğan çocuk sayısı 11 olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılında 15-19 yaş aralığında 1413 doğum olmuştur.

Türkiye 15-19 yaş grubu adölesan doğum sayısı içinde İzmir'in payı %3.08'dir. (2020)

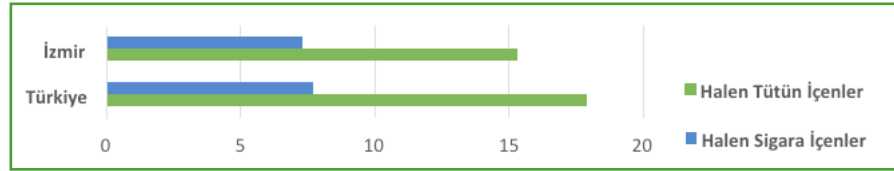

HEDEF 3.a DÜNYA SAĞLIK ÖRGÜTÜ TÜTÜN ÇERÇEVE SÖZLEŞMESİNİN BÜTÜN ÜLKELERDE VE YEREL DÜZEYDE DE UYGUN GÖRÜLDÜĞÜ ŞEKİLDE UYGULANMASININ GÜÇLENDİRİLMESİ

Gösterge 3.a.1 İzmir'de 13-15 Yaş Arasındaki Gençlerde Tütün Kullanım Durumu (%)

Küresel Gençlik Tütün Araştırması (KGTA), Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) ve ABD Hastalıkları Önleme ve Kontrol Merkezi (CDC) ortak girişimi olarak 1999 yılında uygulanmaya başlanmıştır. En büyük halk sağlığı surveyans sistemlerinden biri olan KGTA, günümüz itibarıyla 185'den fazla ülkede yürütülmektedir. Ülkemiz de 2004 yılında DSÖ Tütün Kontrolü Çerçeve Sözleşmesi'ni imzalamasının ardından bu sisteme dâhil olmuştur. Gençlerde tütün kullanımının ve tütün kullanımına ilişkin temel göstergelerin sistematik şekilde izlenmesine yönelik yapılan Küresel Gençlik Tütün Araştırması, 13 - 15 yaş aralığındaki öğrencileri ulusal düzeyde temsil eden, okul tabanlı bir anket olarak 2017 yılında gerçekleştirilmiştir. 2017 yılında il bazlı veri elde edebilecek şekilde yapılmış olup bundan sonraki süreçte 2 yılda bir il bazlı veri alabilecek şekilde tekrarlanacaktır. Bu nedenle bu alt hedef için bir gösterge olarak alınmıştır.

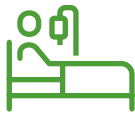
İzmir'de 13-15 Yaş Arası Gençlerde Tütün Kullanım Durumu (%)

HEDEF 3.c İZMİR'DE SAĞLIK İŞGÜCÜ POTANSİYELİNİN ARTIRILMASI VE DESTEKLENMESİ

Gösterge 3.c.1 İzmir'de Sağlık Çalışanlarının Dağılımı ve Kişi Başına Düşen Sağlık Personeli

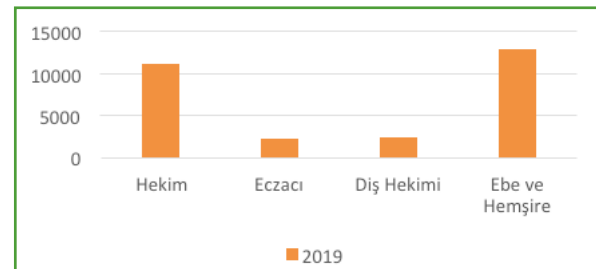
İzmir'de en son yayınlanan 2019 sağlık verilerine göre hastane sayısı 60, hastane yatak sayısı 12.248, 10.000 kişiye düşen yatak sayısı 28, yoğun bakım yatak sayısı 1904, 10.000 kişiye düşen yoğun bakım yatak sayısı 4.4'tür. Aile hekimliği birimi sayısı 1348, Aile hekimliği birimi başına düşen nüfus ise 3240 değerlerini almaktadır. İzmir'de 2019 yılında uzman hekim sayısı 6299, toplam hekim sayısı 11183'tür. Toplam diş hekimi sayısı 2309, eczacı sayısı 2144, hemşire sayısı 10.219, ebe sayısı 2684 olup diğer sağlık personeli sayısı ise 9189'dur.

100.000 kişi başına hastane yatak sayısı 277 adettir.(2018)

Toplam uzman hekim sayısı 11.183 olup hekim başına düşen kişi sayısı 391 kişidir. (2018)

SKA 3 - KENTTE ÖNE ÇIKAN UYGULAMALAR

ULUSLARARASI İZMİR KEYİFLİ YAŞ ALMA FUARI VE KONGRESİ

Ana teması keyifli ve sağlıklı yaş olma olarak belirlenen ve İzmir’de iki kez gerçekleştirilen fuar ve kongre yaş alan kentlilerin sağlık standartları ile birlikte yaşam kalitelerinin de artırılması, aktif bir yaşlanma süreci yaşamlarına destek verebilmek adına düzenlenmiştir. Akademik ve uygulamaya yönelik olarak yaş alan kişilerin aileleri ve hizmet sunucuların buluşturulması fikir alışverişi ve işbirliği ortamının geliştirilmesi hedeflenmiştir. Türkiye’nin bu alanda düzenlenen tek fuarı olma özelliğini de taşıyan Keyifli Yaş Alma Fuarı ve Kongresi’ne katılan vatandaşlar, alanında uzman akademisyenler ve başarılarıyla topluma mal olmuş ünlülerle birlikte yaş almanın biyolojik, psikolojik, sosyal ve kültürel boyutları üzerine tartışarak, atölyeler gerçekleştirmişlerdir.

UMUT ATÖLYESİ

İzmir Büyükşehir Belediyesi İzmir’de tedavi gören kanser hastası kadınları Umut Atölyesi’nde misafir etmektedir. Büyükşehir Belediyesi ve Sağlıkta Kalite Derneği tarafından Balçova Belediyesi’nin desteğiyle hayata geçirilen Umut Atölyesi, hizmete alındığı 9 Ağustos 2016’dan bu yana 170 kişiye kapılarını açmıştır.

ATATÜRK GENÇLİK VE SPOR MERKEZİ

Karabağlar Belediyesi Uzundere Rekreasyon alanında 32 dönüm üzerinde yapımına başlanan Atatürk Gençlik ve Spor Merkezinde resmi karşılaşmaların oynanabileceği ve birçok branşa yönelik açık-kapalı alanlara sahip 3 bin seyirci kapasiteli futbol sahası, 3 açık basketbol sahası, standartlara uygun tenis kortu, 8300 metrekarelik alana yeşil alana sahip açık bölge ile kentliler ve profesyonel sporcular için planlanmıştır.

GÜVENLİ BİSİKLETLİ ULAŞIM YAPISININ SAĞLANMASI

Güvenli bisikletli ulaşım altyapısının sağlanması için bilgilendirme, söyleşi, etkinlik ve kampanyalar düzenleyerek, bu konudaki talepleri ve projeleri merkezi hükümet ve yerel yönetime ileten Bisikletli Ulaşımı Geliştirme Platformu (BUGEP) İzmir'deki bisiklet kulüpleri, dernekleri ve gruplarının temsilcilerinden oluşmaktadır. Kentte bisikletli ulaşımın altyapısının güvenliği ve yaygınlaştırılması üzerine çalışmalarını gerçekleştirmektedir. Şehir içi yol problemlerini düzenli olarak Hemşehri İletişim Merkezine (HİM) bildirerek takibini sağlamaktadır. Bisidestek- Bisikletli Gönüllü Yardım Ekibi, BİDİ- Bisiklet dostu işletme sertifika programı, BUGEP Akademi-Sürdürülebilir Kentsel Ulaşım Danışmanlığı, BUGEP Hukuk-Bisiklet kullanıcılarına ulusal hukuk danışmanlığı verilmesi, BUGEP Sağlık-Bisiklet kullanıcılarına sigorta ve sağlık hizmeti verilmesi gibi faaliyetleri yürütmektedir.

4 NİTELİKLİ EĞİTİM

İZMİR GÖSTERGELERİ

4.1.1 İzmir’de yerleşim yeri ve eğitim seviyesine göre mezun olan öğrenci sayısı

4.1.2 İzmir’de net okullaşma oranı

4.1.3 Taşımali ortaöğretim yapılan cinsiyete göre öğrenci sayısı

4.2.1 İzmir’de 5 yaş net okullaşma oranı

4.3.1 Üniversite türlerine göre üniversiteye yerleşenlerin oranı

4.3.2 Önlisans ve Lisans programlarına yerleşenler (Açıköğretim Hariç-Açıköğretim)

4.3.3 Öğretim üyesi sayısı (cinsiyete göre)

4.5.1 Eğitim kademelerine göre kadın ve erkek öğretmen sayıları

4.6.1 Yetişkinler arasındaki okur-yazarlık oranı

4.6.2 Halk Kütüphanelerinden yararlanma oranı

4 NİTELİKLİ EĞİTİM

SKA4 “Nitelikli Eğitim” amacı kapsayıcı ve hakkaniyete dayanan nitelikli eğitimi sağlamak ve herkes için yaşam boyu öğrenim fırsatlarını teşvik etmeyi gerçekleştirmeyi hedeflemektedir. Bu amacın gerçekleştirilmesinde küresel düzeyde 10 alt hedef ve 11 gösterge belirlenmiştir. İzmir için bu amaç için toplam 5 alt hedef ve 10 gösterge belirlenmiştir.

SKA 4- KENTTEKİ GENEL DURUM

Nitelikli Eğitim amacı için İzmir’de bu gönüllü yerel değerlendirme raporunda İzmir’e özgü hedefler için daha çok formal göstergelerden oluşan bir gösterge seti kullanılmıştır. Bu göstergelerden birçoğu ulusal düzeyde ve bölgesel düzeyde verisi düzenli olarak üretilmektedir. İzmir’de bu amaçla ilişkili pek çok kurum/kuruluşun önemli faaliyetleri söz konusudur bu nedenle kentteki uygulamalar konusu geniş bir eksenle ele alınmıştır. 2018-2019 Öğretim Yılı sonu mezun olan öğrenci sayısı içinde ilköğretim düzeyinde mezun olan 54.152 kişi, ortaöğretim düzeyinde mezun olan 47.613 kişi vardır. İzmir’de 2019-2020 öğretim yılında ilköğretimde net okullaşma oranı 97.63’tür. Aynı oran ortaöğretim seviyesinde ise 89.37 olarak gerçekleşmiştir. İzmir’de 5 yaş net okullaşma oranı aynı dönemde 73.74’tür. İzmir’de toplam işgücü içerisinde üniversite mezunları içerisinde 20-25 yaş grubunun oranı %26, 25-30 yaş grubunun ise %38 dir. Üniversite mezunu genç istihdam açısından İzmir, Türkiye’de üçüncü sırada yer almaktadır.

SKA 4- EN İYİ UYGULAMA

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK ELÇİLERİ EĞİTİM PROGRAMI

Çalıştayda %25 oranı ile SKA 4 için en iyi uygulama olarak seçilen Sürdürülebilirlik Elçileri Eğitim Programı; Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu, ESİAD İzmir AB Bilgi Merkezi ve İzmir Sürdürülebilir Kentsel Gelişim Ağı tarafından İzmir Büyükşehir Belediyesi, Sürdürülebilir Kalkınma Gençlik Liderleri Eğitim Programı (SÜGEP) ve Boğaziçi Üniversitesi SDSN Türkiye iş birliğinde düzenlenmiştir ve ilki 5 Haziran 2021’de başlamıştır. Toplam 12 haftalık program boyunca “Sürdürülebilirlik Yetkinlikleri” konusunda özel tasarlanmış eğitimleri alan gençler, Avrupa Yeşil Mutabakatı kapsamında 6 haftalık eğitim sonunda kamu ve özel sektörde sürdürülebilirlik ofisleri bulunan iş yerlerinde 6 haftalık staj yapma imkânı bulmuşlardır. Yeni teknolojiler ve çözümler hakkında gençleri bilinçlendirmeyi, bu alanda doğacak yeni uzmanlık alanları açısından onları geleceğe hazırlamayı amaçlayan program yıl boyunca devam edecektir.

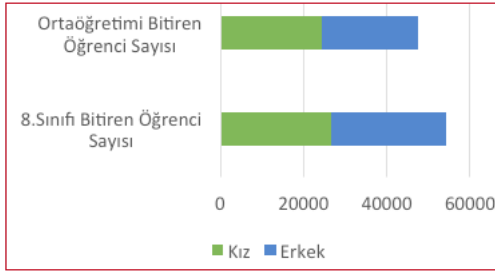
SKA 4

İZMİR ALT HEDEFLERİ VE GÖSTERGELERİ

İZMİR ALT HEDEFLERİ	İZMİR GÖSTERGELERİ
4.1 2030'a kadar kentteki tüm kız ve erkek çocuklarının, ücretsiz, eşit ve kaliteli ilköğretim ve ortaöğretimi bitirmelerini sağlamak	4.1.1 İzmir'de yerleşim yeri ve eğitim seviyesine göre mezun olan öğrenci sayısı 4.1.2 İzmir'de net okullaşma oranı 4.1.3 Taşımali ortaöğretim yapılan cinsiyete göre öğrenci sayısı
4.2 2030'a kadar kentteki tüm kız ve erkek çocuklarının, ilköğretime hazır hale getirilmesi için, nitelikli erken çocukluk gelişimi ve bakım hizmetleri ile okul öncesi eğitime erişimini sağlamak	4.2.1 İzmir'de 5 yaş net okullaşma oranı
4.3 2030'a kadar kentteki tüm bireylerin karşılanabilir ve kaliteli mesleki ve teknik eğitim ile üniversite eğitimi dâhil yükseköğretime eşit erişimini sağlamak	4.3.1 Üniversite türlerine göre üniversiteye yerleşenlerin oranı 4.3.2 Önlisans ve Lisans programlarına yerleşenler (Açıköğretim Hariç- Açıköğretim) 4.3.3 Öğretim üyesi sayısı (cinsiyete göre)
4.5 İzmir'de 2030'a kadar eğitimdeki cinsiyet eşitsizliklerine son vermek ve tüm kırılgan kesimlerin her seviyede eğitime ve mesleki kurslara eşit erişimini sağlamak	4.5.1 Eğitim kademelerine göre kadın ve erkek öğretmen sayıları
4.6 İzmir'de 2030'a kadar gençlerin tamamının ve kadın ve erkek yetişkinlerin çoğunluğunun okur-yazar olmasını ve sayısal beceriler kazanmasını sağlamak	4.6.1 Yetişkinler arasındaki okur-yazarlık oranı 4.6.2 Halk Kütüphanelerinden yararlanma oranı

HEDEF 4.1 2030'A KADAR KENTTEKİ TÜM KIZ VE ERKEK ÇOCUKLARININ, ÜCRETSİZ, EŞİT VE KALİTELİ İLKÖĞRETİM VE ORTAÖĞRETİMİ BİTİRMELERİNİ SAĞLAMAK

Gösterge 4.1.1 İzmir'de Yerleşim Yeri ve Eğitim Seviyesine Göre Mezun Olan Öğrenci Sayısı

İzmir'de 2018-2019 Öğretim yılı sonunda ortaöğretim düzeyinde genel ortaöğretimden mezun olan öğrenci sayısı 27.812 iken mesleki ve teknik ortaöğretimi bitiren öğrenci sayısı ise 19.801 kişidir. İzmir'de yerleşim yeri ve eğitim seviyesine göre cinsiyete göre 2018-2019 Öğretim Yılı sonu mezun olan öğrenci sayısı içinde; ilköğretim düzeyinde mezun olan 54.152 kişinin % 49.4'nün kız öğrenciler, %50.6'sının erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Aynı dönemde ortaöğretim düzeyinde mezun olan 47.613 kişinin ise %51.1'ini kız öğrenciler, %48.9'unu ise erkek öğrenciler oluşturmaktadır.

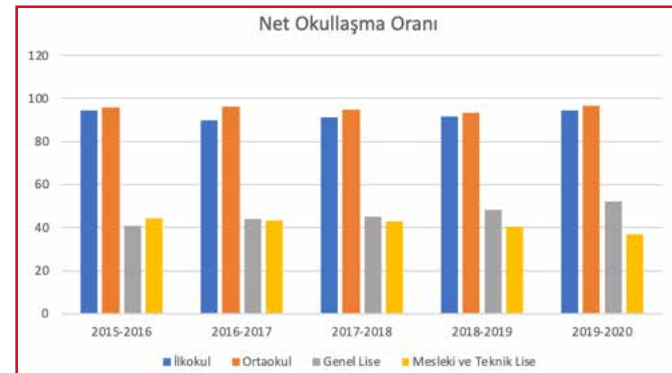
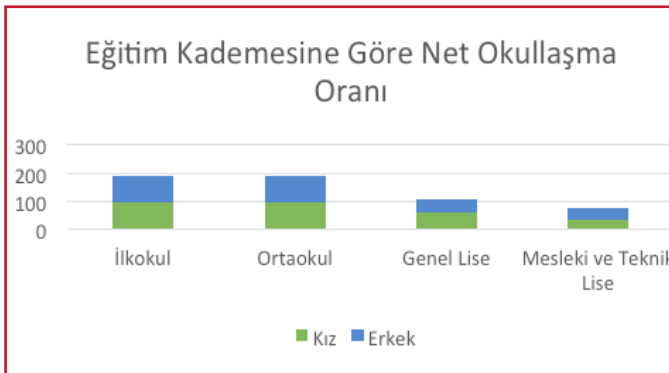

Eğitim Düzeyine Göre Mezunlar

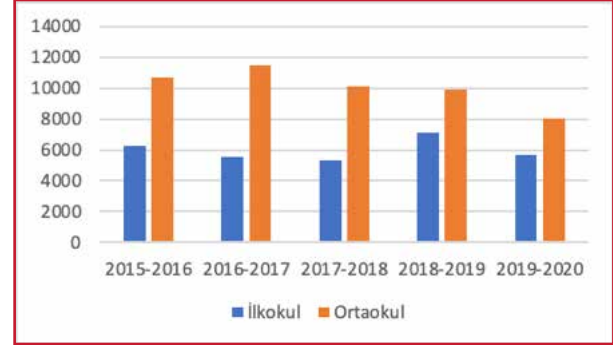
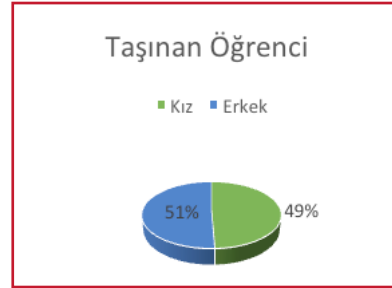
Gösterge 4.1.2 İzmir'de Net Okullaşma Oranı

Bu göstergede İzmir'de ilk ve orta öğretim düzeylerine göre net okullaşma oranı ele alınmıştır. İzmir'de 2019-2020 öğretim yılında ilköğretimde net okullaşma oranı 97.63'tür. Aynı oran ortaöğretim seviyesinde ise 89.37 olarak gerçekleşmiştir. Okullaşma oranının cinsiyete göre dağılımı aşağıdaki grafiklerde verilmektedir. Buna göre ilköğretim seviyesinde kız öğrenciler için net okullaşma oranı 97.73, erkek öğrenciler için 97.53'tür. Ortaöğretim seviyesinde cinsiyete bağlı net okullaşma oranı ise; kız öğrenciler için 89.87, erkek öğrenciler için ise 88.90'dır.

Gösterge 4.1.3 Taşınmalı Ortaöğretim Yapılan Cinsiyete Göre Öğrenci Sayısı

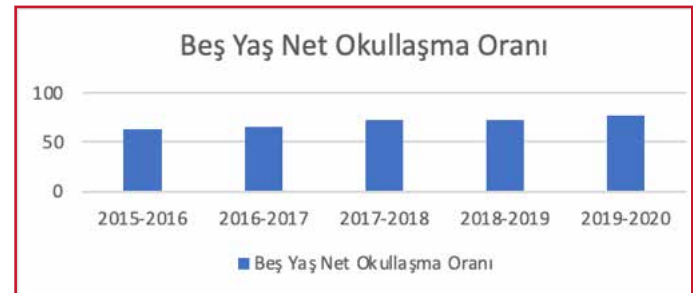
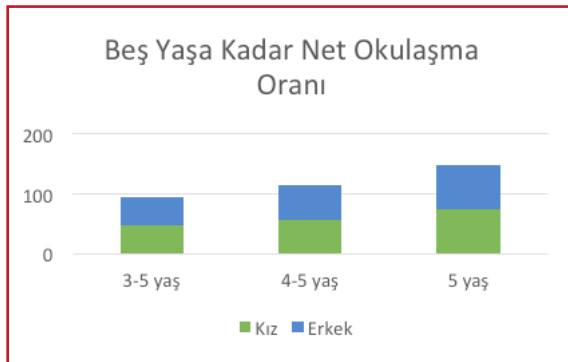
İzmir’de 2019-2020 öğretim yılında taşınmalı ortaöğretim yapılan merkez okul sayısı 65’tir. Taşınan toplam 3266 öğrencinin ise 1612’si kız öğrenciler, 1654’ü erkek öğrencilerden oluşmaktadır.

HEDEF 4.2 2030'A KADAR KENTTEKİ TÜM KIZ VE ERKEK ÇOCUKLARININ, İLKÖĞRETİME HAZIR HALE GETİRİLMESİ İÇİN, NİTELİKLİ ERKEN ÇOCUKLUK GELİŞİMİ VE BAKIM HİZMETLERİ İLE OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ ERİŞİMİNİ SAĞLAMAK

Gösterge 4.2.1 İzmir’de 5 Yaş Net Okullaşma Oranı

Bu hedefin göstergesi olarak İzmir’de 5 yaş net okullaşma oranı belirlenmiştir. 2019-2020 öğretim yılı 5 yaş net okullaşma oranı Türkiye geneli için toplamda 71.22’dir. Cinsiyete göre bakıldığında bu oran kız çocukları için 51.99, erkek çocuklar için 72’dir. İzmir’de 5 yaş net okullaşma oranı aynı dönemde 73.74’tür. Bu değer kız çocukları için 73.38, erkek çocukları için ise 74.08 olarak izlenmektedir.

HEDEF 4.3 2030'A KADAR KENTTEKİ TÜM BİREYLERİN KARŞILANABİLİR VE KALİTELİ MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM İLE ÜNİVERSİTE EĞİTİMİ DAHİL YÜKSEKÖĞRETİME EŞİT ERİŞİMİNİ SAĞLAMAK

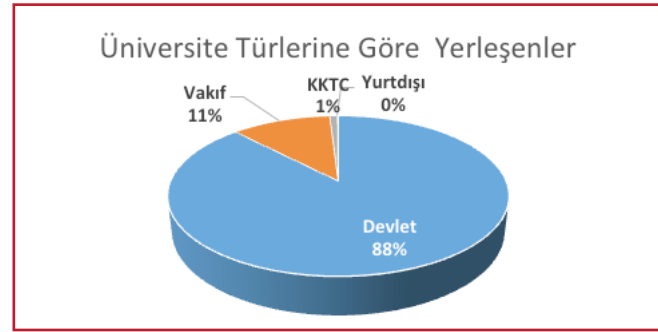
İzmir'de toplam işgücü içerisinde üniversite mezunları içerisinde 20-25 yaş grubunun oranı %26, 25-30 yaş grubunun ise %38 dir. Üniversite mezunu genç istihdam açısından İzmir, Türkiye'de üçüncü sırada yer almaktadır. İzmir'de bu hedefin izlenebilirliği için üç gösterge seçilmiştir.

Gösterge 4.3.1 Üniversite Türlerine Göre Üniversiteye Yerleşenlerin Oranı

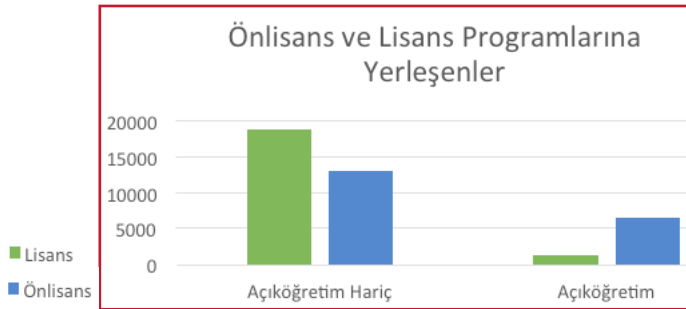
2018 yılında İzmir'de ikamet edenlerin yerleştiği üniversite türlerine göre dağılımında devlet üniversitelerine yerleşenlerin oranı %87.77, vakıf üniversitelerine yerleşenlerin oranı %11.26, KKTC'nde bir üniversiteye yerleşenlerin oranı %0.89, yurtdışında bir üniversiteye yerleşenlerin oranı ise %0.08'dir. 2018 yılında YKS sonrasında tercih yapan 55.501 kişiden 39.609'u lisans ve ön lisans programlarına yerleşmiştir.

İzmir'deYKS'ye
başvuran aday sayısı
2018 yılında 102.545'tir.

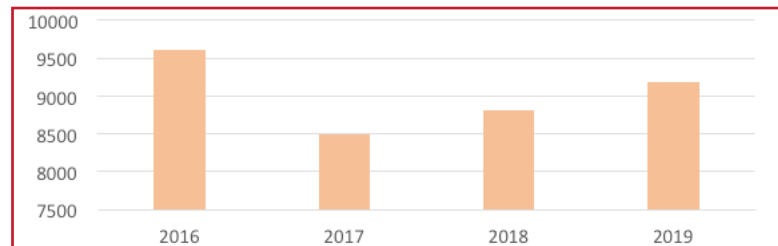

Gösterge 4.3.2 Önlisans ve Lisans Programlarına Yerleşenler (Açıköğretim Hariç- Açıköğretim)

İzmir'de ikamet edenlerin 2018 yılında açık öğretim programları hariç yerleştikleri programlara göre toplam değerleri aşağıdaki grafikte verilmektedir. İzmir'de ikamet etmekte olup üniversiteye yerleşen (açıköğretim hariç) 31.837 kişiden; 12.970'si önlisans, 18.867 kişi ise lisans programlarına kabul edilmiştir. Açıköğretim dahil edildiğinde ise 2018 yılı için toplam 39.609 kişiden 19.970'i önlisans, 20.139'u lisans programlarına yerleşmiştir.

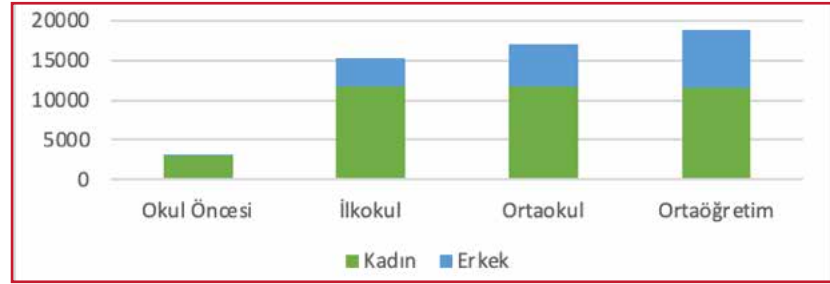
Gösterge 4.3.3 Öğretim Üyesi Sayısı

HEDEF 4.5 İZMİR'DE 2030'A KADAR EĞİTİMDEKİ CİNSİYET EŞİTSİZLİKLERİNE SON VERMEK VE TÜM KIRILGAN KESİMLERİN HER SEVİYEDE EĞİTİME VE MESLEKİ KURLARA EŞİT ERİŞİMİNİ SAĞLAMAK

Gösterge 4.5.1 Eğitim Kademelerine Göre Kadın ve Erkek Öğretmen Sayıları

İzmir'de 2019-2020 Öğretim Yılında Eğitim Kademelerine Göre Öğretmen Sayıları

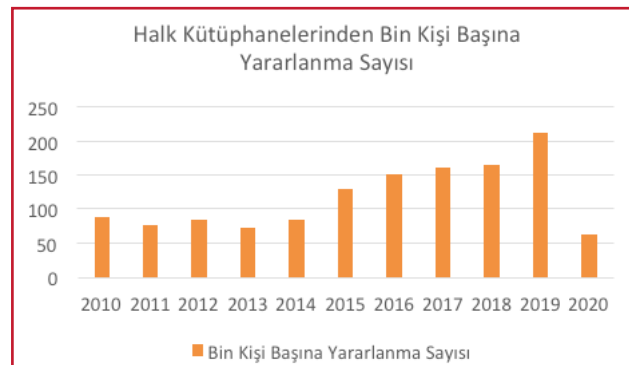

HEDEF 4.6 İZMİR'DE 2030'A KADAR GENÇLERİN TAMAMININ VE KADIN VE ERKEK YETİŞKİNLERİN ÇOĞUNLUĞUNUN OKUR-YAZAR OLMASINI VE SAYISAL BECERİLER KAZANMASINI SAĞLAMAK

Gösterge 4.6.1 Yetişkinler Arasındaki Okur-Yazarlık Oranı

Gösterge 4.6.2 Halk Kütüphanelerinden Yararlanma Oranı

SKA 4 - KENTTE ÖNE ÇIKAN UYGULAMALAR

NEDİM UYSAL MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi Yönetimi tarafından 2014 yılında Özel İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi Nedim Uysal Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi kurulmuştur. Öğrencilerin tamamının eğitim öğretim, ulaşım, kıyafet, yiyecek, kitap ve kırtasiyenin de dahil olduğu %100 tam burslu olarak öğrenim görmektedirler.

İYTE ÇOCUK ÜNİVERSİTESİ

İYTE Öğretim Üyelerinin desteğiyle hayata geçirilen Çocuk Üniversitesinde, temel bilimlere girişin yanı sıra atölye çalışmalarıyla çocukların eğlenceli bir dönem geçirmesi hedeflenmiştir. 8-14 yaş aralığında ve 70 öğrencinin katıldığı programda iki hafta süresince kodlama, robotik, oyun tasarımı, moda tasarımı, gastronomi, yabancı dil(ler), dijital tarım ve hayvancılık, veri bilimi, uzay bilimleri, arkeoloji, salon sporları, resim, müzik gibi modern yüzyıla uygun bilgi ve becerileri kazandırabilecek multidisipliner eğitimler verilmiştir.

DİJİTAL KÜTÜPHANE

Şato Kütüphanesi İzmir'e her türlü kaynağı elektronik ortamlar aracılığıyla sağlamak amacıyla kuruldu. Kütüphane entelektüel teknolojiyi kullanabiliyor ve 7/24 erişime açık. Dijital kütüphane veri tabanında pek çok alanda telifli kitaplar, e-kitaplar, dergiler ve makaleler bulunmaktadır.

ÇOCUK DOSTU ŞEHİR

'Çocuk Dostu Şehir', çocuk haklarının tüm politikalara, uygulamalara ve bütçelere yansımaları, çocuk haklarına dair sözleşmenin yerel seviyede karşılanması İzmir'in UNICEF'in 'Çocuk Dostu Şehir' kriterini sağlaması için yapılan faaliyetleri kapsamaktadır.

YARATICI YENİLİKÇİ ÖĞRETMEN SEMİNERLERİ

EÇEV tarafından 2004 yılından bu yana her yıl düzenlenen YYÖS (Yaratıcı Yenilikçi Öğretmen Semineri); eğitim alanında nasıl daha iyi çalışmalar yapabilirim, öğrencilerimin dünyasını nasıl geliştirebilirim diye düşünen ve bu değişimi kendisine dert edinen öğretmenlerin yarattığı çalışmaların ürünü olup, Ege Çağdaş Eğitim Vakfı tarafından planlanıp hayata geçirilmiş ve eğitimde marka olmuş bir projedir. YYÖS eğitimi ve deneyimi çoğaltan bir paylaşım platformudur. Öğretmenlerimizin sınıflarında yaptıkları yaratıcı çalışmalar, uygulamalar ve materyaller seminere katılan yüzlerce eğitimciye ilham kaynağı olmaktadır. YYÖS, öğretmen sunumlarının yanı sıra çağırılı sunular, atölye çalışmaları ve eğitim bilimi alanında açılış ve kapanış konuşmaları yapan yetkin isimlerin konuşmacı konuk olarak yer aldığı bir tam günlük programı kapsamaktadır.

EKOLOJİK OKURYAZARLIK EĞİTİMLERİ

Zeytin Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği ve Zeytin Okulu gönüllüleri 2017 yılından itibaren çeşitli projeler, atölye çalışmaları ve eğitimler ile sürdürülebilir yaşama ilişkin kent genelinde pek çok kesimi dahil eden çalışmalar gerçekleştirmektedir. 2019 yılından itibaren Akdeniz Akademisi koordinatörlüğünde kentliler için toplam üç kez düzenlenen Herkes İçin Ekolojik Okuryazarlık Seminerleri ile farklı yaş ve meslek gruplarındaki katılımcılar kent ve bireysel yaşamı kavrayışlarına dair teorik ve uygulamalı eğitimleri içeren beş hafta boyunca süren bir eğitim programına dahil olmuşlardır, bu eğitimlerde toplam 300 katılım sertifikası verilmiştir. Ekolojik Okuryazarlık Eğitimleri ile kent genelinde 1000 kişiye ulaşılmıştır.

ÇOCUK VE GENÇLİK MERKEZLERİ (ÇOGEM)

Yenişehir Çocuk ve Gençlik Merkezi, 20 Kasım 2009, Çiğli; Kasım 2013, Uzundere Çocuk ve Gençlik Merkezi; Kasım 2015, Buca Çocuk ve Gençlik Merkezi ise Ekim 2016 tarihinden bu yana 07-15 yaş arası, kentsel olanaklara erişimi kısıtlı çocuk ve gençler ile ailelerine hizmet vermektedir. Çocuk ve gençler için keyifli, güvenli, gelişimlerini destekleyen bir ortam hazırlayarak desteklemektedir.

HERKES İÇİN EKOLOJİK OKURYAZARLIK SEMİNERLERİ-III

KAYIT İÇİN BAŞVURU: 1 - 6 Aralık 2020

"Yeryüzünün dilini anlamak için..."

HERKES İÇİN EKOLOJİK OKURYAZARLIK SEMİNERLERİ-III BAŞLIYOR

Ekolojik Okuryazarlık esas olarak sürdürülebilir bir yaşamı öğretisidir. Sürdürülebilirlik, günümüzde uluslararası işbirliğinin öncü küresel çerçevesi olan *Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi 2030* ve ilgili *Küresel Amaçlarının* temelini oluşturmaktadır. Ekolojik Okuryazarlık çalışmaları, son on beş yıldır çeşitli ülkelerde ve katılımcı düzeylerinde yaygınlaşarak gelişmektedir. Ekolojik okuryazarlık, bir sürdürülebilir yaşam eğitimi olarak doğanın kendine özgü dilinin kodlarının anlaşılmasını, yeni yüzyılda hayatı milyarlarda yıldır mümkün kılan ekolojik süreçlerini işleyiş prensiplerini öğretmeyi amaçlar. Bölümlerde katılımcıların gerek bireysel gerekse kolektif yaşamlarında doğayla uyumlu olabilecek sürdürülebilir yaşam biçimlerini hayata geçirebilmelerine zemin hazırlanmaktadır.

Seminerlerin Amacı
Katılımcıların insan-doğa etkileşimini ve ekolojik sorunları anlama, öğrenme ve değerlendirmeye ilişkin farkındalıklarını ve kapasitelerini geliştirmektir.
Katılımcılara gerek bireysel hayatlarını gerekse kent yaşamını kavrayışlarında, yeni ve kapsayıcı bir beşerî açıdan kazanılmak üzere, böylelikle "iyi yaşamın" olanaklarına dair ufku ve yaratıcılığı genişletmektir.
İzmir'de sürdürülebilir yaşam pratiklerinin desteklenmesi, tasarlanması ve hayata geçirilmesine katkı sağlamaktır.

Seminerler Tarih ve Yöntemi
Seminerler: 8, 10, 15, 17, 22, 24 Aralık 2020 ve 5,7 Ocak 2021 tarihlerinde çevrimiçi gerçekleştirilecektir.

Başvuru ve Kayıt
Kontenjan sınırlıdır. Katılım için başvuru 1 - 6 Aralık 2020 tarihleri arasında, www.izmada.org adresinden başvuru formunu indirip, doldurularak imzalı bir şekilde med@izmada.org mail adresine gönderilerek gerçekleştirilecektir. Çevrimiçi seminerlere katılım için ilgili bağlantı linki ve şifre katılımcıların mail adresine iletilecektir. Katılım ücretsizdir. Seminerleri tamamlamış olan katılımcılara dijital katılım belgesi verilecektir.

info@izmada.org
www.izmada.org

Zeytin Okulu

İzmir
AKDENİZ
Akademisi

İZMİR
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ

5 TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ

İZMİR GÖSTERGELERİ

5.1.1 İzmir'de kayıtlı çalışan kadın nüfusun oranı
5.1.2 İzmir'de en az ortaöğretime sahip kadınların oranı
5.2.1.İzmir'deki kadın cinayetleri sayısı
5.2.2 İzmir'de ŞÖNİM'e başvuran kadın sayısı
5.2.3 İzmir'deki kadın sığınma evlerinin kapasitesi
5.3.1 20-24 yaş grubunda olup 18 yaşından önce evlenmiş kadınların oranı
5.4.1.Kadınların ücretsiz ev işleri ve bakıcılık için harcadığı zamanın oranı
5.4.2 İzmir'de kreş veya anaokuluna giden çocukların oranı
5.5.1 Kadın milletvekillerinin merkezi yönetimlerdeki temsil oranı
5.5.2 Kadın Belediye meclisi üyelerinin oranı
5.5.3 Kadın muhtarların oranı
5.5.4 Yönetici pozisyonlarında çalışan kadınların oranı
5.5.5 Kadınların benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği oranı
5.c.1 Cinsiyet ayrımcılığının önlenmesi ve eşitliğini uygulamak, güçlendirmek ve teşvik etmek için protokollerin mevcut olup olmadığı
5.c.2 İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından toplumsal cinsiyet eşitliği faaliyetlerinin yürütülmesi için ayrılan bütçe ödeneği oranı

5 TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ

SKA5 “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği” amacının kapsamı toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak ve tüm kadınlar ile kız çocuklarını güçlendirmektir. Bu amacın gerçekleştirilmesinde küresel düzeyde 10 alt hedef ve 16 gösterge belirlenmiştir. İzmir yerel hedefleri için ise SKA 5 kapsamında 7 alt hedef ve 13 gösterge belirlenmiştir.

SKA 5- KENTTEKİ GENEL DURUM

İzmir ilinin mevcut durumunu ortaya koymak için Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), İzmir Kalkınma Ajansı, Umut Vakfı, TEPAV, CEİD verilerinden yararlanılmış, ilgili kurumların web siteleri taranmıştır. İzmir ili nüfusunun %50,23'ünü kadınlar oluşturmaktadır. İzmir'de toplumsal cinsiyet eşitliği endeksi 0,532'dir. Bu endekse göre Türkiye'nin en eşitlikçi ikinci ilidir. İzmir'de kadınların ortalama evlenme yaşı 29,4, ortalama yaşam süresi ise 81,6'dır. İzmir aynı zamanda dernek üyeliğinin yoğun olduğu illerden biridir. Kentte toplam 6006 dernek bulunmaktadır, bunlardan 93'ünü ise hak ve savunuculuk dernekleri oluşturmaktadır. 2017 verilerine göre dernek üyelerinin %26,83'ü kadın, %72,41'i erkektir.

SKA 5- EN İYİ UYGULAMA

İZMİR BAROSU LGBTİ+ HAKLARI KOMİSYONU

Türkiye'de ilk kez, İzmir Barosu LGBTİ+ Hakları Komisyonu, İzmir Barosu Başkanlığı'na bağlı olarak kurulmuştur. Çalıştayda katılımcıların %35 'inin oyuyla en iyi uygulama seçilmiştir. Komisyonun amacı, LGBTİ+ haklarını görünür kılmak ve avukatlarda farkındalığı arttırmaktır. Komisyon, LGBTİ+ bireylerinin hak taleplerinin görünür kılması açısından mesleki, kuramsal ve uygulamaya yönelik disiplinlerarası bir yaklaşımla araştırma ve çalışma yapmayı hedeflemektedir. Faaliyetlerin koordine edilmesi ve yönetim kurulu ile iletişimin sürdürülmesi için etkinlikler, aynı cinsiyetten olmayan iki eş koordinatör aracılığı ile yürütülmektedir.

SKA 5

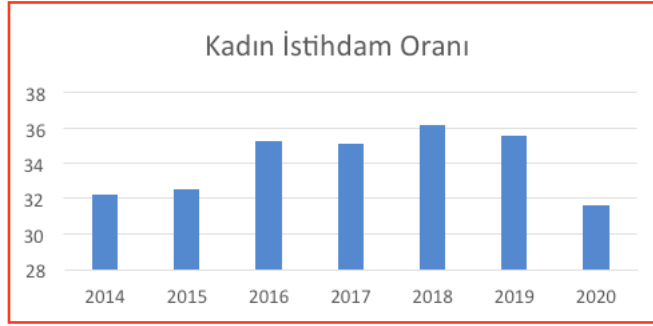
İZMİR ALT HEDEFLERİ VE GÖSTERGELERİ

İZMİR ALT HEDEFLERİ	İZMİR GÖSTERGELERİ
5.1. Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik her türlü ayrımcılığın kent genelinde azaltılması	5.1.1 İzmir'de kayıtlı çalışan kadın nüfusun oranı 5.1.2 İzmir'de en az ortaöğretime sahip kadınların oranı
5.2. Kamu alanları ve özel alanlarda, bütün kadınlara ve kız çocuklarına yönelik, kadın ticareti, cinsel ve her türlü istismarı da kapsayan şiddetin her türüyle mücadele edilmesi	5.2.1. İzmir'deki kadın cinayetleri sayısı 5.2.2 İzmir'de ŞÖNİM'e başvuran kadın sayısı 5.2.3 İzmir'deki kadın sığınma evlerinin kapasitesi
5.3. Çocuk yaşta zorla evlendirilme gibi uygulamaların azaltılması	5.3.1 20-24 yaş grubunda olup 18 yaşından önce evlenmiş kadınların oranı
5.4. Ücretsiz bakım ve ev işlerinin sorumluluğunun aile içinde uygun bir biçimde paylaşılmasının geliştirilmesi ve değer görmesi	5.4.1. Kadınların ücretsiz ev işleri ve bakıcılık için harcadığı zamanın oranı 5.4.2 İzmir'de kreş veya anaokuluna giden çocukların oranı
5.5. Kadınların siyasi, ekonomik ve sosyal hayatın karar verme süreçlerine tam ve etkin bir biçimde katılımlarının ve kadınlara karar verme mekanizmalarında, her düzeyde lider olabilmeleri için eşit fırsatlar tanınmasının güvence altına alınması	5.5.1 Kadın milletvekillerinin merkezi yönetimlerdeki temsil oranı 5.5.2 Kadın Belediye meclisi üyelerinin oranı 5.5.3 Kadın muhtarların oranı 5.5.4 Yönetici pozisyonlarında çalışan kadınların oranı 5.5.5 Kadınların benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği oranı
5.7. Kent genelinde LGBTİ+ bireylerinin yaşadığı her türlü ayrımcılığın azaltılması	
5.c. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin ilerletilmesi ve kadınların ve kız çocuklarının her düzeyde güçlenmeleri için sağlam politikaların ve yasal olarak uygulanabilir mevzuatların kabul edilmesi ve güçlendirilmesi	5.c.1 Cinsiyet ayrımcılığının önlenmesi ve eşitliğini uygulamak, güçlendirmek ve teşvik etmek için protokollerin mevcut olup olmadığı 5.c.2 İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından toplumsal cinsiyet eşitliği faaliyetlerinin yürütülmesi için ayrılan bütçe ödeneği oranı

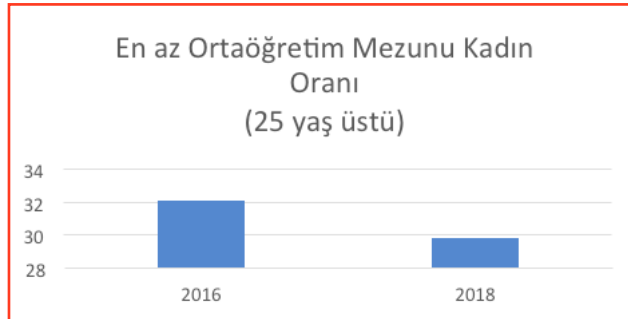
HEDEF 5.1 KADINLARA VE KIZ ÇOCUKLARINA YÖNELİK HER TÜRLÜ AYRIMCILIĞIN KENT GENELİNDE AZALTILMASI

Kadınların istihdama katılımı, uzun yıllardır kadınların toplumdaki statüsünü fazlasıyla etkilemektedir. Kadınlara yönelik her türlü ayrımcılığın kent genelinde azaltılabilmesi için kadınların ekonomik olarak gelir elde etmeleri önem taşımaktadır. Kent genelinde kadın-erkek ayrımı yapmadan herkese iyi bir eğitim sağlanmış olması aynı zamanda bir kentin her alanda güçlü olmasına olanak sağlamaktadır. Kadınların eğitimde fırsat eşitliğine sahip olması ve eğitim haklarından ayrımcılığa uğramadan yararlanması gerekmektedir.

Gösterge 5.1.1 İzmir'de kadın istihdam oranı

Gösterge 5.1.2 İzmir'de en az ortaöğretime sahip kadınların oranı

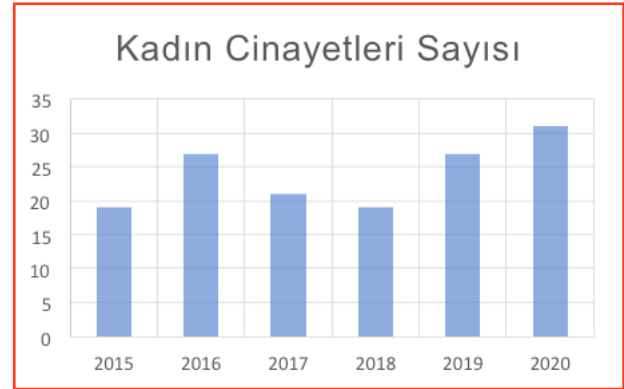
İstihdamda Eşitlik Politikalarına Örnek

Erkek egemen iş kolları olarak bilinen ya da o yönde toplumsal algı oluşturulan mesleklerde İzmirli kadınlar önyargıları ortadan kaldıracak uygulamalara imza atmışlardır. İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin teşvikleriyle birlikte otobüs şoförlüğü, itfaiyecilik gibi mesleklerde giderek kadın istihdamı artmakta ve kadınlar için de bu meslek gruplarında istihdam sağlanmaktadır.

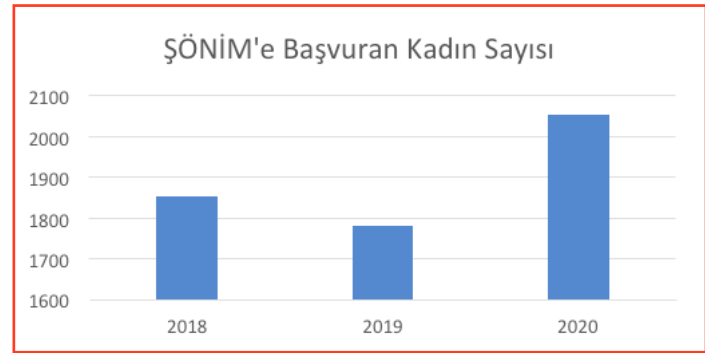
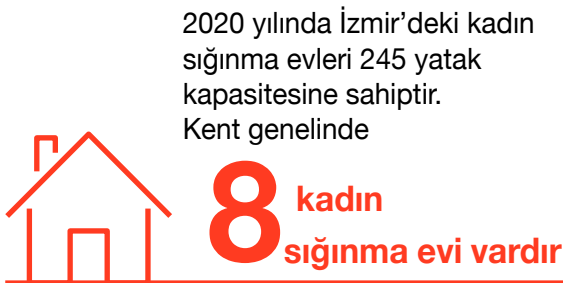
HEDEF 5.2 KAMU ALANLARI VE ÖZEL ALANLARDA, BÜTÜN KADINLARA VE KIZ ÇOCUKLARINA YÖNELİK, KADIN TİCARETİ, CİNSEL VE HER TÜRLÜ İSTİSMARI DA KAPSAYAN ŞİDDETİN HER TÜRÜ İLE MÜCADELE EDİLMESİ

Türkiye’de hem de dünyada toplumsal cinsiyet eşitsizliği üzerinden yükselen ve fiziki şiddete de dönüşen saldırgan politikaların hâkim olduğunu söylemek mümkündür. Aile içi şiddetin en önemli, en temel etkenlerinden birincisi toplumsal cinsiyet eşitsizliği problemidir. Kamu alanları ve özel alanlarda, bütün kadınlara ve kız çocuklarına yönelik, şiddetin her türü ile mücadele edilmesi amacı doğrultusunda kent genelinde kadın cinayetlerinin takip edilmesi ve durdurulması gerekmektedir. Kadına karşı şiddetin önlenmesi, kadının yaşamın her alanında daha görünür olması ve cinsiyet eşitliğinin sağlanması için etkin çalışmalar yürütülmesi gerekmektedir.

Gösterge 5.2.1 İzmir’deki kadın cinayetleri sayısı

Gösterge 5.2.1 İzmir’deki kadın cinayetleri sayısı

Aliağa, Bayraklı, Karşıyaka, Ödemiş, Urla ilçelerinde sığınma evi vardır.

HEDEF 5.3 ÇOCUK YAŞTA ZORLA EVLENDİRİLME GİBİ UYGULAMALARIN AZALTILMASI

Türkiye’de yasal evlenme yaşı 18’dir. Günümüzde evlilik yaşı giderek yükselse de Türkiye’de çocuk yaşta evlilikler ciddi bir sorundur. Bu durum; kız çocuklarına yönelik cinsiyet yargılarını artıran eğitimlerine engel olan, sağlıklarını tehlikeye atan ve onları şiddet ve yoksulluk riskine maruz bırakan toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin bir yansımasıdır. Çocuk yaşta zorla evlendirilme gibi uygulamaların azaltılması amacıyla kent genelinde 18 yaşından önce evlenmiş olan kadınların oranının takip edilmesi gerekmektedir.

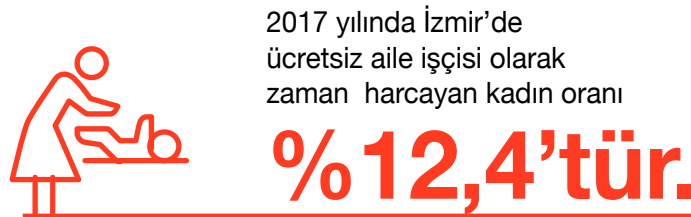
Gösterge 5.3.1 20-24 yaş grubunda olup 18 yaşından önce evlenmiş kadınların oranı

HEDEF 5.4 BAKIM VE EV İŞLERİNİN SORUMLULUĞUNUN AİLE İÇİNDE UYGUN BİR BİÇİMDE PAYLAŞILMASININ GELİŞTİRİLMESİ VE DEĞER GÖRMESİ

Kadınlar çalışma hayatına katılsalar bile hane içinde cinsiyete dayalı iş bölümünün bir sonucu olarak eşlerinden daha fazla ücretsiz emek harcayarak ev işleri ve bakıcılık gibi faaliyetlere zaman harcamaktadırlar. Ücretsiz bakım ve ev işlerinin sorumluluğunun aile içinde uygun bir biçimde paylaşılmasının geliştirilmesi ve değer görmesi hedefi doğrultusunda hane içindeki iş bölümünün dengeli dağılımının teşvik edilmesi ve kadın emeğinin daha görünür kılınması gerekmektedir.

Gösterge 5.4.1 Kadınların ücretsiz ev işleri ve bakıcılık için harcadığı zamanın oranı

Gösterge 5.4.2 İzmir'de kreş veya anaokuluna giden çocukların oranı

İzmir'de çocukların
%6,1'i
kreşe veya anaokuluna
gitmektedir.

HEDEF 5.5 KADINLARIN SİYASİ, EKONOMİK VE SOSYAL HAYATIN KARAR VERME SÜREÇLERİNE TAM VE ETKİN BİR BİÇİMDE KATILIMLARININ VE KADINLARA KARAR VERME MEKANİZMALARINDA, HER DÜZEYDE LİDER OLABİLMELERİ İÇİN EŞİT FIRSATLAR TANINMASININ GÜVENCE ALTINA ALINMASI

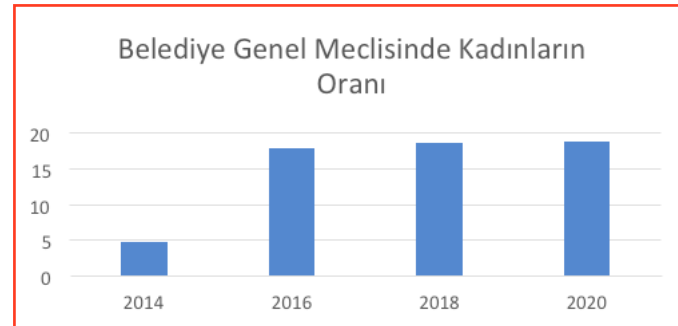
2019 yılında World Economic Forum tarafından yayınlanan cinsiyet eşitsizliği raporuna göre Türkiye'nin en düşük puan aldığı kategori kadınların siyasi katılımının güçlendirilmesi alanıdır. Ülke geneliyle İzmir'deki kadın milletvekili oranı karşılaştırıldığında %14,3 ile İzmir'in daha da geride kaldığı görülmektedir. Sınırları içerisinde toplam 30 ilçe belediyesi bulunan İzmir'de, Büyükşehir Belediyesi ile Karabağlar Belediyesi'nin Eşitlik Birimi bulunmaktadır

Gösterge 5.5.1 Kadın milletvekillerinin merkezi yönetimlerdeki oranı

2018 yılında TBMM'de kadınların temsiliyet oranı **17,3'tür.**
2018 yılında İzmir ilinde kadın milletvekili oranı **14,3'tür**

Gösterge 5.5.2 Kadın Belediye meclisi üyelerinin oranı

Gösterge 5.5.3 Kadın muhtarların oranı

2014'te İzmir kadın muhtar oranı ise %5.19'dur

Gösterge 5.5.4 Yönetici pozisyonlarında çalışan kadınların oranı

2020 yılında İzmir'de yönetici pozisyonunda çalışan kadınların oranı **%2,2'dir**

Gösterge 5.5.5 Kadınların benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği oranı

2020 yılında İzmir'de kadınların benzer işler için cinsiyetler arası ücret eşitliği **%13,7'dir**.

HEDEF 5.7 KENT GENELİNDE LGBTİ+ BİREYLERİNİN YAŞADIĞI HER TÜRLÜ AYRIMCILIĞIN AZALTILMASI

Cinsel yönelimleri ve cinsiyet kimlikleri temelinde bireylere yöneltilen şiddet ve ayrımcılığın sona erdirilmesi insan hakları açısından aşılması gereken büyük bir sorundur. LGBT bireyler, günlük yaşamlarının pek çok alanında ayrımcılık yaşamaktadırlar. Gerek eşcinselliği suç sayan, eşcinselleri bazı işlerden men eden ya da sosyal yardım haklarını vermeyen Devlet kanunları ve politikaları biçimindeki resmi ayrımcılıktan; gerekse işte, evde, okulda ve sağlık kurumlarında toplumsal damgalanma, dışlanma ve önyargı benzeri resmi olmayan ayrımcılıktan zarar görmektedirler. İzmir'e özgü olarak belirlenen 5.7 hedefi doğrultusunda gösterge oluşturma konusunda zorluklar yaşanmıştır. Bu hedefin takip edilebilmesi için önerilen tüm göstergelerle ilgili veri kaynağına ulaşmak mümkün olmamıştır. Ancak bu hedefin takip edilmesi ve göstergelerin üretilmesi için veri toplanması gerekmektedir.

HEDEF 5.C TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİNİN İLERLETİLMESİ VE KADINLARIN VE KIZ ÇOCUKLARININ HER DÜZEYDE GÜÇLENMELERİ İÇİN SAĞLAM POLİTİKALARIN VE YASAL OLARAK UYGULANABİLİR MEVZUATLARIN KABUL EDİLMESİ VE GÜÇLENDİRİLMESİ

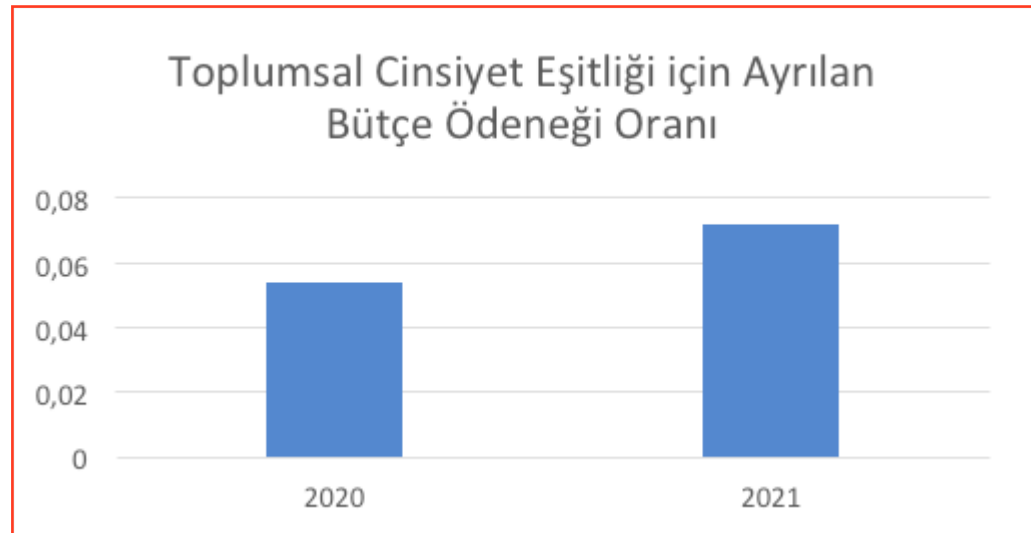
Gösterge 5.c.1 Cinsiyet ayrımcılığının önlenmesi ve eşitliğini uygulamak, güçlendirmek ve teşvik etmek için protokollerin mevcut olup olmadığı

İmzalanan Protokoller

İzmir Büyükşehir Belediyesi kadına şiddetin önlenmesi ve toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda etkin rol üstlenebilmek için bu alanda çalışan sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapma kararı almış ve bazı protokollere imza atmıştır. Türkiye Kadın Dernekleri

Federasyonu Başkanı ile “Acil Yardım Hattı” protokolünü imzalanmıştır. İzmir Büyükşehir Belediyesi, İzmir’de şiddete maruz kalan kadınların bu hattı arayarak destek alabilmesi için iletişim ve tanıtım kampanyalarına destek vererek farkındalık çalışmalarına katkı sağlamaktadır. İkinci protokol ise Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı (KEDV) ile imzalanmıştır. Bu protokol, Türkiye’de kadınların toplumsal cinsiyete duyarlı politikalarının, yerel kadın kuruluşlarının, üretici kadın kooperatiflerinin ve kooperatifçiliğin yaygınlaştırılması ve desteklenmesine yönelik çalışmaların geliştirilmesi için iş birliği yapılmasını öngörmekte ve AB tarafından finansal anlamda desteklenmektedir. Üçüncü protokol ise İzmir Büyükşehir Belediyesi ile TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası İzmir Şubesi ve Türk Üniversiteli Kadınlar Derneği İzmir Şubesi arasında olmuştur. Buna göre “Beyaz Baretli Kadınlar Projesi”nin uygulanması yönünde işbirliği yapılmıştır. Dördüncü protokol ise Genç LGBTİ+ Derneği, SPoD ile birlikte hazırlanmış olduğu LGBTİ+ Dostu Belediyecilik Protokolünü imzalamıştır.

Gösterge 5.c.2 İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından toplumsal cinsiyet eşitliği faaliyetlerinin yürütülmesi için ayrılan bütçe ödeneği oranı

SKA 5 - KENTTE ÖNE ÇIKAN UYGULAMALAR

TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ KARİKATÜRLERİ ESHOT'TA

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Uluslararası Karikatür Yarışmasında derece alan ve ilk 100'e giren eserler, yoğun olarak kullanılan hatlarda hizmet veren ESHOT otobüslerine giydirilmiştir. Her bir karikatürün, farklı hatlarda hizmet veren otobüsler aracılığıyla toplumsal farkındalığı artırması amaçlanmaktadır. İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin düzenlediği Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Uluslararası Karikatür Yarışmasına 62 ülkeden 549 çizer, toplam bin 672 eserle katılmıştır. 2010 yılından bu yana Birleşmiş Milletler Kadın ve Kız Çocuklarının İnsan Haklarının Korunması ve Geliştirilmesi Ortak Programı çerçevesinde "Kadın Dostu Kent" unvanı taşıyan İzmir Büyükşehir Belediyesi de bu karikatürleri farklı mecralarda sergileme kararı almıştır. Yarışmada ilk 100'e giren eserler, bu doğrultuda ESHOT otobüslerine giydirilmiştir.

CİNSİYET EŞİTLİĞİ İÇİN İLETİŞİM KAMPANYASI

Toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda bir dizi çalışma yürüten İzmir Büyükşehir Belediyesi, "Her Yerde Eşitiz" sloganıyla bir iletişim kampanyasına başlamıştır.

İzmir Büyükşehir Belediyesi "kadınların ve erkeklerin toplumsal yaşamın her alanına eşit katılımı" olarak tanımlanabilecek toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda farkındalık yaratmak ve cinsiyete dair ayrımcılığın önüne geçmek için iletişim çalışmaları yürütmektedir. İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin 8 Temmuz 2019'da aldığı meclis kararı doğrultusunda hazırlanan video ve çeşitli iletişim materyalleriyle bu konuda toplum genelindeki algının değiştirilmesi hedeflenmektedir. İzmir'de kapalı ve açık alanlarda, reklam panolarında, toplu ulaşım ve dijital ilan panolarında kullanılacak video ve görsellerle desteklenecek iletişim kampanyasının sloganı "Her Yerde Eşitiz" olarak belirlenmiştir. Kampanya toplum tarafından kadın ve erkeğe biçilen rolleri iş ve meslekler üzerinden sorgulamaktadır.

KADIN SIĞINMA EVİ

İzmir Büyükşehir Belediyesi ikinci kadın sığınma evini hizmete açmaya hazırlanmaktadır. Büyükşehir'e ait ve bazı ilçe belediyelerinin de sığınma evleri bulunmaktadır. Sığınma eviyle psikolojik veya fiziksel şiddet karşısında her kadın ve çocuğunun dayanışma duygusuyla karşılanacağı, güçlenerek yeniden yaşama dâhil olacağı bir yuva ortamı sağlanmaktadır. Belediyenin gerçekleştirmiş olduğu bu faaliyet kadınların sosyo-ekonomik hayata katılımını ve eşit bir yaşam sürmesini hedefleyen çalışmaların ana çerçevesini oluşturmaktadır. İzmir'de kadınların eşit ve özgür bir yaşam sürmesi ve kadına yönelik şiddetin son bulması için faaliyetlerin etkin şekilde devam ettirilmesi hedeflenmektedir.

KADIN DAYANIŞMA DERNEĞİ'NDEN KADINLARA SOSYAL, PSİKOLOJİK VE HUKUKİ DESTEK HİZMETİ

Kadın Dayanışma Vakfı bünyesindeki kadın danışma merkezinde şiddete maruz kalan kadınların, bu şiddetle mücadele ederken ihtiyaç duyabilecekleri sosyal, hukuki ve psikolojik desteği kadının beyanını esas alarak, "yardım" değil "dayanışma" esasıyla ve ücretsiz olarak sağlamaktadır. Sosyal destek kadın danışma merkezinde sosyal çalışmacılar ve Vakıf gönüllüsü kadınlar tarafından yürütülmektedir. Hukuki destek, danışanın ihtiyaç duyduğu doğrultuda hukuki aktarımda bulunmayı, kadına yönelik şiddetle mücadele mekanizmaları ve yasal haklara dair bilgilendirme yapmayı ve ilgili kurumlara yönlendirmeyi içermektedir. Psikolojik destek, şiddete maruz kalan kadınlara, bu şiddetin yarattığı travmanın etkilerini azaltmak, kadınların duygu durumlarını dengelemek, kendi yaşamları ile ilgili karar vermelerini sağlamak ve birlikte güçlenmek için verilmektedir. 50 dakika süren görüşmeler 6 ay ile 1 yıl arasında devam etmektedir.

MASAL EVİ

Masal Evi projesinin özü Masal Evi'nde okul öncesi dönemdeki çocukların fiziksel, ruhsal ve sosyal gelişimlerine destek olmaya yönelik eğitim çalışmaları yapılmasıdır. Annelere de meslek edindirme ve beceri kursları verilmektedir. Bu sayede Masal Evi, çalışmayan annelerin meslek kazanarak işgücüne katılımına destek olmaktadır.

GENÇ LGBTİ+ DERNEĞİ DANIŞMANLIK HİZMETLERİ

Genç LGBTİ+ Derneği Yüz yüze akran danışmanlığı, Online danışmanlık, telefon hattı, hukuki danışmanlık, akademik danışmanlık, uzman yönlendirmesi için danışmanlık hizmeti vermektedir. Askerlik, hak temelli talepler, cinsel sağlık, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği ile ilgili sorular ve beden geçiş süreci ile ilgili danışma konularında hizmetlerini sürdürmektedir. Genç LGBTİ+ Derneği her geçen gün yeni ortaklıklar geliştirerek hizmet kaynaklarını güçlendirmekte ve danışmanlık verdiği konuları da yeni politikalar üreterek çeşitlendirmektedir.

6

**TEMİZ SU VE
SANİTASYON**

İZMİR GÖSTERGELERİ

6.1.1. Güvenilir şekilde yönetilen içme suyu hizmetlerini kullanan nüfusun oranı
6.2.1 Sabun ve su ile el yıkama imkanı dahil olmak üzere güvenilir şekilde yönetilen atık su ve kanalizasyon hizmetlerini kullanan nüfusun oranı
6.3.1. Güvenilir şekilde artırılmış atık su oranı
6.3.2. İyi su kalitesi çevresine sahip su alanlarının oranı
6.4.1. Zaman içinde su kullanım verimliliğindeki değişimi
6.5.1. İzmir'e su sağlayan Gediz ve havzası değerlendirmesi
6.6.1. Havza Koruma ve Ağaçlandırma
6.a.1. Çamur Yönetimi Master Planı
6.b.1. Vatandaşlar arasında su tasarrufu hakkında farkındalık yaratma oranı

6 TEMİZ SU VE SANİTASYON

SKA6 “Temiz su ve Sanitasyon” başlığı altında içme suyu, steril ve hijyen koşullar kadar suyla ilişkili ekosistemleri de kapsayan zorluklarla mücadeleyi amaçlar. Bu amacın gerçekleştirilmesinde küresel düzeyde 8 alt hedef ve 15 gösterge belirlenmiştir. Bu hedeflerin İzmir’e uyumlaştırılması ile bu hedefin izlenebilmesi için toplam 8 alt hedef ve 13 gösterge belirlenmiştir..

SKA 6- KENTTEKİ GENEL DURUM

Su, yeryüzünde 1 milyar 338 milyon km³ hacimle en çok okyanuslar ve denizlerde, insanların sağlıklı ve ekonomik bir biçimde kullanamayacağı tuzlu su olarak bulunmaktadır. Bu miktar, yer yüzünde hesaplanan toplam su miktarının %96.5'ine tekabül etmektedir. Sırasıyla 24 milyon km³ ile buzullar, 12 milyon 870 bin km³ ile tuzlu yeraltı suyu diğer başlıca su kaynaklarıdır. Ancak, insanların evsel, tarımsal ve sanayi amacı ile güvenli tüketebilecekleri su kaynakları dünyadaki toplam su kaynaklarının ancak %2.5 gibi küçük bir kısmıdır. Öte yandan su kaynaklarının dünya üzerinde tüm insanlar ve ülkeler için dengeli dağılmadığı hatırlanırsa su ve su kullanımının ülkelerin politikalarına ne denli etki edeceği reddedilemez bir gerçektir. Yılda kişi başına düşen kullanılabilir su miktarı 1.000 m³ 'ten daha az olan İzmir su konusunda fakir bir kent konumundadır. Ancak SKA 6 başlığı altında detaylarını bulabileceğiniz projeler, uygulamalar, araştırmalar ve yatırımlar sayesinde İzmir kent olarak mevcut suyunu daha verimli kullanmayı hedeflerken, yeni su kaynakları yaratacak ve ekosistemi koruyacak bir vizyon içerisindedir.

SKA 6- EN İYİ UYGULAMA

İÇME SUYU MASTER PLANI "HEDEF 2050"

Çalıştayda %26.1 oranıyla en iyi uygulama seçilen, küresel iklim değişikliğine karşı kenti hazırlamak ve yaşanabilecek muhtemel su sıkıntısına karşı yeni yol haritası oluşturmak amacıyla 2050 yılı nüfusuna göre 30 ilçe için İZSU tarafından "İçme Suyu Master Planı" hazırlanmıştır. Bu ilçelerin tamamında yürütülen saha etütleri sonucu, sonraki yıllarda oluşabilecek su ihtiyacının tespiti yapılarak kurulması gereken yeni tesislerin ekonomik ve teknik koşulları istişare edilmiştir. Master Plana göre, İzmir'in 2050 nüfusunun 8 milyon 177 bin 565 kişi ve su ihtiyacının da yılda 856,58 milyon metreküp olacağı öngörülmüştür. "İçme Suyu Master Planı" çerçevesinde, İzmir merkezinden çevre yerleşimlere su aktarım olanakları incelenirken, yeni baraj yatırımı yapılabilecek yerler de belirlenmiştir.

SKA 6

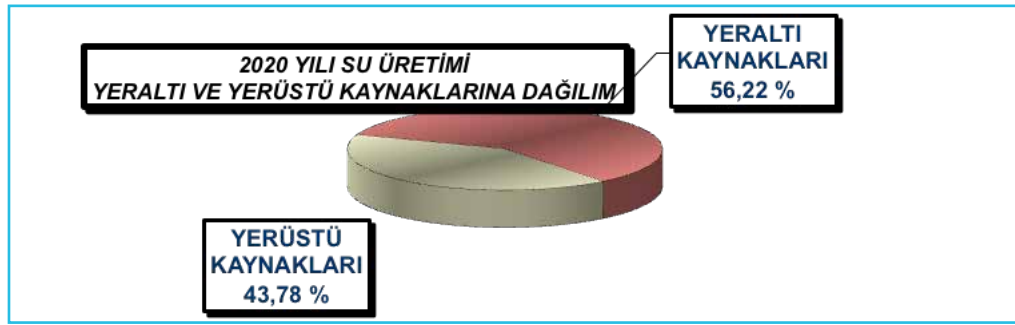
İZMİR ALT HEDEFLERİ VE GÖSTERGELERİ

İZMİR ALT HEDEFLERİ	İZMİR GÖSTERGELERİ
6.1. Kent genelinin tamamına güvenilir ve sürekli kaliteli içme suyu ulaştırma	6.1.1 Güvenilir şekilde yönetilen içme suyu hizmetlerini kullanan nüfusun oranı (%)
6.2. Atık su iletim sisteminin etkinlik ve verimliliğini arttırmak.	6.2.1 Sabun ve su ile el yıkama imkanı dahil olmak üzere güvenilir şekilde yönetilen atık su ve kanalizasyon hizmetlerini kullanan nüfusun oranı (%)
6.3. Kent genelinde artırılmış suların yeniden kullanımını sağlayacak plan ve projeleri yaratarak uygulamak.	6.3.1. Güvenilir şekilde artırılmış atık su oranı 6.3.2. İyi su kalitesi çevresine sahip su alanlarının oranı
6.4. Atık suların atık su arıtma tesislerine iletilmesini sağlamak amacıyla gerekli tesisleri inşa etmek, geliştirmek, yeni su kaynakları yaratmak ve mevcut kaynaklarının verimliliğini artırarak su kayıplarının minimize edilmesi	6.4.1. Zaman içinde su kullanım verimliliğindeki değişim
6.5. Yerel ve küresel düzeyde uygulanabilir su politikaları ve projeleri üretmek	6.5.1. İzmir'e su sağlayan Gediz havzası değerlendirmesi
6.6. İzmir'deki doğal alanların ve su havzalarının korunması, yeşil alanların artırılması	6.6.1. Havza Koruma ve Ağaçlandırma
6.a. İzmir genelinde kullanılan su kalitesinin ve geri dönüşümün artırılmasına uygun teknolojilerin geliştirilmesi	6.a.1. Çamur Yönetimi Master Planı
6.b. İzmir su yönetimi bilinçlendirme çalışmaları ile tüm vatandaşları su tasarrufu hakkında bilgilendirme	6.b.1. Vatandaşlar arasında su tasarrufu hakkında farkındalık yaratma programları

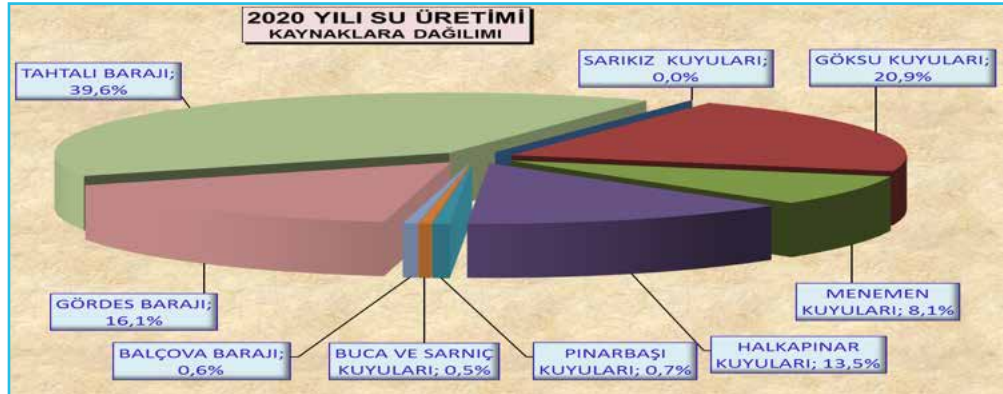

HEDEF 6.1 KENT GENELİNİN TAMAMINA GÜVENİLİR VE SÜREKLİ KALİTELİ İÇME SUYU ULAŞTIRMA

İzmir İli için sağlıklı içme ve kullanma suyu temini İZSU tarafından işletilen arıtma tesisleri ile kesintisiz olarak gerçekleştirilmektedir. Söz konusu kaynaklar İzmir İli Eski Metropol 11 İlçeyi besleyen kaynaklardır. Çevre İlçelerin kendine ait lokal kuyuları bulunmaktadır. Bazı ilçelerde barajlardan beslenmektedir. 2019 yılında 11 merkez ilçenin (nüfusun yaklaşık %70'i) su ihtiyacının %41,2'si yerüstü sularından ve %58,8'i yeraltı sularından karşılanmıştır.

Su arıtma tesisleri derin kuyu sularından arseniği arındırmakta, yüzey su kaynaklarından elde edilen su ise içme suyu arıtma tesislerinde işlenmektedir. 2019 yılında 250.939.125 m³ su artılmıştır (54 tesis ile 1.563.157 m³/gün) 2019 yılında şehre teslim edilen yıllık 292 milyon m³ suyun 220 milyon m³'ü metropollerde tüketilmiştir.

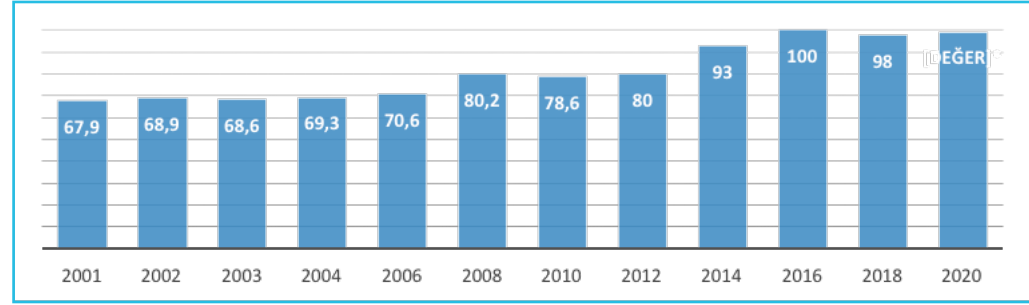

Gösterge 6.1.1. Güvenilir şekilde yönetilen içme suyu hizmetlerini kullanan nüfusun oran

Bu hedef kapsamında içme ve kullanma suyu şebekesi ve arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye sayısı ile, bu hizmete erişen belediye nüfusunun toplam belediye nüfusuna oranı gösterge olarak kullanılmıştır

HEDEF 6.2 ATIK SU İLETİM SİSTEMİNİN ETKİNLİK VE VERİMLİLİĞİNİ ARTTIRMAK

Gösterge 6.2.1 Sabun ve su ile el yıkama imkanı dahil olmak üzere güvenilir şekilde yönetilen atık su ve kanalizasyon hizmetlerini kullanan nüfusun oranı

İzmir ilinde 2008-2020 yılları arasında atık su arıtma tesisi ile hizmet edilen nüfusun toplam belediye nüfusuna oranı

HEDEF 6.3 KENT GENELİNDE ARITILMIŞ SULARIN YENİDEN KULLANIMINI SAĞLAYACAK PLAN VE PROJELERİ YARATARAK UYGULAMAK

Gösterge 6.3.1. Güvenilir şekilde arıtılmış atık su oranı

Aşağıdaki tabloda İZSU Genel Müdürlüğü Atık su Arıtma Dairesi Başkanlığı tarafından işletilmekte olan atık su arıtma tesislerine ait, 2020 yılında arıtılan atık su miktarı ve bilgileri yer almaktadır. Toplam 67 atık su arıtma tesisi ile yılda 277.240.868 m³ atık su arıtılmaktadır. Bu hedef kapsamındaki gelişimin izlenmesinde arıtma tesisinde üretilen su miktarı gösterge olarak değerlendirilmiştir.

Gösterge 6.3.2. İyi su kalitesi çevresine sahip su alanlarının oranı

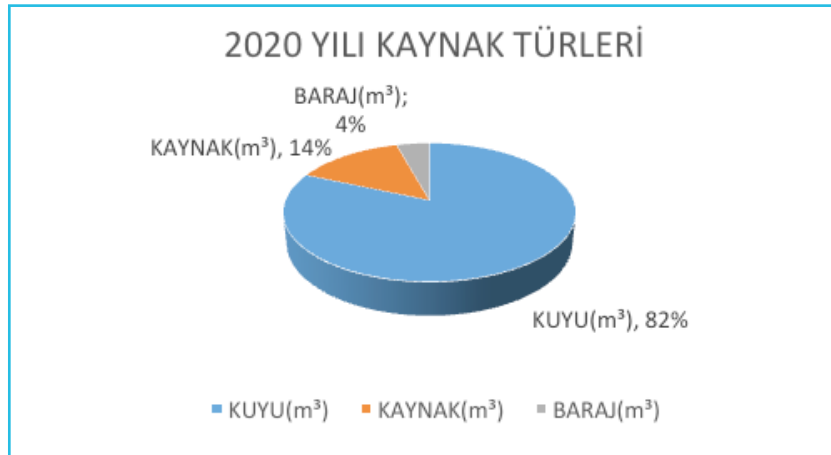
Baraj Adı	Arıtma Tesisi	Kapasite (L/sn)	2020 Yılı Su Üretimi (m ³ /yıl)
Tahtalı Barajı	Tahtalı İçme Suyu Arıtma Tesisi	6.000	96.147.500
Gördes Barajı	Sarıköz İçme Suyu Arıtma Tesisi	1.500	38.129.442
Balçova Barajı	Balçova İçme Suyu Arıtma Tesisi	800	1.369.380
Ürkmez Barajı	Ürkmez İçme Suyu Arıtma Tesisi	109	1.539.677
Güzelhisar Barajı	Aliğa İçme Suyu Arıtma Tesisi	70	1.664.097
Kutlu Aktaş Barajı	Çeşme İçme Suyu Arıtma Tesisi	300	4.678.304
Suçıktı ve Pıtrak	Ödemiş İçme Suyu Arıtma Tesisi	215	2.608.338
TOPLAM			146.136.738

Kuyu Bölgesi/Mevkisi	Arıtma Tesisi	Kapasite (L/sn)	2020 Yılı Su Üretimi (m3/yıl)
Sarıköz ve Göksu Kuyuları	Çullu Arsenik İçme Suyu Arıtma Tesisi	3.000	49.651.964
Menemen ve Çavuşköy Kuyuları	Menemen Acil Arsenik İçme Suyu Arıtma Tesisi	600	19.435.509
Halkapınar Kuyuları	Halkapınar Arsenik İçme Suyu Arıtma Tesisi	1.000	31.677.432
Menemen K5 Kuyuları	Menemen K5 Kuyuları Arsenik İçme Suyu Arıtma Tesisi	250	3.280.228
TOPLAM			104.045.133

HEDEF 6.4 ATIK SULARIN ATIK SU ARITMA TESİSLERİNE İLETİLMESİNİ SAĞLAMAK AMACIYLA GEREKLİ TESİSLERİ İNŞAA ETMEK, GELİŞTİRMEK, YENİ SU KAYNAKLARININ VERİMLİLİĞİNİ ARTTIRARAK SU KAYIPLARININ MİNİMİZE EDİLMESİ

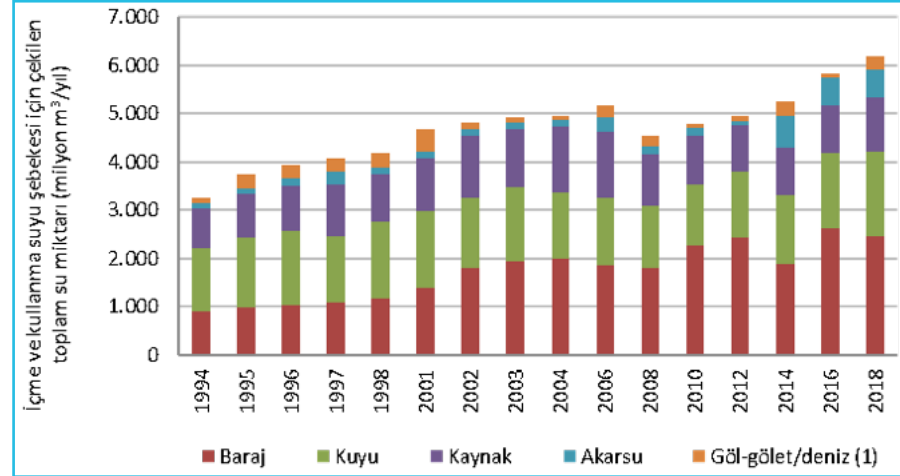
Bu hedef kapsamında Bölge İşletmeler Bakım ve Onarım Dairesi Başkanlığı sorumluluk alanında kalan ilçelere ait 2020 yılının; kaynaktan çekilen su miktarı ve kaynak türlerine ilişkin bilgileri aşağıdaki tabloda ve grafikte verilmektedir.

KUYU(m ³)	KAYNAK(m ³)	BARAJ(m ³)
34.523.705	5.975.771	1.823.464

Gösterge 6.4.1. Zaman içinde su kullanım verimliliğindeki değişim

Türkiye’de 2018 yılında, içme ve kullanma suyu şebekesi için çekilen suyun %39,9’i barajlardan, %26,1’i kuyulardan, %18,4’i kaynaklardan, %9’u akarsulardan ve %4,6’i göl-gölet/denizlerden çekilmiştir

Yıllar	m3/yıl	Ortalama m3/gün	Ortalama lt/sn
2015	204.464.376	560.176	6.465,80
2016	216.971.270	592.818	6.861,30
2017	224.751.150	615.757	7.126,80
2018	229.309.910	628.246	7.271,40
2019	231.473.030	634.173	7.340,00

İzmir Yıllara göre su kullanımı

İzmir için yıllara göre su kullanımındaki değişimin takibinde kullanılan su kullanım değerleri kentin su kullanım miktarının son beş yıl içerisinde yaklaşık 27 milyon metreküp arttığını ortalama gün başına su kullanımının ise son beş yıl içerisinde gün başına 73.997 metreküplük bir artış gösterdiğini ortaya koymaktadır

HEDEF 6.5 YEREL VE KÜRESEL DÜZEYDE UYGULANABİLİR SU POLİTİKALARI VE PROJELERİ ÜRETMEK

Gösterge 6.5.2. İzmir’e su sağlayan Gediz havzası değerlendirmesi

Gediz Havzası Türkiye’nin batısında, Ege Bölgesi’nde konumlanmakta olup, sularını Gediz Nehri ve kolları vasıtasıyla Ege Denizi’ne boşaltan, Kuzey Ege, Susurluk ve Küçük Menderes Havzaları arasındaki sahayı kapsamaktadır. Gediz Havzası 1,703,394 ha alan kaplamakta ve Türkiye’nin yüzölçümünün %2.17’sini oluşturmaktadır.

İller	Ortalama Rakım (m)	Toplam Alan (ha)	İlin Havza İçindeki Alanı (ha)	İlin Havzaya Giren Kısmı (%)	Havzanın İllere Göre Dağılımı (%)
Manisa	71	1.331.517	1.096.555	82	64
Kütahya	970	1.167.990	153.495	13	9
Uşak	878	535.482	216.753	40	13
İzmir	2	1.209.827	184.359	15	11
Denizli	354	1.177.936	31.566	3	2
Aydın	64	793.217	2.144	0	0
Balıkesir	117	1.436.570	18.714	1	1
Toplam	-	7.652.539	1.703.586	-	100

İzmir kentine de içme suyu kaynaklarını besleyen Gediz Nehrinin içinde bulunduğu kirliliğin giderilmesi konusunda araştırmalar ve çalışmalar devam etmektedir.

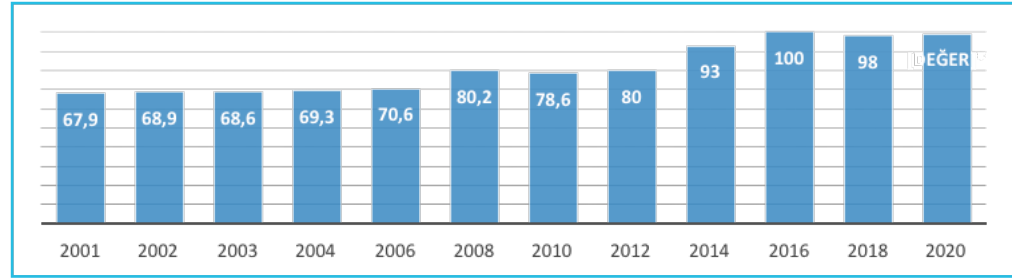
HEDEF 6.6 İZMİR'DEKİ DOĞAL ALANLARIN VE SU HAVZALARININ KORUNMASI, YEŞİL ALANLARIN ARTIRILMASI

Gösterge 6.6.1. Havza Koruma ve Ağaçlandırma

2015-2016 döneminde de 3.4.5 ve 6.Etap Ağaçlandırma sahalarına 90.000 adet tamamlama dikimi yapılarak 640 ha'lık alanda 980.00 adet fidana ulaşılmıştır. 2016-2017 döneminde 40.000 adet fidan tamamlama dikimi olarak 3.4.ve 6.etap sahalarına dikilmiş ve sayı 1.020.000 olmuştur. 2017-2018 döneminde 3.4.5. ve 6. Etap Ağaçlandırma Sahalarına 50.000 Adet tamamlama fidan dikimi yapılarak sayı 1.070.000 adet fidana erişilmiştir.

HEDEF 6.a İZMİR GENELİNDE KULLANILAN SU KALİTESİNİN VE GERİ DÖNÜŞÜMÜN ARTIRILMASINA UYGUN TEKNOLOJİLERİN GELİŞTİRİLMESİ

İzmir Büyükşehir Belediye sınırları içindeki yerleşimlere ait içme ve kullanma sularının dezenfeksiyonuna yönelik Klorlama Sistemlerinin kurulması, işletilmesi, çevre ilçe ve bağlı yerleşimlerinde kurulan klorlama sistemlerini işler vaziyette işletilmek üzere ilgili Daire Başkanlıklarına devri, talep halinde bakım, onarım, yeni montaj ve klor ihtiyaçlarının temini ile malzeme desteği vermektedir. İzmir genelinde kullanılan su kalitesinin ve geri dönüşümün artırılmasına uygun teknolojilerin geliştirilmesi hedefinin takibinde İzmir ilinde 2008-2020 yılları arasında atıksu arıtma tesisi ile hizmet edilen nüfusun toplam belediye nüfusuna oranı ve atık su analiz laboratuvar parametreleri kullanılmıştır.

İzmir ilinde 2008-2020 yılları arasında atık su arıtma tesisi ile hizmet edilen nüfusun toplam belediye nüfusuna oranı

Gösterge 6.a.1. Çamur Yönetimi Master Planı

İZSU Genel Müdürlüğü, 30 ilçenin 2020, 2030, 2040 ve 2050 yıllarına ait planlarında, arıtma tesislerinde oluşan çamurların doğaya zarar vermeden en ekonomik şekilde toplanması ve yeniden kullanılabilmesi için yapılan araştırmalar yer almaktadır. Avrupa standartlarında kurduğu arıtma tesisleriyle Türkiye lideri olan İZSU Genel Müdürlüğü, geçtiğimiz ay Çiğli’de arıtma çamurlarını çürüterek biyogaza dönüştüren ve kurutulan çamurları da ekonomiye kazandıran dev çamur çürütme ve kurutma tesisini hizmete almıştır. Çiğli Atık Su Arıtma Tesisi sahası içinde kurulan “Çamur Çürütme ve Kurutma Tesisi” günde 800 ton kurutma kapasitesiyle Avrupa’nın en büyük, 60 bin metreküp çürütme kapasitesiyle de dünyanın en büyük tesisleri arasında yer almaktadır. Kurutulan çamurlar da kireç ve çimento fabrikalarında ek yakıt olarak değerlendirilmektedir.

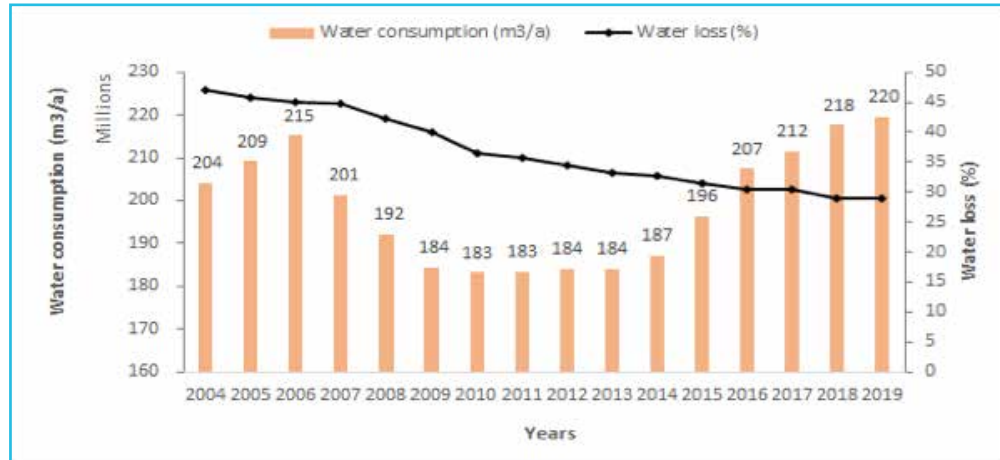
HEDEF 6.b İZMİR SU YÖNETİMİ BİLİNÇLENDİRME ÇALIŞMALARINI İLE TÜM VATANDAŞLARI SU TASARRUFU HAKKINDA BİLGİLENDİRME

Mayıs 2014 yılında yürürlüğe giren “İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği” 31.08.2019 tarihli 30874 sayılı resmî gazetede yayınlanan 9. Maddedeki hükümlerine göre; “Büyükşehir ve il belediyeleri su kayıplarını 2023 yılına kadar en fazla %30, 2028 yılına kadar ise en fazla %25 düzeyine; diğer belediyeler su kayıplarını 2023 yılına kadar en fazla %35, 2028 yılına kadar en fazla %30, 2033 yılına kadar ise en fazla %25 düzeyine indirmek ile yükümlüdürler. İZSU, içme suyu şebeke sistemindeki su kayıplarının hedeflenen seviyeye indirmek amacıyla şebeke sisteminin etkin ve verimli olarak işletilmesini sağlamak yönündeki faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu kapsamda izole bölgeler oluşturularak; izleme, değerlendirme, basınç regülasyonu ve yüzeye çıkmayan boru arızalarının tespit edilerek arızaların giderilmesi çalışmaları yapılmaktadır.

Gösterge 6.b.1. Vatandaşlar arasında su tasarrufu hakkında farkındalık yaratma programları

Su Tasarrufu Kampanyası

Devam eden “Su Tasarrufu Kampanyası” vatandaşlar arasında farkındalık yaratmayı ve davranışlarını değiştirmeyi amaçlamaktadır. İZSU kentte su tasarrufunu teşvik etmek için kademeli oranlar uygulamaktadır. (0-13; 14 - 20; 21 m3 üzeri),

SKA 6 - KENTTE ÖNE ÇIKAN UYGULAMALAR

KENTLERDE SÜRDÜRÜLEBİLİR SU POLİTİKALARI ZİRVESİ

Fuar İzmir’de gerçekleştirilen etkinlik kapsamında “Su Yönetiminde Liderlik ve Politikalar” temasıyla Başkanlar Zirvesi yapıldı. Zirveye moderatörlük yapan İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Tunç Soyer, konuşmaların ardından CHP’li diğer büyükşehir belediye başkanları ile birlikte Su Manifestosu’nu imzaladı.

Manifestoda iklim krizinin su kaynakları üzerindeki etkilerini azaltarak kuraklıkla mücadelede başarılı olabilmek için su yönetiminde “katılımcı bir su yönetim modeli oluşturmak”, “tüm kullanım alanlarında arzın değil talebin yönetilmesi”, “su yatırımlarının havza ölçeğinde planlanması”, “doğanın su döngüsünün korunması” ve “suyun ekosistem ve sektörler arası döngüsel kullanımı” başlıklarında 5 ilkesel değişikliğin yapılması gerektiği ifade edildi.

Ayrıca bu ilkeler doğrultusunda hemen atılması gereken 10 somut adım da manifestoda açıklandı.

Bu somut adımlar arasında tüm paydaşların mutabakatı alınarak hazırlanan bir Su Kanununun yürürlüğe konması, su havzası planlama ve uygulamalarında yerel yönetimlerin güçlü ve yetkili yapılar haline getirilmesi, su yatırımlarının havza ölçekli bütüncül planlarla uyumlu olarak su ve atık su master planlarına göre yapılması, Paris İklim Anlaşmasının ivedilikle onaylanması, İklim Değişikliği Kanunu Tasarısı üzerinde çalışmaların yoğunlaştırılması, Salda Gölü, Burdur Gölü, Tuz Gölü, Seyfe Gölü ve diğer sulak alanların tahribatının sonlandırılarak restore edilmesi ve doğal su döngülerinin korunması gibi maddeler öne çıktı.

İÇME SUYU DOLUM TESİSİ

İzmir’de belediyeye ait olan dolun tesislerine su sağlayan kaynaklar Homeros Vadisi’nin derinliklerinde Homeros’un yaşadığı varsayılan kayalıklar yakınında olup tüm insani ve çevresel kirlilikten 7 km. uzakta bulunmaktadır. Yıllardır İzmir halkının beğenerek kullanmakta olduğu bu kaynaklardan gereken tüm hijyenik ve teknik gereklilikler yerine getirilerek kapte edilen (kaptaj) su, içme suyu taşıma amaçlı üretilen özel borular kullanılarak oluşturulmuş isale hattı ile hiçbir dış etkiye maruz kalmadan tamamen dış ortamdan izole edilmiş olarak, girişinde gerekli tüm analizlerin yapılabileceği otomasyon sistemi kontrolünde depolarda toplanmaktadır. Dünya standartlarında kurulan tesislerde üretilen su Dünya Sağlık Örgütü tavsiyelerinde, Avrupa Birliği Direktiflerinde ve İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmelikte belirtilen sağlık kriterlerine uygun olarak, kaynağından tüketiciye ulaşılan son noktaya kadar kalite standartlarının korunabilmesi amacı ile tamamen modern otomasyon sistemleri kullanılarak el değmeden dolun yapılan 19 litrelik damacanalarla halka sunulmaktadır. Dolun tesisi İzmir İli Bornova İlçesi Homeros Vadisi girişinde toplamda 5662m2 alan üzerinde, kurulum aşamasından üretim aşamasına kadar kaliteden ödün verilmeden son teknolojik makine ve donanımlar kullanılarak inşa edilmiş olup SCADA sistemi ile tamamen otomatik olarak idare ve kontrol edilmektedir.

BÜYÜK KANAL PROJESİ

1960 yıllarda artan nüfus ve sanayileşme hem yeni su kaynakları arayışını hem de suyun kirlenmesine karşı yeni önlemler almayı zorunlu kılmıştır. Bu zorunluluklardan ötürü harekete geçen Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, 1969 yılında Camp – Harris – Massera Grubu’na yeni içme suyu kaynakları ve atık suların bertarafı konusunda bir İzmir Projesi Master Planı hazırlatmıştır. “Camp Harris Maser Master Planı” adını taşıyan plana göre Göksu, Göldeğirmeni ve Sarıkız pınarlarından kente temiz su sağlanması öngörülürken, atıksu konusunda da İzmir’de oluşan atık suların bir kuşaklama kanalı yoluyla toplanarak Çiğli’de arıtılması ve orta körfeze derin deşarj yöntemiyle boşaltılması önerilmiştir. Bu plan, “Büyük Kanal Projesinin ilk nüvesini oluşturması bakımından önemlidir. Güzelbahçe’den başlayıp Çiğli’nin güneyindeki UWWTP’ye kadar devam eden kanal, 65 km uzunluğunda tüm körfez alanını çevrelemektedir. Büyük Kanal projesinin toplama sistemi, İzmir atık suyunu ana kemer kanala taşıyan yaklaşık 95 km’lik ikincil kollektörler ile mevcut 3000 km’lik kanalizasyon şebekesinden oluşmaktadır. Büyük Kanal Projesi kapasitesini doldurmaktadır. Devam eden yağmur sularının ayrıştırılması projeleri ile bu yük azalacaktır.

7 ERİŞİLEBİLİR VE TEMİZ ENERJİ

İZMİR GÖSTERGELERİ

7.1.1. Elektriğe erişebilen nüfusun oranı

7.1.2. Isıtma, aydınlatma ve yemek yapmada temiz yakıt ve teknoloji kullanan nüfus oranı - Katı yakıt merkezi apartman ve konut sayısı

7.1.3. Elektrikli otobüs sayısı ve Elektrikli şarj istasyonu sayısı

7.1.4. LEED Sertifikası

7.2.1. Toplam nihai enerji tüketimindeki yenilenebilir enerji payı

7.2.2. Biyogaz ve Elektrik üretim tesisleri

7.2.3. Çöp Gazından (LFG) elektrik üretimi

7.2.4. Atıklardan enerji üretimi

7.2.5. 8PV Güneş enerji santralleri

7.3.1 Toplu taşımada verimlilik çalışmaları

7.3.2 Yaya ve Bisiklet yolculuğunun artırılması kapsamında yapılan çalışmalar

7.3.3 Ekonominin enerji yoğunluğu

7 ERİŞİLEBİLİR VE TEMİZ ENERJİ

SKA7 “Erişilebilir ve Temiz Enerji” başlığı altında enerji potansiyelini ortaya çıkaracak şekilde uygulanan temiz enerji kapsamında yer alan projelerin gerçekleştirilmesine dair erişilebilir temiz enerji (Yeşil) enerji çalışmalarını amaçlar. Bu amacın gerçekleştirilmesinde küresel düzeyde 5 alt hedef ve 21 gösterge belirlenmiştir. Bu amaçla ilişkili İzmir için toplam 3 alt hedef ve 12 gösterge bulunmaktadır.

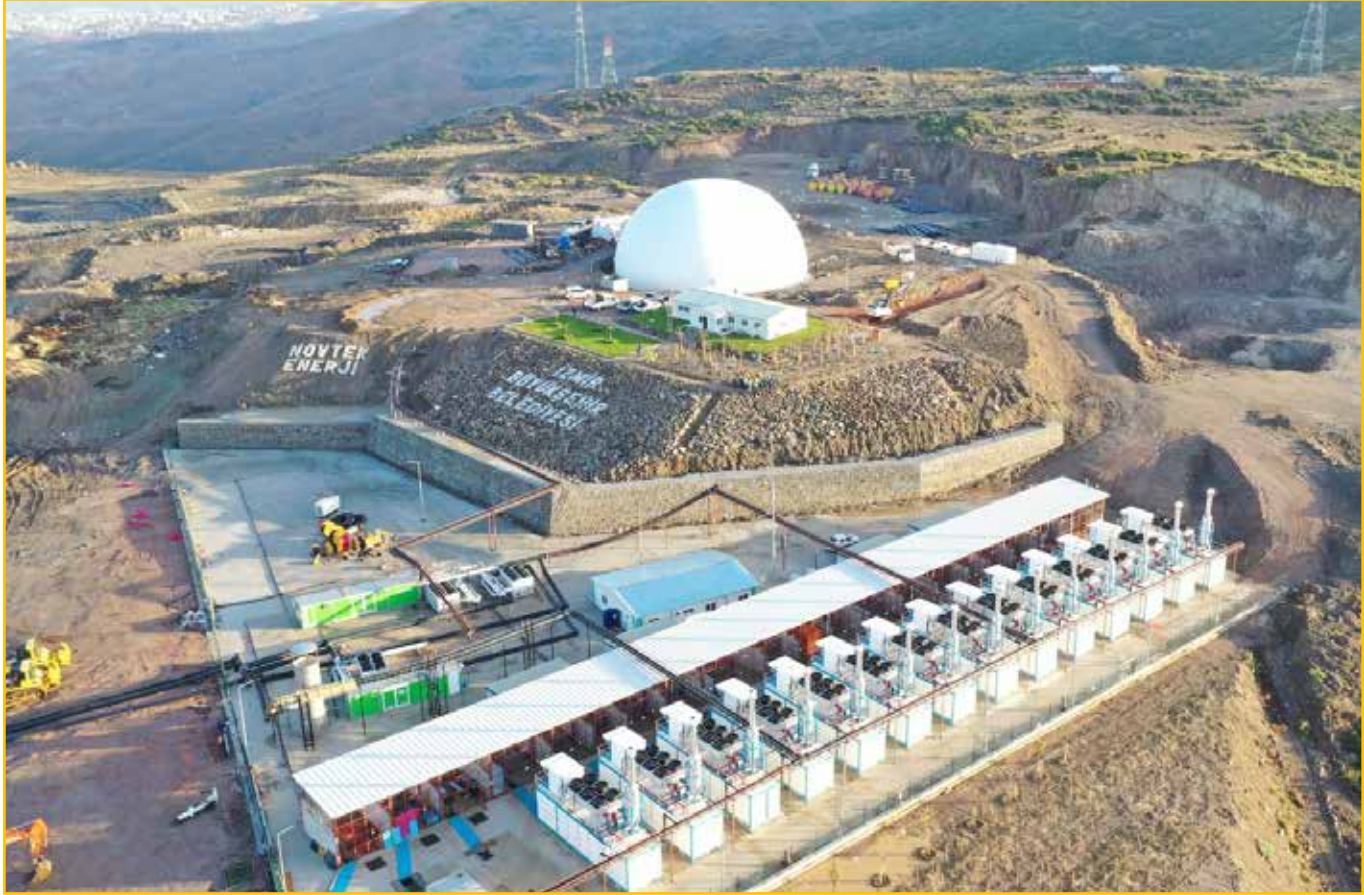
SKA 7- KENTTEKİ GENEL DURUM

Temiz enerji, yenilenebilir enerji potansiyeli çok yüksek olan İzmir, bu kapsamda Türkiye içinde temiz enerji için önemli bir konumda yer almaktadır. Yapılan yatırımlar, iklim değişikliği üzerine sergilediği tutum ile İzmir farklı bir coğrafyayı bizlere yaşatan kent olarak öne çıkmaktadır. Rüzgâr enerjisi Avrupa Rüzgâr Enerjisi Birliği (EWEA)'nin raporuna göre Birlik ülkelerindeki kurulu rüzgâr elektrik santrali gücü 2007 yılında %18 artış göstererek 57.136 MW'a, tüm dünyada ise %27 artış göstererek 94.112 MW'a ulaşmıştır. Türkiye'de ise %94 artış göstererek 146 MW'a ulaşmıştır. 2008 yılında hizmete girenlerle birlikte toplam 249.15 MW kurulu güç devrededir ve bu gücün 90.4 MW'ı (% 36) İzmir bölgesindedir. İzmir ili 11.815 MW teorik kapasitesi ile rüzgar enerjisi açısından oldukça zengin olup, bu potansiyel ile üretilecek toplam enerji miktarı, kapasite faktörü %30 alınırsa, 31 Milyar kWh/yıl olacaktır. Bu değer, Ege bölgesi toplam elektrik tüketiminden (2005'te ~21 Milyar kWh) daha büyüktür. Ülkemizde ortalama yıllık toplam güneşlenme süresi 2640 saat (günlük toplam 7,2 saat), yıllık güneş enerjisi ışınım şiddeti 1311 kWh/m² (günlük toplam 3,6 kWh/m²) olarak belirlenmiştir.

Jeotermal enerji, yer kabuğunun çeşitli derinliklerinde birikmiş olan ısının oluşturduğu, çeşitli kimyasallar içeren sıcak su, buhar ve gazlardan, doğrudan veya dolaylı olarak enerji üretmeye dayanmaktadır. İzmir ili, sıcak su kaynakları ve kullanımı açısından Ege bölgesindeki önemli jeotermal merkezlerindedir. Kent çevresinde bulunan başlıca su kaynakları Dikili-Bergama, Aliağa, Karşıyaka-Çiğli, Balçova, Urla- Gülbahçe, Ulukent, Çeşme, Bayındır-Ergenli ve Seferihisar-Cumalı, Karakoç, Doğanbey bölgelerindedir. Bu kaynaklar kaplıca, konut ve sera ısıtmacılığı, termal turizm ve tedavi alanlarında kullanılmaktadır. İzmir'deki yenilenebilir enerji potansiyeline rağmen gerçekleştirilmesi düşünülen projelerin bölge insanlarının fikirlerine de uygun olması gerekmektedir. Bu kadar potansiyele rağmen İzmir'de yapılan projelerin halkın onayı sonucu gerçekleştirilmek zorunda olması da, İzmir halkının yapılan yatırımların diğer çevresel etkiler bazında değerlendirilmesine ve gerekirse bu çalışmanın önünde durarak çevresini ve doğasını koruyabilmek için sergilediği tutum çevre konusunda farkındalıkları da ortaya koymaktadır.

SKA 6- EN İYİ UYGULAMA

HARMANDALI BİYOGAZ TESİSİ (YENİLENEBİLİR ENERJİNİN BAŞKENTİ İZMİR)

Çalıştayda %38.5 oranıyla en iyi uygulama seçilen Harmandalı Biyogaz Tesisinde yıllık 80 milyon metreküp metan gazı bertaraf edilerek yılda yaklaşık 160 bin MWh elektrik enerjisi üretilmektedir. Dört kişilik bir ailenin enerji tüketim miktarları (Elektrik Mühendisleri Odası verilerine göre) göz önüne alındığında 90 bin hanenin (TÜİK verileri baz alındığında) enerji ihtiyacı kadar elektrik üretilme potansiyeline sahip olacaktır. “Harmandalı Atık Depolama Sahasının Rehabilitasyonu” çalışmaları tamamlandığında Harmandalı’nda çöplerin yerini yemyeşil bir bitki örtüsü alacaktır. Sahanın depolamaya kapatılan kısımları rehabilite edilerek ağaçlandırma ve bitkilendirme çalışmaları gerçekleştirilecek ve İzmir 90 hektarlık yemyeşil bir vadi kazanacaktır. Rehabilitasyon sürecinin ilk etabı kapsamında 32 bin m² alanın bitkilendirme-ağaçlandırma çalışmaları tamamlanmıştır. Alana 30 bin adet bitki (Kazayağı, Katırtırnağı), 20 bin adet ağaç (Yalancı Akasya, Akdeniz Servisi, Erguvan, Akçaağaç) dikilmiştir. Ayrıca 3 ton yulaf tohumu kullanılmıştır.

Ayrıca sahada rehabilitasyon çalışmaları kapsamında çöp sızıntı sularını tahliye etmek üzere, yağmur suyu toplama ve drenaj sistemi yapılmakta, arazi teraslanıp sıkıştırılarak yeniden şekillendirilmektedir.

SKA 7

İZMİR ALT HEDEFLERİ VE GÖSTERGELERİ

İZMİR ALT HEDEFLERİ	İZMİR GÖSTERGELERİ
7.1. İzmir ili bünyesinde temiz, güvenilir ve yenilenebilir enerji tesislerinin sayısının artırılarak, kent halkının hizmetine sunumu	7.1.1. Elektriğe erişebilen nüfusun oranı 7.1.2. Isıtma, aydınlatma ve yemek yapmada temiz yakıt ve teknoloji kullanan nüfus oranı - Katı yakıt merkezi apartman ve konut sayısı 7.1.3. Elektrikli otobüs -araç sayısı ve Elektrikli şarj istasyonu sayısı 7.1.4. LEED Sertifikası
7.2. İzmir’de yenilenebilir enerji potansiyelinin kullanılarak, yenilenebilir enerji tesislerinin sayısının artırılması	7.2.1. Toplam nihai enerji tüketimindeki yenilenebilir enerji payı 7.2.2. Biyogaz ve Elektrik üretim tesisleri 7.2.3. Çöp Gazından (LFG) elektrik üretimi 7.2.4. Atıklardan enerji üretimi 7.2.5. 8PV Güneş enerji santralleri
7.3. İzmir’de pilot bölge olarak uygulanan küresel enerji çalışmaları değerlendirilerek verimliliğinin artırılması	7.3.1 Toplu taşımada verimlilik çalışmaları 7.3.2 Yaya ve Bisiklet yolculuğunun artırılması kapsamında yapılan çalışmalar 7.3.3. Ekonominin Enerji Yoğunluğu

HEDEF 7.1 İZMİR İLİ BÜNYESİNDE TEMİZ, GÜVENİLİR VE YENİLENEBİLİR ENERJİ TESİSLERİNİN SAYISININ ARTIRILARAK, KENT HALKININ HİZMETİNE SUNUMUNU SAĞLAMAK

Gösterge 7.1.1. Elektriğe erişebilen nüfusun oranı

Unit	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
(%)	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Gösterge 7.1.2. Isıtma, aydınlatma ve yemek yapmada temiz yakıt ve teknoloji kullanan nüfus oranı -Katı yakıt merkezi apartman ve konut sayısı

Gösterge 7.1.3. Elektrikli otobüs - araç sayısı ve Elektrikli şarj istasyonu sayısı

Elektrikli otobüsleri otobüs filosuna entegre etmek İBB'nin önemli bir adımı olmuştur. 20 adet %100 elektrikli otobüs belediyenin filosuna katılmıştır. Belediye sadece otobüsleri satın almakla kalmayarak, aynı zamanda şarj altyapısını da kurmuştur. Bu, Türkiye'nin ilk ve en büyük elektrikli otobüs filosudur. Elektrikli otobüsler 1.534.361 L dizel yakıtı ortadan kaldırarak 2017'den bu yana 4.112 ton CO2 azaltımı sağlamıştır.

İzmir Büyükşehir Belediyesi, ulaşım vizyonu ve 2030 projeksiyonlu Ulaşım Ana Planı doğrultusunda Elektrikli ve Paylaşımlı Araç Sistemlerine toplam 40 adet elektrikli araç eklemiştir. Elektrikli araçlardan 30'u belediye bünyesinde; denetim hizmetleri, iklim değişikliği, çevre koruma, zabıta, trafik, imar gibi birimlerde kullanılacaktır. Diğer 10 otomobil ise Ocak ayından itibaren belediyenin de destek verdiği, mobil telefonlara yüklenen aplikasyonla hizmet veren Moov uygulaması bünyesinde paylaşımlı araç sistemine dahil edilmiştir. İzmir Büyükşehir Belediyesi, kentteki 3 otoparka elektrikli araç şarj istasyonu kurmuştur. İlk etapta 3 istasyon monte eden İzelman AŞ, otopark bedelini ödeyen vatandaşların otomobillerini ücretsiz şarj edebileceği bir ortam hazırlamıştır. Bu çevreci yatırımla İzmir'deki elektrikli otomobil sayısının artması beklenmektedir. Elektrikli şarj istasyonları halen aktif olarak Alsancak'ta katlı otoparkta, Kültürpark

yeraltı otoparkında ve Konak katlı otoparkında hizmet vermektedir. İzmir Büyükşehir Belediyesi, bu alanda kendi öz kaynaklarıyla yatırım yapan Türkiye'deki ilk belediye olmuştur. Kent genelinde özel elektrikli araç şarj istasyonları hizmeti de 81 noktada ZES (Zorlu Holding Elektrikli Şarj İstasyonu) tarafından sağlanmaktadır.

Gösterge 7.1.4 LEED Sertifikası

Şehirdeki enerji yoğun binaların enerji tasarruf potansiyelleri hesaplanmıştır. Özel sektör tarafından yeni yapılan çok nüfuslu siteler (2981 daire), otel ve AVM'lerin 21'i LEED sertifikasına sahip olduğundan daha iyi performans göstermektedir. Bu sertifikanın kriterleri :

- Yeşil bina kavramını bilinçlerde oluşturmak ve ölçülebilir standartlar oluşturmak
- İnşaat sektöründe çevresel öncülük oluşturmak ve desteklenmesini sağlamak,
- Yeşil binayı desteklemek ve bu kavramın önemini artıranı destekleyen kişi sayısını artırmak,
- Pazarı yeşil dostu sürdürülebilirlik kavramı ile özelleştirmek ve sektörün buna kaymasına neden olmak ve rekabet oluşturmaktır.

HEDEF 7.2 İZMİR'DE YENİLENEBİLİR ENERJİ POTANSİYELİNİN KULLANILARAK, YENİLENEBİLİR ENERJİ TESİSLERİNİN SAYISININ ARTTIRILMASI

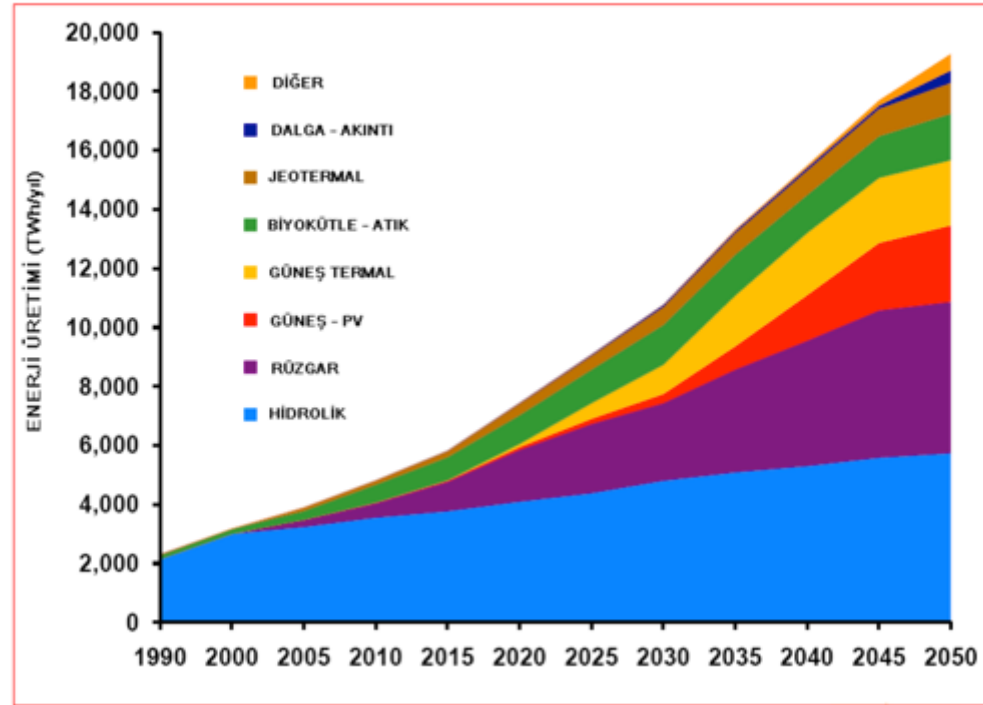
11.854,2 MW teorik kapasitesiyle kent rüzgar enerjisi açısından oldukça zengindir ancak bu potansiyelin yalnızca % 2,6'sı kullanılabilir. Potansiyelin değerlendirilmesiyle üretilecek enerji miktarı, Ege Bölgesi'nin toplam elektrik tüketiminden büyüktür. İzmir'de rüzgar enerjisine ilişkin altyapı yatırım alanlarının, çevresel etkilerin de göz önüne alınarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Güneş enerjisinden yararlanma potansiyeli açısından en avantajlı şehirlerden birisidir. Türkiye'nin güneş kapasite oranı en yüksek alanı olan Antalya bölgesinde oran % 20, İzmir'de ise % 15-18 civarındadır. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından güneş enerjisinden elektrik üretimi yatırım izni verilebilecek bölgeler arasında bulunmaması olumsuzluk teşkil etmektedir. Bölgede güneş enerjisi teknolojilerinin üretilmesi, bölgenin ileri teknolojiler konusunda gelişmesine katkı sağlayacak stratejik bir yaklaşım olarak ortaya çıkmaktadır.

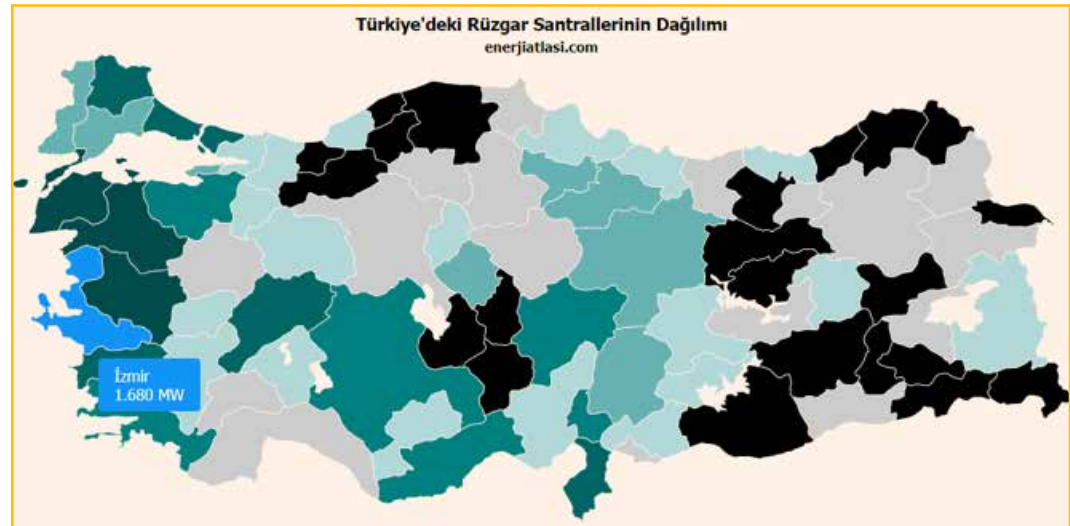
İzmir'de kullanıma elverişli tarım alanlarının bulunması, hayvansal ve bitkisel atık miktarı potansiyeline bağlı olarak, biyogazdan elektrik üretim potansiyeli yaklaşık 537 MW civarındadır. İzmir ilinde biyokütle lisansı almış kurum/kuruluş bulunmamaktadır.

Jeotermal kaynaklar ise sıcaklıkları açısından çeşitlilik göstermekte ve farklı alanlarda kullanım imkanı sunmaktadır. İzmir ilinde mevcut jeotermal alanlardaki jeotermal potansiyelin kullanılabilir hale gelmesi ile birlikte, 5 kat fazla konutun ısıtılacağı görülmektedir.

YENİLENEBİLİR ENERJİ KAYNAKLARININ GELİŞİMİ VE GELECEK KULLANIMI

Gösterge 7.2.1. Toplam nihai enerji tüketimindeki yenilenebilir enerji payı

İzmir, İşletmedeki Rüzgar Santralleri : **55 santral, 1.680 MWe**

İzmir, İşletmedeki Rüzgar Santralleri : **55 santral, 1.680 MWe**

İzmir, Ön Lisans Alan Rüzgar Santralleri : **1 santral, 23 MWe**

Gösterge 7.2.1. Toplam nihai enerji tüketimindeki yenilenebilir enerji payı

İzmir, İşletmedeki Güneş Enerji Santralleri : **40 santral, 292 MWe**

Gösterge 7.2.2 Biyogaz ve Elektrik üretim tesisleri

Yıl	Artırılmış Çamur Miktarı (ton)	Üretilen Biyogaz Miktarı (m3)
2015	11.650	11.775.000
2016	4.242	9.027.652
2017	7.655	8.353.016
2018	10.354	7.944.336
2019	5.519	5.533.176

Harmandalı Düzenlemeli Depolama Alanı (102.600.000 TL) ve Biyogaz ve Elektrik Üretim Tesisi rehabilitasyonu gibi projelerle İzmir, Türkiye'nin öncü şehirlerinden biridir. Kente uzun yıllardır hizmet veren Depolama Alanı, 2019 yılından itibaren yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik üretmekte olup, tesisin mevcut 20,58 MWe kapasitesinin 40 MWe'ye ulaşması beklenmektedir. Mevcut kapasite ile yaklaşık 96.000 hanenin elektrik enerjisi ihtiyacı karşılanmaktadır. Ayrıca, dampinge kapalı 90 hektarlık depolama alanının 37 hektarlık bölümünde gerçekleştirilen rehabilitasyon ve ağaçlandırma çalışmaları tamamlanarak 25 bin m2 alana 50 bin ağaç dikilmiştir. Yıllara göre biyogaz üretimi aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Gösterge 7.2.3. Çöp Gazından (LFG) elektrik üretimi

Harmandalı Çöp sahasında çöp gazından (LFG) elektrik üretimine başlandı. Yakın zamanda 20,58 MW kapasiteli bir LFG santrali kurulmuş ve Ekim 2019'dan beri faaliyettedir. Santral ve saha öğrencilere açıktır ve bazı okul gezileri düzenlenmektedir. Planlanan genişletilmiş kapasite 39,69 MWe olacaktır. Santral 131.000 MWh elektrik üretiyor ve yılda 66.417 ton CO₂'yi ortadan kaldırıyor.

Gösterge 7.2.4. Atıklardan enerji üretimi

Ödemiş ve Bergama Entegre Katı Atık Yönetim Tesislerinin inşaatı devam etmekte olup, 2021 yılında tamamlanması planlanmaktadır. Bergama ve Ödemiş Entegre Katı Atık Yönetim Tesisleri biyogazdan sırasıyla 3,47 MW ve 7,8 MW a üretim görecektir.

Katı Atık Bertaraf Tesisi Sayısı (Belediye)	2
Lisanslı Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesisi ve Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Tehlikeli Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Bitkisel Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Atık Pil ve Akümülatör Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Ömrünü Tamamlamış Lastik Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi Sayısı	1
Tehlikesiz Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya İşleme Tesisi Sayısı	-
Maden Atığı Bertaraf Tesisi Sayısı	-

Gösterge 7.2.5. 8PV Güneş enerji santralleri

Yenilenebilir enerjinin kullanımı uzun zamandır belediyenin önceliklerinden biri olmuştur. 2017'den bu yana, seçilen birkaç belediye binasının çatılarına çeşitli kapasitelerde toplam 1829,88 KW'lık 8 güneş PV santrali kuruldu. Bu PV santralleri elektrik üretecek ve fazla enerji satılacaktır. Bu tesisler aracılığıyla toplam 1256 ton CO₂ tasarrufu sağlanacaktır. Daha fazla PV kurulumu zaten planlanmıştır ve sonunda tüm belediye binalarını kapsayacak şekilde genişletilecektir.

HEDEF 7.3 İZMİR'DE PİLOT BÖLGE OLARAK UYGULANAN KÜRESEL ENERJİ ÇALIŞMALARININ KAPASİTELERİNİN ARTIRILMASI VE GENİŞLETİLMESİ

7.3.1 Toplu taşımada verimlilik çalışmaları

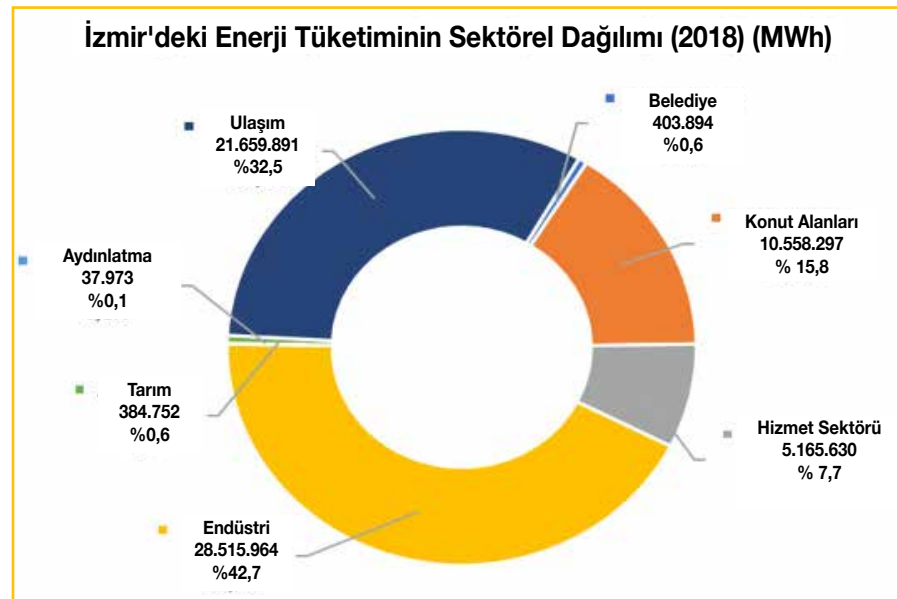
Önemli bir önlem, insanları toplu taşımayı kullanmaya teşvik ederek verimliliği artırmaktır. İzmir'in iki yakasında geçtiğimiz günlerde iki tramvay hattı açılmıştır. Karşıyaka ilçesinde 8,8 km'lik tramvay hattı hizmet vermekte ve 14 istasyonu bulunmaktadır. Konak'ta 12,8 km'lik tramvay hattı hizmete açılmıştır. Genel olarak, kentte demiryolu sistemi sadece 14 yılda 11 km'den 180 km'ye çıkarılmıştır. İzmir Tramvayı 2019'da 40 milyon yolcu taşımıştır. 285 kişi kapasiteli tramvay seti, 150 arabanın yolcu kapasitesi-ne sahiptir ve İzmir'de 100 bin ton CO₂'yi elimine etmiştir.

7.3.2 Yaya ve Bisiklet yolculuğunun artırılması kapsamında yapılan çalışmalar

Yaya ve bisiklet ulaşımını artırmak da karbonsuz bir şehre geçiş için önemli bir adımdır. İzmir körfezinin kuzeyden güneye doğru 60 km'den fazlasını kapsayacak şekilde bisiklet yolları İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından genişletilmiştir. Bisiklet güzergahında 550 kiralık bisiklet ile 40 istasyon kurulmuştur. Kasabalara ve aktarma noktalarına bağlantı yolları planlanarak kentte bisikletli ulaşımın kapasitesinin genişletilerek yaygınlaştırılması amaçlanmaktadır.

Gösterge 7.3.3. Ekonominin Enerji Yoğunluğu

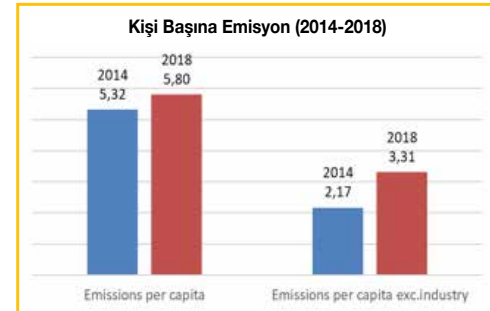
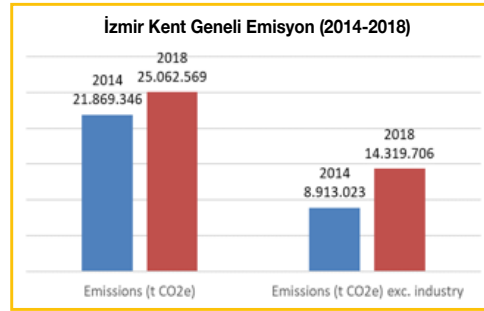
Ekonominin enerji yoğunluğunun İzmir'de sektörlere göre dağılımında 2018 yılı verilerine göre %43'ünü endüstri ilk sırada, ulaşım %33 ile ikinci sırada, hane halklarının kullanımı ise %16 ile üçüncü sırada yer almaktadır.

SKA 7 - KENTTE ÖNE ÇIKAN UYGULAMALAR

City Air Projesi

Son on yılda merkezi otorite, AB standartlarına uygun olarak hava kalitesi sınır değerlerini düşürmeye çalışmıştır (ancak bazı kirleticiler için süreç 2024 yılına kadar uzatılmıştır). Yeni ihtiyaçların karşılanması için “temiz hava eylem planları” hazırlanmış, hava kalitesinin şehir bazında iyileştirilmesine yönelik Türkiye ve AB tarafından finanse edilen CityAir projesi hayata geçirilmiştir. Proje kapsamında İzmir’de büyük bir çalıştay düzenlenmiştir

CityFied Projesi

CITYFIED projesi enerji talebini düşürmek ve yenilenebilir enerji teknolojilerinin kullanımını artırarak sera gazı salınımlarını azaltmayı hedeflemiştir. Bunu, yapı yenilemede yenilikçi teknoloji ve yöntemleri uygulayarak, enerji sistemlerinde bilişim teknolojilerini hayata geçiren akıllı şebeke ve ulaşım örneği yaratarak ve bölgesel ısıtma uygulamaları ile gerçekleştirmiştir. İzmir, yerleşim bölgelerinin enerji verimliliğini önemli ölçüde artırmanın bir yolu olarak, seçilen demo şehirlerde bir dizi büyük ölçekli örnek güçlendirme programı uygulamak amacıyla yürütülen CITYFIED projesinde 11 küme şehirden biridir.

Sıfıra Yakın Bölge Projesi

T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, T.C. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ve Amerikan Enerji Bakanlığı işbirliği ile organize edilen Enerji Verimliliği Projesi (Near Zero Zone Project - NZZ) Türkiye’deki pilot bölge olarak İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesini (İAOSB) seçilmiştir ve bu kapsamda bölgede faaliyet gösteren 20 sanayi firmasının tesislerinde enerji verimliliğine yönelik ön ve detaylı etütler yapılmıştır. Proje ile %15-30 arasında enerji kazanımı söz konusu olmuştur. Proje kapsamında daha temiz ve enerji verimli bir ekonomiye geçiş için tamamlayıcı nitelikte uygulamalar gerçekleştirilmiştir.

IPA 4 Projesi

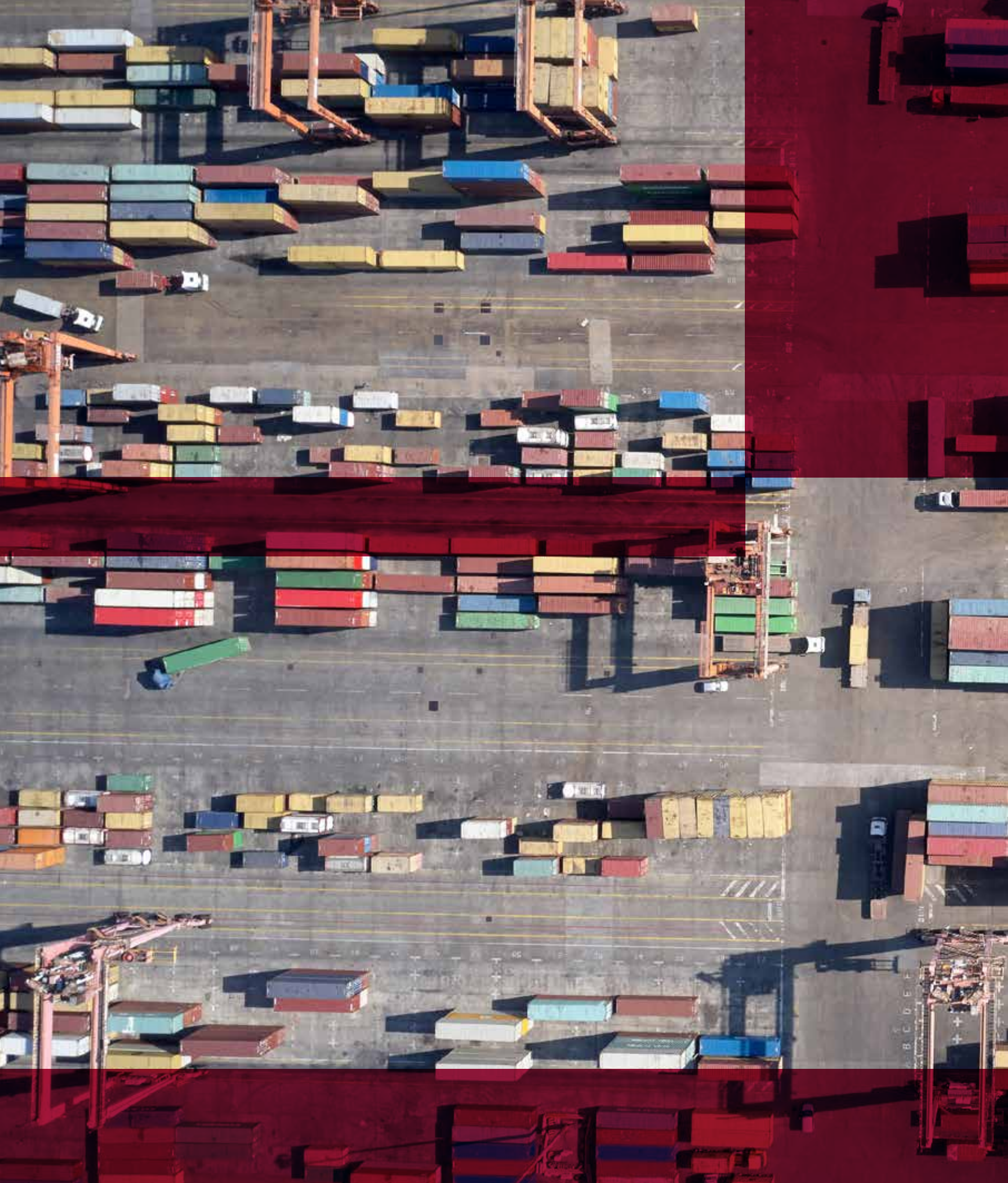
Yenilenebilir enerji teknolojileri alanında mesleki ve teknik eğitim kapasitesini artırmayı hedefleyen IPA 4 projesi 2016 yılında tamamlanmıştır. Bu proje ile mesleki ve teknik eğitim profesyonellerinin yenilenebilir enerji konusundaki kapasitelerinin artırılması hedeflenmiştir. Bornova Belediyesi, Çınarlı ve Buca Endüstri Meslek liseleri ve Enisolar ile yürütülmüştür.

Aliağa RES Değerlendirmesi

Aliağa RES yatırımlarıyla dikkat çekiyor, Aliağa'da RES ile yıllık 267 gwh elektrik üretimi yapılmaktadır. Türkiye'nin en önemli sanayi kuruluşlarına ev sahipliği yapan Aliağa, son yıllardaki yenilenebilir enerji yatırımlarıyla da dikkat çekmektedir. 1960'lara kadar tarım kasabası olan Aliağa'da hızlı sanayileşmeyle birlikte nüfusun da sürekli artması enerjiye olan talebi artmıştır. İlçe sınırları içerisinde yer alan Petkim, Tüpraş, Aliağa Organize Sanayi Bölgesi, demir çelik kuruluşları, LNG ve LPG dolum tesisleri gibi ekonomik değerler ülke ekonomisine büyük destek sağlamaktadır. Enerji ihtiyacının karşılanabilmesi için yatırımlar son yıllarda yenilenebilir enerji kaynaklarından en önemlisi olan rüzgâr enerji santrallerine (RES) yönelirken rüzgâr potansiyeli açısından İzmir ilçeleri arasından ilk sıralarda yer alan Aliağa'da birçok sanayi kuruluşu rüzgâr enerji santrali ile enerji ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmaktadır. Yıllık Üretim 267 GWh'dir. Aktif durumda yedi rüzgâr santralinin olduğu Aliağa'da toplam türbin adedi 75 iken, bunların toplam kurulu gücü 150,8 Megawatt (MW) olarak belirlenmiştir. İlçe-deki rüzgâr santrallerinin üretim kapasitesi 411,1053 Gigawatt (GWh) /yıl, yıllık elektrik üretimi ise 267 Gigawattta ulaşmıştır. Bu rakamın toplam 84.694 konutun elektrik ihtiyacını karşılayabilecek düzeyde olduğu öğrenilmiştir.

BEST For Energy

BEST For Energy (Enerjide Etkin ve Sürdürülebilir Dönüşümün Desteklenmesi - Boosting Effective and Sustainable Transformation for Energy) Projesi, İzmir Kalkınma Ajansı (İZKA) tarafından, Enerji Sanayicileri ve İş Adamları Derneği (ENSİA) ortaklığıyla uygulanmaktadır. Proje, Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti mali iş birliği çerçevesinde finanse edilen ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yürütülen Rekabetçi Sektörler Programı kapsamında gerçekleştirilmektedir. Rekabetçi Sektörler Programı, Türkiye'nin farklı bölgelerinde sanayicilerin, KOBİ'lerin ve girişimcilerin rekabet gücünü arttırarak sosyal ve ekonomik kalkınmanın sağlanması amaçlanmaktadır. BEST For Energy Projesi ile Temiz Enerji ve Temiz Teknoloji Sektöründe rekabetçi bir küme geliştirilerek programın amacına katkı sağlanması hedeflenmektedir.

8 İNSANA YAKIŞIR İŞ VE EKONOMİK BÜYÜME

İZMİR GÖSTERGELERİ

8.1.1 Kişi Başına Düşen Gayri Safi Yurtiçi Hasıla

8.2.1 İzmir'in Toplam Gayri Safi Katma Değeri İçerisinde Sektörlerin Payları

8.3.1 Kayıt Dışı İstihdam Oranları

8.3.2 İzmir'de Bilgi Yoğun Hizmet Sektöründe Çalışan Sayısı

8.3.3 İzmir'de Yüksekokul Mezunlarının Toplam istihdam içerisindeki Payı.

8.5.1 İşsizlik Oranı

8.5.2 Cinsiyete Göre İşsizlik Oranı

8.5.3 Tarım Dışı İşsizlik

8.5.4 İşgücüne Katılım Oranı

8.6.1 Genç İşsizlik Oranı

8.8.1 İş kazaları sonucu ölen işçilerin sayısı

8.9.1 İzmir'i ziyaret eden yabancı turist sayısı

8.10.1 İzmir'de ticari banka şubesi sayısı

8.10.2 İzmir'de bankamatik (ATM) sayısı

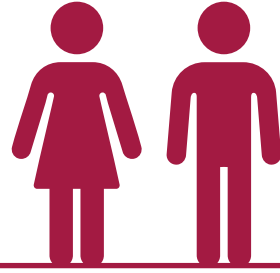
8 İNSANA YAKIŞIR İŞ VE EKONOMİK BÜYÜME

SKA8 “İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme” amacı, ekonomik büyümeyi tam ve üretken istihdamı, tüm kadınlar ve erkekler için insana yakışır işi teşvik etmeyi hedeflemektedir. Daha fazla sayıda insanın üretime katkı sağlaması ve ülkenin kalkınmasının gerçekleşmesi toplumun bütününe fayda sağlayacaktır. İnsan onuruna yakışır iş imkanlarının artırılması, gençlerin ve kadınların ekonomik olarak güçlendirilmesi adil bir küreselleşme ve yoksullukla mücadele için önemlidir. Bu hedefin gerçekleştirilmesi için küresel düzeyde 12 alt kırım ve 17 gösterge belirlenmiştir. İzmir Gönüllü Yerel Değerlendirme Raporunda küresel hedefler İzmir düzeyinde yerleştirilmiş ve SKA 8 amacı bağlamında İzmir’in mevcut durumu gösterilmeye çalışılmıştır. İzmir’de bu amaç kapsamında 8 alt hedef ve 15 gösterge belirlenmiştir.

SKA 8- KENTTEKİ GENEL DURUM

2004 yılında 26 milyar dolar (38 Milyar TL) olan İzmir’in GSYH’sı 2018 yılında 49 milyar dolara (234 milyar TL) ulaşmıştır. Türkiye GSYH payı %6 civarındadır ve son 15 yılda bu oranda önemli bir değişim olmamıştır. İşsizlik oranları ve işsizliğin biçimlerine yönelik göstergeler SKA 8 için önemlidir. İşsizliğin hesaplanmasına ve işsizliğin tanımlanmasına yönelik literatürde bir oydasma yoktur. Bu konu başlığını ilgilendiren veriler TÜİK’ten derlenmiştir. Türkiye İstatistik Kurumu tarafından 1988 yılından düzenli olarak uygulanmakta olan Hanehalkı İşgücü Anketi sonuçlarına dayanmaktadır. Anket, istihdam edilenlerin; iktisadi faaliyet, meslek (ya da tuttuğu iş), işteki durum ve çalışma süresi, işsizlerin ise; iş arama süresi ve aradıkları meslek (ya da iş) ve benzer özellikleri hakkında bilgi derlemek amacıyla uygulanmakta olup, ülkedeki işgücü piyasasının özellikleri hakkında bilgi veren (arz yönüyle) temel veri kaynağıdır. İzmir yerinde incelediğimizde 2018’de %13,8 olan oran 2019’da 16.0 a yükselmiştir. Aynı dönemde ülke ortalamaları %11 ve %13.7’dir. Görüldüğü üzere İzmir yerinde işsizlik oranları Türkiye ortalamasının üzerindedir. Bu bağlamıyla İzmir ekonomik büyümesini tam istihdam hedefiyle tamamlamak zorundadır. Bu amaç için yerel yönetim ve özel sektörün daha fazla iş birliği yapmasına ihtiyaç vardır. Ayrıca İzmir’de istihdam yapısı içerisindeki genç işsizlik ve kadın işsizliği konularında özellikle kadın istihdamı için; sivil toplum, yerel yönetim, özel sektör işbirliklerinin, genç işsizliğinin azaltılması için ise üniversite, özel sektör işbirliklerinin geliştirilmesine ihtiyaç bulunmaktadır.

Meslek Fabrikası Faaliyetleri
Sonucunda **İstihdama Yönlendirilen
Kişi Sayısı 6.600**

Bornova Belediyesi tarafından
uygulanan Altın Bilezik projesi
kapsamında 2020 ve 2021 döneminde
1800 kişi istihdam edilmiştir.

SKA 8- EN İYİ UYGULAMA

İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ MESLEK FABRİKASI

Çalıştayda %25,5 ile katılımcılar tarafından İzmir Büyükşehir Belediyesi Meslek Fabrikası, en iyi yerel sürdürülebilirlik uygulaması olarak seçilmiştir. İzmir Büyükşehir Belediyesi Meslek Fabrikası, İzmir halkının refah düzeyini yükseltmek için ilgili kurum ve kuruluşların işbirliği ile, yerel işgücü piyasasının ihtiyaç duyduğu alanlarda kalifiye işgücünün yetiştirilmesini sağlayarak işsizliğin azaltılmasını mesleki ve teknik eğitimler ile desteklemek; tasarım ortamlarının oluşturulmasıyla yaratıcı düşüncenin teşvik edilmesine ve girişimciliğin artırılmasına katkıda bulunmaktadır.

Meslek Fabrikası özel sektörün işgücü ihtiyaçları çerçevesinde verilen eğitimlerden başta kadın ve genç işsizler başta olmak üzere İzmir'deki tüm işsizler yararlanabilmektedir. Yenilenebilir enerji ve çevre teknolojileri, bilgi iletişim teknolojileri, giyim eşyası, sanayi, turizm sektörleri başta olmak üzere İzmir'de bulunan çeşitli sektörlerde faaliyet gösteren ve ara eleman ihtiyacı bulunan işletmeler, belli bir alanda çalışan ancak alanında nitelik kazanmak veya niteliklerini artırmak isteyen aktif işgücünde yer alan kişiler, üniversite ve liselerin teknik bölümlerinde okuyan öğrenciler eğitimlerden yararlanabilir.

SKA 8

İZMİR ALT HEDEFLERİ VE GÖSTERGELERİ

İZMİR ALT HEDEFLERİ	İZMİR GÖSTERGELERİ
8.1 İzmir’de kişi başına düşen gelir artışının ulusal koşullara uygun olarak sürdürülmesi ve gayri safi yurtiçi hasılda düzenli büyümenin sağlanması	8.1.1 Kişi Başına Düşen Gayri Safi Yurtiçi Hasıla
8.2 İzmir’de ekonomik verimliliğin ve sektörel çeşitliliğin yüksek seviyelere çekilmesi	8.2.1 İzmir’in Toplam Gayri Safi Katma Değeri İçerisinde Sektörlerin Payları
8.3 İzmir’de yaratıcılık ve yenilikçiliğin desteklendiği kalkınma odaklı politikaların desteklenmesi ve insana yaraşır istihdamın yaratılması	8.3.1 Kayıt Dışı İstihdam Oranları 8.3.2 İzmir’de Bilgi Yoğun Hizmet Sektöründe Çalışan Sayısı 8.3.3 İzmir’de Yüksekokul Mezunlarının Toplam istihdam içerisindeki Payı.
8.5 İzmir’de 2030’a kadar gençler ve engelliler de dahil olmak bütün kadın ve erkeklerin tam ve üretken istihdama ve insan yakışır işlere ulaşımının sağlanması	8.5.1 İşsizlik Oranı 8.5.2 Cinsiyete Göre İşsizlik Oranı 8.5.3 Tarım Dışı İşsizlik 8.5.4 İşgücüne Katılım Oranı
8.6 İzmir’de Genç işsizliğin azaltılmasının sağlanması	8.6.1 Genç İşsizlik Oranı
8.8 Tüm çalışanlar için güvenceli çalışma ortamlarının sağlanması	8.8.1 İş kazaları sonucu ölen işçilerin sayısı 8.8.2 Kent genelinde yaşanan toplam iş kazalarının sayısı
8.9 Sürdürülebilir turizm için politikalar oluşturulması ve uygulanması	8.9.1 İzmir’i ziyaret eden yabancı turist sayısı
8.10 Herkesin bankacılık, sigorta ve finansal hizmetlere erişiminin artırılmasının sağlanması	8.10.1 İzmir’de ticari banka şubesi sayısı 8.10.2 İzmir’de bankamatik (ATM) sayısı

HEDEF 8.1 İZMİR'DE KİŞİ BAŞINA DÜŞEN GELİR ARTIŞININ ULUSAL KOŞULLARA UYGUN OLARAK SÜRDÜRÜLMESİ VE GAYRİ SAFİ YURTIÇİ HASILADA DÜZENLİ BÜYÜMENİN SAĞLANMASI

Kişi başına GSYH, ekonomik performansın temel bir göstergesidir ve genellikle ulusların ortalama yaşam standartlarını belirlemede ve ekonomik refahlarını ölçmede kullanılmaktadır. GSYH, üretilen tüm mal ve hizmetlerin değerinden bunların üretilmesinde kullanılan tüm mal ve hizmetlerin değerinin çıkarılması ile elde edilen değer olarak tanımlanan ekonomik faaliyetlerin bir ölçüsüdür. İzmir'de 2004 yılında 7.359 dolar olarak hesaplanan kişi başına düşen gayri safi yurtiçi hasıla, 2018 yılında 11.505 dolar değeri ile, Türkiye'de aynı yıl için kişi başına düşen gayri safi yurtiçi hasıla olan 9.693 doların üzerinde bir değer almıştır.

Gösterge 8.1.1 İzmir ve Türkiye'de Kişi Başına Düşen Gayri Safi Yurtiçi Hasıla

	İzmir'de kişi başına düşen GSYH	Türkiye'de kişi başına düşen GSYH
2012	13.654	11.588
2013	14.695	12.480
2014	14.257	12.112
2015	12.626	11.109
2016	12.508	10.883
2017	12.362	10.616
2018	11.505	9.693

HEDEF 8.2 İZMİR'DE EKONOMİK VERİMLİLİĞİN VE SEKTÖREL ÇEŞİTLİLİĞİN YÜKSEK SEVİYELERE ÇEKİLMESİ

Ekonomik büyümenin artırılmasında, ekonomik verimliliğin artırılması kritik önemdedir. Ekonomik verimliliğin artırılmasının en önemli önkoşulu ise üretim faktörlerinin etkin bir şekilde kullanılmasıdır. Bu bağlamda İzmir'de yerel yönetimlerin proje ve faaliyetleri aracılığıyla emeğin vasıflandırılması için çeşitli programlar ve eğitimler düzenlenmektedir.

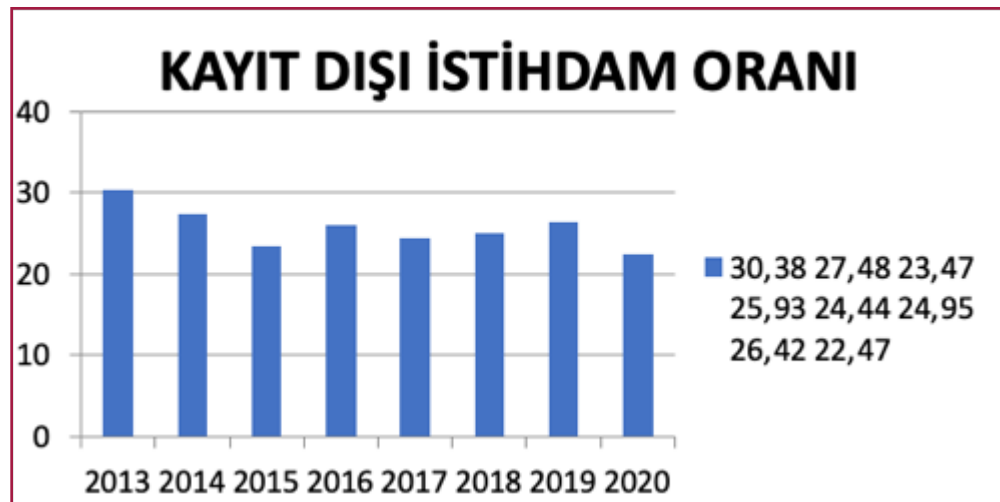
Gösterge 8.2.1 İzmir'in Toplam Gayri Safi Katma Değeri İçerisinde Sektörlerin Payları

Hizmetler	57.1
Sanayi	38.4
Tarım	4.5

HEDEF 8.3 İZMİR'DE YARATICILIK VE YENİLİKÇİLİĞİN DESTEKLENDİĞİ KALKINMA ODAKLI POLİTİKALARIN DESTEKLENMESİ VE İNSANA YAKIŞIR İSTİHDAMIN YARATILMASI

İş hayatında yaratıcılık ve yenilikçiliğin desteklenmesi işsizliğin azaltılması ve yeni istihdam olanaklarının artırılması konusunda önemlidir. Küreselleşme ve iş dünyasında yaşanan dijital dönüşümlerin neticesinde emeğin niteliğinin ve vasfının artırılmasına ihtiyaç vardır. Girişimcilik ekosisteminin artırılması için kamu ve özel sektörün birlikte hareket etmeli ve bu alana katkı sağlamalıdır. İzmir yerelinde İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin TÜSİAD ile birlikte hayata geçirdiği ve Yaşar Üniversitesinin de destek verdiği "Girişimcilik Merkezi-İzmir" projesi kentin gelişimi için iş fikirlerinin ortaya çıkmasına katkı sunmayı amaçlamaktadır. Bu alt hedef bağlamında ele alınacak bir başka hedefte kayıt dışı ekonomi ve kayıt dışı istihdamın azaltılmasıdır. Kayıt dışı istihdamı yasal üretim faaliyetleri içinde yer alan, ancak faaliyetleri kamu kayıt ve istatistiklerinde yer almayan ya da eksik yer alan istihdam şeklinde tanımlamak mümkündür. 2013 yılında %30,38 olan kayıt dışı istihdam oranları 2020 yılına gelindiğinde 22,47'ye gerilemiş ve bu alanda bir ilerleme yaşanmıştır.

Gösterge 8.3.1 Kayıt Dışı İstihdam Oranları

Gösterge 8.3.2 İzmir'de Bilgi Yoğun Hizmet Endüstrilerinde Çalışan Sayısı

2009	298.100
2010	306.000
2011	297.800
2012	315.400
2013	301.900
2014	318.200
2015	326.600
2016	343.400
2017	376.660
2018	441.200

Gösterge 8.3.3 Yükseköğretim Mezunlarının Toplam İstihdam İçerisindeki Payı (%)

	İzmir	Türkiye
2010	23,4	15,8
2011	22,4	16,7
2012	23,3	18,3
2013	22,3	19,1
2014	23,5	19,8
2015	24,9	21,2
2016	25,8	22,6
2017	28,2	23,2
2018	29,8	23,8
2019	29,2	25,3

HEDEF 8.5 İZMİR'DE 2030'A KADAR GENÇLER VE ENGELLİLER DE DAHİL OLMAK ÜZERE BÜTÜN KADIN VE ERKEKLERİN TAM VE ÜRETKEN İSTİHDAMA VE İNSANA YAKIŞIR İŞLERE ULAŞIMININ SAĞLANMASI

İşsizliğin artışı yaşamın tüm alanlarını doğrudan etkilemektedir. Tam ve üretken istihdamın sağlanması hedefi diğer sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin de hayata geçirilmesi açısından da önemlidir. İşsizlik oranları bu noktada istihdam açısından önemli bir göstergedir. İzmir'de 2019 yılında işsizlik oranı 16.0 iken bu oran Türkiye ortalaması olan 13.7'den daha yüksektir. Bu açıdan İzmir yerelinde işsizlik oranlarının düşürülmesi konusunda çalışmalarının artırılması gerekmektedir. Bu hedef altında İzmir'de işsizliğin tüm boyutlarını anlayabilmek adına gösterge olarak cinsiyete göre işsizlik, tarım dışı işsizlik oranı ve işgücüne katılım oranı verilecektir.

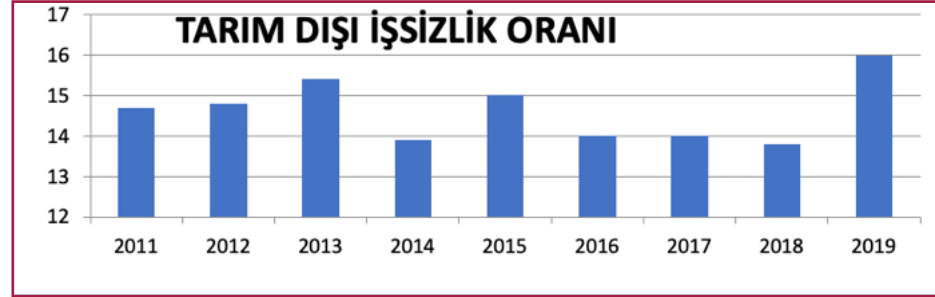
Gösterge 8.5.1 İzmir ve Türkiye'de İşsizlik Oranı(%)

	İzmir	Türkiye
2010	15,1	11,9
2011	14,7	9,8
2012	14,8	9,2
2013	15,4	9,7
2014	13,9	9,9
2015	15	10,3
2016	14	10,9
2017	14	10,9
2018	13,8	11
2019	16	13,7

Gösterge 8.5.2 Kadın ve Erkeklerin İşsizlik Oranları (%)

Gösterge 8.5.3 Tarım Dışı İşsizlik Oranı(%)

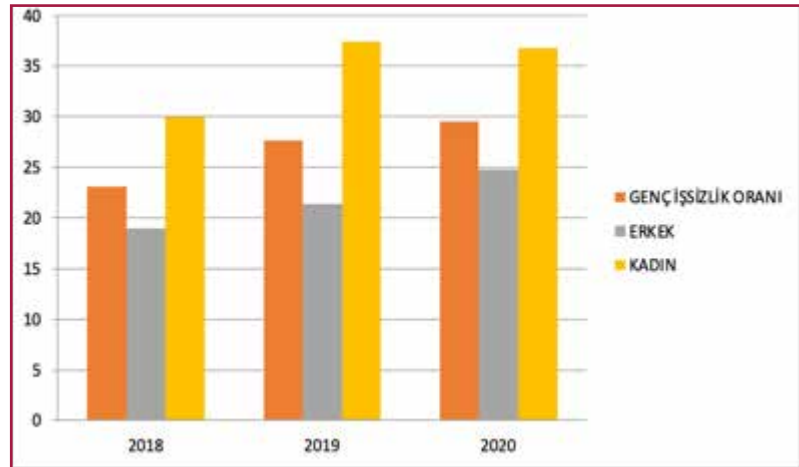

Gösterge 8.5.4 İşgücüne Katılım Oranı (%)

2016	55,4
2017	55,2
2018	56,2
2019	56,1

HEDEF 8.6 İZMİR'DE GENÇ İŞSİZLİĞİN AZALTILMASININ SAĞLANMASI

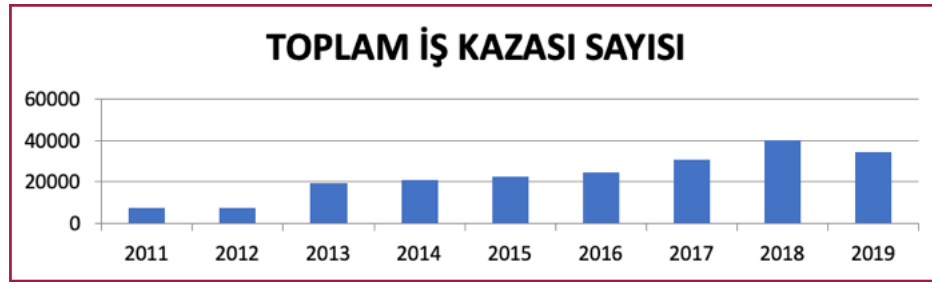
Uluslararası Çalışma Örgütü genç işsizliği; 15-24 yaş arasında bulunan ve bu dilimde bir saatten fazla çalışmamış ve aktif olarak iş arayan kişileri baz alarak tanımlar. Gelişmekte olan ülkelerde genç işsizliğin nedenleri arasında gençlere yönelik olarak hazırlanan istihdam politikalarının azlığı, genç nüfusun fazlalığı, eğitimin olanaklarının yetersizliği gibi nedenler sayılabilir. Genç işsizliğin azaltılması için gençlerin vasıflarının artırılması, gençlere yönelik istihdam olanaklarının sağlanması gerekmektedir. Bu başlıkta “İstihdamda, eğitim ve öğretim sisteminde yer almayan gençlerin oranı” gösterge olarak inşa etmek daha açıklayıcı olsa da İzmir düzeyinde bu veri üretilmemiştir. Bunun yerine İzmir’de “genç işsizlik” oranı gösterge olarak kullanılacaktır. TÜİK Verilerine göre İzmir’de 15-24 yaş arasında 573.697 kişi yaşamaktadır. Genç nüfusu fazla olan bir kent olan İzmir kamu ve özel sektör işbirliğinde genç işsizliği azaltmak için uzun vadeli, sürdürülebilir politikalar üretmelidir.

Gösterge 8.6.1
Genç İşsizlik
Oranı

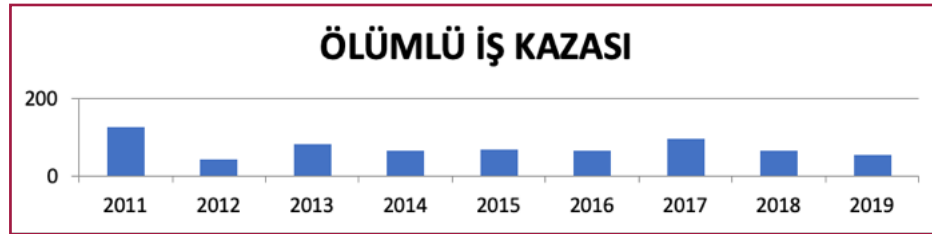
HEDEF 8.8 TÜM ÇALIŞANLAR İÇİN GÜVENCELİ ÇALIŞMA ORTAMLARININ SAĞLANMASI

Dünya Sağlık Örgütü iş sağlığını sadece hastalık ve sakatlık oluşumu olarak ele almamış, fiziksel ruhsal ve sosyal yönden bir iyi olma hali olarak tanımlamıştır. Sanayi toplumuna geçişle beraber iş kazaları, meslek hastalıkları iş sahasında önemli bir sorun haline gelmiştir. Bu bağlamıyla “insana yakışır iş” hedefinin sağlanması açısından iş alanlarının çalışanlar açısından risksiz hale getirilmesi önemli bir noktadır. Ulusal düzeyde iş güvenliği kanunlarla güvenceye alınmalıdır. İş yeri düzeyinde de iş güvenliği prosedürlerinin eksiksiz bir yerine getirilmesi sağlanmalıdır.

Gösterge 8.8.1 İzmir’de Yaşanan Toplam İş Kazası Sayısı

Gösterge 8.8.2 İzmir’de Yaşanan Ölümlü İş Kazalarının Sayısı

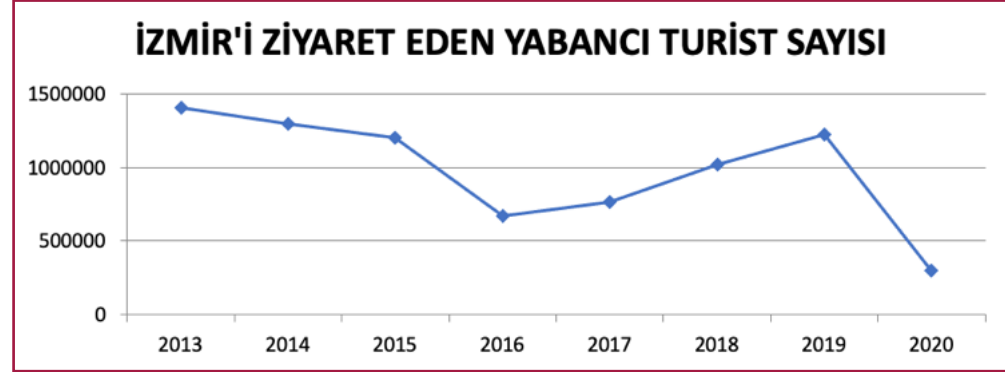

HEDEF 8.9 İZMİR’DE KÜLTÜREL MİRASIN KORUNMASI VE SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZMİN DESTEKLENMESİ

Ulaşım sistemlerin gelişmesi ile beraber turizm sektörü 1950’li yıllardan bu yana dünya ekonomisinde en hızlı gelişen sektörlerden birisi olmuştur. Turizm iş hacmini genişleten, gelir sağlayan ve yeni istihdam olanakları açan bir sektör haline gelmiştir. Dünya kenti olma vizyonu ve iddiasındaki kentte kamu ve sivil toplum tarafından desteklenen turizm aracılığıyla İzmir’in dünya ölçeğinde bir buluşma merkezi haline gelmesi amaçlanmaktadır. Bu bağlamda ulusal ve uluslararası etkinliklere de ev sahipliği yapan kentin turizm potansiyeli çok büyüktür. İzmir’de 2021 yılında Türkiye’nin ilk sanal turizm fuarı açılmıştır. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı ve T.C. Ticaret Bakanlığı himayelerinde; İzmir Büyükşehir Belediyesi ev sahipliği, İzmir Ticaret Odası, TÜRSAB, TÜROFED, İzmir Vakfı desteği ile İZFAŞ ve TÜRSAB Fuarcılık A.Ş. tarafından düzenlenen 14. Travel Turkey İzmir Dijital Fuarı sektör temsilcilerini bir araya getirmiş pandemi sonrasında turizmde oluşması beklenen fırsatlar değerlendirilmiştir.

Bu alt hedef bağlamında İzmir’de turizm sektörünün toplam GSYH’ya etkisi bir gösterge olarak düşünülmüş fakat bu alanda veri bulunamamıştır. Bu nedenle bu alt hedef bağlamında İzmir’e gelen yabancı turist sayısının yıllara göre değişimi gösterge olarak inşa edilmiştir. Son yıllarda İzmir’i ziyaret eden yabancı sayısındaki düşüşün sebebi yaşanan pandemi sürecidir.

Gösterge 8.9.1 İzmir’i Ziyaret Eden Yabancı Turist Sayısı

HEDEF 8.10 İZMİR’DE FİNANSAL KURUMLARIN KAPASİTELERİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ VE HERKESİN FİNANSAL HİZMETLERE ERİŞİMİNİN SAĞLANMASI

Finansal kurumlarının güçlendirilmesi ve herkesin başta bankacılık olmak üzere finansal hizmetlere erişiminin sağlanması hedefi tam ve üretken istihdam hedefinin sürdürülebilirliğinin sağlanması açısından önemlidir. Bu alt hedefin izlenebilmesi için iki gösterge seçilmiştir.

Gösterge 8.10.1 İzmir’de Ticari Banka Şubesi Sayısı

İzmir’in ilçelerinin tümünde en az bir banka şubesi mevcuttur. Beydağ ve Karaburun bir banka şubesi ile en az banka şubesine sahip ilçeyken, Konak 190 banka şubesi ile en çok banka şubesine sahip ilçedir. İzmir ili genelinde 728 banka şubesi ve 1881 bankamatik vardır. İzmir ili 2020 nüfusu baz alındığında 100.000 kişi başına 16.5 banka düşmektedir.

Gösterge 8.10.2 İzmir’de bankamatik (ATM) sayısı

Bu hedef için seçilen bir diğer gösterge de kentteki bankamatik (ATM) sayısıdır. 2020 yılında 100.000 kişi başına düşen bankamatik sayısı 42.8’dir.

SKA 8 - KENTTE ÖNE ÇIKAN UYGULAMALAR

GİRİŞİMCİLİK MERKEZİ-İZMİR

İzmir Büyükşehir Belediyesi ve TÜSİAD ortaklığı hayata geçen ve Yaşar Üniversitesi tarafından desteklenen program, İzmir'in girişimcilik ekosisteminin gelişmesine katkı sunmayı ve belirlenen alanlarda girişimcileri destekleyerek iş fikirlerinin geliştirmelerine yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Girişimcilik Merkezi İzmir kentimizin stratejik öncelikleri dikkate alınarak her yıl belirlenen farklı tematik alanlarda uygulanan girişimcilik programıdır. Program sosyal ve ekonomik fayda üretimini merkezine alan, insana, topluma ve doğaya duyarlı ürün ve hizmet geliştiren girişimlere destek vermeyi planlamaktadır. Programın 2021 yıl teması tarım olmuştur. Program aracılığıyla, yaşanan pandemi süreci sonrasında stratejik önemi bir kez anlaşılan tarım sektörünün de ihtiyaç duyduğu yenilikçi çözümlerin hayata geçirilmesi amaçlanmaktadır.

ALTIN BİLEZİK PROJESİ

Bornova Belediyesi'nin 2019 yılı sonunda hayata geçirdiği Altın Bilezik Projesi iş arayanlar ile işverenler arasında köprü olmayı amaçlamaktadır. Bu program aracılığıyla aynı zamanda Bornova ilçesinde işsizliğin azaltılmasını amaçlamaktadır. Program bünyesinde iş dünyasının ihtiyacı olan vasıflı işgücünün yaratılmasına katkı sunmak amacıyla çeşitli kurslar düzenlemektedir. 2020 yılının başından bu yana 1663 kişi Bornova Belediyesi'nin Altın Bilezik Projesi aracılığı ile iş sahibi olmuştur.

CV BANK

Gazimир Belediyesi tarafından vatandaşların iş arayışına destek sağlanması amacıyla "CV Bank" adlı uygulama 2009 yılında hayata geçirilmiştir. CV Bank ile yoksulluğun azaltılması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda 2020 yılında uygulama ile 2.302 CV kayda alınmış, 1.740 CV güncellenmiş, 206 CV 193 firmaya yönlendirilmiştir .

BUCA KARIYER PLATFORMU

Buca Belediyesi ise iş arayan ile işvereni Buca Kariyer Platformu sayesinde bir araya getirmektedir. Bu platform başvuru yapan kişileri uygun işlere yerleştirmek için köprü görevi görmektedir. Ayrıca Toplumsal İletişim Merkezine gelen vatandaşların iş başvuruları doğrultusunda işveren ve iş arayanların bir araya gelmesini sağlayan toplantılar düzenlenmektedir .

9 SANAYİ, YENİLİKÇİLİK VE ALTYAPI

İZMİR GÖSTERGELERİ

9.1.4 Kentteki alternatif yakıtlı (elektrik, hidrojen, LNG vb.) yeşil otobüslerin payı %

9.2.1 İmalat girişimlerinin toplam girişimlerdeki payı %

9.2.2 İmalatın toplam gayri safi yurtiçi hasıladaki payı %

9.2.3 Gayri safi katma değer içerisinde sanayinin payı %

9.2.4 İmalatın ithalat ve ihracattaki payı %

9.2.5 Yüksek Teknoloji İmalat sanayinde istihdam sayısı

9.2.6 Sanayi sektöründe toplam çalışan sayısı

9.4.1 Gayri sayfi sermaye oluşumu kaynaklı emisyon (ton)

9.5.1 Gayri Safi Yurtiçi Ar-Ge Harcamaları (1000tl) ve Gayri Safi Yurtiçi AR-GE İnsangücü (Kişi)

9.5.3 TÜBİTAK AR-DEB ve TEYDEB destekleri

9.5.4 Ar-Ge merkezleri, teknoloji geliştirme bölgeleri, teknoloji transfer ofisleri ve tasarım merkezlerinin sayısı

9.c.1. İzmir'de Teknoloji türüne göre bir mobil şebeke toplam abone sayısı

9 SANAYİ, YENİLİKÇİLİK VE ALTYAPI

SKA9 “Sanayi, yenilikçilik ve altyapı” sürdürülebilir kalkınmanın ana faktörleri arasındadır. Altyapıya yatırım ekonomik ve sosyal kalkınmayı sağlar. Sürdürülebilir sanayi yatırımları ise tüm toplumun yaşam kalitesini artırırken, teknolojik çözümlerle çevreye duyarlı sanayileşmeyi sağlar. Bu amacın gerçekleştirilmesinde küresel düzeyde 8 alt hedef ve 12 gösterge belirlenmiştir. İzmir özelinde ise bu amaç için toplam 5 alt hedef ve 12 gösterge kullanılmıştır. .

SKA 9- KENTTEKİ GENEL DURUM

SKA 9 kapsamında İzmir sürdürülebilir ulaşım sistemlerine ve kentte her alanda dijital altyapıda dönüşüme odaklanmaktadır. 2019 İzmir Ulaşım Ana Planı (UPI) İzmirliilerin, taşıtların ve ziyaretçilerin mobilite ihtiyaçlarını karşılamak, iş alanlarının özelliklerini iyileştirmek, çevreye duyarlı ve erişilebilir bir ulaşım sistemi oluşturmak amacıyla katılımcı süreçlerle yürütülmüştür. Plan, kentin üst ve alt ölçekli planlarını dikkate alarak toplu taşıma sistemlerine ve yaya/bisiklet sistemleri gibi çevre dostu ulaşım yöntemlerine öncelik vermektedir. Kentte karbon emisyonunu düşürmek için, elektrikli otobüs sayıları artırılırken, tramvay ve metro ağı geliştirilmeye devam edilmektedir (SKA 11). Kent ulaşımında bisiklet yollarının payı ve bu doğrultuda akıllı bisiklet kiralama sistemi (BİSİM) istasyon sayıları da artırılmaktadır. İzmir’de bisiklete binmeyi, yürümeyi ve diğer toplu taşıma türlerini teşvik etmeye yönelik farkındalık çalışmaları da yapılmaktadır. Bunun yanı sıra kentte paylaşım ekonomisine dayalı olarak özel şirketler tarafından işletilen serbest akıllı bir e-scooter ve araba paylaşım sistemi de tesis edilmiştir. COVID-19 pandemisi kısıtlamaları sırasında mikro mobilite hizmetleri güçlendirilmiş, pop-up ve ortak bisiklet yolları artırılmıştır. 2018 yılında İZUM, adaptif trafik koşullarını analiz etmek ve değişen durumlara göre tepki vermek üzere akıllı trafik kontrol sistemi operasyon merkezi kurulmuştur. Kent içinde kamusal alanlarda ve toplu taşıma sistemlerinde internet erişimini sağlanmaya başlanmıştır ve gelecekte de bu alanların miktarının artırılması hedeflenmektedir. Büyükşehir belediyesi, ilçe belediyeleri ve bakanlıklarda pek çok hizmet online ve mobil olarak erişilebilir hale getirilmiştir. Dijital altyapı dönüşümünde kentte katılımcılık ve şeffaflık ilkeleri ile İzmir’de dijital demokrasi uygulamaları da gündeme gelmiştir. Bu doğrultuda “Bizizmir platformu” web sitesi ve mobil uygulamaları hazırlanmıştır. “Bizizmir” kentte yalnızca demokrasi altında katılımı değil, ayrıca sosyal projelere aktif katılım imkanı sağladığı için İzmir’deki imece kültürünü dijital ortamda mümkün hale getirmektedir. İzmirliiler yalnızca oy vermekten ziyade neden o kararı aldığına dair açıklamalarda bulunarak birbirleriyle diyalog kurabilmektedirler. İzmir’in öncelikli hedefleri arasında kentte girişimcilik ekosistemini de canlandırmak da vardır. Bu doğrultuda İzmir’de kuluçka ve girişimcilik merkezleri açılmıştır. Bu merkezler herkesin kullanımına açık, şirketler, öğrenciler gibi toplumun her kesiminden insana hizmet vermektedir. Kentin ihtiyaçları doğrultusunda hackathonlar düzenlenmektedir.

SKA 9- EN İYİ UYGULAMA

FABRİKALAB İZMİR

Çalıştayda %31.3 oranıyla en iyi uygulama seçilen FabLab piyasadaki üretim için geliştirilmiş yazılım ve süreçlere bağlı makine ve parçalardan oluşturulmuş bir çeşit atölyedir. 2018'de faaliyete başlayan FabLab İzmir'in en önemli özelliği ise Türkiye'de halka açık ücretsiz hizmet sunan ve yerel yönetimler tarafından kurulan tek FabLab olmasıdır. FabrikaLab İzmir ile birlikte hizmet verecek ortak çalışma alanlarına, fikirlerin olgunlaşacağı kuluçka merkezlerine ihtiyaç olduğunun saptanması üzerine de 19 Mayıs 2020'de FabrikaLab İzmir'in yanında "FikrimİZ" açılmıştır. Aynı zamanda, "The Fab Foundation" olarak anılan uluslararası FabLab Ağı üyesi FabrikaLab İzmir, "Kendin yap, Birlikte Yap" kültürü ile bireylerin yeni düşünceler geliştirmesi, araştırma yapması ve bağımsız projeler üretebilmesi için fırsat sunmaktadır. FabLab, uzman bir ekip tarafından 1.5 milyon liralık bir bütçeyle oluşturulmuştur. Büyük şirketlerin milyon dolarlık ARGE laboratuvarlarındaki imkanları yenilikçi fikirlerin hizmetine sunan Büyükşehir Belediyesi, sadece 1 yılda 2 binin üzerindeki araştırmacıya ev sahipliği yapmıştır. 32 farklı başlıkta, toplam 42 adet etkinliğin gerçekleştirildiği laboratuvarlarda robot kol yapımından insansız hava taşıtlarına, mobilya tasarımından üç boyutlu yazıcılara kadar birçok alanda eğitim gerçekleştirilmiştir.

SKA 9

İZMİR ALT HEDEFLERİ VE GÖSTERGELERİ

İZMİR ALT HEDEFLERİ	İZMİR GÖSTERGELERİ
9.1 Herkes için uygun fiyatlı ve eşitliğe dayalı bir erişime vurguda bulunarak ekonomik kalkınmayı ve insanların esenliğini desteklemek için bölgesel ve sınırlar arası altyapıyı kapsayan kaliteli, güvenilir, sürdürülebilir ve dayanıklı altyapıların oluşturulması	9.1.4 Kentteki alternatif yakıtlı (elektrik, hidrojen, LNG vb.) yeşil otobüslerin payı
9.2 Kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmenin desteklenmesi ve sanayinin istihdam ve gayri safi yurt içi hasıla payının artırılması	9.2.1 İmalat girişimlerinin toplam girişimlerdeki payı) 9.2.2 İmalatın toplam gayri safi yurtiçi hasıladaki payı 9.2.3 Gayri safi katma değer içerisinde sanayinin payı 9.2.4 İmalatın ithalat ve ihracattaki payı 9.2.5 Yüksek Teknoloji İmalat sanayinde istihdam sayısı 9.2.6 Sanayi sektöründe toplam çalışan sayısı
9.4. Kaynakların daha verimli kullanımının artırılması ve temiz ve çevresel açıdan daha sağlam teknolojiler ve sanayi süreçlerinin daha çok benimsenmesi yoluyla altyapının ve güçlendirme sanayilerinin sürdürülebilir hale gelecek biçimde geliştirilmesi	9.4.1 Gayri sayfi sermaye oluşumu kaynaklı emisyon (ton)
9.5. Yenilikçiliğin teşvik edilmesi ve her 1 milyon kişi içindeki araştırma-geliştirme alanında çalışan kişi sayısının, kamu araştırmalarının, özel araştırmaların ve hükümet harcamalarının önemli ölçüde artırılması yoluyla bilimsel araştırmanın geliştirilmesi ve sanayi sektörlerinin teknolojik yetkinliklerinin genişletilmesi	9.5.1 Gayri Safi Yurtiçi Ar-Ge Harcamaları ve Gayri Safi Yurtiçi AR-GE İnsangücü 9.5.3 TÜBİTAK AR-DEB ve TEYDEB destekleri 9.5.4 Ar-Ge merkezleri, teknoloji geliştirme bölgeleri, teknoloji transfer ofisleri ve tasarım merkezlerinin sayısı
9.c. Bilgi ve iletişim teknolojilerine erişimin önemli ölçüde artırılması ve 2020 yılına kadar en az gelişmiş ülkelerde evrensel ve uygun fiyatlı internet hizmetlerine erişimin sağlanması için çaba gösterilmesi	9.c.1. İzmir'de Teknoloji türüne göre bir mobil şebeke toplam abone sayısı

HEDEF 9.1 HERKES İÇİN UYGUN FİYATLI VE EŞİTLİĞE DAYALI BİR ERİŞİME VURGUDA BULUNARAK EKONOMİK KALKINMAYI VE İNSANLARIN ESENLİĞİNİ DESTEKLEMELİK İÇİN BÖLGESEL VE SINIRLAR ARASI ALTYAPIYI KAPSAYAN KALİTELİ, GÜVENİLİR, SÜRDÜRÜLEBİLİR VE DAYANIKLI ALTYAPILARIN OLUŞTURULMASI

İzmir'in öncelikli hedefleri arasında sürdürülebilir ulaşım sistemlerinin kentteki payını arttırmak vardır. Bu doğrultuda İzmir, Türkiye'de bisiklet ve yaya eylem planı hazırlayan ilk şehir olarak öncü olmuştur. Bu plan kapsamında, öncelikli olarak toplu taşıma kullanımı, yürüyerek ve bisikletle erişimi teşvik edecek uygulamalara odaklanılmıştır. Bu doğrultuda toplu taşımada aktarma indirimleri, işe gidiş ve iş çıkış saatlerinde toplu taşıma indirimleri uygulanmaktadır. Kentte bisiklet kullanımını yaygınlaştırmak için kentteki bisiklet yollarının uzunluğu artırılmıştır 2019 yılında kentte COVID-19 döneminde mikro mobilitiyi güçlendirmek için pop-up ve ortak bisiklet yollarının eklenmesiyle birlikte 72 km uzunluğuna ulaşmıştır. 2030 yılında bisiklet yollarının 513 km çıkması hedeflenmektedir. Akıllı bisiklet kiralama sistemi olan BİSİM'e ise 2019 yılında toplamda 45 istasyon ve 650 bisiklet 70 adet tandem (iki sürücülü bisiklet) bulunmaktadır. Kentte paylaşım ekonomisine dayanan özel şirketler tarafından işletilen e-scooter sayısı 2019 yılında 700 adet bulunmaktadır. Kentteki raylı sistem mevcutta 20 km metro hattı 12,6 km tramvay ve 136 km İzban hattından oluşmaktadır. Raylı sistem yatırımlarına ağırlık veren İzmir'de Adnan Menderes Hava Liman- Karabağlar-Halkapınar, Fahrettin Altay-Narlıdere ve Buca-Üçyol metro çalışmaları ile yaklaşık 48 km daha metro hattını arttırmayı hedeflemektedir. Yürütülen Çiğli Tramvay projesi ile tramvay hattı 11 km daha uzayacaktır. İzbanın kuzey ve güneydeki tüm ilçeleri birbirine bağlayarak, toplamda uzunluğu 185 km'ye ulaşması planlanmıştır. Kentin karbon emisyonunu azaltmak için kentte hibrit ve elektrikli özel araçların kullanımı artırılması için 2019 yılında 46 adet elektrikli araç şarj istasyonu bulunmaktadır ve bu otomobillerin kentteki yüzdesi 0,04'tür ve gelecekte artırılması hedeflenmektedir. Toplu taşıma araçlarında da alternatif yakıtlı ve düşük emisyonlu otobüs miktarı artırılmıştır. 2020 yılı verisine göre kentte mevcutta olan otobüslerin % 37,73 düşük emisyonlu (en az Euro VI) ve % 1,31'i alternatif yakıtlı (elektrik, hidrojen, LNG vs) araçlardır

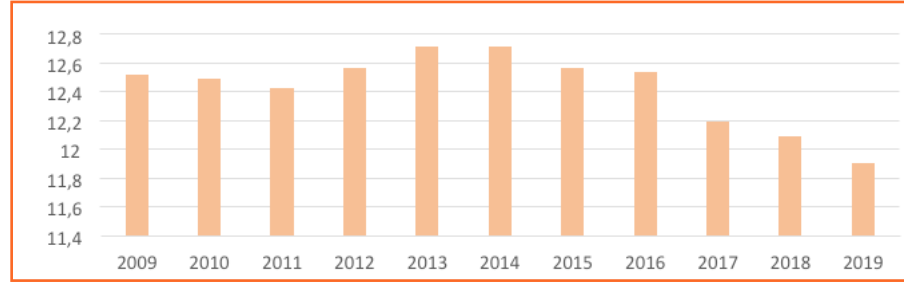
Gösterge 9.1.4 Kentteki alternatif yakıtlı (elektrik, hidrojen, LNG vb.) yeşil otobüslerin payı % 2020

Şehirde faaliyet gösteren otobüslerin oranı:	Düşük emisyonlu (en az Euro VI)	% 37,73
Sanayi	Alternatif yakıtlı (elektrik, hidrojen, LNG vb.).	% 1,31

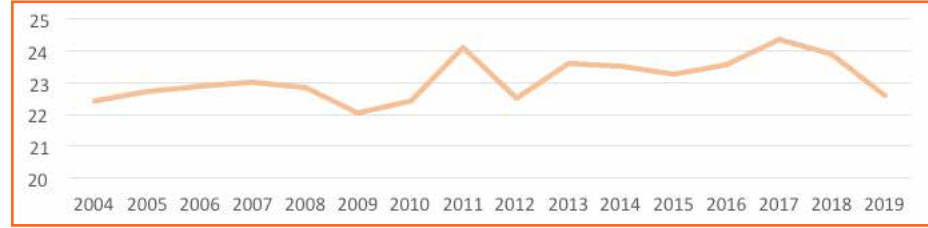
HEDEF 9.2 KAPSAYICI VE SÜRDÜRÜLEBİLİR SANAYİLEŞMENİN DESTEKLENMESİ VE SANAYİNİN İSTİHDAM VE GAYRİ SAFİ YURTIÇİ HASILA PAYININ ARTIRILMASI

İzmir'de imalat sanayi girişimlerinin sayısı 2017-2019 yılları arasında artmasına rağmen toplam girişimlerdeki payı azalmıştır. Aynı yıllar arasında kentte imalat sanayinde gayri safi yurtiçi hasıladaki payı da azalmasına rağmen ihracattaki payında artış yaşanmıştır. Sanayi sektöründeki toplam istihdam 2012-2020 yılları arasında sürekli olarak artış göstermiştir.

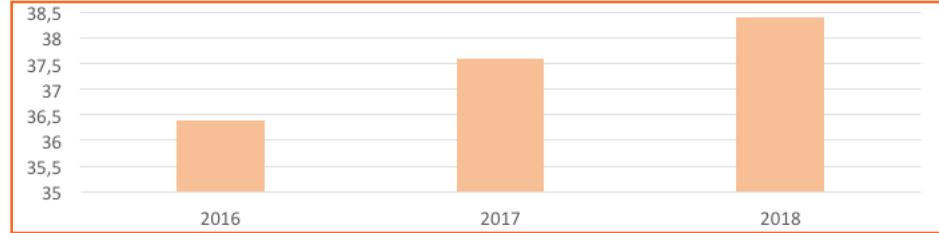
Gösterge 9.2.1 İzmir'de İmalat girişimlerinin toplam girişimlerdeki payı %

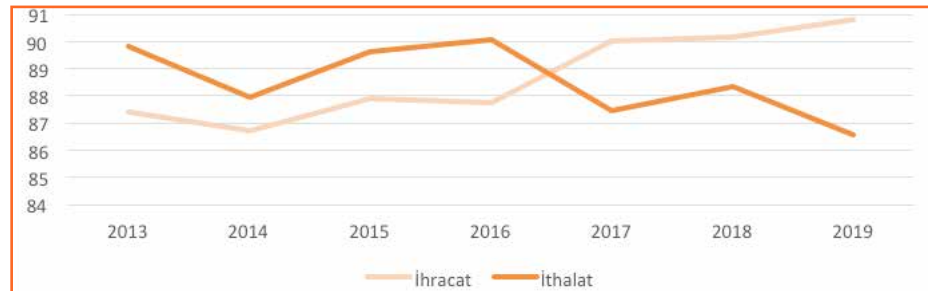
Gösterge 9.2.2 İzmir'de İmalatın toplam gayri safi yurtiçi hasıladaki payı %

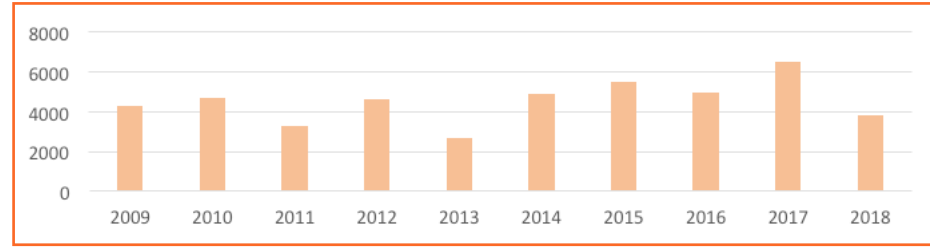
Gösterge 9.2.3 İzmir'de Gayri safi katma değer içerisinde sanayinin payı %

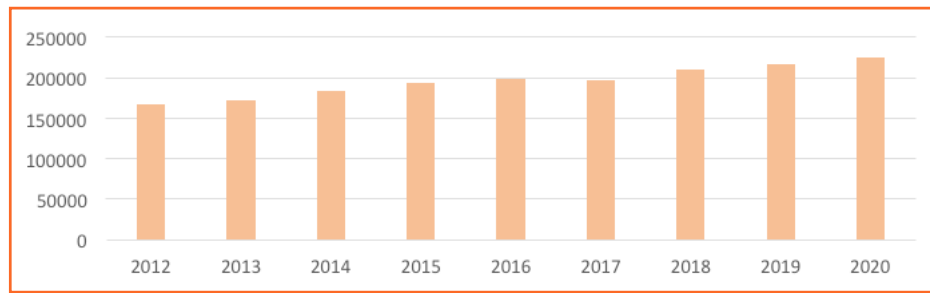
Gösterge 9.2.4 İzmir'de İmalatın ithalat ve ihracattaki payı %

Gösterge 9.2.5 İzmir'de Yüksek Teknoloji İmalat sanayinde istihdam sayısı (İzmir'in Sosyo Ekonomik Göstergeleri)

Gösterge 9.2.6 İzmir'de Sanayi sektöründe toplam çalışan sayısı

HEDEF 9.4 KAYNAKLARIN DAHA VERİMLİ KULLANIMININ ARTIRILMASI VE TEMİZ VE ÇEVRESEL AÇIDAN DAHA SAĞLAM TEKNOLOJİLER VE SANAYİ SÜREÇLERİNİN DAHA ÇOK BENİMSENMESİ YOLUYLA ALTYAPININ VE GÜÇLENDİRME SANAYİLERİNİN SÜRDÜRÜLEBİLİR HALE GELECEK BİÇİMDE GELİŞTİRİLMESİ

Bu alt hedefte küresel gösterge olarak katma değer birim başına CO2 emisyonu kullanılmaktadır. İzmir özelinde bu veri henüz üretilmemiştir. Alternatif olarak İzmir'de 2017 yılında hesaplanan gayri safi sermaye oluşumu kaynaklı emisyon miktarı gösterge olarak kullanılmıştır. İzmir'de 2017 yılında toplamda 5633 ton gayri safi sermaye oluşumu kaynaklı emisyon ortaya çıkmıştır.

HEDEF 9.5 YENİLİKÇİLİĞİN TEŞVİK EDİLMESİ VE HER 1 MİLYON KİŞİ İÇİNDEKİ ARAŞTIRMA GELİŞTİRME ALANINDA ÇALIŞAN KİŞİ SAYISININ, KAMU ARAŞTIRMALARININ, ÖZEL ARAŞTIRMALARIN VE HÜKÜMET HARCAMALARININ ÖNEMLİ ÖLÇÜDE ARTTIRILMASI YOLUYLA BİLİMSEL ARAŞTIRMANIN GELİŞTİRİLMESİ VE SANAYİ SEKTÖRLERİNİN, TEKNOLOJİK YETKİNLİKLERİNİN GENİŞLETİLMESİ

İzmir’de güncel durumda 7 adet devlet, 5 adet vakıf üniversitesi bulunmaktadır. 2019 yılında 4 adet ar-ge, tasarım merkezleri ve teknoloji geliştirme bölgeleri (tgb), 88 adet ar-ge merkezi, 6 adet teknoloji transfer ofisi ve 7 adet kuluçka merkezi bulunmaktadır. 2021 yılında güncel AR-GE merkezlerinin sayısı 95’e çıkmıştır. İzmir’de 2018-2019 yılları arasında AR-GE harcamaları %16.8 artış göstermektedir. TÜBİTAK’ın sağladığı AR-DEB ve TEYDEB desteklerine başvuru sayısı şu ana kadarki en yüksek düzeydedir. İzmir’de tescil edilen patent sayısı yıllara göre değişiklik gösterse de patent başvuruları artış göstermektedir. Son yıllarda İzmir’de girişimcilik ve kuluçka merkezlerinin sayıları da artmaktadır. İzmir’in öncelikli hedefleri arasında İzmir’de girişimcilik ekosistemini geliştirmek vardır. 2021 yılında İzmir’de 3 adet yeni girişimcilik merkezi daha açılmıştır. Bunlardan biri ilk defa ilçe belediyesi tarafından açılan Karşıyaka Kolektif Girişimcilik Merkezidir. Girişimcilik Merkezi İzmir ise her yıl kentin bölgesel ve sektörel ihtiyaçlarına karşılamaya yönelik belirlenen tema çerçevesinde çalışmalar yürüten kuluçka merkezidir. İzmir’in “Başka bir tarım mümkün” hedefiyle uyumlu olarak bu sene tarım alanındaki yenilikler teması belirlenmiştir. SKA 2’de bu uygulamaya yer verilmektedir

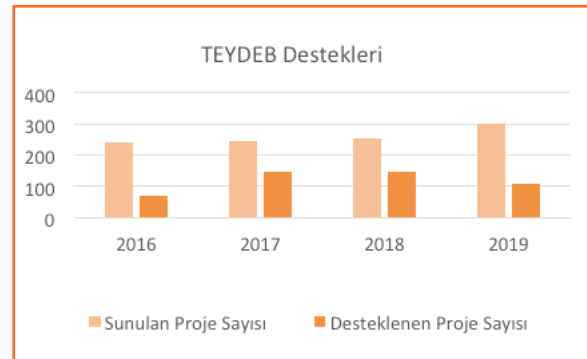
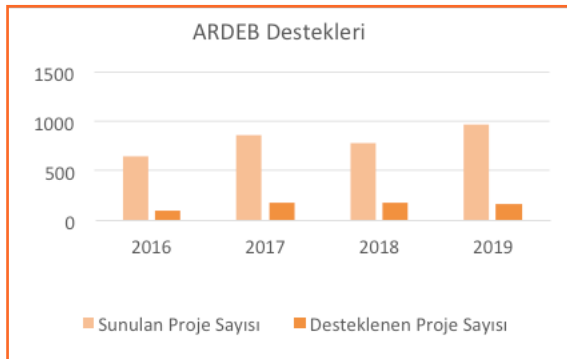
Gösterge 9.5.1 İzmir’de Gayri Safi Yurtiçi Ar-Ge Harcamaları (1000tl) ve Gayri Safi Yurtiçi AR-GE İnsangücü (Kişi)

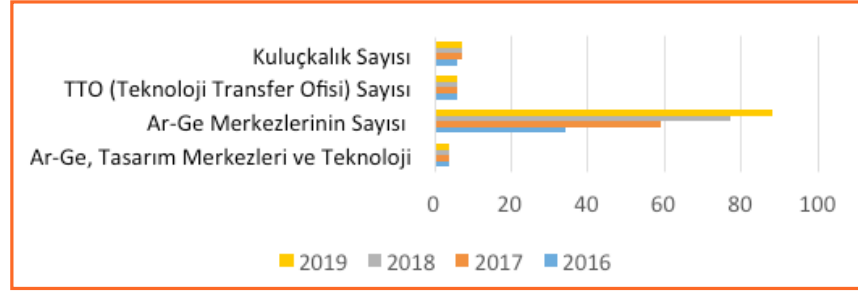
2018 yılında 2005180 bin TL ile **18773 kişi**

2019 yılında 2412546 bin TL ile **18679 kişi**

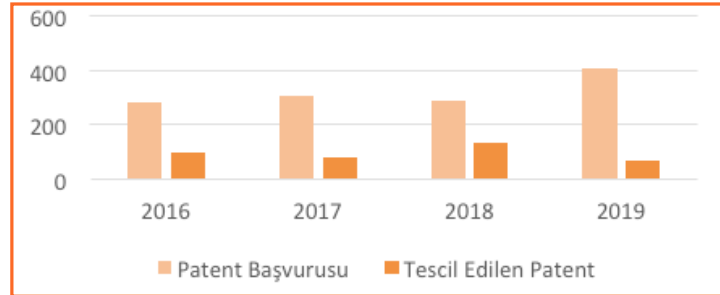
Gösterge 9.5.3 İzmir’de TÜBİTAK AR-DEB ve TEYDEB destekleri

Gösterge 9.5.4 İzmir'de Ar-Ge merkezleri, teknoloji geliştirme bölgeleri, teknoloji transfer ofisleri ve tasarım merkezlerinin sayısı

Gösterge 9.5.5 Başvurulan ve tescil edilen patent sayısı

2015 yılı İzmir'in dijital ekonomisi içerisinde Dijital Sektörlerin Ciro içindeki Payı %

2015 yılı İzmir'in dijital ekonomisi içerisinde Dijital Sektörlerin istihdam içindeki Payı %

2015 yılı İzmir’de bilgisayar programlama faaliyetlerinde uzmanlaşması (LQ)

2015 yılı İzmir’de bilgisayar programlama faaliyetlerinde uzmanlaşma (LQ) 1,37’dir. 2015 yılında İzmir’deki dijital sektörler Türkiye’nin dijital ekonomisinin toplam cirosunun %5,1’ini gerçekleştirmekte ve bu alanda çalışanların %2,3’ünü istihdam etmektedir. Bu endüstriler İzmir ekonomisinin toplam cirosunun %1,3’ünü ve istihdamının %1’ini oluşturmaktadır.

HEDEF 9.C BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİNE ERİŞİM ÖNEMLİ ÖLÇÜDE ARTIRILMASI VE 2020 YILINA KADAR EN AZ GELİŞMİŞ ÜLKELERDE EVRENSEL VE UYGUN FİYATLI İNTERNET HİZMETLERİNE ERİŞİMİN SAĞLANMASI İÇİN ÇABA GÖSTERİLMESİ

İzmir’de mobil telefon abone sayısı 2018-2019 yılları arasında % 2.1 artmıştır. Bu artışta 2N aboneliklerinin payı 2019 yılında %54 düşüş yaşanırken 3N+4.5N abonelikleri artmıştır. Toplam genişbant internet abone sayısı ise %4.2 ve mobil genişbant internet abone sayısı % 4.6 artmıştır. İnternet kullanımı İzmir’de giderek yaygınlaşmaktadır. İzmir Büyükşehir Belediyesinin kentteki dijital altyapı dönüşümüne toplamda 54.187.348,74 TL harcama yapmıştır. İzmir’de internet erişimini kamusal alanda yaygınlaştırmak için WizmirNET projesi kapsamında 65 adet park ve açık kamusal alanda, 60 adet özellikle üniversite güzergahlarında sefer yapan otobüslerde, 7 adet vapur iskelesi ve 19 adet vapur içinde ücretsiz internet sağlanmaktadır.

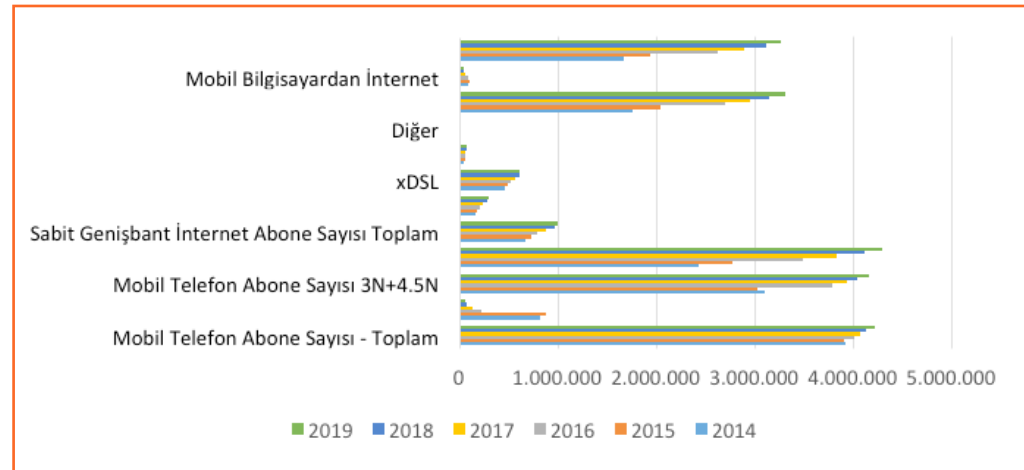
İzmir’de her alanda dijital altyapı dönüşümü hedeflenmektedir, kamusal alanda ücretsiz internet erişiminin yaygınlaştırılması bu dijital eşitsizliği önlemek için önemli bir göstergedir. Kentteki tüm belediyelerin ve kamu kurumlarında pek çok hizmet web siteleri ve mobil uygulamaları ile erişilebilir hale gelmiştir. 2020 İzmir depreminden sonra “Acil İzmir” ile afet sonrası için internetsiz bluetooth ile çalışan, depremzedelerin bulunması amacıyla mobil uygulama üretilmiştir. “Yarımada İzmir Gezi Rotaları” ve “Visitizmir” uygulamaları ile kentteki turizmde de dijitalleşme sağlanmaktadır. 2018 yılında itibaren Kent ulaşımı alanında dijital dönüşüm İZUM akıllı trafik kontrol operasyon merkezi ile başlamıştır. İzmir Büyükşehir Belediyesi bünyesindeki tüm araçlar bu sisteme dahildir. 2021 yılında ise Türkiye’ye özgü ulaşım aracı olan dolmuşların bu sisteme dahil olması

hedeflenmektedir. İzmirliiler için anlık trafik durumu İZUM'un mobil telefon uygulaması ve web sitesi üzerinden anlık veri olarak da paylaşılmaktadır.

Dijital demokrasiyi öncelikli hedeflerinden biri haline getiren İzmir'de 2021 yılında hizmete giren ve SKA 16'daki uygulamalar arasında yer alan <https://www.referandom.com/> web sitesi İzmir Büyükşehir Belediyesi meclis gündemine İzmirliilerin katılım yorum yapabileceği bir platformdur.

“Bizİzmir” platformunda ise (SKA 16) mobil ve web sitesi üzerinden kentte dair veriler şeffaf bir şekilde paylaşılmaktadır. Platform Duy, katıl, paylaş ve şeffaf İzmir olmak üzere dört ana kategoriden oluşmaktadır. “Duy” kategorisinde İzmirliilerin haberdar olması gereken duyurular, etkinlikler ve kente dair haberler paylaşılmaktadır. “Paylaş” kategorisinde ise kentteki katılımcı süreçlere İzmirliilerin dahil olması için online anket ve forumların yanı sıra toplantılar da haberdar edilmektedir. HIM(Hemşeri iletişim merkezi) tüm konularda şikayet, istek ve öneriler için iletişim merkezi olarak kurulmuştur. “Katıl” kategorisinde ise kentteki imece kültürü desteklenmektedir (SKA 1 Askıda Fatura). Örneğin COVID-19 sürecinde kiraz hasat döneminde dayanışma çağrısı ile 212 İzmirli gönüllü bir araya gelecek meyve hasadına yardımcı olmuşlardır. Kentteki sokak hayvanlarının beslenmesi ya da aşılarıyla ilgilenilmesi de aynı şekilde gönüllülük esaslı süreçlerle ilerlemektedir. Katılımı teşvik etmek için her etkinlik sonunda katılımcılara tanımlanan “Bizizmir puanı” ile İzmir Akademi ya da konser gibi etkinliklerde kullanılmak üzere puanlar yüklenmektedir.

Gösterge 9.c.1. İzmir'de Teknoloji türüne göre bir mobil şebeke toplam abone sayısı

SKA 9 - KENTTE ÖNE ÇIKAN UYGULAMALAR

GREENTECH İZMİR

Greentech İzmir programı 2018 yılından beri yeşil teknoloji startupları ile kurumsal aktörleri bir araya getirerek iş birliklerini hızlandırmayı amaçlamaktadır. Greentech Programı ortak Ar-Ge projelerinden hizmet/ürün satışına, yatırımlardan teknoloji lisanslamaya kadar birçok farklı alanda kurumsal aktörler ve startuplar arasında işbirliği imkanları sağlamaktadır. 2018 yılında yalnızca İzmir'den startupları kabul eden programın sınırları 2019 yılında tüm Türkiye'yi kapsayacak şekilde genişletilmiştir.

İZQ GİRİŞİM PORTALI

İzQ Girişimcilik ve İnovasyon Merkezi bu sene su ideatlonu düzenleyerek hizmete başlamıştır. Merkez bünyesinde hayata geçen "İzQ Girişim Portalı" ile üretim, verimlilik, yönetim gibi süreçlerde firma, belediye ve STK ların yaşadıkları sorunları bir platforma kaydedeceği, girişimcilerin de sorunları görüntüleyerek buradan projeleri ile çözümler üretecekleri bir etkileşim ortamı yaratmak amaçlamaktadır.

ADIL TİCARET ŞEHİRİ İZMİR

İzmir Büyükşehir Belediyesi üretenin sesini yükseltmek ve halkın adil gıdaya ulaşmasını sağlamak için 82 ülkede faaliyet gösteren Adil Ticaret Şehirleri ağına katılarak Dünya Adil Ticaret Örgütü'nün kriterlerini benimseyen Türkiye'deki ilk şehir olmuştur. İzmir'den başlayarak Türkiye genelinde bir Adil Ticaret ekosistemini yaratmak ve desteklemek üst hedefiyle İzmir ve ülkemiz genelinde Adil Ticaretin bilinirliğini, Adil Ticaret ilkeleri doğrultusunda faaliyet gösteren işletme sayısını artırmayı hedeflemektedir. Önümüzdeki dönemde kamu, özel sektör ve sivil toplum arasında, Adil Ticaret ilkeleri doğrultusunda koordinasyonun güçlendirilerek, İzmir tarımı başta olmak üzere farklı sektörlerdeki İzmir ürünlerinin adil ticaret sertifikası almasını sağlamak amaçlanmaktadır.

10 EŞİTSİZLİKLERİN AZALTILMASI

İZMİR GÖSTERGELERİ

10.1.1. Yıllara göre gelir eşitsizliği değişimi (Gini katsayısı-İzmir/ Türkiye)

10.1.2 %40'lık dilimin gelir artışı büyüme hızı

10.2.1 İnsani gelişme endeksi (İzmir /Büyükşehirler)

10.4.1 Kentin sosyal koruma harcamalarının oranı

10.b.1 kentteki yabancı şirket sayısının yıllara göre değişimi

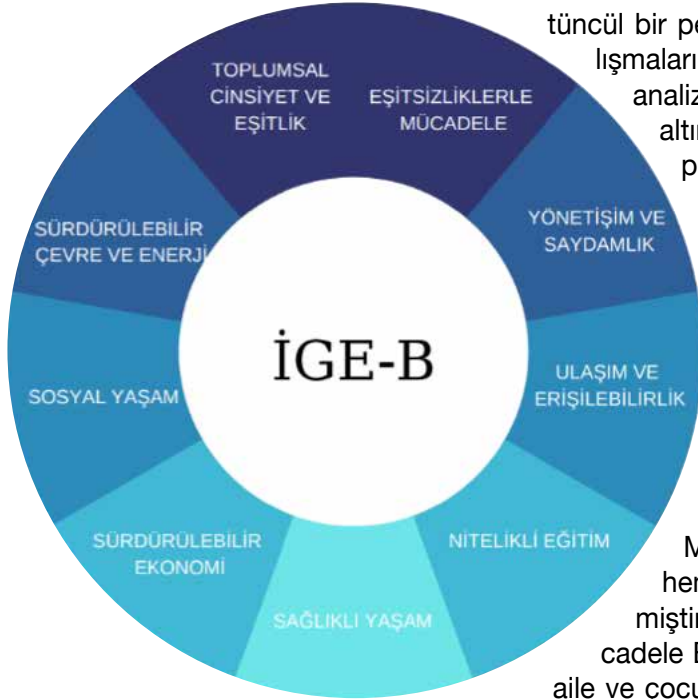
10 EŞİTSİZLİKLERİN AZALTILMASI

SKA10 “Ülkeler içinde ve ülkeler arasında eşitsizliği azaltmak” diğer SKA leri de içine alan her türlü eşitsizliğin ortadan kaldırılmasını amaçlayan bütüncül ve kapsamlı bir hedeftir. Küresel boyutta 10 alt hedef ve 11 gösterge belirlenmiştir. Ülkeler düzeyinde bir hedef olması nedeniyle kente uyarlanırken 10A ve 10c alt hedefleri göz ardı edilmiştir ve Kent ölçeğinde 8 alt hedef ve 7 gösterge olarak düzenlenmiştir.

SKA 10- KENTTEKİ GENEL DURUM

Kentteki genel durum SKA 10 Eşitsizliklerin azaltılması kapsamında değerlendirilerek, yapılan projeler faaliyetler incelenmiş ve analizleri yapılmıştır. Ancak buradaki en önemli referans İnsani Gelişmişlik Endeksi değerleri olmuştur. Birleşmiş Milletler UNDP tarafından da kabul gören İnsani Gelişme Endeksi (İGE) kapsayıcı ve bütüncül bir perspektiften değerlendirme yapmaktadır. İGE diğer çalışmalarının yanı sıra ilk defa 2020 yılında İGE-B (büyükşehirler) analizini gerçekleştirmiştir. Bu çalışma da dokuz ayrı başlık altında değerlendirme yapılmış ve kentler 100 üzerinden bir puanlama sistemi ile derecelendirilmiştir.

Bu başlıklar üzerinden yapılan genel değerlendirme sonuçlarına göre İzmir 59,3 puan ile Türkiye de 3. Sırada yer almaktadır. Türkiye de ki konumuna bakıldığında iyi bir değer almış gibi gözüküyor olsa da bu puan geliştirilmeye açık orta düzey olarak değerlendirilmektedir. (UNDP 2019)

İGE'nin dokuz başlık altında değerlendirmeye aldığı endekslerden biri de SKA 10 ile benzer özellikleri gösteren Eşitsizliklerle Mücadele Endeksidir. Eşitsizliklerle Mücadele bileşeninde hem büyükşehir belediyesi verileri hem de şehre yönelik ilgili diğer ikincil veriler değerlendirilmiştir. Toplam 23 göstergenin dahil edildiği Eşitsizliklerle Mücadele Endeksinde kişi başına düşen sosyal yardım hizmetleri, aile ve çocuklara yönelik hizmetlerin çeşitliliği, kadın ve mültecilere dair veriler değerlendirilmektedir. (İGE-B, 2020) Bu verilerin sonuçları doğrultusunda eşitsizliklerle mücadele endeksinde İzmir 63,5 puanla Türkiye de 2. Sırada yer almaktadır. Bu başlıkta genel endeks değerlendirmesinin de üstüne çıkan bir gelişme göstermesiyle diğer büyükşehir belediyelerine göre daha iyi bir konumda olduğu görülse de yine geliştirilmeye açık orta düzey olarak değerlendirilmektedir.

ENDEKS SIRASI	İL	İGE-B
1	İSTANBUL	69,5
2	İZMİR	63,5
3	KONYA	55,8
4	SAKARYA	53,3
5	MERSİN	51,9

Sonuç olarak İGE endeksi SKA 10 hedefi doğrultusunda kentteki genel durum hakkında bilgi vermek ve bir çerçeve oluşturmak amacıyla kullanılmıştır. Kentin bütününde özelleştirilmiş yerel alt hedefler ve göstergeler oluşturulurken genel eksenden çıkıp detaylı incelemeler sonucunda gerekli veriler kamu, özel sektör ve sivil toplum verileri toplanarak uygun faaliyetler ile birlikte değerlendirilmiştir.

SKA 10- EN İYİ UYGULAMA

ENGELLİ FARKINDALIK MERKEZİ

Çalıştayda %31.3 oranıyla en iyi uygulama seçilen Çalıştayda %46.5 oy ile en iyi uygulama seçilen Türkiye'de ilk kez İzmir de açılan Engelli Farkındalık Merkezi, engelli olmayan bireylerin bu konuda empati geliştirmesi amacıyla eğitim faaliyetleri yürütmektedir. İlk Balçova'daki Olimpiyat Köyü'nde ikincisi ise Örnekköy de olmak üzere iki tane farkındalık merkezi bulunmaktadır ancak pandemi koşulları nedeni ile güncel olarak hizmet veren merkez Balçova ilçesinde bulunmaktadır. İzmir Büyükşehir Belediyesinin yapımı için 1,5 milyon TL harcadığı farkındalık merkezi, engellilerin bireysel ve toplumsal yaşamda karşılaştıkları sıkıntılar anlayabilme yetisinin gelişmesini amaçlamaktadır. Bu merkezde toplumun her kesim ve yaş grubundan ziyaretçiler, engel gruplarının özelliklerini farklı mekansal düzenlemeler, oyunlar, etkinlikler ve materyaller ile uzmanlar rehberliğinde deneyimlemektedir. Merkez görme, işitme ve ortopedik engelliler alanı, tekerlekli sandalye parkuru, öğrenme güçlüğü ve üstün yetenekliler alanı, otizm labirenti, karanlık ev ve market alanı ile zihinsel engelliler alanı olarak bölümler halinde ayrılmıştır.

SKA 10

İZMİR ALT HEDEFLERİ VE GÖSTERGELERİ

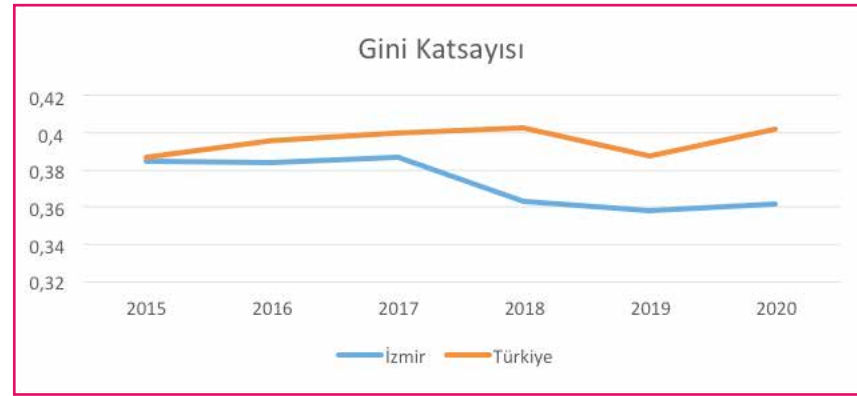
İZMİR ALT HEDEFLERİ	İZMİR GÖSTERGELERİ
10.1 İzmir’de nüfusun en alt %40’lık kesiminin gelir artışını ulusal ortalamanın üzerinde bir oranda kademeli olarak arttırmak ve sürdürmek	10.1.1. Yıllara göre gelir eşitsizliği değişimi (Gini katsayısı-İzmir/ Türkiye) 10.1.2 %40’lık dilimin gelir artışı büyüme hızı
10.2 Kentte, yaş, cinsiyet, engellilik, ırk, din ve diğer statülere bakılmaksızın herkesin sosyal, ekonomik ve politik olarak kapsanmasını güçlendirmek	10.2.1 İnsani gelişme endeksi (İzmir / Büyükşehirler)
10.4 İzmir’de maliye, ücret ve sosyal koruma politikalarını benimsemek ve kademeli olarak daha fazla eşitlik elde etmek	10.4.1 Kentin sosyal koruma harcamalarının oranı
10.b Kentte, doğrudan yabancı yatırım da dahil olmak üzere, resmi kalkınma yardımını ve mali akışları teşvik etmek	10.b.1 kentteki yabancı şirket sayısının yıllara göre değişimi

Küresel alt kırımlar incelendiğinde 10.1, 10.2, 10.3 ve 10.4 alt hedefleri İzmir kentine uyumlanabilir olarak seçilmiş ve düzenlenmiştir. Giriş kısmında da bahsedildiği üzere SKA 10a ve SKA 10c ülkeler düzeyinde olmasından dolayı uyarlanamaz alt hedefler olarak belirlenmiş ve bu bölüm de değerlendirilmeye alınmamıştır

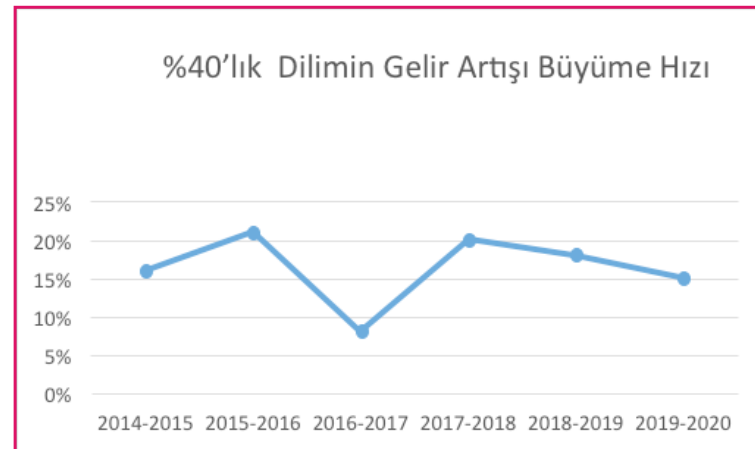
HEDEF 10.1 İZMİR'DE NÜFUSUN EN ALT YÜZDE 40'LİK KESİMİNİN GELİR ARTIŞINI ULUSAL ORTALAMANIN ÜZERİNDE BİR ORANDA KADEMELİ OLARAK ARTIRMAK VE SÜRDÜRMEK

Bu alt kırılım için iki yeni gösterge üretilmiş ve değerlendirilmesi yapılmıştır. Kentteki gelir eşitsizliğinin takibinin yapılabilmesi için öncelikle 10.1. göstergesinde Gini katsayısının 2015 yılından itibaren değişimi gözlemlenmiş ve ulusal ölçekte karşılaştırması yapılmıştır. 2015 yılında kentte ve ülkede yaklaşık olarak aynı değerlerde başlayan Gini katsayısının, 2016 yılından itibaren arasındaki fark açılmış ve 2020 yılında maksimuma ulaşmıştır. Diğer yandan İzmir de gelir eşitsizliği 2017 yılından itibaren azalma trendi göstermeye başlamıştır.

Gösterge 10.1.1. Yıllara göre gelir eşitsizliği değişimi (Gini katsayısı-İzmir/ Türkiye)

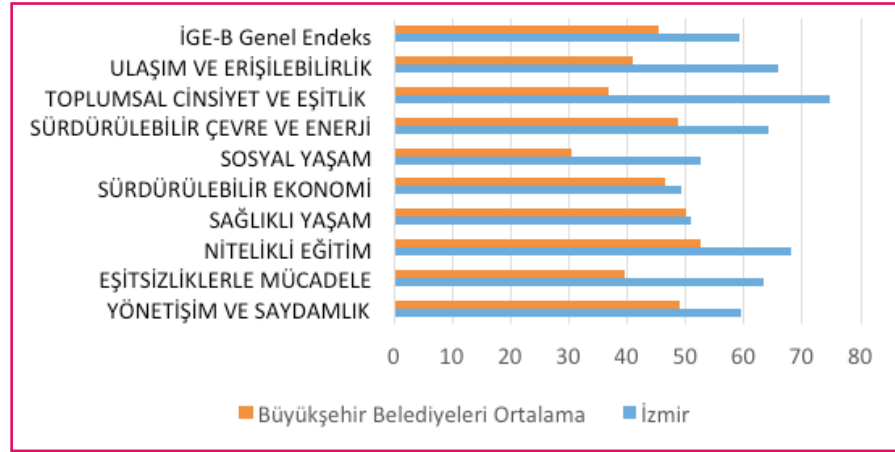

Gösterge 10.1.2 %40'lık dilimin gelir artışı büyüme hızı

HEDEF 10.2 KENTTE, YAŞ, CİNSİYET, ENGELLİLİK, IRK, DİN VE DİĞER STATÜLERE BAKILMAKSIZIN HERKESİN SOSYAL, EKONOMİK VE POLİTİK OLARAK KAPSANMASINI GÜÇLENDİRMEK

Gösterge 10.2.1 İnsani gelişme endeksi (İzmir /Büyükşehirler)

HEDEF 10.4 İZMİR'DE MALİYE, ÜCRET VE SOSYAL KORUMA POLİTİKALARINI BENİMSEMİK VE KADEMELİ OLARAK DAHA FAZLA EŞİTLİK ELDE ETMEK

İzmir Büyükşehir Belediyesi 2019 yılı faaliyet raporunda belirlenen “Bir Arada ve Eşit Yaşamak İçin Farklılıklarımızı ve Değerlerimizi Bütünleştiren Sosyal Hizmetler Üretmek” amacıyla uyum gösteren bu hedefte herkes için daha fazla eşitlik elde etmek gayesiyle yapılan sosyal koruma harcamaları özel gösterge olarak belirlenmiştir. Sosyal koruma harcamaları toplam bütçe içinde yaklaşık olarak %8 lik bir paya sahiptir. Kentte, özel sektör ve sivil toplum verilerine ulaşamamıştır

Gösterge 10.4.1 Kentin sosyal koruma harcamalarının bütçe oranı

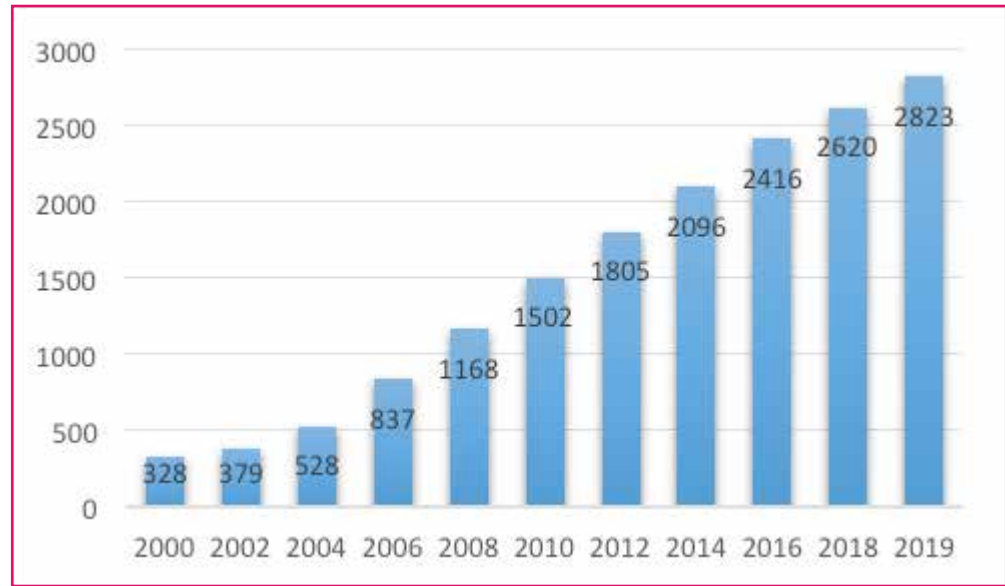
Bir arada ve eşit yaşamak için farklılıklarımızı ve değerlerimizi bütünleştiren sosyal hizmetler üretmek için yapılan harcama oranı

%8

HEDEF 10.B KENTTE, DOĞRUDAN YABANCI YATIRIM DA DAHİL OLMAK ÜZERE, RESMİ KALKINMA YARDIMINI VE MALİ AKIŞLARI TEŞVİK ETMEK

Küresel hedeften ayrı yerele özgü bir hedef olarak düzenlenen 10.b kente yabancı yatırımların teşvikini amaçlamaktadır. Bu hedef doğrultusunda kentteki yabancı şirketlerin sayısındaki yıllara göre değişimi incelenmiştir. 2000 yılında 328 şirket bulunurken 20 sene boyunca artış trendi göstermiş ve güncel verilere göre yabancı sermayeli şirketlerin sayısı 2823 ulaşmıştır.

Gösterge 10.b.1 Kentteki Yabancı Şirket Sayısının Yıllara Göre Değişimi

2823

Toplam Yabancı
Sermayeli Şirket Sayısı

3,78

Milyar Dolar

INVEST IN İZMİR

Invest In İzmir, Türkiye/İzmir'e Doğrudan Yabancı Yatırımı teşvik eden resmi tanıtım ve destek kuruluşu, devlet kurumudur. Faaliyetlerini kurmalarına veya genişletmelerine yardımcı olmak için potansiyel ve mevcut yatırımcılarla ortaklık yapmaktadır

SKA 10 - KENTTE ÖNE ÇIKAN UYGULAMALAR

KIRMIZI BAYRAK UYGULAMASI

Kırmızı bayrak uygulaması, Türkiye ölçeğinde ilk kez İzmir kentinde gerçekleşen bu proje ile kentteki dezavantajlı gruplardan biri olan engelli bireylerin erişimine uygun mekânların sayılarının artırılması hedeflenmektedir. Kamuya açık faaliyet gösteren özel veya kamu kurumlarına ait açık ve kapalı mekânlar ile ulaşım araçlarına erişilebilirlik açısından engelli bireylere uygun hale getirilmesi durumunda kırmızı bayrak verilmektedir. İzmir Kent Konseyi, İzmir Büyükşehir Belediye Meclisi, Mimarlar Odası, İnşaat Mühendisleri Odası, Makine Mühendisleri Odası, Ege Bölgesi Sanayi Odası, İzmir Ticaret Odası, İzmir Esnaf ve Sanatkar Odaları Birliği temsilcileri ile ortopedik, görme, işitme ve zihinsel engelliler ile ilgili faaliyet gösteren dernek temsilcilerinden oluşan “Engelsiz İzmir Kırmızı Bayrak Komisyonu” tarafından belirlenen standartlara uygunluk gösterme derecelerine göre kırmızı bayrak uygulaması üzerindeki yıldızlarla sınıflandırılmaktadır. 3 sınıfa ayrılan bu yıldız sisteminde, 1 yıldız belirlenen kriterlerin en az %60’ını, 2 yıldız en az % 75’ini, 3 yıldız ise en az %90’ını sağlayan kurum ve kuruluşlara verilmektedir. Kentte mevcutta 45 kurum/kuruluş Kırmızı Bayrak almıştır. Bunlardan 31’i kamu kurumu ve bağlı şirketlerden, 14’ü özel kuruluşan oluşmaktadır.

İŞİTME ENGELLİLER İÇİN ŞEFFAF MASKE

İzmir Büyükşehir Belediyesi pandemi döneminde iletişim kurmakta zorlanan işitme engelli bireylerin hayatını kolaylaştırmak için şeffaf maske üretmeye başlamıştır. Şeffaf maskeler, İzmir Büyükşehir Belediyesi Konak Engelli Hizmet Birimi, Karşıyaka Sağırklar Derneği, Bornova Sessizler Spor Kulübü Derneği ve Torbalı İşitme Engelliler Gençlik ve Spor Kulübü Derneği ile ortak çalışmalar yapılarak hayata geçirilmiştir.

THE WALK – YÜRÜYÜŞ PROJESİ

Amal isminde 9 yaşında Suriyeli mülteci bir kız çocuğunu simgeleyen 3,5 metrelik kukla farkındalık yaratmak için Türkiye- Suriye sınırından İngiltere'ye kadar Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği'nin (SGDD-ASAM) eşliğinde yürümesi planlanmıştır. Türkiye rotasına Gaziantep'ten başlayan bu yolculuk İzmir'de sonlanmıştır.

ROMAN KÜLTÜR VE TARİH ARAŞTIRMALARI MERKEZİ

Roman topluluklar arasında Roman tarihi, kültürü ve diline dair bilgi düzeyini iyileştirmek ve Romanlar arasında ortak kimlik bilincini güçlendirmek, politik, ekonomik, sosyal, hukuki ve kültürel konularda yaşam kalitesinin artırılması amacıyla çalışmalar yapılacak olan merkez de eğitim ve danışmanlık hizmetleri de verilecektir.

MÜLTECİ ÇOCUKLAR İÇİN GENÇLİK DEKLARASYONU

Çeşitli ülkelerden yaklaşık 90 genç, mülteci çocukların sorunlarına çözüm aramak için İzmir Ekonomi Üniversitesi'nde (İEÜ) bir araya gelmiştir. "Çocuk Gibi Bak" projesi kapsamında Portekiz, İspanya, Yunanistan ve Türkiye'den öğrenciler, mülteci çocukların yaşadığı problemlerin azalması amacıyla "Gençlik Deklarasyonu" yayınlanmıştır. İzmir Ticaret Odası, UNICEF, Konak Belediyesi ve Maya Vakfı'nın da desteklediği projede "Avrupa Birliği Erasmus +KA347 Yapılandırılmış Hibe Desteği ile yapılan Diyalog Haftasında öğrenciler, Suriyeli mülteci çocuklarla bir araya gelmiştir.

SURİYELİ ÇOCUK MECLİSİ

İzmir’de Suriyeli Mültecilerle Dayanışma Derneği tarafından Uluslararası Çocuk Merkezi Derneği desteği ile gerçekleştirilen “Suriyeli Çocuk Meclisi” projesi İzmir Çocuk Çalışmaları Ağı’nın da katılımcısı olduğu bir organizasyonla gerçekleştirilmiştir. Proje kapsamında, mülteci çocukların kent yaşamına aktif katılımlarını kolaylaştırmak, mülteci çocukların da karar alma süreçlerine dahil edilmelerini sağlamak amacıyla çocuk meclisinin kurulması uygulamaya geçirilmiştir.

11

SÜRDÜRÜLEBİLİR
ŞEHİRLER VE
TOPLULUKLAR

İZMİR GÖSTERGELERİ

11.1.1 Gecekondu, gayri resmi yerleşim yerleri veya yetersiz konutlarda yaşayan kent nüfusunun oranı
11.2.1 Toplu taşıma araçlarına kolay erişimi olan nüfusun oranı
11.2.2 İzmirim Kart ve Halk Taşıt Uygulaması
11.2.3 Toplu taşıma araçlarına bisikletli kolay erişilebilirlik sayısı
11.2.4 Kentte bisikletli ulaşım ağının kullanım kapasitesinin artırılması % cinsinden
11.4.1 Kişi başı kültürel ve doğal miras (kamu) harcaması
11.4.3 İzmir tarihe saygı ödülleri sayısı (verilen kültür mirası türü cinsinden)
11.5.1 İzmir genelinde 100.000 kişi başına afetlerden doğrudan etkilenen, kaybolan ve ölen kişi sayısı
11.5.2 Afetlerden dolayı aksayan temel hizmetlerin sayısı ve altyapıya zarar veren ekonomik kayıpların gayrisafi yurt içi hasılaya (GSYH) oranı(%)
11.5.3 İzmir genelinde ıslah edilen derelerin km cinsinden uzunluğu(km)
11.6.1 Düzenli olarak toplanan ve uygun nihai işlem uygulanan belediye atıklarının toplam belediye atık miktarına oranı
11.6.2 Şehirlerdeki ince partikül maddelerinin yıllık ortalama seviyeleri
11.7.1 Kamu kullanımına tamamen açık, yapılaşmış alanların şehirlerdeki ortalama payı (%)
11.a.1 Unesco Dünya Mirası iş birliği yerel ve ulusal manada fayda analizi (tl)

11 SÜRDÜRÜLEBİLİR ŞEHİRLER VE TOPLULUKLAR

SKA11 “Sürdürülebilir Şehir ve Topluluklar” amacının kapsamı sürdürülebilir şehirleşme ve sürdürülebilir toplulukları yönetmedir. Dünya nüfusunun yarıdan fazlasının kentlerde yaşadığı günümüzde 2050 yılında bu rakam 6.5 milyar olarak öngörülmektedir. Kentsel alanlarımızı inşa etme ve yönetme biçimimizde önemli ölçüde değişiklikler meydana getirmezsek sürdürülebilir kalkınmayı başarmak pek de mümkün görünmemektedir.

Türkiye’de ise kırsaldan kente göçün artışı, kent ekosistemi içerisinde metropollerin oluşmasında büyük ölçüde etkili olmuştur. Bilindiği üzere Türkiye’nin üçüncü büyük metropolü olan İzmir’in kırsalı ile olan kopmaz bağı ve geliştirdiği yerel sürdürülebilirliğe dair vizyonu ile diğer kentler arasında belirgin bir ilerleme kaydetmiştir. Metropol olmanın getirdiği sorunlar ve zamanla kırsala sırtını dayayan değil sırtını dönen bir tutumla oluşan nüfus kent genelinde birçok sorunu da beraberinde getirmektedir.

Aşırı yoksulluğun genellikle kentsel alanlarda yoğunlaşması ulusal ve yerel yönetimler tarafından artan nüfusu bu alanlarda barındırmak için ekstra çaba verir hale getirmiştir. Kentleri sürdürülebilir kılmak demek, güvenli ve erişilebilir konut sağlamak, gecekonduları dönüştürmek anlamına geldiği belirtilen SKA 11 başlığı tüm bunların toplu taşımaya yatırım yapmak, kamusal yeşil alanlar yaratmak, kentsel planlama ve yönetimi katılımcı hem de kapsayıcı olacak şekilde iyileştirme çabaları altında toplamaktadır. Bu amacın gerçekleştirilmesi için İzmir’e uyumlu 7 hedef ve 15 gösterge belirlenmiştir

SKA 11- KENTTEKİ GENEL DURUM

İzmir kenti Türkiye'nin önemli metropollerinden olması sebebiyle 2020 yılı itibariyle 4.428.875 olan il nüfusuna sağlıklı konut yerleşmeleri sağlama çabasında olmasına karşın, düzensiz kentleşmenin getirdiği birçok soruna da sahiptir.

Tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olan kent, günümüzde de birçok etnik grup ve kültürü içerisinde barındırmaktadır. Doğal ve kültürel birçok güzelliğe sahip olan İzmir Türkiye'nin hatta Dünyanın en kıymetli kentlerinden biridir. Coğrafi konum itibariyle ana ulaşım güzergahları üzerinde bulunması ve ekonomik, sosyal aynı zamanda kültürel olanakları açısından çeşitlilik içermesi yerleşim yeri olarak tercih edilmesini cazibeli hale getirmektedir. Tüm bu olumlu özelliklerinin yanı sıra gün geçtikçe artan nüfus şehir üzerinde devamlı kentleşme odaklı bir baskı oluşturmaktadır. Nüfus yoğunluğu 366 kişi/ km² olan kent yerleşilebilecek alanların azalması sebebiyle kent çeperini ekolojik koridor olarak saran tarım havzalarına doğru kaymaya başlamıştır. Yakın geçmişte dahi birçok afetle karşılaşan kent, içerisinde barındırdığı kırılgan nüfus oranıyla dirençli kent haline gelme noktasında birçok çaba sarf etmektedir. Zamanla artan kırılganlığı ve göç alan yapısıyla sosyo-ekonomik direnç kazanması açısından kentin SKA 11 kapsamında oluşturulan hedeflerini İzmir'e özel gösterge setleri ile takip edilebilir kılmak bu noktada kritik bir değer taşımaktadır.

SKA 11- EN İYİ UYGULAMA

YEŞİL ŞEHİR EYLEM PLANI

Çalıştay içerisinde yapılan oylama sonucunda %31.4 oyla SKA 11 için en iyi uygulama 'Yeşil Şehir Eylem Planı' olarak seçilmiştir. Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası'nın (EBRD) 300 bin Euroluk hibe desteği verdiği İzmir Büyükşehir Belediyesi, Yeşil Eylem Planı ile su, biyolojik çeşitlilik, hava, toprak ve iklim krizi gibi önemli konuların da yer aldığı çevre sorunları için eylemler planı oluşturmuştur.

SKA 11 İZMİR ALT HEDEFLERİ VE GÖSTERGELERİ

İZMİR ALT HEDEFLERİ	İZMİR GÖSTERGELERİ
11.1 İzmir de yaşayan herkesin yeterli, güvenli ve karşılanabilir konuta ve temel hizmetlere erişimini sağlamak ve gecekodu alanlarını iyileştirmek.	11.1.1 Gecekodu, gayri resmi yerleşim yerleri veya yetersiz konutlarda yaşayan kent nüfusunun oranı
11.2 İzmir de özellikle kırılgan durumda olan insanların, kadınların, çocukların, engellilerin ve yaşlıların ihtiyaçlarına özel önem gösterilerek ve yaşlıların ihtiyaçlarına özel önem gösterilerek yol güvenliğinin geliştirilmesi, özellikle toplu taşıma sisteminin geliştirilmesiyle herkesin güvenli, uygun fiyatlı, erişilebilir ve sürdürülebilir ulaşım sistemlerine erişiminin sağlanması	11.2.1 Toplu taşıma araçlarına kolay erişimi olan nüfusun oranı 11.2.2 İllere göre toplu taşıma araçlarına kolay erişimi olan nüfusun oranı 11.2.3 Toplu taşıma araçlarına bisikletli kolay erişilebilirlik sayısı 11.2.4 Kentte bisikletli ulaşım ağının kullanım kapasitesinin artırılması % cinsinden
11. 4 İzmir doğal ve kültürel mirasın korunması	11.4.1 Kişi başı kültürel ve doğal miras (kamu) harcaması (satın alma gücü paritesi cinsinden) 11.4.3 İzmir tarihe saygı ödülleri sayısı (verilen kültür mirası türü cinsinden)
11.5 İzmir de yoksulların ve kırılgan durumdaki insanların korunması temel alınarak suyla ilgili afetler de dahil olmak üzere küresel gayrisafi yurt içi hasılla ilgili doğrudan ekonomik kayıpların önemli oranda düşürülmesi; ölümlerin ve afetlerden etkilenen insan sayısının önemli ölçüde azaltılması	11.5.1 İzmir genelinde 100.000 kişi başına afetlerden doğrudan etkilenen, kaybolan ve ölen kişi sayısı 11.5.2 Afetlerden dolayı aksayan temel hizmetlerin sayısı ve altyapıya zarar veren ekonomik kayıpların gayrisafi yurt içi hasıllaya (GSYH) oranı(%) 11.5.3 İzmir genelinde restorasyonu yapılan derelerin km cinsinden uzunluğu(km)
11. 6 İzmirde hava kalitesine, belediye atık yönetimi ve diğer atık yönetimlerine özel önem göstererek kentlerin kişi başına düşen olumsuz çevresel etkilerinin azaltılması	11.6.1 Düzenli olarak toplanan ve uygun nihai işlem uygulanan belediye atıklarının toplam belediye atık miktarına oranı 11.6.2 Şehirlerdeki ince partikül maddelerinin (PM 2.5 ve PM 10 yıllık ortalama seviyeleri)
11. 7 İzmir de özellikle kadın ve çocuklar, yaşlılar ve engelliler için, güvenli, kapsayıcı ve erişilebilir yeşil ve herkese açık alanlara erişimin sağlanması	11.7.1 Kamu kullanımına tamamen açık, yapılaşmış alanların şehirlerdeki ortalama payı(%)
11.a İzmir genelinde Ulusal ve bölgesel kalkınma planlama faaliyetlerini kuvvetlendirerek; İzmir Tarihi Kent merkezi, İzmir havzaları (Gediz, Bakırçay, Küçük Menderes ve Yarımada) ve İzmir kent çevresindeki olumlu ekonomik, sosyal ve çevresel bağlantıların desteklenmesi	11.a.1 UNESCO Dünya Mirası iş birliği yerel ve ulusal manada fayda analizi

HEDEF 11.1 İZMİR'DE YAŞAYAN HERKESİN YETERLİ, GÜVENLİ VE KARŞILANABİLİR KONUTA VE TEMEL HİZMETLERE ERİŞİMİNİ SAĞLAMAK VE GECEKONU ALANLARINI İYİLEŞTİRMEK

Nüfus yoğunluğunun hızlı arttığı ve konut edinme gücünün düştüğü kentlerde gecekondulaşma süreci kaçınılmaz bir şekilde gerçekleşmektedir. Bu bağlamda SKA 11.1 hedeflerinde belirtilen Küresel Dünya verilerinde 2018 yılında her dört kentliden birinin gecekondulaşma koşullarına benzer koşullarda yaşadığı belirtilmiştir. Bu koşullar kısaca alt yapı olanaklarından yoksun olmak, kentsel hizmetlere erişim kısıtı taşımak, aynı zamanda doğal afetlere karşı dayanıksız yapı stoğu içermek olarak tanımlanabilir. İzmir kent geneline bakıldığında bu SKA yi değerlendirmek için küresel ölçekte geçerli olan gecekondulaşma, gayri resmi yerleşim yerleri veya yetersiz konutlarda yaşayan kent nüfusunun oranı gösterge olarak seçilmiştir. Ayrıca mevcut gecekondulaşma alanları ve iyileştirme etapları kapsamında deneysel bir gösterge belirlenmiştir. Bu göstergenin gecekondulaşma, gayri resmi yerleşim yerleri veya yetersiz konutlar bulunan alanının kentsel dönüşümle sağlıklı hale getirilen alana oranı ile hesaplanması amaçlanmıştır.

Gösterge 11.1.1 Gecekondulaşma, Gayri Resmi Yerleşim Yerleri veya Yetersiz Konutlarda Yaşayan Kent Nüfusunun Oranı

Gösterge oluşturulurken alan bazlı ve kentsel dönüşüm ilkeleri etrafında şekillenen örnekler değerlendirmeye alınmıştır. Bu anlamda, kentsel dönüşüm meselesini tüm boyutlarıyla ele alan İzmir Büyükşehir Belediyesi projeleri mercek altına alınmıştır. Bu çerçevede, kentsel dönüşüm süreci “uzlaşma esaslı”, “yerinde ve adil”, “İzmir Büyükşehir Belediyesinin güvencesi ve garantörlüğü altında” olmak üzere üç temel ilke üzerine inşa edilmiştir.

% 3,178

İzmir genelinde 8 ayrı bölgede toplam 308 hektarlık bir alanda kentsel dönüşüm ve sağlıklılaştırma projeleri oluşturulmuş, projelendirilen kısmın 46 hektarlık bölümünde kentsel yenileme gerçekleştirilmiştir.

Bölge	Alan (hektar)	Nüfus (kişi)
KadifeKale - Yeşildere	42 ha	1100 aile / 4400 kişi
Uzundere	32 ha	4500 kişi / 1170 bağımsız bölüm
Ege Mahallesi	7 ha	4000 kişi
Örnekköy	18 ha	6000 kişi / 68000 m2 yeşil alan
Ballıkuyu	60 ha	22000 kişi
Aktepe	122 ha	20000 kişi
Çiğli-Güzeltepe	21 ha	1080 kişi
Toplam	302 ha	61980 kişi

HEDEF 11.2 İZMİR'DE 2030 YILINA KADAR HERKES İÇİN, ÖZELLİKLE KIRILGAN DURUMDA OLAN İNSANLARIN, KADINLARIN, ÇOCUKLARIN, ENGELLİLERİN VE YAŞLILARIN İHTİYAÇLARINA ÖZEL ÖNEM GÖSTERİLEREK, YOL GÜVENLİĞİNİN ARTIRILMASI, BAŞTA TOPLU TAŞIMA SİSTEMİNİN GELİŞTİRİLMESİYLE HERKESİN GÜVENLİ, EKONOMİK OLARAK KARŞILANABİLİR, ERİŞİLEBİLİR VE SÜRDÜRÜLEBİLİR ULAŞIM SİSTEMLERİNE ERİŞİMİNİ SAĞLAMAK

Gösterge 11.2.1 Toplu taşıma araçlarına kolay erişimi olan nüfusun oranı

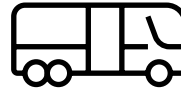
Kenti sürdürülebilir yapan en önemli kriterlerden biri de toplumunun her kesiminin toplu taşıma araçlarına kolaylıkla erişebilmesidir. Küresel hedefler kapsamında alınan verilere göre değerlendirildiğinde kent sakinlerinin %53'ü 500 m yürüme mesafesinde erişebilmektedirler. İzmir kent genelinde baktığımızda bu gösterge TÜİK'in belirlemiş olduğu veri setinden alınmıştır. Bu gösterge açık veri kaynaklarından derlenerek hesaplanmıştır. Toplu taşımaya erişim, resmi olarak belirlenmiş bir durağa ev, okul, işyeri, pazar vb. gibi referans noktasından 0,5 km uzaklıkta erişilebilir olduğunda, uygun kabul edilir. Uygun ve kolay erişilebilir olan toplu taşımayı tanımlamak için şu ek kriterler belirlenmiştir.

a. Fiziksel, görssel ve /veya işitme engelli olanlar ile geçici engelli olanlar, yaşlılar, çocuklar ve savunmasız durumdaki diğer insanlar dahil olmak üzere tüm özel ihtiyaçları olan müşteriler için toplu taşıma erişimi.

b. Seyahatin yoğun olduğu zamanlarda yoğun hizmet veren toplu taşıma Duraklar, güvenli ve konforlu bir istasyon ortamı sunmaktadır.

Türkiye'de 2019 yılına ait Toplu taşıma araçlarına kolay erişimi olan nüfusun oranı 83.6 dır.

İzmir'de 2019 yılına ait Toplu taşıma araçlarına kolay erişimi olan nüfusun oranı 84.0 dır.

Gösterge 11.2.2 İzmirim Kart ve Halk Taşıt Uygulaması

İZMİRİM kart özelinde dezavantajlı gruplara yönelik verilen ücretsiz aktif kart sayıları kapsamında deneysel gösterge önerilmiştir. Ayrıca bu kart kullanıcılarına sağladığı tasarruf miktarı kullanım oranına göre birim fiyat üzerinden hesaplanarak takip edilebilir yerel gösterge seti oluşturulmuştur.

KART TİPİ	SAYI
65 YAŞ KARTI	244.507
ENGELLİ KARTI	42.977
REFAKATÇİ KARTI	4.589
TOPLAM	292.073

TOPLAM KART SAYISI	BİRİM FİYAT (TL)	TASARRUF MİKTARI (TL)
333661		
TAM	134 TL AYLIK	44.710.574 TL
ÖĞRENCİ	50 TL AYLIK	-

İzmir genelinde dezavantajlı gruplara verilen aktif İZMİRİM kart sayısı

333.661 adettir.

İZMİRİM kart özelinde edilen yıllık tasarruf miktarı ortalama

44.710.574 tl dir.

Bir diğer deneysel gösterge olarak İzmir özelinde gerçekleştirilen Halk Taşıt uygulaması baz alınmıştır. 29 Nisan 2019 tarihinden itibaren hayata geçirilen uygulama kapsamında; Sabah 05 :00 – 07:00, Akşam 19:00 – 20:00 saatleri arasında % 50 indirim imkanı sağlamaktadır. Uygulama sayesinde tam yolculuk yapan kart sahiplerinde 134 tl, öğrenci kartı sahiplerinde 50 tl tasarruf etmektedirler. Bu uygulama hem toplu taşıma kullanımını teşvik hem de ulaşımı maddi anlamda daha karşılanabilir kılınması açısından bu alt kırılım altında önem arz etmektedir.

Gösterge 11.2.3 Toplu taşıma araçlarına bisikletli kolay erişilebilirlik sayısı

Bu deneysel gösterge oluşturulurken toplu taşımaya binen bisikletli kullanıcı sayısı baz alınmıştır. Ayrıca bisiklet kullanmaya uygun toplu taşıma sayısı verilmiştir. Toplam toplu taşımada otobüs kategorisinde bulunan araç türünde yüzde 22 si bisikletli ulaşımaya uygun şekilde düzenlenmiştir. Toplamda 365 araç eklenmiştir.

İZMİR de ESHOT tarafından bisikletli erişime kolay hale getirilen araç sayısı; toplam araç sayısının % 22 sidir.

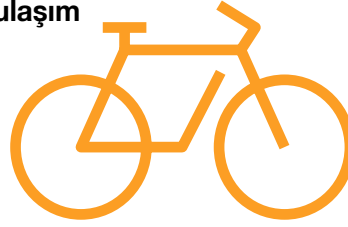
İZMİR de Tramvay ve metroda bisikletli kullanım oranı genel kullanıma göre **0.12** dir.

Gösterge 11.2.4 Kentte bisikletli ulaşım ağının kullanım kapasitesinin artırılması % cinsinden

Kentleri sürdürülebilir yapmanın temel yolu da her türlü ulaşım modu alternatifini kentliye sunmaktır. Bu bağlamda bisiklet kullanımı bir ulaşım modu olarak değerlendirilmeli ve buna göre kullanıcı sayısını arttırmak için kullanıcının ulaşım sürecinde konforu arttırılmalıdır. İzmir kenti bisikletli ulaşım için önemli AB projeleri kapsamında yer almaktadır. Kentin tarihi ve doğal güzelliklerini içeren bisiklet rotaları oluşturulmuş ve nihayetinde bisikletli erişim hem kentli için hem de kent dışından gelenler için keyifli hale getirilmeye çalışılmıştır. Kasım 2019 da Avrupa Bisiklet Rotası Ağı'na (EuroVelo) dahil edilmiş olan İzmir, Türkiye' den katılan ilk kent olma özelliğini taşımaktadır.

Mevcut ulaşım modları içerisinde bisikletle ulaşım şeklinin payı **0.5 tir.**

İZMİR de mevcut bisiklet yolu **67 km** uzunluğundadır.

İZMİR özelinde 1 ay boyunca **4655 bisikletli 857 km yol** kat etti.

İZMİR özelinde kişi başı **185 km bisiklet sürüşü** yapıldı.

HEDEF 11.4 DÜNYANIN KÜLTÜREL VE DOĞAL MİRASININ KORUNMASI VE GÖZETİLMESİ ÇABALARININ ARTIRILMASI

Gösterge 11.4.1 Kişi başı kültürel ve doğal miras (kamu) harcaması (satın alma gücü paritesi cinsinden)

Bu gösterge, kişi başı kültürel ve doğal miras için, devlet bütçesinden yapılan harcamayı satın alma gücü paritesi cinsinden ifade etmektedir. Türkiye düzeyinde verisi TÜİK tarafından oluşturulmakta olup mahalli yönetimler özelinde veri olmasına karşın İzmir ili bazında bir veriye ulaşılamamıştır. Bu sebeple gösterge oluşumu metodolojisine yer vermek ve bu manada veri eksikliği olduğunu belirtmek amacıyla bu alt kırılıma yer verilmiştir.

Gösterge 11.4.3 İzmir tarihe saygı ödülleri sayısı (verilen kültür mirası türü cinsinden)

Tarihe saygı ödülleri İzmir'in tarih birikiminin gelecek nesillere aktarılması için Tarihe Saygı Vakfı tarafından düzenlenir. 20. Yüzyıldan günümüze ulaşan çarpık kentleşme nedeni ile zarar görmüş, imkansızlıklar nedeni ile onarımı yapılamamış ya da unutulmaya yüz tutan yapılar için gerçekleştirilen kültür öğelerini içeren faaliyetleri içeren kültür öğeleri gerekli kategoriler içerisinde ödüllendirilerek hem tanıtılmaya hem de korunmaya çalışılmaktadır. İzmir'in tarihe duyarlılığının simgesi olan Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri bu anlamda kente değer katmaktadır.

Tarihi yapıda yaşam kategorisi altında

6 yapı

ödüle layık görülmüştür.

Tarihi mekânda geleneksel zanaatların yaşatılması kategorisi altında

3 kişi

ödüle layık görülmüştür.

HEDEF 11.5 İZMİR'DE 2030 YILINA KADAR, YOKSULLARI VE KIRILGAN DURUMDAKİ İNSANLARI KORUMAYA ODAKLANARAK, SU KAYNAKLI AFETLER DE DAHİL OLMAK ÜZERE AFETLERDEN KAYNAKLANAN ÖLÜMLERİ VE ETKİLENEN İNSAN SAYISINI KAYDA DEĞER MİKTARDA AZALTMAK VE EKONOMİK KAYIPLARIN KÜRESEL GSYH İÇERİSİNDEKİ GÖRELİ PAYINI BÜYÜK ORANDA DÜŞÜRMEK

World Bank tarafından yapılan aşağıdaki tabloda da belirtildiği üzere Türkiye'nin deprem ve sel felaketleri üzerinden sosyo-ekonomik direnç değerlendirilmesi bulunmaktadır. Bu veriye göre toplam da % 41 oranı belirlenmiştir.

İzmir kenti doğal afetler açısından kırılğan bir yapıda bulunmaktadır. Dirençli bir İzmir yaratmanın başlıca yolu afet öncesi gereken tedbirleri almak ve afet sonrası bir an evvel toparlanmak olduğu açıktır. Bu nokta da kentte bunun en acı iki örneği yakın geçmişte yaşanmıştır. Bunlar 30 Ekim 2020 de yaşanan deprem ardından Tsunami felaketi ve 2 Şubat 2021 de yaşanan sel felaketidir.

Country	GDP (US\$, millions in 2019 values)	Annual average asset risk					Annual average well being risk					Socioeconomic resilience (%)	
		Asset risk (US\$, millions)	Asset risk (GDP %)	Type of hazard	Asset risk (US\$, millions)	Asset risk (GDP %)	Well-being risk (US\$, millions)	Well-being risk (GDP %)	Type of hazard	Well-being risk (US\$, millions)	Well-being risk (GDP %)	Earthquakes OR floods	Earthquakes AND floods
Turkey	761,425	1,554.2	0.20%	EQ	711	0.09%	3,800.0	0.50%	EQ	1,598.60	0.21%	44%	41%
				F	843.2	0.11%			F	2,201.40	0.29%	38%	

EQ = Earthquake, F = Flood*GDP in US\$, billions in 2019 values.

Gösterge 11.5.1 İzmir genelinde 100.000 kişi başına afetlerden doğrudan etkilenen, kaybolan ve ölen kişi sayısı

30 Ekim 2020' de meydana gelen Seferihisar (İzmir, Türkiye) açıkları ve Sisam Adası (Yunanistan) arasında Doğu- Batı doğrultusunda normal atılımlı faylanma sonucunda güçlü Mw= 6.9 büyüklüğünde bir deprem meydana gelmiştir. Bu deprem sonucunda Türkiye'nin Ege Bölgesi'ni Kuzey batıda Çeşme Alaçatı'dan güneydoğuda Gümüldür'e kadar etkileyen bir tsunami oluşturmuştur.

İzmir de 30 Ekim 2020 de meydana gelen deprem felaketinde can kaybı oranı 0.116 dir.

İzmir birinci derece deprem bölgesi olmasının yanı sıra sosyo ekonomik açıdan kırılabilirliğinin bulunması sebebiyle afetlerden daha fazla etkilenmektedir. Deprem sonrası günümüzde artık sıkça meydana gelmeye başlayan Tsunami olayı ise afet sonrası ayrı bir müdahale pratiği geliştirmemiz gerektiğini gözler önüne sermektedir. Tsunami afeti sonrası Türkiye'de ilk defa meydana gelen can kaybı sayısı ise 1 kişidir.

İzmir' de 2 Şubat 2021 de meydana gelen kent tarihinin en büyük sel felaketi can ve mal kaybı sebebiyet vermiştir. Küresel iklim değişikliğini gün be gün daha şiddetli şekilde hissettiğimiz şu zamanlarda artık afetlerin oluşması kaçınılmazdır. Bu bağlamda afetlere yönelik tedbirler ve donanımlar daha çok artırılmaya gidilmelidir.

Kentte sel nedeniyle zarara uğrayan üreticilerle ilgili yapılan tespit çalışmalarına göre ağıl, samanlık, ekili arazi, zeytinlik, sera, bağ, bahçe ve tarlaların zarar gördüğü, bu bağlamda küçükbaş, büyükbaş hayvan, manda, arılı kovan ve kanatlı hayvan gibi can ve mal kayıplarının yaşandığı tespit edilmiştir. Gösterge setini oluştururken İzmir Büyükşehir Belediyesi haberlerinden faydalanılmış ayrıca Dünya Bankası Rapor' undan can kaybı verisinin teyidi sağlanmıştır. Bu manada AFAD tan herhangi bir veriye ulaşılamamıştır.

İzmir de 2 Şubat 2021 de meydana gelen sel felaketinde can kaybı oranı 0.002 dir.

Gösterge 11.5.2 Afetlerden dolayı aksayan temel hizmetlerin sayısı ve altyapıya zarar veren ekonomik kayıpların gayrisafi yurt içi hasılaya (GSYH) oranı(%)

Bu gösterge seti için Dünya Bankası tarafından hazırlanmış değerlendirme raporundan faydalanılmıştır. Türkiye’ de bu gösterge paritesinde oluşturulmuş veri bulunmamaktadır. Ayrıca bu gösterge seti altında bu doğrultuda belediyenin sel felaketinden etkilenen vatandaşlara yaptığı yardım miktarı ve tespit ettiği hasar miktarı da verilmiştir. Büyükşehir Belediyesi sel nedeniyle zarara uğrayan üreticilerle ilgili yaptığı tespit çalışmalarında can ve mal kayıplarının yaşandığını, süt sağım makinası, kuyu motoru, güç ünitesi, römork ve traktör gibi tarım makinaları ile su deposu ve tarımsal sulama sistemlerinin de afetten etkilendiğini tespit etmiştir.

NAKDİ YARDIM TOPLAM	HANE/ İŞ YERİ	NAKDİ BİRİM
8 636 500 000 TL	94	2000- 12000 TL
ÇİFÇİ SAYISI	TOPLAM ZARAR	NAKDİ YARDIM
477	9 000 0000 TL	45000 000

İzmir de 30 Ekim 2020 de meydana gelen deprem felaketinde yaşanan hasar ve tahmin edilen ekonomik kayıp 907 milyon dolardır.

Gösterge 11.5.3 İzmir genelinderestorasyonu yapılan derelerin km cinsinden uzunluğu(km)

İzmir Büyükşehir Belediyesi ve İZSU tarafından gerçekleştirilen ‘Taşkın Master Planı’ kapsamında 139 dere ıslahı tamamlanmıştır. Devam eden projeler kapsamında yeşil altyapı stratejisine uygun dere ıslahı km cinsinden gösterge olarak oluşturulabilir. Bu kapsamda ‘Urban GreenUp ‘ projesi (SKA 13) kapsamında Peynircioğlu Deresi restorasyonu baz alınabilir (SKA 13)

Peynircioğlu deresi ekolojik koridor oluşturma Projesi Kapsamında 0.8 km dere ıslah edildi. 2.65 hektarlık alan ağaçlandırıldı.

HEDEF 11.6 İZMİR'DE 2030 YILINA KADAR, BELEDİYE ATIKLARI İLE DİĞER ATIKLARIN YÖNETİMİNE VE HAVA KALİTESİNE ÖZEL ÖNEM VERİLEREK KENTLERDE KİŞİ BAŞINA DÜŞEN OLUMSUZ ÇEVRESEL ETKİLERİ AZALTMAK

Gösterge 11.6.1 Düzenli olarak toplanan ve uygun nihai işlem uygulanan belediye atıklarının toplam belediye atık miktarına oranı

Artan nüfusla beraber kentlerde oluşan atık miktarı da paralellik göstermektedir. Sürdürülebilir kentler elde etmek için en önemli noktalardan biri de kentsel atıkların düzenli olarak bertaraf edilip çevreye zararsız hale getirilmesidir. Dünya üzerinde günümüzde 2 milyon insanın katı atık toplama hizmetine erişemediği düşünülürse bu sorun küresel anlamda çarpıcı bir etkiye sahiptir.

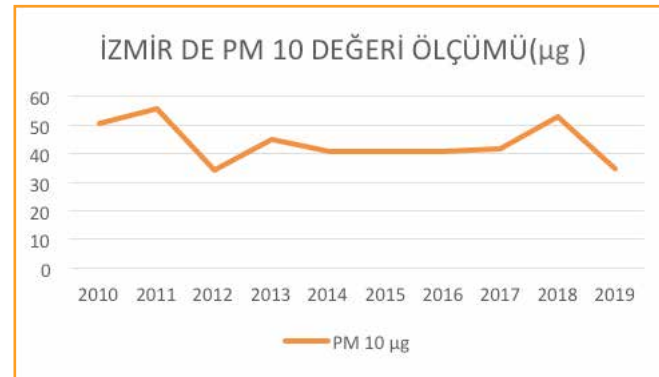
İzmir geneline bakıldığında bu SKA 11.6'nın alt başlığı olarak belirlenen 11.6.1 düzenli olarak toplanan ve uygun nihai işlem uygulanan belediye atıklarının toplam belediye atıklarına oranı 2014 ile 2018 yılları arasında olan oranları aşağıdaki tabloda belirtilmiştir. Bu gösterge oluşturulurken TÜİK tarafından üretilen verilerden faydalanılmıştır. Veri seti oluşturulurken belediyeler tarafından toplanan ve uygun nihai işlem (düzenli depolama, yakma tesisinde yakma, geri kazanım) uygulanan atık miktarının toplam oluşan belediye atık miktarına oranını baz alınmıştır. Göstergenin tanımı gereği köylerden kaynaklanan atıklar hariç tutulmuştur.

Gösterge 11.6.2 Şehirlerdeki ince partikül maddelerinin yıllık ortalama seviyeleri

Dünya da her 10 kentten 9 unda kentlilerin kirli hava soluduğu düşünülürse hava kirliliği kentlerin yaşanabilir yerler haline gelmesi için çok önemli bir sorun teşkil etmektedir. Hızlı kentleşme, aşırı ve denetimsiz üretim işlemleri sonucunda havaya salınan zararlı maddeler anne karnından itibaren insan sağlığı açısından tehlike arz etmektedir.

Bu gösterge seti üretilirken TÜİK verilerinden yararlanılmıştır. PM 2.5 ve PM 10 değeri hava kirliliğinin bir ölçüsü olup; çapı 2.5 ve 10 mikro nun altında olan havada asılı partiküllerin yıllık ortalama konsantrasyonunu ifade etmektedir. Bu gösterge İzmir de bulunan hava izleme kalitesi istasyonları ölçülediği il bazında verilerin yıllık ortalaması alınarak hesaplanmaktadır. İzleme istasyonları yıllık havayı kirleten unsurların etkilerini tespit edebilmek amacıyla, şehrin potansiyel olarak hava kirliliğinin en yüksek olduğu yerlerinde konuşlandırılmaktadır.

Bu nedenle, izleme istasyonlarının ölçüm değerlerinin basit aritmetik ortalaması alınarak elde edilen değerin, il düzeyinde temsiliyeti konusunda ihtiyatla yaklaşılması gerekmektedir.

HEDEF 11.7 İZMİR'DE 2030 YILINA KADAR, ÖZELLİKLE KADINLAR, ÇOCUKLAR, YAŞLILAR VE ENGELLİLER İÇİN GÜVENLİ, KAPSAYICI VE ULAŞILABİLİR, YEŞİL VE KAMUSAL ALANLARA GENEL ERİŞİM SAĞLAMAK

Gösterge 11.7.1 Kamu kullanımına tamamen açık, yapılaşmış alanların şehirlerdeki ortalama payı

Kentleşmenin temel unsurlarından olan kent planları düzenli ve sağlıklı kentleşmenin vazgeçilmez araçlardandır. Dünya genelinde bulunan ulusal planların sadece %50'sinin uygulama aşamasında olduğunun belirtildiği SKA 11.7 Küresel hedeflerinde, sürdürülebilir kentler üretmek için plan yapmanın değil uygulamaya geçip sürdürülebilir topluluklar oluşturmanın daha önemli olduğunu göz önüne sermektedir.

İzmir özelinde bu durumun tespiti için TÜİK tarafından üretilen veriler kullanılmıştır. Bu bağlamda şehirler boyut, tarih, gelişim modelleri, tasarımlar, şekiller ve vatandaşların kamusal alanlara yönelik tutumları bakımından önemli ölçüde farklılık gösterir Bu göstergelerin ölçülmesi için, açık kamusal alan olarak kabul edilecek unsurlar şunları

içerir: parklar ve kamusal parklar, rekreasyon alanları meydanlar ve plazalar. Kamusal alan tüm sokak biçimleri (sokaklar, caddeler ve bulvarlar, kaldırımlar, geçitler ve galeriler, bisiklet yolları, kaldırımlar, trafik adası, tramvaylar ve döner kavşaklar) tarafından işgal edilen toplam kentsel yüzey alanını ifade eden, sokaklara tahsis edilen araziye de içerir, Parseller (inşa edilmiş), açık alan blokları, demiryolları ile otoparklar, havalimanları ve münferit endüstriler içindeki kaplamalı alanlar sokak alanından hariç tutulmuştur.

Türkiye’de 2019 yılına ait Kamu kullanıma tamamen açık alanların tüm kentlerdeki ortalama payı 13.56 dır.

İzmir’de 2019 yılına ait kamu kullanıma tamamen açık, yapılaşmış alanların payı 16.34 tür.

Söz konusu göstergelere bakıldığında İzmir’in İller bazında kamu kullanıma açık, yapılaşmış alanlardaki payının Türkiye’deki diğer kentlerden ayrıştığı ve Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu görülmektedir.

HEDEF 11.a İZMİR GENELİNDE ULUSAL VE BÖLGESEL KALKINMA PLANLAMA FAALİYETLERİNİ KUVVETLENDİREREK; İZMİR TARİHİ KENT MERKEZİ, İZMİR HAVZALARI (GEDİZ, BAKIRÇAY, KÜÇÜK MENDERES VE YARIMADA) VE İZMİR KENT ÇEPERİNDEKİ OLUMLU EKONOMİK, SOSYAL VE ÇEVRESEL BAĞLANTILARIN DESTEKLENMESİ

Bu alt kırım özelinde kentsel ve bölgesel kalkınma planlarına nüfus projeksiyonları ve kaynak ihtiyaçlarını entegre eden şehirde yaşayan nüfus oranı şeklinde bir uluslararası gösterge seti belirlenmiştir. Fakat bu doğrultuda bir veriye erişilememiştir.

İzmir Kenti Havza planlaması dinamiğinde sosyal ve ekonomik açıdan kalkınma vizyonu değerlendirilmesi gerektiğinden İzmir için belirlenen hedef içerisinde 3 odaklı bir bağlantı destekleme sistemi düşünülmüştür. Bu alt kırım özelinde İzmir için Dünya Finans kurumlarınca belirlenen kredi notundaki değişim değerlendirilmeye alınmıştır. Yıllar içerisinde İzmir kentinin belirleyeceği dirençli kent olma yolunda attığı adımlar ve tüm bu süreçler yürütülürken izlediği şeffaf, katılımcı ve demokratik tutum ve iş birliğinin Dünyada finansman sağlayacak kurumlar nezdinde kente olumlu katkıları olacağı öngörülmektedir .

Gösterge 11.a.1 UNESCO Dünya Mirası işbirliği yerel ve ulusal manada fayda analizi

İzmir sahip olduğu dünya miras alanlarını sebebiyle hem kendi içlerinde hem de birbirleri ile ilişkili halde geliştirecek bütüncül bir yönetim anlayışı içerisinde olmalıdır. İzmir Kenti Dünya turizmi açısından vazgeçilmez bir destinasyon imajına sahip olma potansiyelini desteklemek için yaptığı projeleri ve çalışmalarını bütüncül yönetim anlayışı ile değerlendirmelidir. Bunu yapabilmenin en önemli yolu Dünya mirası alanlarını hem kendi içerisinde hem de birbirleri ile ilişkili hale getirmektir. (İzmir Büyükşehir Belediyesi

Eurovelo Avrupa Bisikletli Turizm Ağı projesi için bu fayda analizi 70.000 km Eurovelo ağının yıllık getirisi üzerinden günlük tur bazında 0.7 milyar euro konaklamalı turların ekonomik değeri ise 6.3 milyar Euro hesaplanmıştır

SKA 11 - KENTTE ÖNE ÇIKAN UYGULAMALAR

SÜRDÜRÜLEBİLİR KENTSEL GELİŞİM AĞI

Mart 2019'da gerçekleşen yerel seçimler öncesi Yerel İzleme Araştırma ve Uygulamalar Derneği, belediye başkan adaylarına yönelik bir 'Sürdürülebilir Kentsel Gelişim Protokolü' hazırlamış ve protokolü seçim öncesi adayların, sonrasında da seçilen başkanların imzasına sunmuştur. Yereliz, 11-12 Temmuz 2019 tarihlerinde 2 günlük yoğun bir Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ve Stratejik Plan Eğitim programı hazırlayarak hem Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları konusunda çalışmak isteyen belediyeleri bir araya getirmiş hem de belediyelerin bu alandaki farkındalığını ve kapasitesini güçlendirmiştir. Eğitime katılan 21 belediye, 2 gün boyunca yerellerin küresel ölçekli gündemlerle bağ kurması ve bu sayede iklim krizi, yoksulluk, eşitsizlik ve kurumsal kaynakların ve yapıların güçlenmesi konularını tartışmışlar ve sürdürülebilir kalkınma amaçlarını gerçekleştirmek için ortak çalışma kararı almışlardır. Bu ortak karar sonucu doğan Sürdürülebilir Kentsel Gelişim Ağı'nın ilk sekretaryasını İzmir Büyükşehir Belediyesi üstlenmiştir. Kurulan bu ağ sayesinde sürdürülebilir kalkınma amaçlarına yönelik çalışmalar daha demokratik daha şeffaf bir ortamda yürütülür hale gelmiştir. Sürdürülebilir Kentsel Gelişim Ağı'nın yürüttüğü en önemli projelerden biri olan Gönüllü Yerel Değerlendirme Raporu yazım çalışması bu durumun en somut örneğidir. (<https://surdurulebilirkentselgelisimagi.org/hakkinda/>)

İZMİR DENİZ PROJESİ

İzmirliilerin denizle ilişkisini güçlendirmek amacıyla, yenilikçi ve katılımcı bir anlayışla hazırlanan İzmirDeniz Projesi ile Mavişehir-İnciraltı Kent Ormanı arasındaki 40 Km'lik kıyı şeridi tasarımla yenilenmiştir. Körfezin gösteri mekanı olarak kullanılmasını sağlayacak düzenlemeler yapılmıştır. Yaratıcılıklarını İzmir için bir araya getiren 100'e yakın tasarımcı, kıyuyu 4 gruba ayırarak planlamışlardır. Karşıyaka, Bayraklı, Konak-Alsancak ve Güzelyalı kıyıları için fikir projeleri üretilmiştir. Kıyılara iskeleler, heykeller, kesintisiz gezinti yolları, bisiklet yolları, özel peyzaj düzenlemeleri, oyun parkları kurularak, sadece kıyıların değil, kentteki yaşam biçiminin de zenginleşmesi sağlanmıştır. "İzmirDeniz" projesi, deniz kenti İzmir'in bu kimliğini daha da pekiştirerek kentlilerin denizle ilişkisinin güçlendirilmesine katkı sağlamıştır. Proje ISBS2019 Sustainability Award - En İyi Sürdürülebilir Uygulamalar Yarışması'nda "Sürdürülebilir Kent" alanında ödüle layık görülmüştür.

İZMİR TARİH PROJESİ

İzmir Tarih Projesi, İzmir'in tarih kent merkezi olarak bilinen Kemeraltı ve Çevresi kentsel ve 3. Derece arkeolojik sit alanının bütüncül bir bakış açısıyla ve koruma-kullanma dengesi gözetilerek sağlıklılaştırılması ve canlandırılması doğrultusunda İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından 2013 yılında başlatılmıştır. İzmir Tarih Projesi, katılımcı bir süreçle oluşturulmuş olan "İzmir Tarih Projesi Tasarım Stratejisi Raporu" esas alınarak yürütülmektedir. Projenin öncelikli faydalanıcıları bölge halkıdır. Bunun yanı sıra, İzmirli ve kente dışarıdan gelen ziyaretçiler diğer faydalanıcı grupları olarak tanımlanmıştır. İzmir Tarih Projesi ile söz konusu rapor kapsamında tanımlanan canlandırma stratejileri ve metodoloji çerçevesinde, ilgili tüm resmi ve özel kurumların ve alan kullanıcılarının kentin tarihi merkezinde koruma çalışmaları yürüten birer aktör haline gelmesi amaçlanmaktadır. Projenin yürütülmesi ve aktörler arası koordinasyonun sağlanması amacıyla da İzmir Büyükşehir Belediyesi bünyesinde İzmir Tarih Proje Merkezi oluşturulmuştur.

SAKİN ŞEHİR (CITTASLOW)

İzmir, doğal ve kültürel çevreyi koruyarak ekonomik refahı ve yaşam kalitesinin sağlamanın önemli bir markası olan Cittaslow hareketini Türkiye'ye getiren yerdir. Dünyanın çeşitli ülkelerinden 278 şehrin dahil olduğu ağa Türkiye'den ilk katılan yer, İzmir'in Seferihisar ilçesi, Cittaslow Türkiye koordinatörü de dönemin Belediye Başkanı Tunç Soyer olmuştur. Şimdi bu ağ 18 şehre ulaşmıştır ve büyümeye devam etmektedir. Cittaslow ağına katılabilmek için, yedi başlık altında düzenlenen 72 kritere göre belirli bir puan toplayabilmek gerekir. Cittaslow ağına dahil olarak, kent yönetimleri bu standartları daha kolay koruyabilir, akran kentlerin yer aldığı dayanışma ağlarından destek alabilir, yeni teknolojilerden, gelişmelerden, fikirlerden haberdar olabilirler. Cittaslow olarak bilinmek, turizmde de bir kalite garantisi sağlamaktadır; ziyaretçilerin sakin, huzurlu, temiz ve güzel bir yere geleceklerinin işareti olarak Cittaslow markası önemsenmektedir. COVID-19 pandemisi sonucunda, insan yoğunluğunun az ve doğanın temiz olduğu görece kırsal ve küçük yerleşimler de, güvenli ve huzurlu yaşam ortamları olarak daha çok ilgi çekmeye başlamıştır. Hızlı kentleşmenin büyük yerleşim merkezlerindeki yaşam kalitesini olumsuz etkilemesi ile 'kırsala kaçış' eğiliminin yükseldiği görülürken, bir yandan da Cittaslow felsefesini büyükşehirlerle getirmek ve Cittaslow normlarını küçük boyut kıstasının ötesinde, evrensel ölçekte tanımlayarak, İzmir yine bir yeniliğe öncülük etmiştir. 12 Haziran 2021 tarihinde dünyanın ilk Cittaslow Metropol pilot kenti unvanını kazanmıştır. Başkan Soyer'in bu başarıyı sunarken vurguladığı gibi, İzmir'deki refahı ve adaleti büyütme kararlılığımızın simgesi olan Cittaslow Metropol'ün kazanımları, toplum, iyi yönetim, kentsel direnç, herkes için gıda, hareketlilik ve Cittaslow mahalleleri başlıkları altında, yaşamlarımızı daha sakin, daha mutlu hale getirmek için güçlü bir araç yelpazesi sunmaktadır.(www.cittaslowturkiye.org)

İZMİRAS ROTALARI ERİŞİLEBİLİRLİK HESAPLARI (YÜRÜYEREK)

İzmiras Rotası; İzmir kent merkezini yeşil alt yapı ile desteklenmiş kesintisiz yürüyüş yolu ile kırsal alanla buluşturan bağlantılı ve çok katmanlı bir turizm bileşenidir. Yerli ve yabancı turistler için nitelikli bir seyahat deneyimi sunan rotalar ile kırsal alanların canları, kültürü ve ürettiklerini deneyimlemek bu sayede kadim kültürün devamlılığını sağlamak ve İzmir'in doğa, kültür, tarih, gastronomi ve kırsal farkındalığı arttırmak mümkün olmaktadır. (<https://www.visitizmir.org/tr/lcerik/5>)

Bostanlı Seyir Terası ile başlayan ve Bostanlı Deresini takip ederek yeşil altyapı ile desteklenmiş kesintisiz bir yürüyüş yolu sunan Yamanlar Yolu, İzmiras kuzey rotasının ana güzergâhı olarak kenti kırsal alanla buluşturmayı hedeflemektedir (<https://www.visitizmir.org/tr/lcerik/5>)

Smyrna Bayraklı Höyüğü ile başlayan ve Bornova Deresi'ni takip ederek yeşil alt yapı ile desteklenmiş kesintisiz bir yürüyüş yolu olan İzmiras Doğu Rotası aynı zamanda bir günde 8.500 Yıl Rotası ile de birleşmektedir. Bir günde 8.500 yıllık bir tarihi mirasın izinden yürüme fırsatı sunan bu rota, İzmir'in ilk yerleşim yeri olan Yeşilova Höyüğü'nden başlayıp Smyrna Bayraklı Höyüğü'nden geçerek kent merkezi, Smyrna Agorası, Tarihi Kemeraltı'na ulaşmakta ve nihayetinde Konak Pier'de denizle buluşmaktadır. (<https://www.visitizmir.org/tr/lcerik/5>)

KADİFEKALE HEYELAN BÖLGESİ DÖNÜŞÜM ÖRNEĞİ

İzmir de gerçekleştirilen Kadifekale Kentsel Dönüşüm Projesi can ve mal kaybı yaşanmadan tamamlanan ilk kentsel dönüşüm projesidir. Hem içerdiği dönüşüm modeli hem de kazandırılan kamusal açık alan varlığı bazında örnek projelerden bir tanesidir.

12 SORUMLU ÜRETİM VE TÜKETİM

İZMİR GÖSTERGELERİ

12.4.1 İzmir’de sterilize edilen toplam tıbbi atık miktarı

12.4.2 İzmir’de toplanan endüstriyel yağ miktarı

12.4.3 İzmir’de toplanan atık pil miktarı

12.5.1 İzmir’de kişi başına düşen atık üretimi (kg)

12.5.2 İzmir’de yıllık toplanan ve bertaraf edilen atık miktarı (ton)

12.6.1 Sıfır Atık Sertifikasına sahip kuruluşların sayısı

12.7.1 Yeşil kamu alımları kriteri (Green Public Procurement - GPP) içeren satın alma sözleşmelerinin sayısı

**12 SORUMLU ÜRETİM
VE TÜKETİM**

SKA12 “Sorumlu üretim ve tüketim” amacının kapsamı sorumlu üretim ve tüketim ile ekolojik ayak izini minimuma düşürerek, sağlıklı ekonomi ile sürdürülebilir kent ve bölgelerin gelişmesini sağlamayı amaçlamaktadır. Bu amacın gerçekleştirilmesinde küresel düzeyde 11 alt hedef ve 13 gösterge belirlenmiştir. İzmir için yerelleştirilmiş bu amaç için 5 alt hedef ve 7 gösterge belirlenmiştir. .

SKA 12- KENTTEKİ GENEL DURUM

İzmir’de mevcut durumda Bergama II. Sınıf Düzenli Depolama Tesisi ve Harmandalı II. Sınıf Düzenli Depolama ve Enerji Üretim tesisi olmak üzere iki adet düzenli katı atık depolama tesisi bulunmaktadır. Toplanan katı atıkların %93,3 Harmandalında depolanmaktadır. 1996 yılından bu yana İzmir’de atıkların evlerden ayrı toplanmasını sağlamak için çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. İlk olarak organik atıkların sarı torbalara, geri dönüştürülebilir atıkların ise mavi torbalara konulması için bir sistem başlatılmıştır. 2011 yılından itibaren ise ambalaj atıkları ile ilgili yönerge ile piyasada satılan ambalajlar yıldı yıla değişen oranlarda zorunlu geri dönüşüme tabi tutulmaya başlanmıştır. 2015 yılında kapsamlı bir yönetmelik olan Atık Yönetimi Yönergesi yayınlanmıştır. 2017 yılında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından başlatılan sıfır atık projesi ile atık oluşumunun önlenmesi veya en aza indirilmesi amaçlanmıştır. Böylece 2009 yılında sıfır atık direktifinin yayınlanması ile sıfır atık sisteminin kurulması, izlenmesi, yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi için temel ilkeler belirlenmiştir.

İzmir’de tüm ilçe belediyeleri “Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği” doğrultusunda ambalaj atıklarını ayrıştırarak toplamaya atık yönetim planı hazırlamıştır. Kent bütününde ilçe belediyeleri, İzmir Büyükşehir Belediyesi, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve STK’lar öğrencilere, çalışanlara ve vatandaşlara atık ayrıştırılması ile ilgili eğitimler düzenlemektedir. İzmir’de ambalaj atıklarının geri dönüşümünü sağlayan tesis sayısı toplamda 182 tane dir. (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı il sıfır atık yönetim sistemi planı). İzmir’de sıfır atık sistemine kayıtlı 2020 yılında toplamda 4.261 tesis ve 30 Belediye bulunmaktadır. Sadece 2020 yılı içerisinde 2.439 adet tesis sisteme kaydolmuştur. İzmir’de Türkiye’nin ilk Eko-Verimlilik Stratejisi (2014), dögüsel ekonomi uygulamaları ile planlanmıştır. Bu doğrultuda İzmir’de 1 adet yeniden kullanım merkezi açılmıştır.

SKA 12- EN İYİ UYGULAMA

URBANREC PROJESİ

Çalıştayda %37 oy ile SKA 12 için en iyi uygulama seçilen URBANREC Projesi “Paylaş, dönüştür, hayata + değer kat!” mottosu ile, büyük hacimli evsel atıkları ekonomik değeri olan geri dönüşüm ürünlerine dönüştürmesini sağlamak amacıyla ortaya çıkan ve AB UFUK 2020 Programı kapsamında desteklenmektedir. Türkiye’deki uygulayıcı partnerler olan İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü ve Bornova Belediyesi tarafından hayata geçirilmiştir. Bornova Belediyesi bu proje kapsamında evsel atıklardan kullanılabilir olanları eşya bankası aracılığıyla vatandaşlara ulaştırmakta, kullanım değerini kaybetmiş olan atıklar ise ayrıştırılıp işlenerek hammadde olarak değerlendirilmektedir. Proje kapsamında Bornova’da her vatandaşın rahatlıkla ulaşabileceği çeşitli alanlara yerleştirilen Eşya Bankası ve Giysi Bankası ile vatandaşların kullanmadığı her türlü giysi ve eşya toplanarak ikinci el olarak değerlendirmeye alınmıştır. Ayrıca yılda 4 kez düzenlenen atık toplama kampanyaları ile kapıdan toplama işlemi de gerçekleştirilmiştir. Düzenlenen “Eşya Pazarı” ile toplanan eşyalar ve giysiler ihtiyaç sahiplerine ulaştırılmıştır. Ayrıca, Bornova Belediyesi - İhtiyaç Haritası işbirliği ile ikinci el olarak değerlendirilecek öğeleri ihtiyaç sahiplerine ulaştırmaktadır. Bununla birlikte bu bilincin gelecek nesillere aktarılabilmesi ve sürdürülebilir olması açısından Bornova Belediyesi tarafından ilçede bulunan ilkokul ve ortaokullara, atıkların kaynağında ayrı toplanmasının önemini vurgulandığı çevre eğitimi verilip, çocuklar için özel olarak tasarlanan eğlenceli geri dönüşüm kutuları da dağıtılmaktadır.

SKA 12

İZMİR ALT HEDEFLERİ VE GÖSTERGELERİ

İZMİR ALT HEDEFLERİ	İZMİR GÖSTERGELERİ
12.1. Kentte sürdürülebilir tüketim ve üretime geçişi desteklemeye yönelik politika araçlarını geliştirilmesi benimsenmesi ve uygulanması	
12.4. Anlaşmaya varılan uluslararası çerçevelere uygun olarak kimyasalların ve tüm atıkların yaşam döngüleri boyunca çevresel olarak sağlam biçimde yönetimlerinin sağlanması ve bu kimyasalların ve atıkların insan sağlığı ve çevre üzerindeki olumsuz etkilerini en aza indirmek için havaya, suya ve toprağa karışmalarının önemli ölçüde azaltılması	12.4.1 Sterilize edilen toplam tıbbi atık miktarı 12.4.2 Toplanan endüstriyel yağ miktarı 12.4.3 Toplanan atık akü ve pil miktarı (kg) r)
12.5. Önleme, azaltma, geri dönüşüm ve tekrar kullanma yoluyla katı atık üretiminin önemli ölçüde azaltılması	12.5.1 Atık üretimi (kişi başı atık miktarı kg) 12.5.2 Yerel belediyeler tarafından yıllık olarak toplanan ve bertaraf edilen atık miktarı
12.6. Özellikle büyük ve uluslar ötesi şirketler başta olmak üzere şirketlerin sürdürülebilir uygulamaları kabul etmelerinin ve sürdürülebilirlik bilgilerini raporlama döngülerine entegre etmelerinin teşvik edilmesi	12.6.1 Sıfır Atık Sertifikasına sahip kuruluşların sayısı
12.7. Sürdürülebilir olan kamu ihalesi uygulamalarının desteklenmesi	12.7.1 Yeşil kriteri içeren sözleşmelerin oranı

HEDEF 12.1 KENTTE SÜRDÜRÜLEBİLİR TÜKETİM VE ÜRETİME GEÇİŞİ DESTEKLEMeye YÖNELİK POLİTİKA ARAÇLARINI GELİŞTİRİLMESİ BENİMSENMESİ VE UYGULANMASI

5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununa göre evsel katı atıkların oluştukları kaynaktan toplanması ve transfer istasyonlarına kadar taşınması ilçe belediyeleri sorumluluğunda olup, transfer istasyonlarından itibaren bu atığın değerlendirilmesi ve bertarafı Büyükşehir Belediyesi sorumluluğundadır. Bu kapsamda; evsel katı atıkların transfer istasyonları aracılığı ile transferi ve bertaraf tesislerinde nihai bertarafı sağlanmaktadır. Türkiye genelinde yönetilmesi gereken atık miktarının ve çeşitliliğinin zaman içindeki artışı, kaynakların etkin şekilde yönetimi ve sürdürülebilir kalkınma prensipleriyle atık yönetimi süreçlerinde çevre ve insan sağlığının ve tüm kaynakların korunmasını hedefleyen “Sıfır Atık Yönetim Planı” hazırlanmaktadır. İzmir’de Çevre ve Şehircilik bakanlığı tarafından hazırlanan 2020 İzmir Sıfır Atık Yönetim Planı il genelinde atık bertarafı ve geri dönüşümü için atıkların toplanma ve taşınma sistemini, aktarma istasyonlarının, düzenli katı atık depolama merkezlerinin mevcut durumları değerlendirilerek gelecek planlaması yapılmaktadır.

Türkiye’de 2017 yılında “Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği” yayımlanmıştır. Bu yönetmelik kapsamında ambalaj atıklarının Sıfır Atık Yönetmeliği hükümleri esas alınarak sıfır atık yönetim sistemi dahilinde toplanması, ambalaj atıklarının öncelikle maddesel geri dönüşümünün sağlanması esas olacak, maddesel geri dönüşümünün ekonomik ve/veya teknik nedenlerle mümkün olmaması durumunda enerji kaynağı olarak kullanımı son tercih olmak üzere diğer geri kazanım işlemleri uygulanması hedeflenmektedir. İzmir bütününde ambalaj atıklarının (cam, plastik, kağıt ve metal) ve pil, elektrikli ve elektronik tehlikeli atıkların toplanması için atık kutuları kamu binalarında ve kent bütününde yerleştirilmiştir.

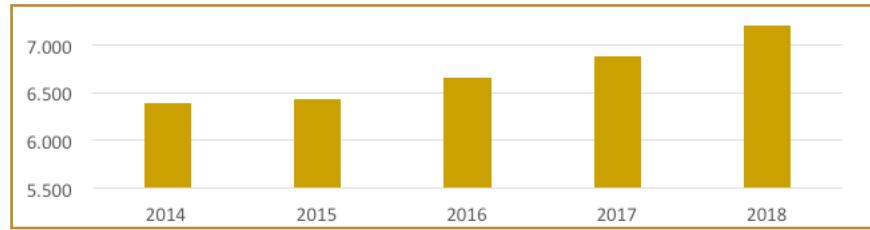
İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından 2021 yılında İzmir İli Entegre Katı Atık Yönetim Planı hazırlanmıştır. Bu plan kapsamında kentin gelecekteki nüfus projeksiyonu göz önünde bulundurularak kentte aktif durumda olan 2 adet katı atık yönetim tesisinin kapasitesinin artırılması ve yeni 2 katı atık yönetim tesisi inşaa edilmesi planlanmıştır. Mevcut durumda inşası bulunan 1 adet katı atık yönetim tesisinin inşasına devam edilmektedir.

2012-2020 yılları arasında; İzmir Belediye sınırları içerisinde oluşan tıbbi atıklar Manisa’da bulunan tıbbi atık tesisinde bertaraf ediliyordu. İzmir Büyükşehir Belediyesi projesi olarak kurulumu sağlanan İzmir Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi’nin 16.03.2020 tarihinde devreye alınması ile atıkların, tam otomatik sterilizasyon tesisinde evsel atık niteliği kazandırılarak bertaraf tesisine yönlendirilmesi sağlanmaktadır.

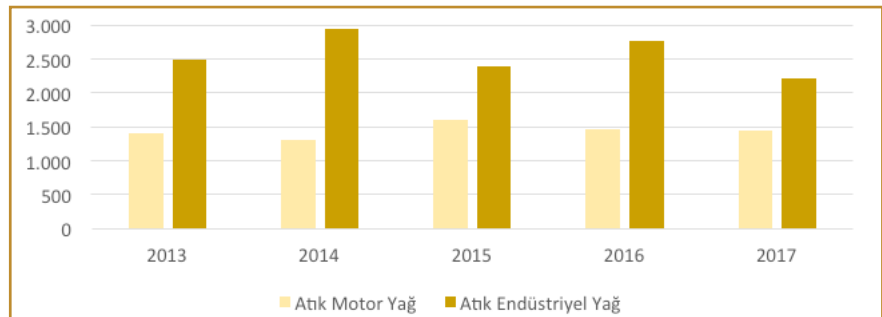
HEDEF 12.4 ANLAŞMAYA VARILAN ULUSLARARASI ÇERÇEVELERE UYGUN OLARAK KİMYASALLARIN VE TÜM ATIKLARIN YAŞAM DÖNGÜLERİ BOYUNCA ÇEVRESEL OLARAK SAĞLAM BİÇİMDE YÖNETİMLERİNİN SAĞLANMASI VE BU KİMYASALLARIN VE ATIKLARIN İNSAN SAĞLIĞI VE ÇEVRE ÜZERİNDEKİ OLUMSUZ ETKİLERİNİ EN AZA İNDİRGEMEK İÇİN HAVAYA, SUYA VE TOPRAĞA KARIŞIMLARININ ÖNEMLİ ÖLÇÜDE AZALTILMASI

İzmir'de tehlikeli atıkların toplam verisi üretilmemektedir. Bu sebeple bu alt hedef için toplanan tıbbi atıklar, endüstriyel yağ, pil ve akü miktarları gösterge olarak kullanılmıştır. İzmir'de 2014-2018 yılları arasında toplanan tıbbi atık miktarı verisinin günceline erişilememiştir. Bu yıllar arasında toplanan tıbbi atık miktarı her sene artış göstermektedir. İzmir'de 1998 yılından beri toplanan atık akü ve pil miktarı 2014-2018 yılları arasında artış gösterirken, atık kutularının kent içindeki sayısı artmasına rağmen COVID-19'la beraber 2018 yılından itibaren azalmaktadır.

Gösterge 12.4.1 Sterilize edilen toplam tıbbi atık miktarı

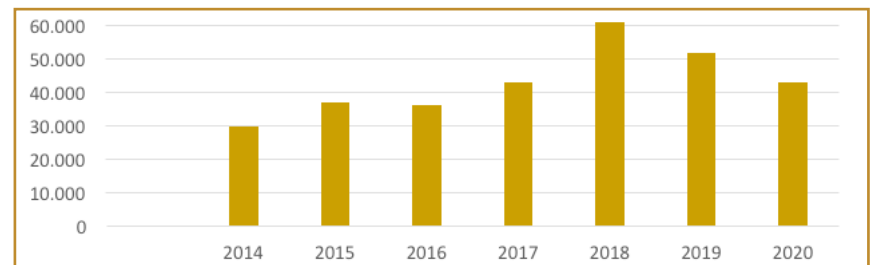
Gösterge 12.4.2 Toplanan endüstriyel yağ miktarı

Gösterge 12.4.3 İzmir'de toplanan atık pil miktarı

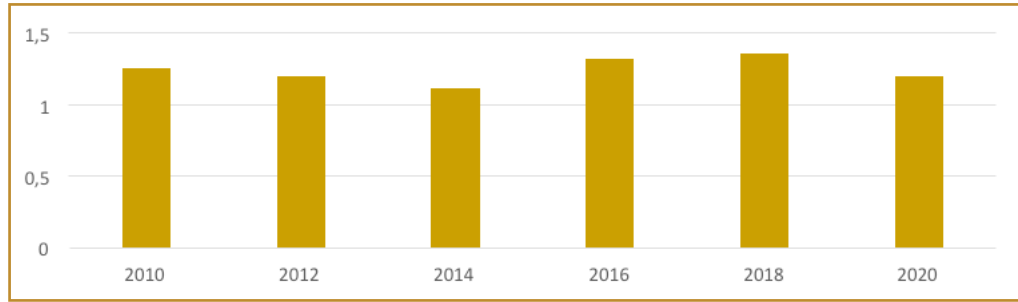
2019 yılında İzmir'de kişi başına düşen elektronik atık miktarı yıllık 0,617 baterye kadar, pil miktarı ise 0,011'dir.

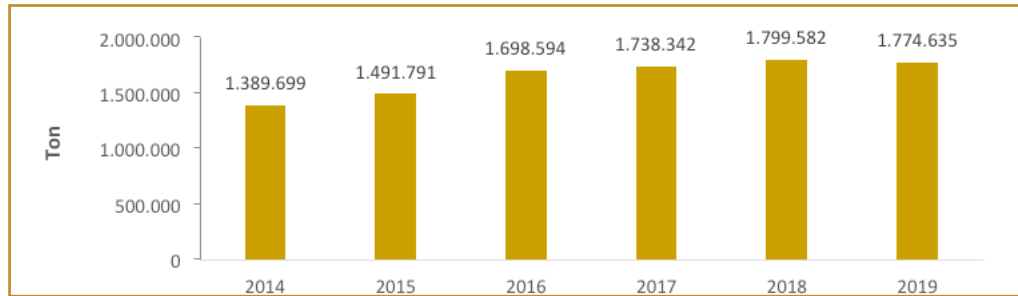
HEDEF 12.5 ÖNLEME, AZALTMA, GERİ DÖNÜŞÜM VE TEKRAR KULLANMA YOLUYLA KATI ATIK ÜRETİMİNİN ÖNEMLİ ÖLÇÜDE AZALTILMASI

İzmir’de kişi başına düşen atık miktarı 2010-2020 yılları arasında anlamlı bir değişim göstermemiştir. Bu durumda artık önleme çalışmalarında yetersiz kaldığı anlaşılmaktadır. İzmir’de Harmandalı, Bergama katı atık düzenleme tesisleri bulunmaktadır. Toplanan katı atıkların %93,3 Harmandalı’nda toplanmaktadır. İzmir Büyükşehir Belediyesi verilerine göre İzmir ilinde günlük ortalama 5.480 ton/gün atık toplanarak bertaraf edilmektedir. Kişi başı üretilen günlük evsel atık miktarı 1,27 kg/gündür. 2019 yılında biyoatıkların kompostlaştırılması ve anaerobik sindirimi dahil geri dönüştürülen belediye atığı %30’dur. Yine aynı yılda ayrı toplanan ambalaj atığı %43 olmasına rağmen bu atıkların %26’sı geri dönüştürülebilmektedir.

Gösterge 12.5.1 Atık üretimi (kişi başı atık miktarı kg)

Gösterge 12.5.2 Yerel belediyeler tarafından yıllık olarak toplanan ve bertaraf edilen atık miktarı

İzmir’de Harmandalı, Bergama katı atık düzenleme tesisleri bulunmaktadır. Toplanan katı atıkların %93,3 Harmandalı’nda toplanmaktadır.

HEDEF 12.6 ÖZELLİKLE BÜYÜK VE ULUSLAR ÖTESİ ŞİRKETLER BAŞTA OLMAK ÜZERE ŞİRKETLERİN SÜRDÜRÜLEBİLİR UYGULAMALARI KABUL ETMELERİNİN VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK BİLGİLERİNİ RAPORLAMA DÖNGÜLERİNE ENTEGRE ETMELERİNİN TEŞVİK EDİLMESİ

İzmir'de Sıfır Atık Yönetmeliği kapsamında 12.01.2020 tarihi itibari ile Sıfır Atık Belgelendirme süreci başlamıştır. Kamu, eğitim, sağlık, oteller ve özel şirketler gibi pek çok kurum sıfır atık belgesine sahip olmaya başlamıştır. Bu belgeye sahip olan kurumlardan atıklarını geri dönüştürülebilir şekilde ayırması, israfı azalması beklenmektedir. 2021 yılı güncel verisine göre İzmir'de sıfır atık sertifikasına 1.435 kuruluş sahiptir.

Gösterge 12.6.1 Sıfır Atık Sertifikasına sahip kuruluşların sayısı

Sıfır Atık Sertifikasına sahip kuruluşların sayısı 1.435 dir

HEDEF 12.7 SÜRDÜRÜLEBİLİR OLAN KAMU İHALESİ UYGULAMALARININ DESTEKLENMESİ

Gösterge 12.7.1 Yeşil kriteri içeren sözleşmelerin oranı

İzmir'de bu gösterge yalnızca 2019 yılına ait ulaşılabilmiştir, gelecekteki VLR raporlarında izlenilebilir. İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin yeşil satın alma kriterlerine (Green Public Procurement - GPP) uygun sözleşmelerinin sayısı 2019 yılında 4'tür. Yeşil kriteri içeren sözleşmeler tüm satın alma sözleşmelerin %1'ni oluşturmaktadır.

SKA 12 - KENTTE ÖNE ÇIKAN UYGULAMALAR

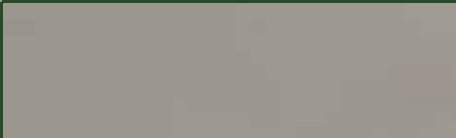
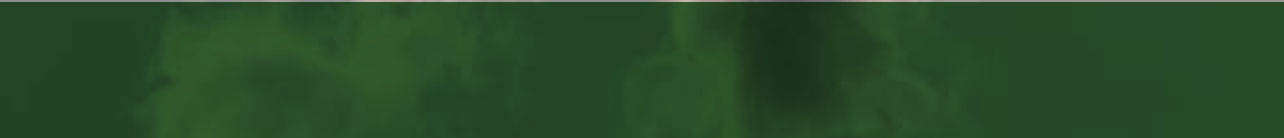
ZİRAİ AMBALAJ ATIKLARININ TOPLANMASI

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin doğayla uyumlu tarımsal üretimi teşvik etmek için Menderes Değirmendere'de 2021 yılının başında zirai ambalaj atıklarının toplanması projesini başlatmıştır. Bugüne dek iki tona yakın zirai ambalaj atığının yeniden ekonomiye kazandırıldığı projeye Değirmendereli üreticilere biriktirdikleri atık karşılığında organik solucan gübresi dağıtılmıştır. İzmir'in içme suyu ihtiyacının yüzde 30'unu karşılayan Tahtalı Baraj havzasının sınırları içinde gerçekleştirilen proje ile zirai ambalaj atıklarının toprağa vereceği zararın engellenmesi ve atıkların ekonomiye kazandırılması amaçlanmaktadır. Projenin önümüzdeki dönemde organik gübre desteği ile devam ettirilmesi planlanmaktadır.

MENEMEN TIBBİ ATIK STERİLİZASYON TESİSİ

İzmir Büyükşehir Belediyesi kullanımı artan maske, eldiven ve diğer tıbbi atıklar için tam kapasiteyle bir sterilizasyon tesisini 2021 yılının Nisan ayında devreye almıştır. İzmir'de aylık 1 tonun üzerinde tıbbi atık üreten 64 büyük hastane ve 27 diyaliz merkezi olmak üzere 2 bin 59 adet sağlık kurumu ve kuruluşu bulunmaktadır. Tesiste besleme-boşaltma, üniteler arası taşıma, yıkama, dezenfeksiyon ve sterilizasyon olmak üzere yapılan her faaliyet sürdürülebilirlik ilkesine göre tasarlanmıştır. Tesiste sterilize edilen atıklar, daha sonra Harmandalı Katı Atık Depolama Tesisine gönderilmektedir.

13 İKLİM EYLEMİ

İZMİR GÖSTERGELERİ

13.1.1 Dayanıklılık (resilience) Planları ve Uygulanma Oranları

13.2.1. Kent stratejik planlamalarında iklim eylemlerinin temsiliyeti

13.3.1 İklim değişikliği, etkileri ve uyumu hakkında farkındalık oluşturan, bilgi kapasitesini artıran eğitimlerin ve katılımcıların sayısı

13.a.1 İklim ile ilgili yararlanılan fon ve proje sayısı

13.b.1 İzmir kent konseyi çevre sorunları ve sağlığı çalışma grubunun aktivasyonu

SKA13 “İklim Eylemi” amacının kapsamı dünyanın karşılaştığı en büyük küresel sorun haline gelen iklim değişikliği ve etkileriyle mücadele etmek için acilen harekete geçmektir. İklim krizi, insanlık olarak hayata dair hemen her faaliyetimizde ardımızda bıraktığımız karbon ayak izinin olumsuz bir sonucu olarak tüm gezegeni olumsuz yönde etkilemektedir. İklim krizini bertaraf edebilmek için ortaya konulan iklim eylemi amacı enerjiden atığa, endüstriden tarıma, turizmden lojistiğe kadar geniş bir alanı kapsamaktadır. Bununla birlikte iklim eylemi, SKA’ların diğer 16 hedefi ile doğrudan ve dolaylı olarak etkileşim halindedir. Gönüllü değerlendirme raporunda ise bu amacın gerçekleştirilmesinde küresel düzeyde 5 alt hedef ve 5 gösterge belirlenmiştir. İzmir özelinde ise 5 yerel alt hedef ve 5 gösterge belirlenmiştir. .

SKA 13- KENTTEKİ GENEL DURUM

Küresel iklim değişikliğinden etkilenme biçimleri ülkelerin coğrafi, toplumsal ve ekonomik özelliklerine göre değişim göstermektedir. Türkiye’de iklim değişikliğinin en yaygın görülen etkileri sıcak hava dalgaları, aşırı yağışlardan kaynaklanan sel felaketleri, kuraklık ve deniz seviyesi yükselmesidir. Türkiye’de karmaşık iklim yapısı sebebiyle iklim değişikliğinin etkileri, ülkenin farklı bölümlerinde farklı şekil ve derecelerde görülmektedir (Öztürk, 2002). İzmir’in SKA 13’ teki mevcut durumunu ortaya koymak için Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), İzmir Kalkınma Ajansı, TEMA, WWF, MGM, İzmir Büyükşehir Belediyesi verilerinden ve çalışmalarından yararlanılmıştır. Ege Denizi’nin kıyısında yer alan İzmir’de Akdeniz iklimi hakimdir. MGM verilerine göre 1938-2020 yılları arasında İzmir’deki yıllık ortalama en yüksek sıcaklık 22.7 °C, en düşük sıcaklık 13.5°C’dir. Yıllık ortalama yağışlı gün sayısı 91.4 iken yağış miktarı ise 710.5 mm’dir. İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından Avrupa Başkanlar Sözleşmesi (CoM) 2020 yılı taahhütleri kapsamında 2016 yılında hazırlanan ve temel yılı 2014 olarak alınan, ‘İzmir Sürdürülebilir Enerji Eylem Planı’nda (SECAP) aşırı ısı, aşırı soğuk, aşırı yağış, taşkın, kuraklık, fırtınalar, toprak kayması, orman yangınları ve deniz seviyesi yükselmesi olayları, iklim değişikliğine bağlı 9 temel tehlike olarak belirlenmiştir. İzmir ili 4.394.694 kişilik nüfusu , gelişmiş hizmet, sanayi ve lojistik sektörü ile yoğun tüketim talebi olan bir kenttir.

Yine Başkanlar Sözleşmesi 2040 yılı hedefleri doğrultusunda yenilenen ‘İzmir Sürdürülebilir Enerji ve İklim Eylem Planında (SECAP) hazırlanan sera gazı envanterine göre İzmir Büyükşehir Belediyesi’nin toplam sera gazı salımı 417.820 ton CO₂e ve toplam kentsel sera gazı salınımı 21,451,526 ton CO₂e’dir. İzmir Büyükşehir Belediyesi’nin sera gazı salınımlarının tüm kente hizmet veren toplu taşıma, atık su arıtma ile ilgili kurumların sera gazı salınımlarının diğerlerine göre yüksek olduğu görülmektedir. Kentsel sera gazı salınımlarında en büyük payın %44 ile sanayi sektörü yakıt ve elektrik tüketiminden kaynaklandığı görülürken, konutlardaki yakıt ve enerji tüketimi toplam %12,5, ticari ve resmi kurumlardan kaynaklanan salınımlar ise %7,3 olarak gerçekleşmiştir. Raporla, İzmir kentsel salınımları azami değerlerin alınması ile kişi başı yaklaşık 5,31 ton CO₂e olarak hesaplanmıştır. Bu değer 2014 yılı TÜİK verilerine göre kişi başı yaklaşık 5,90 ton CO₂e Türkiye ortalamasından düşüktür.

TÜİK verilerine göre 2018 yılına gelindiğinde 5,90 ton olan kişi başına düşen sera gazı salımı 6.35 ton CO₂e’ye yükselirken, İzmir’deki kentsel salınımların azami değerinin 5,58 ton CO₂e’ye yükseldiği görülmektedir (İzmir için hesaplanan değer, envanterin 2018 verisine ulaşamadığından İzmir ve Türkiye’nin nüfus ve salınım miktarları ile hesaplanmıştır).

Türkiye’nin ilk “Yeşil Şehir Eylem Planını” hazırlayan kenti olan İzmir, iklim değişikliği ile ilgili mücadelede sosyal, ekonomik ve toplumsal birçok çalışmada öncü olarak Türkiye’ye yön veren, küresel amaçların gerçekleştirilmesini hedefleyen bir yaklaşıma sahiptir.

SKA 13- EN İYİ UYGULAMA

URBAN GREENUP

Çalıştayda %33.3 oranıyla SKA 13 için en iyi uygulama seçilen Urban Greenup, Ufuk 2020 (HORIZON 2020) program kapsamında, Mavişehir'den Doğal Yaşam Parkına , Çamaltı Tuzlasından Menemen Ovası na kadar olan alanda çevreyi korumak için yenilikçi uygulamaların önerilen İzmir projesi, 39 uluslararası proje içinde birinci olmuştur ve 2.5 milyon EURO hibeye hak kazanmıştır. İklim değişikliğinden en fazla etkileneceği düşünülen yoğun kentsel yapılaşmanın olduğu Mavişehir Bölgesi için kent içi hava sıcaklığının olumsuz etkilerini giderecek, ani sel-taşkın risklerini azaltacak ve dereleri halkın daha kolay erişebileceği hale getirecek doğa dostu çözümler geliştirilmiştir. Bu çalışmalar kapsamında İzmir'in gelecekteki yeşil altyapı stratejisini şekillendirecek adımlar atılarak Karbon salınımının azaltılmasına yardımcı olan uygulamalar ile kentin imzaladığı Başkanlar Sözleşmesi gereği 2020 yılına kadar gerçekleştirmesi gereken hedefler için bir sembol alan oluşturulması hedeflenmektedir. Urban GreenUP projesi için pilot sahaları, çok ölçekli bir perspektifte uyum planlamasının daha da geliştirilmesi için fırsatlar sunmuştur. 2019 yılında IGS doğrultusunda 213.470 m2 yeşil alan oluşturulmuştur. Yeni ve revize edilen yeşil alanların tamamlanması ile 2020 yılı sonuna kadar 713.470 m2 alana ulaşılması hedeflenmiştir. Yeşil Alan Bilgi Sistemi de, Şehir genelinde yeşil koridorlar oluşturmak için gerekli rotayı gösteren bir rehber haline gelmiştir.

SKA 13

İZMİR ALT HEDEFLERİ VE GÖSTERGELERİ

İZMİR ALT HEDEFLERİ	İZMİR GÖSTERGELERİ
13.1 İzmir'de İklimle ilgili tehlikelere ve doğal afetlere karşı dayanıklılığın ve uyum kapasitesinin güçlendirilmesi	13.1.1 Dayanıklılık (resilience) Planları ve Uygulanma Oranları
13.2 İklim değişikliğiyle ilgili önlemlerin yerel politikalara, stratejilere ve planlara entegre edilmesi	13.2.1. Kent stratejik planlamalarında iklim eylemlerinin temsiliyeti
13.3 İzmir'in 2030 karbon hedefine ulaşmasının sağlanması, iklim değişikliğine uyum, etkinin azaltılması ve erken uyarı konularında farkındalık yaratan eğitimlerin, insani ve kurumsal kapasitesinin geliştirilmesi	13.3.1 İklim değişikliği ve etkileri hakkında farkındalık oluşturan, bilgi kapasitesini artıran eğitimlerin ve katılımcıların sayısı
13.a İzmir'in İklim fonlarından yararlanma kapasitesinin güçlendirilmesi	13.a.1 İklim ile ilgili yararlanılan fon ve proje sayısı
13.b İzmir'de kadınlara, gençlere, kırılgan gruplara odaklanarak iklim değişikliğiyle ilgili etkili planlama ve yönetim kapasitesini arttıracak mekanizmaların desteklenmesi	13.b.1 İzmir kent konseyi çevre sorunları ve sağlığı çalışma grubunun aktivasyonu

HEDEF 13.1 İZMİR'DE İKLİMLE İLGİLİ TEHLİKELERE VE DOĞAL AFETLERE KARŞI DAYANIKLILIĞIN VE UYUM KAPASİTESİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ

Gösterge 13.1.1 Dayanıklılık (Resilience) Planları ve Uygulanma Oranları

İzmir kentinin iklim değişikliğine karşı dayanıklılığını ve dirençliliğini sağlamaya yönelik çalışmalar Avrupa Komisyonu kapsamında oluşturulan ve altı binin üzerinde yerel yönetim başkanının imzaladığı Başkanlar Sözleşmesi'ne (Covenant of Mayors – CoM) taraf olması ve 2020 yılına kadar sera gazı salımlarının %20 azaltılması taahhüdü ile başlamıştır.

İzmir Büyükşehir Belediyesi, 2019 yılında bu sözleşmenin tarafı olarak 2030 yılına kadar sera gazı salımlarının %40 azaltılmasını ve iklim değişikliğinin etkilerine uyum sağlayarak İzmir'in dirençliliğinin artırılmasını taahhüt etmiştir.

İklim değişikliğine bağlı olarak oluşan ya da şiddeti artan, İzmir için 9 tehlikeli afetten biri olarak belirlenen sel ve taşkın afetlerine yönelik dayanıklılık planları ve uygulamaları yapılmış, raporlar hazırlanmıştır. Küçük Menderes, Gediz ve Kuzey Ege havzaları için kapsamlı bir taşkın risk yönetim planları hazırlanmış, risk haritaları üretilmiştir.

Kaynak: İzmir Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı
İzmir Su ve Kanalizasyon Dairesi Genel Müdürlüğü

HEDEF 13.2 İKLİM DEĞİŞİKLİĞİYLE İLGİLİ ÖNLEMLERİN YEREL POLİTİKALARA, STRATEJİLERE VE PLANLARA ENTEGRE EDİLMESİ

Gösterge 13.2.1. Kent stratejik planlamalarında iklim eylemlerinin temsiliyeti

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin Avrupa Komisyonu kapsamında Başkanlar Sözleşmesi'ne taraf olması ile başlayan süreçte verdiği taahhüt kapsamında, ilki 2016 yılında yayınlanmış olan İzmir Sürdürülebilir Enerji Eylem Planı hazırlanmıştır. Bu plan ile birlikte büyükşehir belediyesi ve kentsel sera gazı salınım miktarları ile enerji tüketim miktarları hesaplanarak envanter sistemi oluşturulmuştur. İklim değişikliğini önemli ölçüde etkilenen

sera gazı salım miktarlarının hesaplandığı ve takip edildiği envanter sistemi, Türkiye’deki 30 büyükşehir belediyesinden yalnızca 14’ünde yapılmaktadır. İzmir Büyükşehir Belediyesi, Sera Gazı Envanteri, Azaltım Hedefi, Azaltım ve Uyum Eylem Planı hazırlamış olan 5 büyükşehir belediyesinden biridir.

HEDEF 13.2 İZMİR’İN 2030 KARBON HEDEFİNE ULAŞMASININ SAĞLANMASI, İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNE UYUM, ETKİNİN AZALTILMASI VE ERKEN UYARI KONULARINDA FARKINDALIK YARATAN EĞİTİMLERİN, İNSANİ VE KURUMSAL KAPASİTESİNİN GELİŞTİRİLMESİ

Gösterge 13.3.1 İklim değişikliği, etkileri ve uyumu hakkında farkındalık oluşturan, bilgi kapasitesini artıran eğitimlerin ve katılımcıların sayısı

İzmir kentinde iklim değişikliği etkileri ve uyumu ile ilgili birçok proje, çalıştay ve rapor üretilmektedir. Farklı kurum ve kuruluşlarla desteklenen projelerin bir kısmında ulusal ve uluslararası kongreler, sempozyumlar gibi organizasyonlar aracılığıyla bilinçlendirme çalışmaları yürütülmektedir. İzmir Büyükşehir Belediyesi koordinatörlüğünde İklim Değişikliği ve Temiz Enerji Şube Müdürlüğü tarafından hibe eş faydalanıcısı Peyzaj Araştırmaları Derneği (PAD) ile yürütülen, “Dirençli Kentler İçin Bir Çerçeve: Yeşil Odaklı Uyarılama (Green Re-vision: A Framework for the Resilient Cities)” projesi kapsamında “Kentimde İklim Değişikliğine Uyum” eğitimleri projede pilot bölge olarak seçilen Balçova ilçesinde belirlenen ortaokullardaki 561 öğrenci ile beraber 2019 yılında düzenlenmiştir. Kent ile gençlik arasında kurulan köprülerin güçlendirildiği çeşitli yarışmalar ve fikir maratonları ile İzmir’deki gençlerin iklim ve çevre duyarlılığı artırılmaktadır. İzmir Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından 2018 yılında düzenlenen “yaşanabilir çevre ve sıfır atık” konulu fotoğraf yarışması ve Bornova Belediyesi ile Firmizmir tarafından düzenlenen Ödüllü Sıfır Atık Fikir Maratonu projeleri, bu kapsamdaki en iyi örneklerdendir.

HEDEF 13.a İZMİR’İN İKLİM FONLARINDAN YARARLANMA KAPASİTESİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ

Gösterge 13.a.1 İklim ile ilgili yararlanılan fon ve proje sayısı

İzmir, bütün aktörleri ile beraber sürdürülebilir kalkınma hedeflerine destek verilen, çalışmaların 17 hedef doğrultusunda ilerletildiği, katılımcı ve şeffaf yönetim anlayışının benimsendiği bir kenttir. İzmir Büyükşehir Belediyesi’nin taraf olduğu tamamlanmış 42 farklı konudaki projeler içerisinde hibe ve bütçesine ulaşılan 34 projenin toplam bütçesi 190,338,582.69 TL, toplam hibe miktarı ise 141,551,933.05 TL’dir. Bu bağlamda 34 farklı projede hibe miktar oranı % 74.37 olarak görülmektedir. İzmir Büyükşehir Belediyesi’nin taraf olduğu tamamlanan 34 projenin içerisinde bulunan Green Re-vision: Dayanıklı Kentler için Çerçeve Oluşturulması ve Havza Atıksu Arıtma Tesisinde Solar Çamur Kurutma Tesisi hibe programı gibi 4 proje iklim değişikliğine uyum ile doğrudan ilişkilidir. İzmir Büyükşehir Belediyesi’nin taraf olduğu, yürütülmesine devam edilen 13 proje içerisinde bulunan ENCHANT (Davranış Değişim Dönüşüm Stratejileri Yoluyla Enerji Verimliliği) ve Urban GreenUp gibi kapsamlı 4 farklı proje iklim değişikliği ile doğrudan ilişkilidir.

HEDEF 13.b İZMİR'DE KADINLARA, GENÇLERE, KIRILGAN GRUPLARA ODAKLANARAK İKLİM DEĞİŞİKLİĞİYLE İLGİLİ ETKİLİ PLANLAMA VE YÖNETİM KAPASİTESİNİ ARTTIRACAK MEKANİZMALARIN DESTEKLENMESİ

Gösterge 13.b.1 İzmir kent konseyi çevre sorunları ve sağlığı çalışma grubunun aktivasyonu

İzmir Kent Konseyi Çevre Sorunları ve Sağlığı, Turizm, Yerelde Kalkınma, Kişisel Gelişim ve Farkındalık, Ulaşım Hizmetleri ve Trafik, Ar-Ge ve Kültür ve Sanat olarak 5 ana çalışma grubundan, Kadın, Gençlik, Engelli, Çocuk olarak 4 ana meclisten oluşan bir organizasyona sahiptir. İzmir Kent Konseyi, bu çoklu yapısıyla her kesimden kentli ile iç içe bir yapıdadır.

Bünyesinde oluşturduğu Çevre Sorunları Çalışma Grubu ile kentin öncelikli çevre sorunlarına ilişkin çözüm önerileri sunan İzmir Kent Konseyi, yerel yönetimler ve merkezi idare yöneticilerinin katılımıyla düzenlediği toplantı ve faaliyetlerle İzmir kamuoyuna halk sağlığı ve yasal mevzuatın uygulanmasına yönelik bilgilendirme ve farkındalık çalışmalarını yürütmektedir. Katılımcı bir bakış açısı benimseyen İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından çevre, iklim ve sağlık konularında sürdürülen proje ve stratejilere katkı sağlayan çalışma grubunun aktivasyonu ile İzmir'de kadınlara, gençlere, kırılgan gruplara odaklanarak iklim değişikliğiyle ilgili etkili planlama ve yönetim kapasitesini arttıracak mekanizmalar desteklenmektedir.

SKA 13 – KENTTE ÖNE ÇIKAN UYGULAMALAR

ATIK SU, YAĞMUR SUYU VE NEHİRLER İÇİN MASTER PLANI

Küresel iklim değişikliğine karşı kenti hazırlamak ve 30 ilçede yaşanabilecek muhtemel su sıkıntısına karşı yeni ve ekonomik tesisler kurmak için "İçme Suyu Master Planını", arıtma çamurlarının bertarafı ve değerlendirilmesini sağlayacak sistemler için de "Çamur Master Planını" hazırlayan İZSU, sel ve taşkın riskine karşı kırılgan alanlarda dayanıklılığı sağlamak, 2050'li yıllarda kentin artacak nüfusuna göre alt yapı sistemini hazırlamak, yenilikçi teknolojileri hayata geçirmek ve yapılacak yatırımları belirlemek amacıyla "Atık su, Yağmur suyu ve Nehirler için Master Planı" hazırlamaktadır. İzmir kent merkezinde yer alan Balçova, Bayraklı, Bornova, Buca, Çiğli, Gazimemir, Güzelbahçe, Narlıdere, Konak, Karabağlar ve Karşıyaka ilçelerini kapsayacak "Atıksu - Yağmursuyu ve Nehirler Master Planı" kentin 2054 yılı nüfusuna göre hazırlanmaktadır. Mevcut atık su ve taşkın kontrol altyapısı teknik ve çevre açısından gözden geçirilerek sorunlar, eksiklikler ve yetersizlikler belirlenmektedir. Nüfus artışına bağlı olarak, 35 yıllık ihtiyaca cevap verebilecek yatırımlar planlanmaktadır. İzmir Büyükşehir Belediyesi ve Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü (İZSU) ortaklığında 2004 yılından bu yana 643 km yağmursuyu şebekesi ve kollektör hattı yapılmıştır. İl sınırları içerisinde yer alan 139 dere için taşkın risk haritaları bulunmaktadır.

İKLİM KRİZİ SAVUNUCULARI

Avrupa Birliği ve env-net tarafından desteklenen ve ülkemizde TEMA desteğiyle yürütülen 'Yerel Sorunlara Yerel Çözümler: Türkiye için Çevresel Katılımcılık Hibe Programı-IV' programı kapsamında Sosyal İklim Derneği tarafından hayata geçirilmiştir. Proje, Türkiye'nin 81 ilinden katılan 15-25 yaş arası gençlerin İklim Eylemi, Karasal Yaşam, Sudaki Yaşam amaçlarında ve Savunuculuk – Lobicilik konularında bilinçlenmesini sağlayarak, yetiştirdiği bu gençler ile sahada aktif savunuculuk faaliyetleri yürütmeyi amaçlamaktadır.

PEYNİRCİOĞLU DERE RESTORASYON PROJESİ

Avrupa Birliği'nin "HORIZON 2020" programı kapsamında hazırlanan SKA 13 için en iyi uygulama seçilen Urban Green Up-Doğa Esaslı Çözümler projesinin bir uygulaması olan Peynircioğlu Dere Restorasyon Projesi ile Mavişehir'de Peynircioğlu Deresi'nin kıyı kesimi ile Halk Park ve devamındaki güzergah üzerinde "kesintisiz bir ekolojik koridor" oluşturulmuştur. Doğa temelli çözümlerle ve uygulamalarla dereye hem taşkın kontrolü sağlanmıştır hem de dere çevresinde yeni yeşil alan oluşturulmuştur. İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin hedeflediği yeşil altyapı projesinin ilk örneğidir. Proje kapsamında derenin etrafında 15 bin metrekare karbon tutan bitkilerden oluşmak üzere 26 bin 500 metrekarelik yeşil alan oluşturulmuştur. Yeşil alanlar Akdeniz iklimine uygun bin 150 ağaç, 250 bin adet çalı ve yer örtücü dikilerek oluşturulmuştur. Çeşitli bitkilerden oluşturulan yeşil çitle çevrelenen dere kenarında 5 adet ahşap güneşlenme terası, 6 adet ahşap uzanma ünitesi ve oturma birimleri yerleştirilmiştir. Alana polen toplamak için uzun yol kat eden arıların ve böceklerin dinlenmesine olanak sağlayacak 10 polinatör (böcek) evi de yerleştirilmiştir. Deredeki taşkın riskini azaltmak için yağmur suyunun yer altına karışmasını sağlayacak geçirimli 2 kilometrelik bisiklet ve yürüyüş yolları yapılmıştır. Ayrıca doğal malzeme olan kiremit irmiğinden 500 metrelik koşu yolu oluşturulmuştur. 8 adet uzanma ünitelerinin arkasında 90 metrekarelik meyve duvarı da oluşturuldu. Meyve duvarında böğürtlen ve üzüm meyveleri kullanılmıştır.

İZMİR İKLİM DUYARLI TARIMI GELİŞTİRME MERKEZİ

Haziran 2021’de açılan merkez, URBAN GreenUP, Avrupa Birliği’nin Ufuk 2020 programı kapsamında desteklenmektedir. Proje, kent planlarının doğallaştırılması hedefiyle Avrupa ve Avrupa dışından bir grup partner kent ile birlikte iklim değişikliği etkilerinin azaltılması, hava kalitesinin iyileştirilmesi, su yönetiminin geliştirilmesi ve aynı zamanda yenilikçi doğa esaslı çözümler uygulamaktadır. Proje alanında yer alan doğa esaslı çözümlerin ölçümlerinin yapılarak verimliliği test edildikten sonra kent genelinde yaygınlaştırılması hedeflenmektedir. Artan sıcaklıkların, düzensiz yağış ve toprak kimyası değişikliklerinin İzmir’deki insanların günlük yaşamlarından tanıdıkları biyo-türler üzerindeki etkilerini gösteren bu yaşayan kent laboratuvarının “geleceğin laboratuvarı” olacağı ve vatandaşların yeşil bilincini büyük ölçüde etkileyeceği öngörülmektedir.

GEÇ OLMADAN, İKLİM ELÇİLERİ PROGRAMI

AB Bilgi Merkezleri Ağı ve gençlere bilim tutkusunu aşılama için çalışan sosyal girişim Bilim Virüsü ile işbirliğinde düzenlenen program ile gençler arasında iklim değişikliği ve sürdürülebilirlik bilincinin yaygınlaşması hedeflenmektedir. AB Bilgi Merkezleri, #GeçOlmadan adlı kampanya ile 19 ilde 1900 üniversiteli genci “AB-Türkiye İklim Elçisi” olarak yetiştirmeyi hedeflemektedir. Program kapsamında programın açıldığı ilin üniversitelerinde lisans ve yüksek lisans öğrenimi gören her genç başvurabilmektedir. Program, iklim krizini önlemek ve yönetmek konusunda geliştirilecek yeni teknolojiler ve çözümler hakkında gençleri bilinçlendirmeyi, bu alanda doğacak yeni uzmanlık alanları açısından onları geleceğe hazırlamayı amaçlamaktadır. Avrupa Yeşil Mutabakatının doğru anlaşılması da yıl sonuna dek sürecek programın bir parçasıdır. Her program sonunda ilgili ilde oluşturulacak jüri ile gençlerin projeleri değerlendirilerek, yaratıcı içerikler ve projeler ödüllendirilerek teşvik edilecektir. Programdan mezun olan gençlerle oluşturulacak topluluğun, kampanya boyunca etkileşim içinde olması ve çeşitli aktivitelerle kampanyanın etkisini artırması hedeflenmektedir. Başvuru sürecinden yaratıcı üretim aşamasına dek gençlerin öznesi olacağı eğitim programı, katılımcıları sadece bilgi ve farkındalık sahibi değil özgüvenli, aksiyoner ve çevresindekilere ilham veren birer elçi olarak yetiştirmeyi hedeflemektedir. Programın İzmir modülü, 2021 yılı Haziran ayında başlamış eğitim süreçleri başarı ile tamamlanmıştır.

YEŞİL YENİDEN VİZYON: DAYANIKLI ŞEHİRLER İÇİN BİR ÇERÇEVE

Türkiye’de İklim Değişikliği Alanında Kapasite Geliştirme Hibe Programı çerçevesinde, değişen iklim koşullarına karşı kenti dayanıklı kılmak amacıyla “Yeşil Yeniden Vizyon: Dirençli Şehirler İçin Bir Çerçeve” projesi yürütülmüştür. Projede, 2050 ve 2100 yıllarına ait iyimser ve kötümser iklim senaryoları ile modeller ortaya konulmuş, alınacak önlemler 5 başlık altında belirlenmiştir. Çalışmaları 18 ay süren projede Balçova ilçesi pilot alan olarak belirlenmiştir. Proje kapsamında Balçova ilçesinde, yağmur suyu tutma, karbon tutma ve hava temizleme kapasiteleri hesaplanmış ve kentsel ekosistem hizmetleri için nihai bir harita üretilmiştir.

İZMİR KÖRFEZİ GERÇEK ZAMANLI SAYISAL AKIŞ VE SEDİMENT TAŞIMA MODELLEME PROJESİ

Yenilenemez bir doğal kaynak alanı olarak kıyı ve deniz alanları, iklim değişikliğine bağlı deniz yükselmesi ve su sıcaklık artışına bağlı ekolojik dengenin bozulmasına karşı hassas alanlardır. Türkiye'nin en önemli ikinci limanının, halk plajları ve özel tesislerin 66'sının mavi bayraklı olduğu İzmir'de körfez ve nehirlerin temizliği ile ekolojik dengenin takibi titizlikle sürdürülmektedir. Bu bağlamda İzmir Körfezi Gerçek Zamanlı Sayısal Akış ve Sediment Taşıma Modelleme Projesi hayata geçirilmiştir. Proje kapsamında kurulmuş 54 Gerçek Zamanlı Meteo-Oşinografik Gözlem İstasyonu bulunmaktadır. Bu sayede deniz parametreleri sürekli olarak takip edilmekte ve olası sel tehlikelerine ve deniz şişmesi nedeniyle oluşabilecek yosun patlamalarına karşı önlem alınarak, hassas olan bu alanda dayanıklılık sağlanabilmektedir.

ENCHANT (DAVRANIŞ DEĞİŞİM DÖNÜŞÜM STRATEJİLERİ YOLUYLA ENERJİ VERİMLİLİĞİ) HİBE PROGRAMI: Horizon 2020 (Ufuk 2020) Programı “Düşük Karbonlu, İklim Dirençli Bir Gelecek İnşa Etmek: Güvenli Temiz ve Verimli Enerji” çağrısı

ENCHANT projesi, Norveç Bilim ve Teknoloji Üniversitesi Koordinatörlüğünde, İzmir Büyükşehir Belediyesi Enerji Enstitüsü (Avusturya), Roma Üniversitesi (İtalya), İzmir Ekonomi Üniversitesi (Türkiye), Babeş – Bolyai Üniversitesi (Romanya) ve Groningen Üniversitesi (Hollanda), Norveç Akıllı İnovasyon Merkezi (Norveç) ortaklığında hazırlanmaktadır. Projenin amacı kamuoyunda enerji verimliliği potansiyelini ortaya çıkarmak için müdahaleler geliştirmeyi ve bu müdahaleleri test etmeyi amaçlamaktadır. Projenin başlıca amacı; etkili bir enerji verimliliği kampanyası için karar vericileri, belediyeleri, STK'ları ve enerji sağlayıcılarına yönelik ampirik bilgiye dayalı bir “Karar Kiti (aracı)” oluşturmaktır. Bu projede İzmir Büyükşehir Belediyesinin rolü “Karar Kiti”nin oluşturulması sürecinde anketi de içeren metotların (RCT) geliştirilmesine ve anket vb. Uygulamaların İzmir'de yaşayanlara iletilmesine katkı sağlaması ile proje ve kampanyanın görünürlüğüne katkı sağlamaktır. Proje ve paydaşların katılımı ile birlikte enerji tasarrufunda büyük bir değişim görülmesi, iklim değişikliğine dirençli bir gelecek inşa edilmesi hedeflenmektedir.

14 SUDAKİ YAŞAM

İZMİR GÖSTERGELERİ

14.1.1 Toplanan yüzer çöp miktarları (ton/yıl)

14.1.2 Kıyı ötrofikasyon göstergesi olarak denizlerin klorofil-a oranı

14.2.1 Homa Dalyanı, Meles Deltası ve Çakalburnu Lagünü kıyı kütlelerinin takip edilmesi

14.4.1. Balık stoklarının oranı (Foça)

14.6.1.Küçük Ölçekli Geleneksel Balıkçılığının Korunmasına Yönelik Projeler ve Hibeler

14.7.1 İzmir ili deniz balıkları üretimi, üretim değeri

14.b.1 İzmir'deki mezat sayısı

SKA14 “Sudaki Yaşam” amacının kapsamı sürdürülebilir kalkınma için okyanusları, denizleri ve deniz kaynaklarını korumak ve sürdürülebilir kullanmaktır. Bu amacın gerçekleştirilmesinde küresel düzeyde 9 alt hedef ve 10 gösterge belirlenmiştir. İzmir için yerleştirilmiş bu amaç için 8 alt hedef ve 8 gösterge belirlenmiştir.

SKA 14- KENTTEKİ GENEL DURUM

Küresel ölçekte tanımlanan 36 sıcak noktadan Akdeniz Sıcak Noktası içinde yer alan İzmir, sucul yaşam söz konusu olduğunda son derece zengin kentler arasında yer almaktadır. Bunun en önemli dayanakları arasında biyolojik çeşitlilik açısından en zengin ekosistemler arasında yer alan deltaların, İzmir içinde temsil edilme sıklığıdır. Ülkemizdeki 14 Ramsar Alanı içinde yer alan Gediz Deltası, Önemli Doğa ve Kuş Alanı sıfatları taşıyan Küçük Menderes ve Bakırçay deltaları son derece önemli karasal ve sucul yaşam alanlarıdır. Kent bu özgünlüğü sağlayan en önemli sulak alanlardan biri de kent merkezindeki Meles Deltası ve Çakalburnu Dalyanı'dır. Sucul yaşam için son derece zengin olan bu alanlar, başta suluşları olmak üzere diğer biyolojik çeşitlilik unsurları için de son derece büyük öneme sahiptir. İzmir'in sulak alan zenginliğinin en önemli göstergeleri arasında yer almaktadır. Foça ve Karaburun Özel Çevre Koruma Bölgeleri ve kapsadıkları koruma zonu dikkate alındığında, İzmir yüksek korunan alan oranıyla, sucul yaşam açısından zenginliğini ve bu hususta verdiği değeri ortaya koymaktadır.

İzmir doğal yapısı, biyolojik çeşitliliği ve ekonomik girdileri dikkate alındığında denizel alanlar da önemli yer tutmaktadır. Çandarlı, İzmir ve Çeşme-İldır körfezleri, çok sayıda denizel biyolojik çeşitlilik unsurlarına unsurunun temsil edilmesine olanak sağlar. Bu körfezlere bağlanan akarsu sistemleri, gerek oluşturdukları delta yapısı gerek verimli ovalar gerekse yaşam verdikleri canlılar dikkate alındığında, kentin biyolojik çeşitliliğine olumlu yönde etkileri çok büyüktür. Bu akarsularda son derece nadir sucul memeli türleri arasında yer alan su samuru gibi canlılar, günümüzde hala yaşamaktadır. Körfezlerde ve körfez dışında kalan karasularımızda yer alan çok sayıda irili ufaklı ada ve kayalık, büyük oranda koruma statüsü taşımakla birlikte yaban hayat için de son derece büyük bir önem taşımaktadır. Bu alanlar Akdeniz Foku gibi nesli tehlike altında özeli canlı türleri için de küresel ölçekte son derece önemli yaşam alanlarıdır.

SKA 14- EN İYİ UYGULAMA

WWF İZMİR PLASTIC SMART CITY

Çalıştayda %50 oranı ile en iyi uygulama seçilen WWF İzmir Plastic Smart City'de İzmir Büyükşehir Belediyesi, plastik kirliliğini önleme konusunda önemli bir adım atarak WWF'in (Dünya Doğayı Koruma Vakfı), "Doğada Plastiğe İzin Yok" kampanyasına tam uyma vaadinde bulunmuştur ve WWF'in "Plastik Atıksız Şehirler Ağı"na katılma kararı almıştır. Böylelikle İzmir'in 2025 ile 2030 yılları arasında bir tarihe dek plastik atıkların doğaya karışmadığı bir şehir olacağını duyurmuştur. Akdeniz'de plastik kirliliğine dikkat çekmek için yola çıkan WWF'in Blue Panda yelkenlisinin İzmir'i ziyareti sırasında, şehrin Plastik Atıksız Şehirler Ağı'na katılımı için bir protokol imzalanmıştır. Pilot bölge olarak Çeşme'de çalışmalar başlatılmış durumdadır.

SKA 14

İZMİR ALT HEDEFLERİ VE GÖSTERGELERİ

İZMİR ALT HEDEFLERİ	İZMİR GÖSTERGELERİ
14.1 Karasal kökenli faaliyetlerden kaynaklanan, deniz çöprü ve gıda atıklarının dökülmesinden kaynaklanan su kirliliği de dâhil deniz kirliliğinin önemli ölçüde azaltılması	14.1.1 Toplanan yüzer çöp miktarları (ton/yıl) 14.1.2 Kıyı ötrofikasyon göstergesi olarak denizlerin klorofil-a oranı
14.2 Deniz ve kıyı ekosistemlerinin sürdürülebilir biçimde yönetilmesi ve korunması ve sağlıklı ve üretken denizlere sahip olmak adına İzmir Körfezi'nin eski haline döndürülmesi için harekete geçilmesi	14.2.1 Homa Dalyanı, Meles Deltası ve Çakalburnu Lagünü kıyı kütlelerinin takip edilmesi
14.3. Her düzeyde geliştirilmiş bilimsel iş birliği aracılığıyla Ege denizinde asitlenmenin etkilerinin ele alınması ve en aza indirgenmesi	
14.4 Balık stoklarını mümkün olan en kısa zamanda eski durumuna getirmek ya da en azından biyolojik karakteristiklerine göre maksimum sürdürülebilir ürünü verecek seviyelere ulaştırmak için balık hasadının etkin bir biçimde düzenlenmesi, aşırı avlanma, yasa dışı, bildirilmeyen ve düzenlemesiz balıkçılığın ve doğaya zararlı balıkçılık uygulamaların azaltılması	14.4.1. Balık stoklarının oranı (Foça)
14.5 Kıyı ve deniz alanlarının mevcut en güncel bilimsel bilgilere dayanarak korunması	14.5.1 İzmir'de ÖÇKB Bölgelerinin Alanları a)Karaburun ÖÇKB b)Foça ÖÇKB
14.6 Kapasite aşımı ve aşırı avlanmaya katkıda bulunan balıkçılık teşviklerinin bazı türlerinin yasaklanması, yasa dışı, bildirilmeyen ve düzenlemesiz balıkçılığa katkıda bulunan teşviklerin ortadan kaldırılması ve bu tür yeni teşviklerin uygulamaya konmasından kaçınılması	14.6.1 Küçük Ölçekli Geleneksel Balıkçılığının Korunmasına Yönelik Projeler ve Hibeler
14.7 Balıkçılık, su ürünleri yetiştiriciliği ve turizmin sürdürülebilir yönetimi yoluyla, deniz kaynaklarının sürdürülebilir kullanımından ekonomik yararların artırılması	14.7.1 İzmir ili deniz balıkları üretimi, üretim değeri
14.b Küçük çaplı balıkçıların deniz kaynaklarına ve piyasalarına erişimlerinin sağlanması	14.b.1 İzmir'deki mezat sayısı

HEDEF 14.1 KARASAL KÖKENLİ FAALİYETLERDEN KAYNAKLANAN, DENİZ ÇÖPÜ VE GIDA ATIKLARININ DÖKÜLMESİNDEN KAYNAKLANAN SU KİRLİLİĞİ DE DÂHİL DENİZ KİRLİLİĞİNİN ÖNEMLİ ÖLÇÜDE AZALTILMASI

İzmir Büyükşehir Belediyesince, İzmir İç Körfezi'nde denizden ve kıyından çöp toplama çalışmaları yürütülmektedir. İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından, 2013 yılında Mavi Körfez-2 ve 2017 yılında Mavi Körfez-3 deniz süpürge gemileri alınmıştır. Deniz süpürge gemilerinin giremediği çok sığ alanlarda ve kıyılardaki çöpler ise karadan çöp toplama ekiplerince toplanmakta ve bertaraf edilmektedir. Benzer şekilde ilçe belediye başkanlıkları tarafından plajlarda, yürüyüş yollarında, bisiklet yollarında, kayalık bölgelerde, kıyı şeridinde ve kıyı tesislerinde gerek sivil toplum kuruluşlarının katılımı gerek belediye başkanlıklarının imkanları ile deniz çöpleri toplama etkinlikleri/ çalışmaları yapılmaktadır. İzmir Körfezi'nde 2019 yılında toplanan yüzer çöp miktarı 388 ton/yıldır.

Gösterge 14.1.1 Toplanan yüzer çöp miktarları (ton/yıl)

Gösterge 14.1.3 Kıyı ötrofikasyon göstergesi olarak denizlerin klorofil-a oranı

2014-2017 yılları arası yüzey tabaka (0-10m ortalama) klorofil-a konsantrasyonlarının karşılaştırılması grafikte verilmiştir. Fitoplankton biyokütlesi göstergesi olan klorofil-a'nın 2017 yaz yüzey dağılımlarına bakıldığında, Ege Denizi genelinde konsantrasyonların 0.5 µg/L ölçülmüştür. 2014-2017 SYB'lerinde yüzey tabaka klorofil-a konsantrasyon karşılaştırıldığında, yaz ve kış örneklemesinde belirgin farklılıklar görülmemekle birlikte, İzmir iç ve Orta Körfez'de ve Güllük Körfezi'ndeki görece yüksek değerler dikkat çekmektedir. Kış aylarında Kuzey Ege'de görece yüksek değerlerin Marmara Denizi kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

HEDEF 14.2 DENİZ VE KIYI EKOSİSTEMLERİNİN SÜRDÜRÜLEBİLİR BİÇİMDE YÖNETİLMESİ VE KORUNMASI VE SAĞLIKLI VE ÜRETKEN DENİZLERE SAHİP OLMAK ADINA İZMİR KÖRFEZİ'NİN ESKİ HALİNE DÖNDÜRÜLMESİ İÇİN HAREKETE GEÇİLMESİ

Gösterge 14.2.1 Homa Dalyanı, Meles Deltası ve Çakalburnu Lagünü kıyı kütlelerinin takip edilmesi

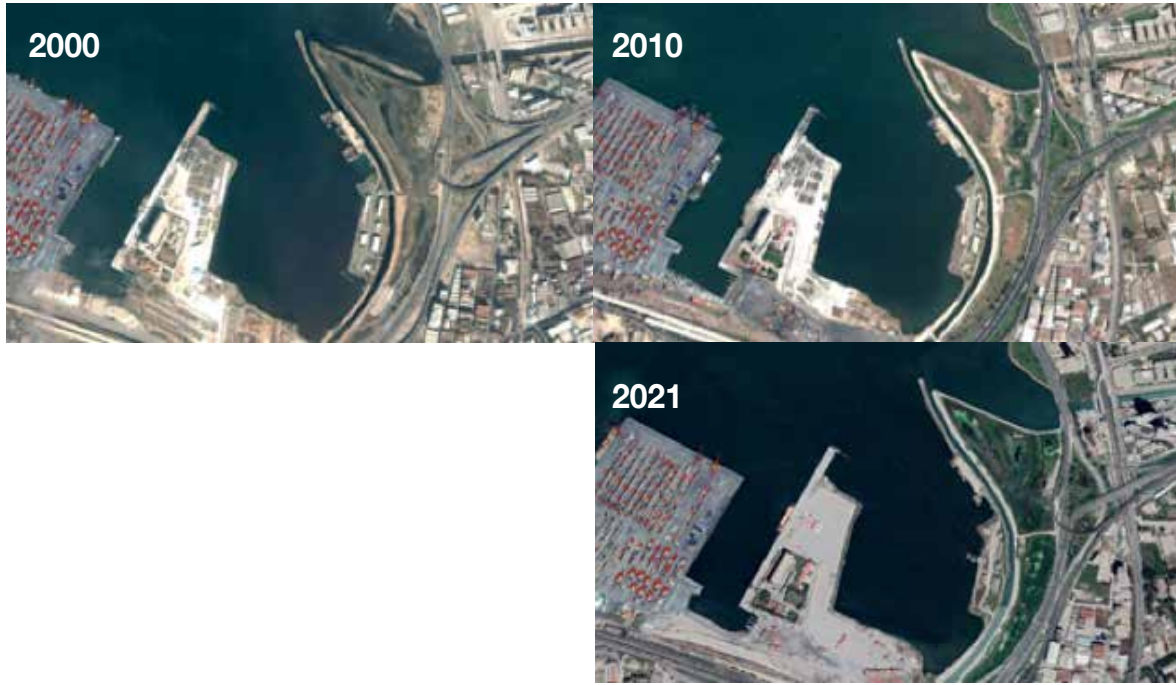
Bu kıyı kütlelerinin takibinde uydu görüntüleri önemli bir izleme noktası oluşturmaktadır. Bu kapsamda İzmir için yerel hedef 14.2 “Deniz ve kıyı ekosistemlerinin sürdürülebilir biçimde yönetilmesi ve korunması ve sağlıklı ve üretken denizlere sahip olmak adına İzmir Körfezi'nin eski haline döndürülmesi için harekete geçilmesi” için gösterge olarak geçmiş yıllara ve en yakın tarihe göre alınan uydu görüntüleri gösterge olarak seçilmiştir. İzmir’de en önemli koruma alanlarını oluşturan Homa Dalyanı, Meles Deltası ve Çakalburnu Lagünü izlenmesi gereken alanlar olarak belirlenmiştir. Homa Dalyanı için 1990-2000-2010-2021 yıllarına ilişkin uydu görüntüleri kullanılmıştır. Meles Deltası ve Çakalburnu Lagünü için ise 2000-2010-2021 yıllarının görüntüleri gösterge olarak kullanılmıştır.

Homa Dalyanı

Meles Deltası

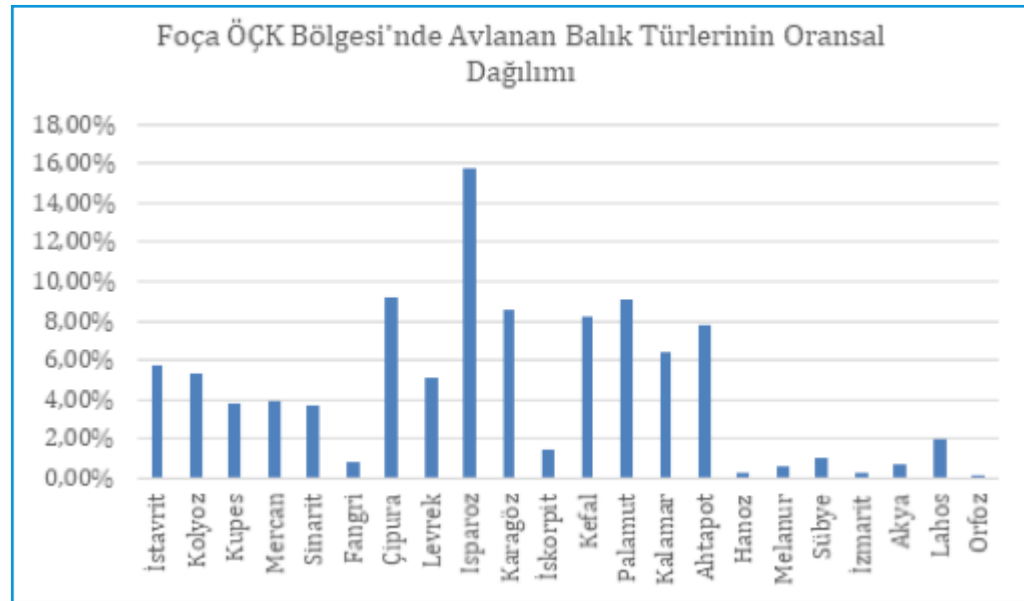
Çakalburnu Lagünü

HEDEF 14.4 BALIK STOKLARINI MÜMKÜN OLAN EN KISA ZAMANDA ESKİ DURUMUNA GETİRMEK YA DA EN AZINDAN BİYOLOJİK KARAKTERİSTİKLERİNE GÖRE MAKSİMUM SÜRDÜRÜLEBİLİR ÜRÜNÜ VERECEK SEVİYELERE ULAŞTIRMAK İÇİN BALIK HASADININ ETKİN BİR BİÇİMDE DÜZENLENMESİ, AŞIRI AVLANMA, YASA DIŞI, BİLDİRİLMİYEN VE DÜZENLEMESİZ BALIKÇILIĞIN VE DOĞAYA ZARARLI BALIKÇILIK UYGULAMALARIN AZALTILMASI

Gösterge 14.4.1 Balık stoklarının oranı (Foça)

Foça Yarımadası su ürünleri açısından avantajlı bir konuma sahiptir ve Foça tarihinde balıkçılık önemli bir sektör haline gelmiştir. Foça’da balıkçılık yerel balıkçılar tarafından küçük ölçekli olarak yapılmaktadır. Küçük ölçekli balıkçılık sayesinde yöre halkı geçimlerini ve gıda maddelerini sağlamaktadır. Ancak geleneksel balıkçılık uygulamaları, her geçen gün sayıları artan ve kaynaklar üzerinde aşırı baskı oluşturan büyük troller ile rekabete girememektedir. Hukuki olarak belirlenen deniz koruma bölgeleri dışında avlanan trollerin, besin zinciri üzerindeki yerel ve bölgesel etkileri henüz iyi anlaşılammıştır. Trol balıkçılığında avlanan en önemli balık türleri tekir, barbunya ve barlam balığıdır.

HEDEF 14.5 KIYI VE DENİZ ALANLARININ MEVCUT EN GÜNCEL BİLİMSEL BİLGİLERE DAYANARAK KORUNMASI

Gösterge 14.5.1 İzmir'de ÖÇKB Bölgelerinin Alanları

İzmir Körfezi büyük bir alanı oluşturmaktadır. Bu körfezin güneyinde Karaburun ve Ildırı kuzeyinde Foça iç kısmında ise Gediz Deltası neredeyse Körfezin giriş kısmının tamamının korunan alan statüsüne girdiğini göstermektedir. Kent olarak sadece insanları değil ekosistemleri, doğayı, denizleri, balıkları da korumak önem taşımaktadır. İzmir bu anlamda Türkiye'nin en önemli şehirlerindedir. Körfezin iki tarafı da korunan alan ve Foça ve Karaburun koruma alanları neredeyse birbirine değecek büyüklüktedir. İçinde Meles Deltası, Gediz Deltası, Çakalburnu Lagünü gibi alanların hepsi sulak alandır. Gediz deltası zaten Ramsar alan statüsündedir. İzmir hem denizel biyoçeşitlilik ve ekosistemin korunması için korunan alan miktarı özel ve büyük olan yerlerden biridir. Bu hem doğal yerleri koruduğu gibi Körfezde ciddi bir geçim kaynağı olan kıyı balıkçılığı gibi sektörlerin hala yaşamasını sağlamaktadır. Kentin ve hatta ülkenin balık tedarikinde önemli bir rol oynamaktadır. Bunun olabilmesinin nedeni korunan alanların varlığıdır. Hem doğayı koruyup hem de İzmir ekonomisine katkıda bulunması açısından önemlidir. Aynı zamanda İzmir turizm kentidir, özellikle Foça ve Karaburun'un tamamı koruma altında olduğu için turizmde sürdürülebilirliği açısından önem arz etmektedir. Bu sayede yapılaşmanın bir ölçüde önüne geçilmektedir ve kentte sürdürülebilir turizmden gelecek olan gelirin sürdürülebilir olmasına olanak tanımaktadır. İzmir'de korunan alan statüsündeki alanların toplam miktarı 797 km²'dir. İzmir'deki korunan alanların oranı 0,02'dir. İzmir kentinde kıyı şeridinde korunan alanlar ise 732 km²'lik bir alanı oluşturmaktadır. İzmir kentinde kıyı şeridinde korunan alanların oranı ise 0,05'tir. Bu gösterge için İzmir'de körfezin çok büyük bir kısmını kapsayan Foça ve Karaburun ÖÇKB'leri değerlendirilmiştir. Korunan kıyı ve karasal alan miktarı 567 km²'lik bir alanı oluşturmaktadır.

Karaburun ÖÇKB

Karaburun-Ildırı Körfezi Özel Çevre Koruma Bölgesi, İzmir ili, Karaburun Yarımadası, Ildırı Körfezi denizel alanı ve adaları kapsamaktadır. Ildırı bölgesi karasal alanı sınırları içinde herhangi bir yerleşim birimi bulunmamaktadır. Karaburun Yarımadasında Bozdağ kütlesi ve ormanlarla kaplı alanlar, yaban hayatı açısından zengin alanlardır.

Foça ÖÇKB

Foça ÖÇK Bölgesindeki doğal güzellikleri, tarihi ve kültürel kaynakları, biyolojik çeşitliliği, sualtı - su üstü canlı - cansız varlıkları korumak ve bu değerlerin gelecek nesillere aktararak, bölgenin ekonomik gelişmesini, koruma kullanma dengesini kurmak ve doğa koruma bilincini artırmak amacıyla hazırlanmıştır. Foça ÖÇK Bölgesi; kara, kıyı ve deniz bileşenlerini barındıran, bu nedenle de doğal çeşitlilik açısından zengin olan ve aynı zamanda insan faaliyetlerinin yoğunlaştığı, doğal kaynakların yönetiminde sürdürülebilirlik ve koruma ilkelerinin uygulanmasının gerekli olduğu bir bölgedir.

HEDEF 14.6 KAPASİTE AŞIMI VE AŞIRI AVLANMAYA KATKIDA BULUNAN BALIKÇILIK TEŞVİKLERİNİN BAZI TÜRLERİNİN YASAKLANMASI, YASA DIŞI, BİLDİRİLMİYEN VE DÜZENLEMESİZ BALIKÇILIĞA KATKIDA BULUNAN TEŞVİKLERİN ORTADAN KALDIRILMASI VE BU TÜR YENİ TEŞVİKLERİN UYGULAMAYA KONULMASINDAN KAÇINILMASI

Gösterge 14.6.1 Küçük Ölçekli Geleneksel Balıkçılığının Korunmasına Yönelik Projeler ve Hibeler

Küçük Ölçekli Balıkçılığın Ortak Yönetimi

2017 yılında başlayan 'Küçük Ölçekli Balıkçılığın Ortak Yönetimi' projesi 2022 yılına kadar projenin pilot alanları olan; Foça-İzmir, Kaş-Antalya ve Erdemli-Mersin'de sürmektedir. Proje, Akdeniz'deki balıkçılığın durumunu iyileştirmeyi ve Türkiye, Hırvatistan, İtalya ve Yunanistan'da belirlenen pilot alanlarda sürdürülebilir ortak yönetim biçimlerine dönüştürerek küçük ölçekli balıkçıların yaşam biçimlerini ve gelirlerini düzeltmeyi amaçlamaktadır. Aynı zamanda, küçük ölçekli balıkçıların birlikte fikir alışverişinde bulunabilecekleri platformlar oluşturmak ve ortak yönetim düzenlemelerinin ve sürdürülebilir balıkçılık uygulamalarının tüm Akdeniz'de tekrarlanmasını teşvik etmek suretiyle, bölgesel düzeyde balıkçılar arasında daha güçlü bir işbirliği kurulması hedeflenmektedir.

HEDEF 14.7 BALIKÇILIK, SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLİĞİ VE TURİZMİN SÜRDÜRÜLEBİLİR YÖNETİMİ YOLUYLA, DENİZ KAYNAKLARININ SÜRDÜRÜLEBİLİR KULLANIMINDAN EKONOMİK YARARLARIN ARTIRILMASI

Gösterge 14.7.1 İzmir ili deniz balıkları üretimi, üretim değeri

Bu gösterge için 2017 yılına ilişkin İzmir Ticaret Odasının çalışmasında yer alan Su Ürünleri Sektör Raporunda yer alan veriler kullanılmıştır. İzmir, 629 kilometrelik kıyı şeridi ile su ürünleri üretim açısından önemli bir potansiyele sahiptir. Su ürünleri sektörü ve özellikle yetiştiricilik gerek ülkemiz gerekse ilimiz açısından önemli bir gelir kaynağı durumundadır. 2017 yılında 8.590 ton avcılık, 61.782 ton yetiştiricilik olmak üzere 70.372 ton su ürünleri üretimi yapılmış ve toplam 1,18 Milyar TL üretim değeri elde edilmiştir. İzmir kayıtlı balıkçı teknesi bakımından % 11,9 pay ile 2. sıradadır. Yılda 83.490 ton su ürünleri yetiştiriciliği proje kapasitesi bakımından 2. sıradadır. Ülkemiz su ürünleri ihracatının % 14'ünü İzmir karşılamaktadır. 337 Milyon Dolar ihracat ile İzmir 2. sıradadır.

Türkiye'de su ürünleri üretimi 2019 yılında bir önceki yıla göre

%33 oranında artarak 836 bin 524 ton olarak gerçekleşmiştir.

HEDEF 14.b KÜÇÜK ÇAPLI BALIKÇILARIN DENİZ KAYNAKLARINA VE PİYASALARINA ERİŞİMLERİNİN SAĞLANMASI

Gösterge 14.b.1 İzmir'deki mezat sayısı

Bu gösterge için 2017 yılına ilişkin İzmir Ticaret Odasının çalışmasında yer alan Su İzmir ili için yerel hedef olarak belirlenen; küçük çaplı balıkçıların deniz kaynaklarına ve piyasalarına erişimlerinin sağlanmasının bir alt göstergesi olarak İzmir'deki mezatların sayısı alınmıştır. İzmir'de mevcut durumda toplam 12 mezat düzenlenmektedir.

İzmir'deki Mezatlar
1. Sığacık Su Ürünleri Kooperatifi
2. Balıklıova Su Ürünleri Kooperatifi
3. Güzelbahçe Su Ürünleri Kooperatifi
4. Urla İskele Su Ürünleri Kooperatifi
5. Karaburun Merkez Su Ürünleri Kooperatifi
6. Özbek Su Ürünleri Kooperatifi
7. Özdere Ahmetbeyli Su Ürünleri Kooperatifi
8. Mordoğan Su Ürünleri Kooperatifi
9. Sasalı Ve Çevre Köyleri Su Ürünleri Kooperatifi
10. Çeşmealtı Su Ürünleri Kooperatifi
11. Foça Merkez Su Ürünleri Kooperatifi
12. Balık Avcıları Su Ürünleri Kooperatifi

SKA 14 – KENTTE ÖNE ÇIKAN UYGULAMALAR

HOMA DALYANI REHABİLİTASYONU

İzmir'in günümüze ulaşan son dalyanı Homa için başlattığı kurtarma operasyonunda yeni bir adım daha atmıştır. Deniz suyunun karışması nedeniyle yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalan Homa Dalyanı'nın çevresini setlerle güçlendirerek koruma altına alan Belediye, şimdi de dalyanı balık üreme merkezi haline getirecek derinleştirme çalışmalarını başlatmıştır. Sığılma nedeniyle balık üretiminin yok olduğu bölgede Ege Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi ile protokol imzalayan İZSU Genel Müdürlüğü "Homa Dalyanı Rehabilitasyon Projesi" kapsamında dalyanda derinleştirme kanalları açmaya başlamıştır.

İZMİR KÖRFEZİ OŞİNOGRAFIK İZLEME PROJESİ

Büyük Kanal Projesi'nin, İzmir Körfezi'ndeki (su ve sedimentteki) etki ve sonuçlarının saptanması amacıyla, İZSU, 2000 yılından beri körfez ortamını, fiziksel, kimyasal, biyolojik ve mikrobiyolojik olarak izleme çalışmalarına devam etmektedir.

Bu çalışmalar, 2020 yılına kadar Dokuz Eylül Üniversitesi, Deniz Bilimleri ve Teknolojisi Enstitüsü ile birlikte İzmir Körfezi'nde 36 istasyonda izleme yapılarak gerçekleştirilmektedir.

2017 yılında çalışmalara Yenifoça Koyu da eklenerek çalışmanın kapsamı genişletilmeye başlanmıştır. 2020 yılına gelindiğinde proje, TÜBİTAK MAM ile birlikte yürütülmeye başlanmış olup, 2020-2022 yıllarını kapsayan projeye Seferihisar Akarca Koyu da eklenmiştir. Böylelikle İzmir Körfezi nin yanında, Yeni Foça ve Seferihisar Koyu da projede yerini almış ve izleme yapılan istasyon sayısı 54'e çıkmıştır.

ÖNEMLİ DENİZEL BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK ALANLARINDA İSTİLAÇI YABANCI TÜRLERİN TEHDİTLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ PROJESİ

“Önemli Denizel Biyolojik Çeşitlilik Alanlarında İstilacı Yabancı Türlerin Tehditlerinin Değerlendirilmesi Projesi” kısaca “Denizel İstilacı Yabancı Türler Projesi” istilacı yabancı türlerin önlenmesi, tespit edilmesi, kontrolü ve yönetiminde güçlendirilmiş kapasiteler ve yatırımlarla deniz ve kıyı ekosistemlerinin direncinin artırılması hedefi ile Tarım ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ile işbirliği içinde Küresel Çevre Fonu (GEF) finansal desteği ile yürütülmektedir.

KENTSEL VE EKOLOJİK OMURGA OLARAK MELES ÇAYI ULUSAL KENTSEL TASARIM FİKİR PROJESİ YARIŞMASI

“Kentsel ve Ekolojik Omurga Olarak Meles Çayı Ulusal Kentsel Tasarım Fikir Projesi Yarışması” ile İzmir’in kentleşme pratiklerine bağlı olarak doğal niteliklerini ve kentsel potansiyellerini önemli oranda yitirmiş olan Meles Çayı ve Yeşildere Vadisi’nin gerek ekolojik gerekse kentsel servisler anlamında bağlayıcı bir omurga olarak ele alındığı özgün, nitelikli ve geleceğe ışık tutabilecek fikirlerin elde edilmesi amaçlanmaktadır.

15 KARASAL YAŞAM

İZMİR GÖSTERGELERİ

15.1.1. Toplam arazi alanının oranı olarak ormanlık ve makilik alan

15.1.2. Biyoçeşitlilik açısından korunan alanlarla kaplı önemli alanların oranı (Denizel-Karasal-Kıyusal Ekosistem)

15.2.1. Sürdürülebilir orman yönetimine doğru ilerleme

15.4.1. Dağ biyoçeşitliliği için korunan alanların varlığı

15.5.1. Koruma politikalarının ve tür eylem planlarının varlığı ve sayısı

15.7.1./15.c.1 Yasadışı avlanma ile mücadeleye yönelik faaliyetlerin varlığı

15.8.1. İstilacı türlere yönelik yapılan çalışmaların varlığı

15.9.1. İzmir'in Doğa ile Uyumlu Yaşam Stratejisi'nin etkin bir şekilde kent genelinde uygulanması

15.a.1. Doğal alanların korunması ve biyoçeşitliliğe imkân tanıyan ortamların sağlanmasına yönelik faaliyetler kapsamında gerçekleştirilen harcamalar

15.b.1. Orman İzmir Kampanyası gibi etkili faaliyetlerin geliştirilmesi

15 KARASAL
YAŞAM

SKA15 “Karasal Yaşam” amacının kapsamı karasal ekosistemleri korumak, iyileştirmek ve sürdürülebilir kullanımını desteklemek; sürdürülebilir orman yönetimini sağlamak; çölleşme ile mücadele etmek; arazi bozunumunu durdurmak ve tersine çevirmek; biyolojik çeşitlilik kaybını engellemektir. Bu amacın gerçekleştirilmesinde küresel düzeyde 12 alt hedef ve 14 gösterge belirlenmiştir. İzmir için yerelleştirilmiş bu amaç için 9 alt hedef ve 10 gösterge belirlenmiştir.

SKA 15- KENTTEKİ GENEL DURUM

Gezegelimiz yaşamın var olduğu ve büyük bir çeşitlilik ile temsil edildiği bilinen tek gezegen olma özelliğini taşımaktadır. Bu çeşitlilik karasal ve sucul yaşam alanlarında farklı türler ve farklı ekosistemler ile kendini göstermektedir. Oransal olarak yüz ölçümün yaklaşık üçte birini kaplayan karasal alanlar, diğer çok sayıda canlı türü ve karasal bir memeli olan insanın beraber yaşadığı müstesna alanlardır. Çöller, ormanlar, dağlar, vadiler ve geniş ovalar gibi çok sayıda ekosisteme ev sahipliği yapan bu alanlar, biyolojik çeşitliliğe temsil yeti şansı verdiği gibi dünyayı faaliyetleri ile büyük oranda domine eden insanın varlığı için de önem taşımaktadır. Aynı ekosistemleri paylaşan insan ve diğer biyolojik çeşitlilik başka bir deyişle diğer karasal yaşam unsurları, birbirleri ile etkileşim halinde ve birbirlerine bağımlıdır. Bu organik ilişki biçimi herhangi bir ayırım yapmaksızın ekosistemin bütünlüğüne ve işlevlerine saygı gösterildiği ölçüde sürdürülebilirliği milyarlarca yıldır olduğu gibi sağlayabilmektedir.

Bu bağlamda insan ve faaliyetlerine dair sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşma yolunda karasal yaşam hayati önem taşıyan bir unsurdur. İzmir karasal yaşamın zenginliği açısından önem taşıyan kentler arasındadır. Bu durum kentin delta, dağ, ova ve adalar gibi çok fazla ve farklı sayıda yaşam alanına ev sahipliği yapabilmesinden kaynaklanır. İzmir'i çepeçevre saran Yamanlar, Spil, Nif dağları ve Bozdağ gerek sundukları orman ekosistemleri gerekse son derece özel olan yüksek dağ bozkırları ve alpin ekosistemleri ile İzmir'in zenginliği açısından önemli kaynak değerlerdir. Bu dağların yamaçlarında yer alan Menemen ve Torbalı gibi çok sayıda ova, bu yaşam alanında temsil edilen çok sayıda canlı türüne ev sahipliği yapmaktadır. Çeşme ve Karaburun yarımadaları, Seferihisar ile Foça çevresinde görülen maki ve frigana ekosistemleri, son derece özel yaşam alanlarıdır. Bu ekosistemlere özgü çok sayıda canlı türü, İzmir'in doğal değerini arttıran temel unsurlar arasında yer almaktadır.

SKA 15 - EN İYİ UYGULAMA

İZMİR YEŞİL ALTYAPI STRATEJİSİ (IGS)

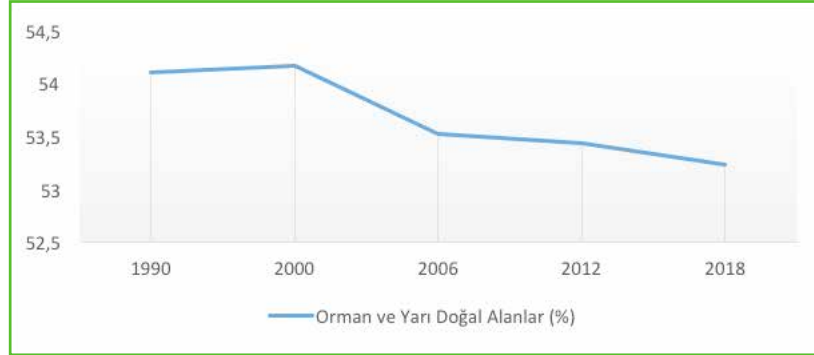
İzmir Yeşil Altyapı Stratejisi denizel-karasal ekosistemlerin etkileşimi, doğa esaslı çözümlerden yararlanma, doğal-yarı doğal-kentsel alanlardaki geçişlilik, ekosistem hizmetlerini tanımlama gibi kapsayıcı bir işlev üstlenmesi amacıyla oluşturulmuştur. İzmir Yeşil Altyapı Stratejisi'nin doğal ve yarı doğal alanlarının kentsel alanlar ile entegrasyonunda önemli bir rol oynaması hedeflenmiştir. İzmir Yeşil Altyapı Stratejisi, 12-13 Temmuz 2021 tarihlerinde gerçekleştiren çalıştayda %23.5'lik oranla en iyi yerel sürdürülebilirlik uygulaması olarak seçilmiştir.

SKA 15 İZMİR ALT HEDEFLERİ VE GÖSTERGELERİ

İZMİR ALT HEDEFLERİ	İZMİR GÖSTERGELERİ
15.1.Orman, sulak alan, dağlar ve kurak alanlardaki karasal ve iç tatlısu ekosistemlerinin korunması ve sürdürülebilir kullanımının sağlanması.	15.1.1. Toplam arazi alanının oranı olarak ormanlık ve makilik alan 15.1.2. Biyoçeşitlilik açısından korunan alanlarla kaplı önemli alanların oranı (Denizel-Karasal-Kıyusal Ekosistem)
15.2. İzmir’de ormanların sürdürülebilir yönetiminin sağlanmasının desteklenmesi, ormansızlaşmanın sona erdirilmesi, tahrip edilmiş ormanların eski haline döndürülmesi ve ağaçlandırma ve yeniden ormanlaştırmanın önemli ölçüde artırılması.	15.2.1. Sürdürülebilir orman yönetimine doğru ilerleme
15.4. İzmir’de dağ ekosistemlerinin ve biyoçeşitliliğinin korunmasının güvence altına alınması.	15.4.1. Dağ biyoçeşitliliği için korunan alanların varlığı
15.5. İzmir’de önemli veya yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olan türlerin korunması ve nesillerinin tükenmesinin engellenmesi.	15.5.1. Koruma politikalarının ve tür eylem planlarının varlığı ve sayısı
15.7. Korunan türlerin yasa dışı avlanması ve kaçakçılığı ile mücadele edilmesi.	15.7.1. Yasadışı avlanma ile mücadeleye yönelik faaliyetlerin varlığı
15.8. İzmir’de istilacı yabancı türlerin kara ve deniz ekosistemleri üzerindeki etkilerinin azaltılması.	15.8.1. İstilacı türlere yönelik yapılan çalışmaların varlığı
15.9. İzmir’de ekosistem ve biyoçeşitlilik değerlerinin ulusal ve yerel planlamalara, kalkınma süreçlerine, yoksulluğun azaltılmasına ilişkin stratejilere ve raporlara entegre edilmesi	15.9.1. İzmir’in Doğa İle Uyumlu Yaşam Stratejisi’nin etkin bir şekilde kent genelinde uygulanması
15.a. İzmir’de biyoçeşitliliği ve ekosistemleri korumak ve sürdürülebilir biçimde kullanmak için bütün kaynaklardan elde edilen finansal kaynakların etkin bir biçimde kullanılması.	15.a.1. Doğal alanların korunması ve biyoçeşitliliği imkan tanıyan ortamların sağlanmasına yönelik faaliyetler kapsamında gerçekleştirilen harcamalar
15.b. İzmir’de sürdürülebilir orman yönetimini her düzeyde finanse etmek için bütün kaynaklardan elde edilen kaynakların seferber edilmesi	15.b.1. Orman İzmir Kampanyası gibi etkili faaliyetlerin geliştirilmesi
15.c. Korunan türlerin yasa dışı avlanması ve kaçakçılığı ile mücadele edilmesi.	

HEDEF 15.1 ORMAN, SULAK ALAN, DAĞLAR VE KURAK ALANLARDAKİ KARASAL VE İÇ TATLISU EKOSİSTEMLERİNİN KORUNMASI VE SÜRDÜRÜLEBİLİR KULLANIMININ SAĞLANMASI

Gösterge 15.1.1. Toplam arazi alanının oranı olarak ormanlık ve yarı doğal alanlar

Orman, maki ve otsu bitkiler, bitki örtüsü ile kaplı olmayan veya az miktarda bitki örtüsü ile kaplı açık alanların oranı grafikte gösterilmiştir. İzmir'deki orman ve yarı doğal alanların varlığı 2018 yılına doğru azalma eğilimindedir.

2019 yılı verilerine göre İzmir'in %40'ı makilikler de dahil olmak üzere ormanlık alan ile kaplıdır.

Gösterge 15.1.2. Biyoçeşitlilik açısından korunan alanlarla kaplı önemli alanların oranı (Denizel-Karasal-Kıyusal Ekosistem)

Hedef 14 içerisinde İzmir'de korunan alanların oranına gösterge olarak yer verilmiştir.

Karaburun-Ildır Körfezi Özel Çevre Koruma Bölgesi

Karaburun-Ildır Körfezi, 14.03.2019 tarihinde Özel Çevre Koruma Bölgesi olarak ilan edilmiştir. Alanın büyüklüğü 946,56 km²'dir. Koruma bölgesi, Karaburun Yarımadası, Ildır Körfezi denizel alanı ve adaları kapsamaktadır. Alanda 15 adet endemik, 4 adet nadir ve CITES kapsamında 5 adet bitki türü tespit edilmiştir. Ayrıca IUCN (International Union for Conservation of Nature-Uluslararası Doğayı Koruma Birliği) kategorisindeki 21 adet bitki türü belirlenmiştir. Yarımada, flora ve fauna açısından zengindir.

HEDEF 15.2 ORMAN, SULAK ALAN, DAĞLAR VE KURAK ALANLARDAKİ KARASAL VE İÇ TATLISU EKOSİSTEMLERİNİN KORUNMASI VE SÜRDÜRÜLEBİLİR KULLANIMININ SAĞLANMASI

Gösterge 15.2.1. Sürdürülebilir orman yönetimine doğru ilerleme

Türkiye son yıllarda sürdürülebilir orman yönetimine dair çalışmalar gerçekleştirmeye başlamış ve bu doğrultuda orman kaynaklarının biyolojik çeşitlilik, karbon depolama, rekreasyon, odun dışı orman ürünleri üretimi gibi işlevlerinin öneminin artmasıyla ile ekosistem tabanlı orman amenajman planları hazırlanmaya başlamıştır.

HEDEF 15.4 İZMİR'DE DAĞ EKOSİSTEMLERİNİN VE BİYOÇEŞİTLİLİĞİNİN KORUNMASININ GÜVENCE ALTINA ALINMASI

Gösterge 15.4.1. Dağ biyoçeşitliliği için önemli korunan alanların varlığı

Bu hedef kapsamında İzmir ili sınırları içerisinde yer alan Spil Dağı ve Boz Dağlar koruma alanlarının varlığı önemlidir. Koruma statülerinin ilerleyen yıllarda geliştirilmesi 15.4.1. kapsamında değerlendirilecektir.

Spil Dağı Milli Parkı

Farklı jeolojik ve morfolojik yapıya sahip olan Spil Dağı, İzmir ve Manisa il sınırlarında yer almaktadır. Milli park ve arkeolojik sit alanı statülerinde korunmaktadır. Spil Dağı 22.04.1968 tarihinde 6831 Sayılı Orman Kanununun 25. Maddesine göre Milli Park olarak ilan edilmiştir.

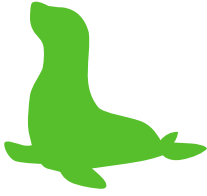
Bozdağ

Boz Dağlar, Gediz ve Küçük Menderes nehirlerinin oluşturduğu ovaların arasında kalmış dağ kütlesidir. Ege Bölgesi'nin en büyük dağ silsilesidir. Doğal sit alanı koruma statüsünde yer almaktadır. Bitkiler açısından bölgenin en iyi çalışılmış alanlarının başında geldiği bilinmektedir. Alanda yırtıcı kuş türleri, orman kuşları ve karacalar önemlidir.

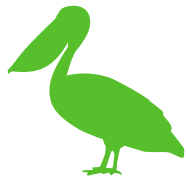
HEDEF 15.4 KIYI VE DENİZ ALANLARININ MEVCUT EN GÜNCEL BİLİMSEL BİLGİLERE DAYANARAK KORUNMASI

Gösterge 15.5.1. Koruma politikalarının ve tür eylem planlarının varlığı ve sayısı

Akdeniz Foku / Dünyanın en nadir 12 memelisinden birisidir, dünya üzerindeki sayıları 400'ü geçmemektedir. Henry Ford Avrupa Çevre Koruma Ödülü 1998 yılında Foça Pilot Projesi olarak belirlenmiş ve fokları korumak için; Foça Belediyesi ve Özel Çevre Koruma Kurulu iş birliği ile fokların yoğun olarak görüldüğü Siren Kayalıklarında; tekne ile gezmek, dalmak, deniz ürünleri yakalamak ve Orak Adası'nda kamp yapmak yasaklanmıştır.

Foça ÖÇK Bölgesi'nde balıkçılar başta olmak üzere Foçalıların gönüllü katılımıyla 115 fok gözlem kaydı alınmış ve alanı kullanan Akdeniz foku sayısı ve cinsiyet tayini için kamera ve gözlem kayıtları analiz edilmiştir.

Tepeli Pelikan-Tür Koruma Eylem Planı / Dünya Doğayı koruma birliği (IUCN)'e göre, küresel ölçekte nt (near threatened – tehlide yakın) olarak sınıflandırılmış bir tür olan Tepeli Pelikan (*Pelecanus Crispus*), Tarım ve Orman Bakanlığı Doğa koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından öncelikli türler arasında değerlendirilerek, tür koruma eylem planına alınmıştır. Tepeli Pelikan'ı Koruyalım projesi kapsamında Gediz ve Büyük Menderes deltalarında üreyen Tepeli Pelikanların, şiddetli fırtınalar ve kıyı erozyonuna karşı korunması, Büyük Menderes Deltası'nda balıkçılar ve pelikanlar arası rekabetin azaltılması, Büyük Menderes deltasında balıkçılıkla ilgili sorunlar ve çözümlerin araştırılması hedeflenmektedir.

Flamingo - Dünyanın En Büyük Yapay Flamingo Üreme Adası / Gediz Deltası, flamingoların Türkiye'deki iki üreme alanından biridir. Deltada 2012 yılında 6.440 m²'lik yüzölçümüyle dünyanın en büyük Türkiye'nin ilk yapay flamingo üreme adasının yapımı gerçekleştirilmiştir. Flamingolar adada ilk kez 2014 yılında üremeye başlamış ve burada her yıl yaklaşık 20.000 çift flamingo yuva yapmaktadır. Delta içinde faaliyet gösteren deniz tuzlası havuzları aynı zamanda flamingoların hayat ortamıdır.

HEDEF 15.7 / 15.C KORUNAN TÜRLERİN YASA DIŞI AVLANMASI VE KAÇAKÇILIĞI İLE MÜCADELE EDİLMESİ

Gösterge 15.7.1. / 15.c.1. Yasadışı avlanma ile mücadeleye yönelik faaliyetlerin varlığı

15.7. ve 15.c. hedefleri kapsamında İzmir’de korunan türlerin yasa dışı avlanması ve kaçakçılığı ile mücadele edilmesi hedeflenmektedir. Bu kapsamda küresel müdahaleler önem arz etmektedir. İlgili hedef ile ilişkili olarak Türkiye, CITES Sözleşmesi (Nesli Tehlike Altında Olan Yabani Hayvan ve Bitki Türlerinin Uluslararası Ticaretine İlişkin Sözleşme) taraflarındandır.

CITES Sözleşmesi

Türkiye 22 Aralık 1996 tarihinde CITES Sözleşmesine taraf olmuştur. CITES Sözleşmesi, yabani hayvan ve bitki türlerinin canlı ve ölü örneklerinin sözleşmeye taraf olan ülkeler arasındaki uluslararası ticaretini düzenlemektedir. İlgili hedefler kapsamında İzmir üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmeyi taahhüt etmektedir.

HEDEF 15.8 İZMİR’DE İSTİLACI YABANCI TÜRLERİN KARA VE DENİZ EKOSİSTEMLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİN AZALTILMASI

15.8.1. İstilacı türlere yönelik yapılan çalışmaların varlığı

Bu hedef kapsamında İzmir’deki istilacı türleri kontrol altına almaya yönelik gerçekleştirilen çalışmalar önem arz etmektedir.

Türkiye’deki Karasal Ortamlarda ve İç Sularda İstilacı Yabancı Türlerin Tehditlerinin Değerlendirilmesi (TERIAS) Projesi

Türkiye’de “Yeşil Papağan (The Rose - Ringed Parakeet)” olarak adlandırılan istilacı bir tür bulunmaktadır. Ülkeye giriş yılı 1975 olan bu türün popülasyonu artış göstermektedir. İzmir’de 150’den fazla birey olduğu tahmin edilmektedir. Bu tür, tarımsal ürünlere verdiği zarardan dolayı tarım zararlısı olarak kabul edilmektedir. “Kırmızı Yanaklı Su Kaplumbağası (Red-eared Slider)” istilacı tür olarak kabul edilmektedir. Dünyanın en tehlikeli 100 istilacı yabancı türünden biri olarak kabul edilmektedir. Hastalık taşıma riski, ekosistem üzerinde öngörülemeyen etki gibi zararları mevcuttur.

TERIAS projesi, ekosistemlerin esnekliğini sağlamak için 1143/2014 sayılı AB Yönetmeliği uyarınca, karasal alan ve iç sularda İstilacı Yabancı Türlerin kontrol altına alınmasını amaçlar. Proje kapsamında Yeşil Papağan ve Kırmızı Yanaklı Su Kaplumbağası için pilot alanlar arasında İzmir ili de bulunmaktadır.

HEDEF 15.9 İZMİR'DE EKOSİSTEM VE BİYOÇEŞİTLİLİK DEĞERLERİNİN ULUSAL VE YEREL PLANLAMALARA, KALKINMA SÜREÇLERİNE, YOKSULLUĞUN AZALTILMASINA İLİŞKİN STRATEJİLERE VE RAPORLARA ENTEGRE EDİLMESİ

Gösterge 15.9.1. İzmir'in Doğa İle Uyumlu Yaşam Stratejisi'nin etkin bir şekilde kent genelinde uygulanması

Bu rapor, şehir yaşamının kentsel ve ekolojik katmanları arasında incelikli bir ilişkiye olanak vermektedir. Kır kent ilişkisinin yeniden döngüsel kılınması gerektiğinden hareketle, yürütülen tüm çalışmalara dair bir yol haritası sunar. Bu kapsamda üç hedef belirlenmiştir.

1. Doğal afetlere dirençli bir şehir olmak
2. Refahı artırmak ve refahın adil paylaşımını sağlamak
3. Biyolojik çeşitliliği korumak

Bu rapor, İzmir'in "doğa ve iklim eyleminin" dört temel adımını sunmaktadır: (i) Doğanın şehre nüfuzunu sağlamak, (ii) insanların kırsal alana nüfuzunun doğayla uyumunu sağlamak, (iii) döngüsel ekonomiyi teşvik etmek ve (iv) kentle kır kültürleri arasındaki bağları güçlendirmek.

HEDEF 15.a İZMİR'DE BİYOÇEŞİTLİLİĞİ VE EKOSİSTEMLERİ KORUMAK VE SÜRDÜRÜLEBİLİR BİÇİMDE KULLANMAK İÇİN BÜTÜN KAYNAKLARDAN ELDE EDİLEN FİNANSAL KAYNAKLARIN ETKİN BİR BİÇİMDE KULLANILMASI

Gösterge 15.a.1. Doğal alanların korunması ve biyoçeşitliliğe imkân tanıyan ortamların sağlanmasına yönelik faaliyetler kapsamında gerçekleştirilen harcamalar

SKA 15 – KENTTE ÖNE ÇIKAN UYGULAMALAR

GÜNEY GEDİZ DELTASI 2020 YILI ÜREYEN

KUŞ ATLAS ÇALIŞMASI

Gediz Deltası 1998 yılında Ramsar Alanı olarak belirlenmiştir. Ayrıca Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği kapsamında korunmaktadır. Bu çalışma kapsamında deltada üreyen kuşların dağılımı ve türler üzerindeki tehditler belirlenmiştir. Çalışmanın sonucunda 114 kuş türünün Gediz Deltası'nda ürediği tespit edilmiştir. Her kuş türü için harita oluşturulmuştur.

ORMAN İZMİR KAMPANYASI

İzmir Büyükşehir Belediyesi, 18.08.2019 günü başlayan yangının yarattığı büyük tahribatın ardından ormanlarını korumak ve geliştirmek için Orman İzmir kampanyasını başlatmış ve topladığı bağışlar ile bir “orman restorasyonu” projesini hayata geçirmiştir. Kampanya için 1 milyon 570 bin TL toplanmıştır. 121 bin 599 adet yangına dirençli fidan ve 2 adet konteyner temin edilmiştir. Fidanların dikimi İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından başlamıştır. Şeytan Deresi, Evka-5 ve Menderes Değirmendere İZSU ağaçlandırma sahasına 18 binin üzerinde yangına dirençli fidan dikilmiştir. Çeşitli konserler ve 88. İzmir Enternasyonel Fuarı vasıtasıyla elde edilen gelirin orman kampanyalarına, ağaç dikimine, fidanlık kurulumuna aktarılması planlanmıştır.

“Ormanların Su Fonksiyonu için Planlanması Projesi” kapsamında ormanların sağladığı ekosistem hizmetlerinin en önemlilerinden biri olan su tedariki hizmeti için ormanların hidrolojik fonksiyonlarının orman amenajman planlarına entegrasyonu için çalışılmıştır. Modelleme çalışmalarıyla ormanların toprak kaybı ve su verimi modelleri oluşturulmuş, kümülatif değerlendirme yöntemleriyle riskli alanlar hesaplanmış, bu alanların toprak kaybı riskini azaltan ve/veya su verimini artıran reçeteler düzenlenmiştir. Toplamda 72.895 hektar alanda yapılan entegrasyon çalışması sonucunda barajlardan 66.480 dekar tarım alanının etkin sulaması desteklenecektir.

İZMİR BÖLGESEL BİYOÇEŞİTLİLİK ATLASI OLUŞTURMA VE PAYLAŞMA PROJESİ

İzmir İli Biyoçeşitlilik Atlasını Oluşturma ve Paylaşma Projesi ile İzmir’de yaşayan bitki çeşitliliğinin tespit edilmesi, bitkinin yerinin belirlenmesi, bitkinin fotoğraflanması, temel verilerin proje ortaklarınca oluşturulacak sayısal altlık içinde toplanması, arşivlenmesi; elde edilen verilerin uzman akademisyenlerin katkısıyla doğrulanması, yerel, ulusal ve Latince isimlerinin eşleştirilmesi ve bilgilerin internet üzerinden kamuya açık olarak paylaşılması amaçlanmaktadır. İzmirli kullucuların kendilerinin çektikleri bitki fotoğraflarını derlenmekte olan veri tabanına yükleyebilmektedir.

KÜLTÜRPAK EKOLOJİK REHABİLİTASYON PROJESİ

Kültürpark’ın Ekosistem Koruma Planı, parkın yeşil alanlarının niceliğini artırmak ve niteliğini iyileştirmek üzere yürürlüğe konmuştur. Alanın flora ve faunasının korunarak rehabilite edilmesi esas alınmıştır. Ayrıca Kültürpark’ın yeşil koridorlar ile diğer yeşil alanlarla bütünleştirilmesi amaçlanmaktadır. 2020 yılında proje kapsamında 104.017 TL harcanmıştır.

16 BARIŞ, ADALET VE GÜÇLÜ KURUMLAR

İZMİR GÖSTERGELERİ

16.1.1. İzmir silahlı şiddet mağdurları sayısı

16.1.2 Yaşadıkları alanın çevresinde gece yalnız yürürken kendini güvende hissedenden nüfusun oranı

16.2.1 İzmir’de tespit edilen insan ticareti mağdurlarının sayısı

16.3.1 Cezaevindeki hüküm giymemiş tutukluların oranı

16.6.1 İzmir Büyükşehir Belediyesi bütçe harcamalarının gerçekleşme oranı

16.6.2 Kamu hizmetlerinden memnuniyet oranı

16.7.1 Seçilme yeterliliğine sahip olan kadınların Türkiye Büyük Millet Meclisi’ndeki (TBMM) temsiliyet oranı

16.9.1 Doğumları bir kamu otoritesi tarafından tescil edilen on yaş altı çocukların oranı

16 BARIŞ, ADALET VE GÜÇLÜ KURUMLAR

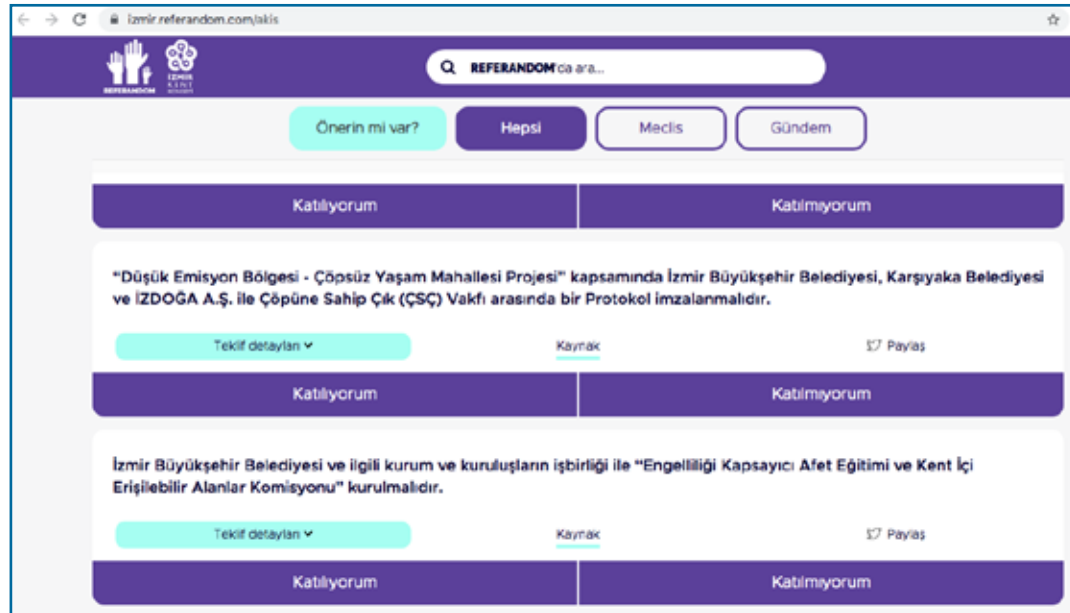

SKA16 “Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar” amacının kapsamı sürdürülebilir kalkınma için barışçıl ve kapsayıcı toplumlar tesis etmek, herkes için adalete erişimi sağlamak ve her düzeyde etkili, hesap verebilir ve kapsayıcı kurumlar oluşturmaktır. Bu amacın gerçekleştirilmesinde küresel düzeyde 7 alt hedef ve 9 gösterge belirlenmiştir. İzmir’de bu amaç için toplam 6 alt hedef 8 gösterge kullanılmıştır.

SKA 16- KENTTEKİ GENEL DURUM

Yolsuzluk, şiddet, çatışmalar insan haklarına zarar vermektedir. Hiç kuşkusuz demokrasinin varlığının olmazsa olmazı insan haklarıdır. Kentin sınırları içerisinde insan haklarının önemini, değerini arttırmak önemli bir konudur. Bu doğrultuda İzmir Büyükşehir Belediyesi bünyesinde Adalet ve Eşitlik Şube Müdürlüğü kurulmuştur. Bu şubenin amacı belediyenin ürettiği hizmetin adil ve eşit paylaşımını takip etmektir. Aynı zamanda insan hakları masası olarak vatandaşın taleplerini karşılamaktır. Özellikle çocuk ve kadın haklarının ihlalleri halinde nasıl bir yol izleneceğinin danışılacağı bir masa olarak hizmet vermektedir. İzmir kenti yerel yönetimi toplumda kadın, çocuk, engelli, dezavantajlı her kırılgan kesime ulaşabilmek, insan hakları bağlamında, hak temelli bir yaklaşım ile onlara dokunabilmek ve onların bu demokrasi mücadelesindeki paylarının ne kadar önemli olduğunu anlatabilmeyi hedefleyen bir yaklaşıma sahiptir.

SKA 16- EN İYİ UYGULAMA

MECLİS GÜNDEMİ İZMİRLİLERİN OYLARINA SUNULMASI

Çalıştayda %50 oranı ile en iyi uygulama seçilen İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Tunç Soyer, Demokrasi Araştırmaları Derneği ve İzmir Kent Konseyi arasında imzalanan protokol ile Türkiye’de ilk kez İzmir’de hayata geçirilen izmir.referandom.com adlı dijital katılım ve izleme aracı projesinin çevrim içi tanıtım toplantısı yapılmıştır. İzmir’ineçilmiş en yetkili kurumu olan İzmir Büyükşehir Belediye Meclisi tarafından, şehrin geleceği ile ilgilikararların alındığı meclis toplantılarında, gündeme alınmış ve alınacak maddelerin bireleme sürecinden geçirilmesi ve çevrimiçi bir platform üzerinden kentlilerin oylarına sunulması amacını taşıyan bir projedir.

SKA 16

İZMİR ALT HEDEFLERİ VE GÖSTERGELERİ

İZMİR ALT HEDEFLERİ	İZMİR GÖSTERGELERİ
16.1. Şiddetin tüm biçimlerinin ve şiddete bağlı ölüm oranlarının her yerde büyük ölçüde azaltılması	16.1.1. İzmir silahlı şiddet mağdurları sayısı 16.1.2 Yaşadıkları alanın çevresinde gece yalnız yürürken kendini güvende hisseden nüfusun oranı
16.2. Cinsiyete ve yaşa göre istismarın, sömürünün, insan ticaretinin ve çocuklara karşı şiddet ve işkencenin her türüyle mücadele edilmesi	16.2.1 İzmir’de tespit edilen insan ticareti mağdurlarının sayısı
16.3. Hukukun üstünlüğünün geliştirilmesi ve herkesin adalete eşit biçimde erişiminin güvence altına alınması	16.3.1 Cezaevindeki hüküm giymemiş tutukluların oranı
16.6. Her düzeyde etkili, hesap verebilir ve şeffaf kurumlar kurulması	16.6.1 İzmir Büyükşehir Belediyesi bütçe harcamalarının gerçekleşme oranı 16.6.2 Kamu hizmetlerinden memnuniyet oranı
16.7. Her düzeyde duyarlı, kapsayıcı, katılımcı ve temsil edici karar verme mekanizmalarının oluşturulması	16.7.1 Seçilme yeterliliğine sahip olan kadınların Türkiye Büyük Millet Meclisi’ndeki (TBMM) temsiliyet oranı
16.9. 2030’a kadar herkese doğum kaydı dâhil yasal kimlik kazandırılması	16.9.1 Doğumları bir kamu otoritesi tarafından tescil edilen on yaş altı çocukların oranı

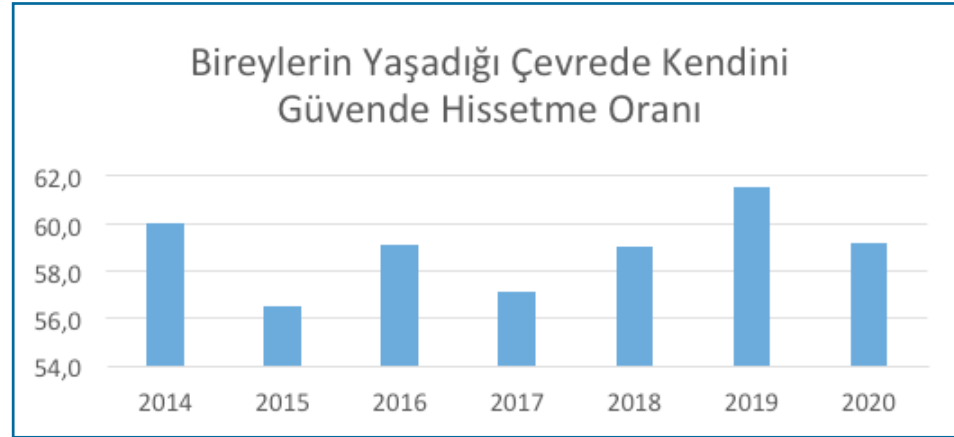
HEDEF 16.1 ŞİDDETİN TÜM BİÇİMLERİNİN VE ŞİDDETE BAĞLI ÖLÜM ORANLARININ HER YERDE BÜYÜK ÖLÇÜDE AZALTILMASI

Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) 2014 verilerinde tüm ölümlerin %2,5'unun şiddete bağlı meydana geldiği, dünya genelinde 15-44 yaş grubundaki bireylerdeki ölüm nedenleri arasında ise şiddetin dördüncü sırada yer aldığı belirtilmektedir. Bireyler arası şiddet sıklıkla erkekler arasında görülmekle birlikte aile içi şiddetin çoğunlukla kadına yönelik olduğu belirtilmektedir.

Gösterge 16.1.1 İzmir silahlı şiddet mağdurları sayısı

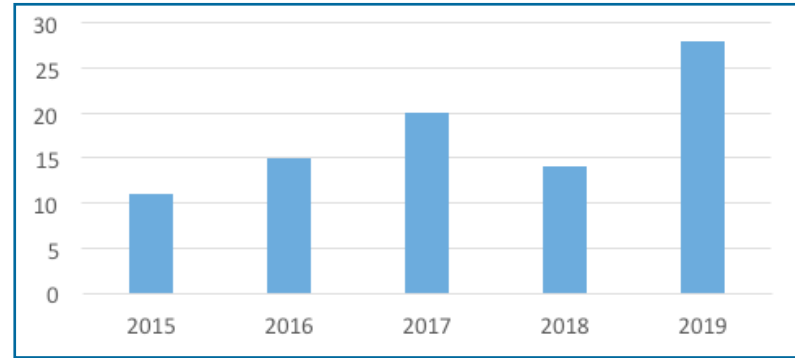
Gösterge 16.1.2 Yaşadıkları alanın çevresinde gece yalnız yürürken kendini güvende hisseden nüfusun oranı

HEDEF 16.2 CİNSİYETE VE YAŞA GÖRE İSTİSMARIN, SÖMÜRÜNÜN, İNSAN TİCARETİNİN VE ÇOCUKLARA KARŞI ŞİDDET VE İŞKENCENİN HER TÜRÜYLE MÜCADELE EDİLMESİ

İç İşleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü istatistiklerine göre, Türkiye'deki mağdurların çoğunluğu cinsel sömürü maksatlı insan ticaretine maruz kalan kadınlardan oluşmaktadır. Son 5 yılda tespit edilen mağdurların yaklaşık % 82'si kadındır. Tanımlanan insan ticareti mağdurlarının yaş aralığına bakıldığında, 2015-2019 yıllarında mağdurların %21'inin çocuk olduğu %69'unun ise 18-35 yaş aralığında olduğu görülmektedir.

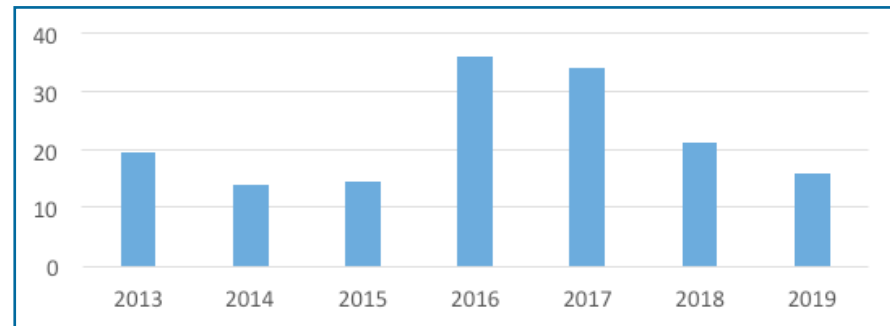
Gösterge 16.2.1 İzmir'de tespit edilen İnsan ticareti mağdurlarının sayısı

HEDEF 16.3 HUKUKUN ÜSTÜNLÜĞÜNÜN GELİŞTİRİLMESİ VE HERKESİN ADALETE EŞİT BİÇİMDE ERİŞİMİNİN GÜVENCE ALTINA ALINMASI

Kent genelinde hukukun üstünlüğünün güçlendirilmesi, hak ve özgürlüklerin daha etkin korunup geliştirilmesi, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığının güçlendirilmesi, sistemin şeffaflığının artırılması, yargısal süreçlerin basitleştirilmesi, adalete erişimin kolaylaştırılması, savunma hakkının güçlendirilmesi ve makul sürede yargılama hakkının etkin korunması hedeflenmektedir.

Gösterge 16.3.1 Cezaevindeki hüküm giymemiş tutukluların oranı

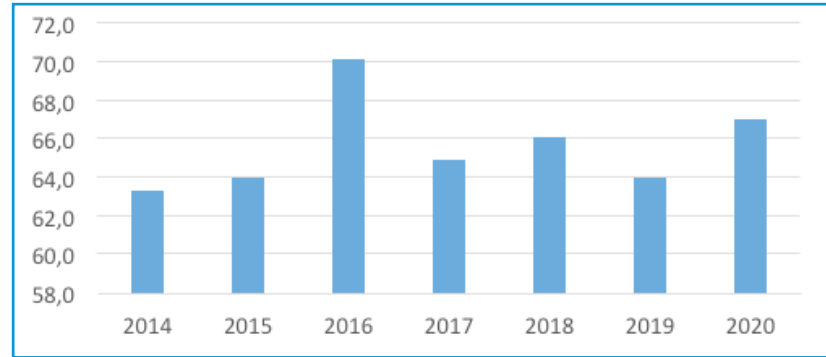
HEDEF 16.6 HER DÜZEYDE ETKİLİ, HESAP VEREBİLİR VE ŞEFFAF KURUMLAR KURULMASI

Her düzeyde etkili, hesap verebilir ve şeffaf kurumlar kurulması hedefi doğrultusunda İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin bütçe harcamalarını paylaşması hesap verebilir bir kurum olduğunun göstergesidir. İzmir Büyükşehir Belediyesi'nde bütçeleme ile ilgili tüm gelir ve giderler senelik olarak raporlanmakta ve paylaşılmaktadır. TÜİK, Yaşam Memnuniyeti Araştırması sonuçlarına göre İzmir'de 2020 yılında genel olarak kamu hizmetlerinden memnuniyet oranı %67'dir. Kamu hizmetleri; sosyal güvenlik kurumu hizmetleri, sağlık hizmetleri, eğitim hizmetleri, adli hizmetler, asayiş hizmetleri ve ulaştırma hizmetleri olarak değerlendirilmiştir.

Gösterge 16.6.1 İzmir Büyükşehir Belediyesi bütçe harcamalarının gerçekleşme oranı

2018 yılında %22,57 oranında 2019 yılında ise %22,71 oranında bütçe gelirleri gerçekleşmiştir.

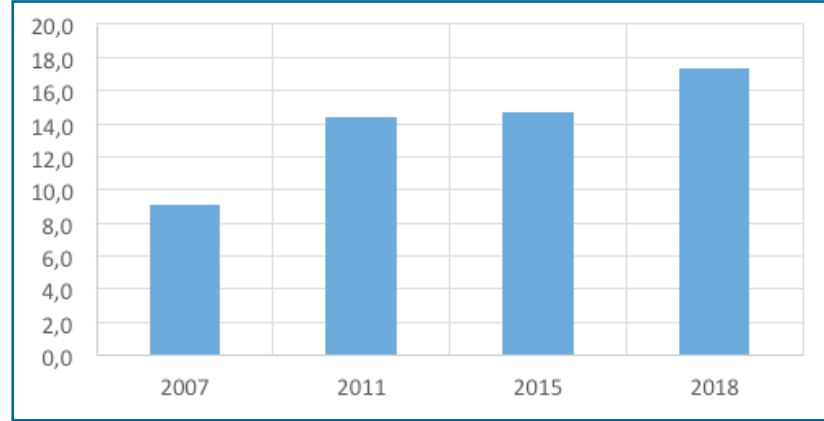
Gösterge 16.6.2 Kamu hizmetlerinden memnuniyet oranı

HEDEF 16.7 HER DÜZEYDE DUYARLI, KAPSAYICI, KATILIMCI VE TEMSİL EDİCİ KARAR VERME MEKANİZMALARININ OLUŞTURULMASI

Her düzeyde duyarlı, kapsayıcı, katılımcı ve temsil edici karar verme mekanizmalarının oluşturulması hedefi doğrultusunda seçilme yeterliliğine sahip olan kadınların Türkiye Büyük Millet Meclisi'ndeki temsiliyet oranı göstergesi belirlenmiştir. 5.5 hedefi kapsamında 5.5.1 göstergesiyle paralel olarak belirlenen bu göstergeye göre kadınların Türkiye Büyük Millet Meclisi'ndeki temsiliyet oranı giderek artış göstermektedir. 27. Dönem Milletvekili Genel Seçimi'nin sonuçlarına göre, Meclis'e giren 600 milletvekilinin 103'ünü kadınlar, 497'sini erkekler oluşturmaktadır. 26. Dönem parlamentosunda %14,7 olan kadın temsil oranı, 27. Dönem'de %17,1'e yükselmiştir.

Gösterge 16.7.1 Seçilme yeterliliğine sahip olan kadınların Türkiye Büyük Millet Meclisi'ndeki (TBMM) temsiliyet oranı

HEDEF 16.9 2030'A KADAR HERKESE DOĞUM KAYDI DÂHİL YASAL KİMLİK KAZANDIRILMASI

2030'a kadar herkese doğum kaydı dâhil yasal kimlik kazandırılması hedefi doğrultusunda Mültecilerle Dayanışma Derneği (MÜLTECİ-DER) refakatsiz mülteci çocukların kaydına ve korunmasına yönelik durum tespitleri ve çözüm önerileri çalışmaları gerçekleştirmişlerdir. Bu hedef doğrultusunda İzmir'de tescil edilen on yaş altı çocukların oranı kullanılmıştır.

Gösterge 16.9.1 Doğumları bir kamu otoritesi tarafından tescil edilen on yaş altı çocukların oranı

SKA 16 – KENTTE ÖNE ÇIKAN UYGULAMALAR

KATILIMCI DEMOKRASİ İZMİR'DE

Kültürpark Platformu ve İzmir Büyükşehir Belediyesi birlikte düzenlediği Arama konferanslarının ilk ayağında İzmirli, sivil toplum ve belediye yetkilileri Kültürpark hakkında görüşlerini paylaşarak bu değerli alanın geleceğine birlikte yön verecek kararlar almışlardır. İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından düzenlenen arama konferansları, Kültürpark'tan sonra da tarım, turizm, doğa ve iklim değişikliği gibi farklı konuları gündeme alarak devam etmiştir.

SEYYAR MAKAM UYGULAMASI

İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Tunç Soyer, muhtarlarla ve vatandaşlarla yüz yüze görüşüp taleplerini en kısa sürede çözüme ulaştırmak amacıyla makam odasını minibus taşımıştır. İçinde çalışma masası, bilgisayar, muhtarlar ve vatandaşların oturacağı koltukların yer aldığı, güneş panelleriyle harcadığı elektriğin bir bölümünü üreten seyyar makam İzmir'de faaliyete geçmiştir.

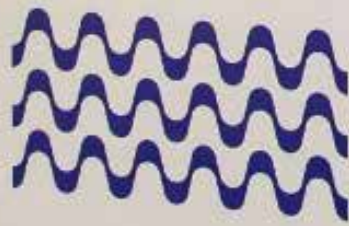
BİZİZMİR PLATFORMU

Üç ana eylem üzerinde inşa edilen Bizizmir platformu; bilgi edinmeyi (duy), İzmirli beraber hareket etmesini (paylaş) ve katılımcılığı (katıl) öne çıkarmakta ve İzmir'deki tüm kültür sanat etkinliklerinden haberdar olmak, kentte yapılması düşünülen bir yatırım ile ilgili görüş belirtmek veya anketlere katılmayı mümkün kılmaktadır. Bizizmir platformuna kayıt olan İzmirli, buradaki bilgileri paylaşarak kalmayarak aynı çatı altında istek ve önerilerini iletilip sonuçlarını takip edebilmekte, ulaşım kartına yükleme yapabilmekte veya nöbetçi eczaneden boş otoparkların yerlerine kadar kentte yaşayanların hayatını kolaylaştıran çok önemli bilgilere ulaşabilmektedir. Aynı zamanda üyelere BizPuan uygulaması kapsamında yaptıkları gönüllü çalışmalardan topladıkları puanları ile konser, tiyatro gibi etkinliklere ücretsiz gidebilme, kurslara katılabilme ya da bu puanlarla bağış yapabileme imkanı sunulmaktadır. Bizizmir'in en önemli özelliklerinden biri de şeffaf yönetimi öne çıkarmasıdır. Başkanın mal varlığından belediye bütçesine kadar her şey bu platformdan halkın erişimine açılmıştır.

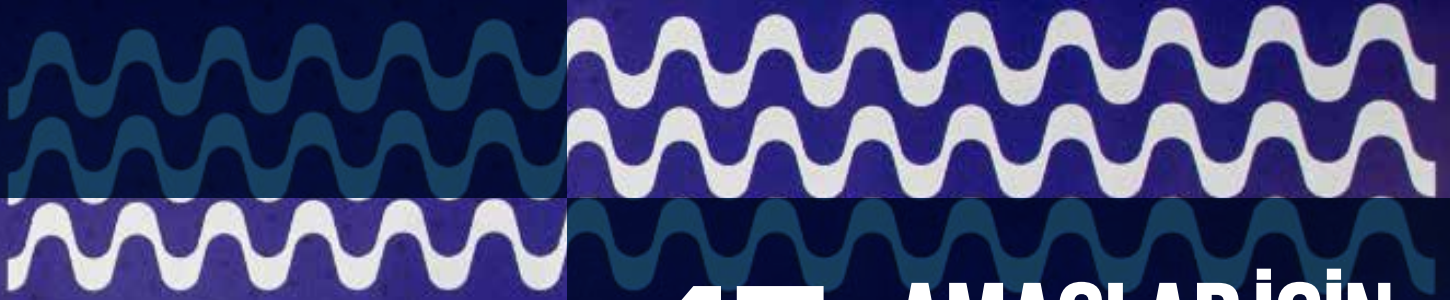
#izmir
zamanı

İZMİR
MÜHÜRERİ
BELEDİYESİ

izmir Vakti

#izmir zamanı

izmir Vakfı

17

AMAÇLAR İÇİN ORTAKLIKLAR

izmirvakfi.org

İZMİR GÖSTERGELERİ

17.1.1.İzmir’de kamu-özel ortaklığı ile geliştirilen proje sayısı

17.2.1. İzmir’de gerçekleştirilen Ufuk Avrupa (Horizon) proje sayısı

17.3.1 İzmir ilçelerinde a) kamu, b) özel sektör, c) sivil toplum kuruluşları düzeyinde ulusal projelerden alınan hibe miktarı

17.3.2. İzmir ilçelerinde a) kamu, b) özel sektör, c) sivil toplum kuruluşları düzeyinde uluslararası projelerden alınan hibe miktarı

17.4.1 Kentin ev sahipliği yaptığı uluslararası etkinlik (kongre/toplantı vb.) sayısı

17.4.2.Kentin ev sahipliği yaptığı uluslararası enternasyonal fuarına katılım gösteren ülke sayısı

17.5.1.Kentte yeni kurulan uluslararası şirket sayısı

17.5.2.Özel sektör içindeki toplam yabancı sermaye oranı

17.5.3.Ege Serbest Bölge’de gerçekleşen uluslararası sermaye yatırım miktarı

17.5.4.Sanayi ve Ticaret Odaları tarafından kentte ağırlanan yabancı ticari heyet sayısı

17 AMAÇLAR İÇİN ORTAKLIKLAR

SKA17 “Amaçlar için Ortaklıklar” Sürdürülebilir kalkınma amaçlarını başarmak için uluslararası finansman koşullarının iyileştirilmesi ve gelişmiş ülkelere gelişmekte olan ülkelere bilgi, uzmanlık, teknoloji ve finansman erişiminin artırılması her geçen gün büyük bir önem kazanmaktadır. “Amaçlar için Ortaklıklar” söz konusu alanlarda küresel politika ve uygulamaların geliştirilmesine vurgu yapmakla birlikte, küresel refahın yaratılabilmesi için sadece devletlerarası iş birliğinin yeterli olmadığı görüşü uluslararası çevrelerde artık daha yüksek sesle dile getirilmektedir. Bu bakımdan, yerel yönetimler, sanayi ve iş dünyası, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları arasındaki iş birliğinin küresel amaçlara ulaşmadaki rolü kritik ve inkar edilemez bir düzeydedir. Bir başka deyişle, söz konusu aktörler küresel sorunlar karşısında bir araya gelerek yerelden çözüm geliştirebilmekte ve yerel çözümler uluslararası toplumun ilham aldığı bir modele dönüşebilmektedir. Kent aktörlerinin, sürdürülebilir kalkınma amaçlarına yönelik bu ortak çabaları son yıllarda “Kent İttifakı” olarak karşımıza çıkmaktadır.

Fakat ne yazık ki bu anlamlı çabaların “Amaçlar için Ortaklıklar” kısmında karşılık bulmadığını söylememiz gerekmektedir. Daha doğrusu, bu küresel amaçta yer verilen alt amaçlara dikkatlice bakıldığında yerel boyutun hesaba katılmadığını söylemek mümkündür. Bu durum aslında büyük bir eleştiriyi hak etse de, 17.Küresel Amaç kapsamında kentlerin hangi politika ve göstergeler üzerinden temsil edilmesi gerektiğine dair büyük bir potansiyeli içermektedir. Bu noktada İzmir, kentin önemli kurum ve kuruluşlarıyla gerçekleştirdiği çalıştaylar dizisinde bu amaca yönelik yerel politika ve göstergeleri belirlemiştir. Söz konusu yerel politika ve göstergeler 17.Küresel Amaç ruhuna ve özüne uygun bir şekilde oluşturulmuştur. Özetle, 17.Küresel Amaç özelinde İzmir, kentte refah yaratan ulusal ve uluslararası yatırımları, projeleri ve etkinlikleri kapsamında politikalar ve gösterge seti belirlemiştir.

Kredi anlaşmasının yetki mektubu için imzalar atıldı

Kent ve kentli sağlığına yönelik yatırımlarla dikkat çeken İzmir Büyükşehir Belediyesi İZSU Genel Müdürlüğü, su ve atık su altyapı yatırımları için Dünya Bankası'nın alt kuruluşu "International Finance Corporation" (IFC- Uluslararası Finans Kurumu) ile 34 milyon dolarlık kredi anlaşmasının ön protokolünü imzalamıştır. IFC Doğu Avrupa ve Orta Asya Altyapı Yatırımları Direktörü Cheryl Hanway, İzmir'in güçlü yönetim kapasitesi ve insan kaynaklarının, proje uygulamalarındaki operasyonel ve finansal başarıya katkıda bulunduğunu ifade etmiştir. Hanway, IFC ile İzmir Büyükşehir ortaklığının sadece finansal çözümler alanında değil aynı zamanda bilgi ve tecrübe transferi, kurumsal kapasite ve uzmanlığın artırılması konularında da devam ettiğini dile getirmiştir. Konuşmaların ardından İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Tunç Soyer, İZSU Genel Müdürü Aysel Özkan ve IFC Doğu Avrupa ve Orta Asya Altyapı Yatırımları Direktörü Cheryl Hanway tarafından imzalar atılmıştır. Bu kredilerle yapılacak önemli altyapı yatırımları İZSU'nun su kaçak oranının düşürülmesini sağlayacaktır.

Soyer: Artık İzmir dünyanın merkezinde

İzmir'i dünya kenti yapma vizyonuyla somut adımlar atmaya devam eden İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Tunç Soyer, Dünya Kenti İzmir Derneği (DİDER) Yönetim Kurulu Başkanı Dr. Ahmet Güler ile birlikte Almanya'nın Başkenti Berlin, Bremen, Bielefeld, Frankfurt ve Hamm kentlerinde oluşturulan Almanya İzmir Tanıtım Ofisleri'nin açılışını yapmıştır. Açılıшта büyük bir gurur yaşadıklarını söyleyen Başkan Tunç Soyer, "Artık İzmir, dünyanın merkezinde. İzmir'i bir dünya kenti yapma yolunda Almanya'yı önemli bir ortağımız olarak görüyoruz" diye konuştu. Dünya Kenti İzmir Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Dr. Ahmet Güler ise "İzmir Türkiye'nin ak yüzü, farklı yüzü. Avrupalılar tam bilmiyor. Ama İzmir, Türkiye'nin gösterilebilecek yüzü olan şehir. Avrupa'da çok İzmir aşığı var. İzmir bir Avrupa kenti, 40 sene Avrupa'da yaşadım, Avrupa'dan çok daha üstün şeyleri var. İlk etapta 5 şehri organize ettim, 1 sene içinde Almanya'da 20'ye yakın şubeye erişeceğiz. Ekonomik, kültürel, sosyal ilişkiler ve sportif açıdan önemi olacak. Biz bunu sistematik bir hale sokabilirsek İzmir için çok faydalı olur" dedi.

UNESCO İletişim ve Koordinasyon Ofisi açıldı

İzmir Büyükşehir Belediyesi UNESCO İzmir Tarih ve Liman Kenti İletişim ve Koordinasyon Ofisi, törenle açılmıştır. Törene katılan İzmir Valisi Yavuz Selim Köşger, bölgenin kalıcı listeye girmesini sağlamak için çalışacaklarını söylerken Başkan Soyer de tarihi bir mirasa sahip olan İzmir'in bu değerlerini dünyaya göstereceklerini dile getirmiştir. İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Tunç Soyer açılıшта kent açısından tarihi ve çok kıymetli bir an yaşandığı ifade etmiştir. Kemeraltı'nın, İzmir'in kaldıracağı olacak bir noktada bulunduğunu söyleyen Başkan Tunç Soyer, "Dünyanın en eski, en büyük açık hava alışveriş merkezi. Burayı Kalıcı Miras Listesi'ne aldığımız zaman İzmir'in bütün dünyadaki bilinirliği ve marka gücü çok daha büyümüş olacak. Paydaşlarımızla birlikte çalışmaktan çok gurur duyuyorum. İzmir'in bu kadar önemli bir mirasa sahip olduğunu bütün dünyaya gösterecek olmaktan dolayı da çok heyecanlıyız. Çok güzel bir başlangıç. Umarım 2023'te de sonunu getireceğiz" dedi.

Tunç Soyer'in Uluslararası Görevleri ve Girişimleri

- 150 bin yerel yönetimi temsil eden Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresinde Yönetim Kurulu üyesidir.
- Dünya çapında 1750 üyesi olan Sürdürülebilir Kentler Ağı'nın (ICLEI) Küresel Yönetim Kurulu üyesidir.
- 30 ülkede 272 şehir üyesi olan Uluslararası Cittaslow Ağı Başkan Yardımcısıdır.
- Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Dünya Örgütü (UCLG) Yönetim Kurulu ve Dünya Konseyi üyesidir.
- Sosyal Demokrat Belediyeler Derneği (SODEM) Başkanıdır.
- Sosyal Demokrat Kamu İşverenleri Sendikası (SODEMSEN) Başkanıdır.
- Türkiye Ege Belediyeler Birliği Başkanıdır.
- Mediterranean Network of Cities (MedCities) Yönetim Kurulu üyesidir.
- Avrupa-Akdeniz Bölgesel ve Yerel Meclisi ARLEM'de Medcities örgütünü temsil eden üyedir.
- Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Dünya Örgütü (UCLG) Herkes için Fırsatlar, Kültür ve Şehir Diplomasisi Konseyi üyesidir.
- UCLG'nin Yerel Ekonomik ve Sosyal Kalkınma Komitesi üyesidir.
- 2020'de U20 Kapsayıcı ve Müreffeh Toplumlar çalışma grubu başkanlığını yürütmüştür.

Uluslararası Platformda İzmir:

- Bu yıl UCLG Dünya Kültür Zirvesi'ne ev sahipliği yapmaya hak kazanmıştır.
- Kısa süre önce U20'ye daimî üye olarak davet edilmiştir.
- Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD) Yeşil Şehirler Ağı'nın Türkiye'den tek üyesidir.
- "İzmir Avrupa Yeşil Başkenti" olmak için resmi başvuruda bulunmuştur.

6.

**Doğayla Uyumlu
Yaşam için**

**HAVZALARA BİR
BAKIŞ**

Havza Perspektifi Nedir ve Neden Önemlidir?

Havza en dar anlamda su kaynakları sistemlerinden oluşan hidrolojik bir birimdir. Daha geniş anlamda ise sağladığı toplumsal etki alanı, ekonomik ilişkiler ve oluşturduğu doğal eşikler ile kurduğu ekonomik, kültürel, biyolojik, tarım havzaları gibi bütünlüklerin tamamıdır.

Havzaların önemli bir ekosistem bütünlüğü sunması, iklim değişikliğine bağlı artan ekstrem olaylar (ani yağışlar, sıcak hava dalgaları vb.) ve uzun vadeli etkilerin (kuraklık, çölleşme vb.) deneyimlendiği yerler olması, ayrıca, havzalardaki doğal kaynakların aşırı ve bilinçsiz kullanımı sonucu tükenme, kirlenme ve güvenli tarımsal üretim- sağlıklı gıdaya erişimde sorunlar yaşanabilecek olması önemini daha da arttırmaktadır. Özellikle suyun doğal ve kıt bir kaynak olarak ele alınmasını vurgulayan ve ekolojik dengeyi ön plana çıkaran havza yönetimi araç ve yaklaşımları en plana çıkmaktadır. Son zamanlarda, havzaların ekolojik ve sosyo-kültürel bütünlükler olarak yerelden kavranarak ele alınması yönünde yeni nesil yaklaşımlar ortaya çıkmaya başlamıştır.

Havza yönetimi açısından bakıldığında yukarıda bahsedilen bütünlüğü dikkate almayan, havza sınırlarının idari sınırlarla örtüşmediği bir yapı görülmektedir. Bu yapıda havza kaynakları konusunda çok sayıda kurumun farklı statü ve yetkilere sahip olduğu, havza bütününde vatandaş katılımının sağlanmadığı, çok katmanlı bir kurumsal iş birliği ve sektörel entegrasyon olmadığı, hatta sektörel yapıların büyük ölçüde kaynak kullanımı açısından çatışma içinde olduğu görülmektedir. 2017 yılında gerçekleştirilen Orman Su Şurasında 'Havza yönetim planları, kuraklık yönetim planları ve taşkın yönetim planlarının ülkemizde yürürlükte olan her tür ve ölçekteki mekânsal ve stratejik planlamalarla entegrasyonu mevcut mevzuatla gerçekleştirilememektedir' denilmektedir. Ülkemizde yürürlükte olan fiziki planlarda bu eşgüdümün sağlanmasına yönelik çalışmalar eksiktir.

6360 sayılı Büyükşehir Yasası sayesinde büyükşehir sınırlarının ve işleyişinin yeniden tanımlanmasıyla, İzmir il sınırlarına dayanan ve daha geniş bir kırsal hinterlandi içerecek şekilde, yerelde kalkınma ve yaşam kalitesini iyileştirme ihtiyacı doğmuştur. Bu kapsamda, İzmir'in Gediz, Bakırçay ve Küçük Menderes Havzalarında çok boyutlu, havza odaklı çalışmalar yürütülmüştür. İzmir'deki havza-esaslı çalışmaların özellikleri (1) yerel varlık-odaklı yaklaşımın tüm ana amaç ve stratejilerin temelinde yer alması; (2) yerelin bilgisiyle hareket etme; (3) stratejilerin ekosistem hizmetlerine etkilerinin gözetilmesi, olumsuz etkileşimlerin analizi (biyoçeşitlilik, iklim değişikliği, hava toprak su kalitesi, gıda güvenliği vb.); (4) kurumsal eş-

güdümlü ve beraber çalışma anlayışının geliştirilmesi, sinerji ve senkronizasyonu artırma; (5) çok disiplinli çalışma grubu oluşturma ve bütünleşik hareket etme; (6) strateji süreci ve uygulama projelerine doğrudan aktif gönüllü katılımın sağlanması; (7) uygulama projelerinin çok-katmanlı biçimde örgütlenmesi; ve (8) fiziki plan ile tematik stratejik plan entegrasyonunun aranması sayılabilir. Havza-esaslı çalışmaların uygulama süreçleri de bu anlayışı yansıtmaktadır. Gediz Havzası'nın İzmir'in Karşıyaka ve Çiğli ilçelerini kesen ve eski yatağının oluşturduğu bölgede 2017 yılında hibe almaya hak kazanan "New Strategy for Re-Naturing Cities through Nature-Based Solutions – URBAN GreenUP" [Kent Planlarının Doğallaştırılması ve Doğa-Esaslı Çözümler ile İklim Adaptasyonunun Sağlanması] projesine başlanmıştır. 5 yıl süreli (2017–2022) uygulama süreci İzmir'in öncü şehir olduğu (Liverpool ve Vallodolid ile birlikte) 25 uluslararası partner ile gerçekleştirilmektedir. Bu projedeki önemli uygulamalardan olan İzmir İklim Duyarlı Tarımı Geliştirme Merkezi biyoçeşitliliği merkeze alan ve iklim adaptasyonuna yönelik doğa-esaslı çözümleri tarım havzaları için geliştirecek ve aynı zamanda kent tarımı için de bir arayüz işlevi üstlenecektir. Aynı şekilde, 40 uluslararası partner organizasyonunun katıldığı "RURITAGE: Rural regeneration through systemic heritage-led strategies" [Miras-odaklı sistemik stratejiler yoluyla Kırsal Yenileşim] Bakırçay Havzasında yer alan Bergama/Kozak mikro havzası üzerinden yöreye yayılan kırsal mirasın korunması üzerine uygulamalar geliştirmekte, İzmir Turizm Stratejisi ile entegre olacak yer kimliğini öne çıkaracak ilk örnek olma yolunda ilerlemektedir.

İzmir'de örnekleri verilen havza-esaslı strateji ve uygulamalar bir sosyo-ekolojik birim olarak havza yaklaşımının kenti idari sınırlar haricinde kavramanın bir yolunu göstermektedir. İzmir, Gediz aşağı havzasındaki tüm çevresel faktörlerin değişiminden en fazla etkilenen kent durumundadır. Bu durum bile havza-esaslı bakışın idari sınırlar ile kavranamayacağını ve sınır ötesine bakmanın önemini göstermektedir. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının bir bütün olarak izlenip gözlenebileceği havza sistemi yoğun yapılaşmış kentlerimizi yeniden doğallaştırmakta ilham kaynağı olabilir. Bunun da ötesinde bir yaşam destek sistemi olarak havzaların korunması kentlerin dirençliliği için kritik önemdedir ve SKA'lardan su-gıda-enerji bağımlı temel olarak bu dirençliliği geliştirmek esas olmalıdır. Havza-esaslı ölçüm ve izleme sistemlerinin geliştirilmesi kentlerin dirençliliği ve SKA'ların havza-temelinde yerleşmiş indikatörler ile temsiliyeti yaşam bütünlüğünü yeniden kurmada İzmir gönüllü yerel gözden geçirme çalışmasının bir önerisidir.

HAVZA METODOLOJİSİ

Geleneksel veri analiz anlayışından farklı olarak idari sınırlarla tarifenmeyen bir ekolojik birim olarak havzayı esas alan tüm çevresel, ekonomik ve toplumsal SKA'ları bütüncül olarak değerlendiren bir araştırma çerçevesi benimsenmiştir. Havza çalışması kapsamında izlenen yöntem gönüllü yerel değerlendirme raporu metodolojisine paralel olup bir ekolojik birim olarak havzanın özgüllüklerini de içerecek şekilde ele alınmıştır.

ARAŞTIRMA
LİTERATÜR TARAMA

TOPLANTI
TARTIŞMA

SDG EŞLEŞTİRME

GOOGLE FORMS

GÖSTERGE DATA

Havza çalışması, yukarıdaki şemada özetlenen adımların çevrimiçi toplantılar üzerinden gerçekleştirilmesi ile tamamlanmıştır.

LİTERATÜR TARAMASI

Havza çalışması kapsamında son 10 yılda gerçekleştirilen belli başlı tematik stratejiler ve uzmanlık raporları taranmış olup bu bağlamda kaynakların içeriğine aşağıda yer verilmiştir.

KAYNAK ADI	YAYINLAYAN KURUM
FOÇA ÖZEL KORUMA BÖLGESİ RAPORU YÖNETİM PLAN RAPORU	ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
YARIMADA KALKINMA STRATEJİSİ RAPORU	İZKA
GEDİZ BAKIRÇAY SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA STRATEJİSİ RAPORU	İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
KÜÇÜK MENDERES NHYP KAPSAMLAŞTIRMA RAPORU	TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
KÜÇÜK MENDERES HAVZA YÖNETİM PLANI	TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
KAPRA DAYANIKLILIK RAPORU	DÜNYA BANKASI
İZMİR FONKSİYONEL BÖLGELEME RAPORU	İZKA

İZMİR KENTİNİN HAVZA AÇISINDAN GENEL DEĞERLENDİRİLMESİ

İzmir'in çeperinde kırsal ile kent arasındaki ayrılmaz bağı kuran Gediz, Bakırçay, Küçük Menderes ve uzantısında Yarımada geliştirilen havza metodolojisi yaklaşımı ile incelenmiştir. Söz konusu havzaların genel durumunu anlamak ve belirgin ortak nitelikler oluşturmak amacıyla bu bölüm 4 ana başlıkta ele alınmıştır. Bu başlıklar; (1) Demografik yapı, (2) Doğal ve Kültürel Varlıklar, (3) Tarım ve (4) Turizm olmak üzere şekillenmiştir. Tüm bu dinamikler göz önüne alındığında ilgili havzaya özel 'bir bakışta' hazırlanmış, her havzada yer alan ilçelere dair demografik veriler, doğal ve kültürel alanlara dair veriler (Doğal sit alanı, arkeolojik sit alanları, kültürel varlıkların türel dağılımı), tarımsal veriler (Tarımsal arazi varlığı, ilçe bazlı çiftçi sayısı, kooperatifleşme oranı), ve turizme dair verileri (Konaklama süresi ve konaklamanın ilçelere göre ağırlığı) içeren bir görsel oluşturulmuştur. Tüm havza alt birimleri için aynı dil kullanılmıştır.

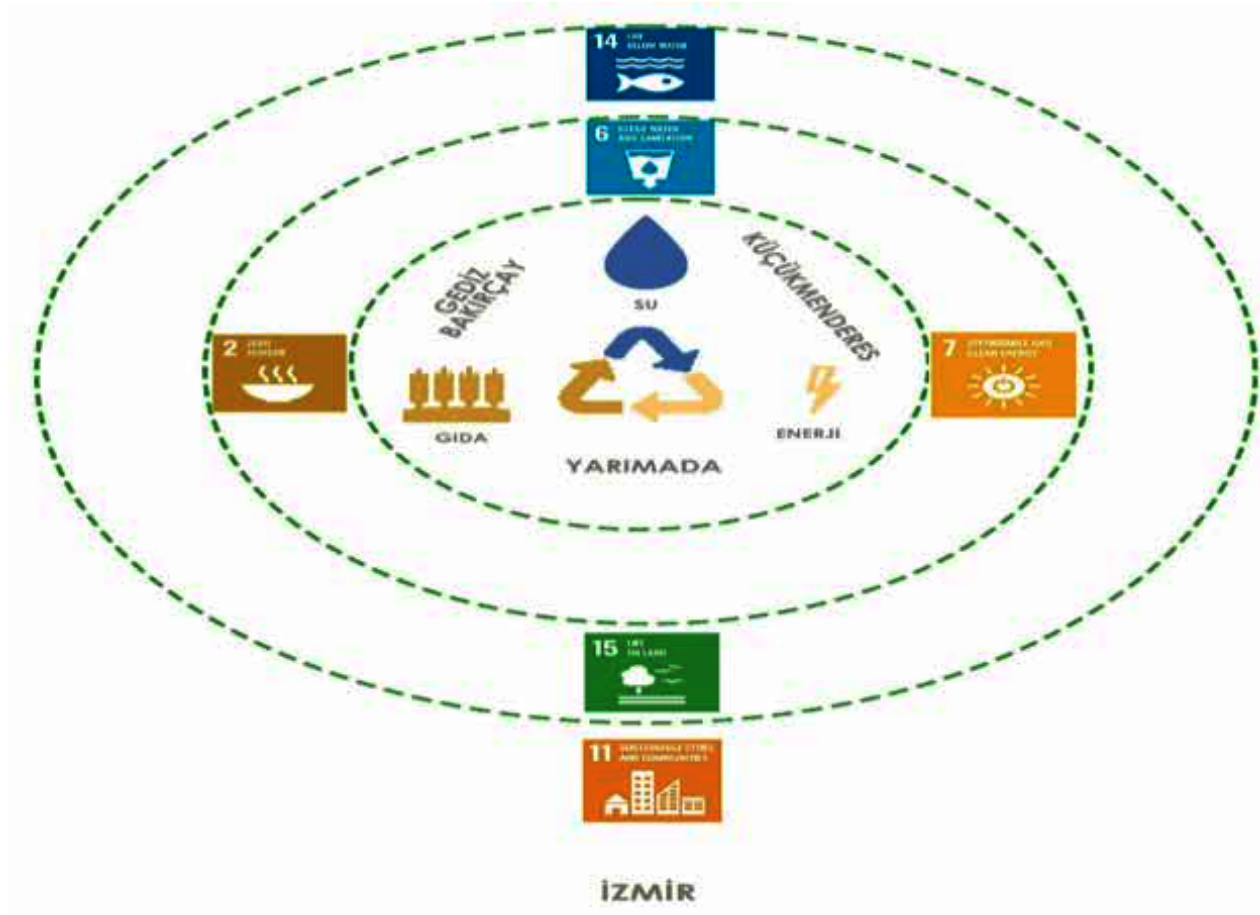
Havzalar genelinde öngörülen gelişim ve hedeflenen stratejilere bakıldığında İzmir için ekolojik varlıklarına sahip çıkan bu manada kültürel ve doğal değerlerini koruyan aynı zamanda ekonomik gelişimini bu ilkeler doğrultusunda belirleyen bir yaklaşım izlendiği görülmektedir. Kent genelinde bütüncül bir yaklaşımla ele alınması gereken havza yönetimi ve planlaması yalnızca havzanın sürdürülebilirliğini değil daha geniş kapsamda İzmir'in sürdürülebilir gelişimini önemli ölçüde etkileyecektir.

HAVZA GENELİ BELİRLENEN GENEL SORUN VE POTANSİYELLER

SORUNLAR	POTANSİYELLER
1- Yeraltı ve yüzey sularındaki kirlenme	Jeotermal su kaynaklarının sağlık turizmi ve seracılıkta kullanılması
2- Evsel ve endüstriyel atıkların kısmen arıtılarak ya da arıtılmadan su kaynaklarına deşarj edilmesi	Farklı yenilenebilir enerji çeşitleri için uygunluk
3- Havzalarda hayvancılık faaliyetlerinin nitelikli tarım arazilerine doğru yayılma göstermesi	Entegre süt koridoru
4- Tarım arazileri üzerindeki yerleşimler ve nüfus artışıyla birlikte yerleşim sıkıntısı	Lojistik ağlara yakınlık
5- Kontrolsüz sulama ve ilaçlama	Doğal ve kültürel varlıkların çeşitliliği turizm fırsatları
6- Mevcutta bulunan sanayi işletmelerinin kirlenme etkileri	Çeşitli tarım ürünlerinin varlığı
7- Delta erozyonu	Örgütlenme özelliği

HAVZA GENELİNDE ÖNE ÇIKAN SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMAÇLARI

Havza genelinde Su, Gıda ve Enerji (Water, Food and Energy) eksenine dayalı bir SKA ayrışmasına gidilmiş bu manada öne çıkan SKA lara yönelik öncü uygulamalara yer verilmiştir. Havzalar genelinde mevcut olan kırsal kalkınmaya dayalı filizlenen sosyal dayanışma ve kültür kodlarına, geleneklere ağırlık veren bir yandan da havza doğasını korumaya yönelik olan projelere ağırlıklı olarak yer verilmiştir. Bu noktada öne çıkan SKA lar aşağıdaki şema da gösterilmiştir.

GEDİZ – BAKIRÇAY HAVZASI

Gediz ve Bakırçay havzaları İzmir kenti içerisinde kalan Bergama, Aliağa, Kınık, Dikilli, Foça, Menemen ve Kemalpaşa ilçeleri kapsamında değerlendirilmiştir. Ayrıca, Çiğli ilçesi içerisinde kalan Gediz deltası, Aliağa, Foça ve Dikilli 'deki kıyı şeridinde bulunan koylar ve koruma alanları (Foça Özel Çevre Koruma Alanı, Gediz Deltası Ramsar Alanı gibi) Dünya genelinde nadirlik niteliği taşıyan alanlar da dahil edilmiştir. Tüm bu ekolojik değerlerin yanı sıra tanımlanan çalışma alanı tarih boyunca birçok medeniyete ve kültüre ev sahipliği yapmıştır. Günümüzde İzmir kentinin ve Türkiye'nin gıda ihtiyacını karşılayan önemli bir tarımsal üretim kaynağıdır.

Gün geçtikçe tükenen su kaynakları, şehirleşme baskısı altında olan tarım arazileri bu güzel coğrafyanın sürdürülebilirliğini sağlaması açısından büyük bir tehdit oluşturmaktadır. Havza yaşamı devamlılığı florası, faunası ve insan yaşamı ekseninde su, gıda ve enerji döngüsünü koruyarak sağlanacaktır.

Gıda, su ve enerji döngüsü kapsamında Gediz ve Bakırçay havzası için gıda üzerinden bir değerlendirilme yapılacaksa öncelikle mevcut endüstriyel yöntemlerle süre giden bir tarım modelinden değil yaşam bütünlüğünü koruyan başka bir çerçeveden yaklaşmak gerekmektedir. Bu bağlamda, İzmir Büyükşehir Belediyesi Tarımsal Hizmetleri Daire Başkanlığı tarafından geliştirilen "Başka bir Tarım Mümkün Modeli" havza için büyük önem taşımaktadır. Gelişen teknolojiye uygun sulama modelleri, tasarım, ArGe çalışmaları ile desteklenen model, hem kırsalın hem de bölgenin kalkınmasına büyük katkılar sağlayacaktır. Proje üretici olarak yereli desteklemesi,

ürün olarak geleneksel ve besin değeri yüksek aynı zamanda su ve enerji kaynaklarını az ölçüde tüketen bir ekim paleti belirlemesi ile gelecek nesillere daha sağlıklı, yaşanır bir ekosistem bırakmayı hedeflemektedir. Tüm bunların yanı sıra azalan üretim maliyetleri ile ucuz ve erişilebilir sağlıklı gıda ihtiyacını karşılamaktadır.

Kırsal kalkınmayı desteklemek aynı zamanda yerelde var olan kültürel değerleri de sürdürülebilir kılmak üzere AB Ufuk 2020 programı kapsamında geliştirilen RURITAGE projesi; İzmir kentinin Bakırçay Havzası özelinde Dünya genelinde ne kadar önemli bir değere sahip olduğunu, Bergama Kozak Yaylası'ndan başlayıp Efes antik Kentine ulaşan rotası ile kentin ekolojik, kültürel ve tarihi omurgasını oluşturduğunu göstermektedir.

Havza özelinde belirlenen bir diğer önemli unsur ise Su' dur. Su kaynaklarımızdan tarımsal üretim süreçlerinde harcanan su tüketim miktarı genel su tüketim deseninin %70 ini oluşturmaktadır. Yapılan yanlış sulama biçimleri, yaşanan doğal afetler havzadan elde edilen rekolte miktarını azaltmaktadır.

Kaynakların devamlılığını sağlamak ve verimli kullanmak sürdürülebilir kalkınma amaçlarının temelini oluşturmaktadır. Bu bağlamda havza genelinde yaşayan tüm canlıların temiz ve yeterli su kaynaklarına erişmesi hayati önem arz etmektedir. Kara yaşamının uzantısı olarak devam eden yer altı su kaynaklarının oranını arttırmak ise havza genelinde geçirimli yüzey oranını artırarak mümkün olabilir.

Havza yaklaşımı burada bir kere daha önemini göstermektedir. Gediz nehrini kaynağından bağımsız düşünmek mümkün değildir. Nitekim İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı ve Ege Belediyeler Birliği Başkanı Tunç Soyer tarafından gerçekleştirilen “Gediz’in Kaynağına Yolculuk” bunun en büyük kanıtıdır.

Bu kapsamda göstergeleri SKA 6 infografik kısmında detaylı olarak verilmiştir. Su ögesi yüzey suları ve yer altı suları olarak değerlendirilmesinin yanı sıra sulak alanlar, kıyılar ve özel çevre koruma bölgeleri olarak ta değerlendirilmiştir. İçerdiği sulak alan rezervleri ve eşsiz kıyıları ile Gediz – Bakırçay havzası sayısız canlıya ev sahipliği yapmaktadır. Ramsar alanı ilan edilen Gediz Deltası UNESCO Dünya mirası geçici listesine alınmıştır.

Özel Çevre Koruma Bölgesi olan Foça kıyıları Dünya genelinde ayrışan bir ekosisteme ev sahipliği yapmaktadır. Deniz canlıları çeşitliliği açısından nadide örneklerden biri olan Foça, Dünya’da nesli tükenmekte olan Akdeniz Foku üreme alanlarından biridir.

Bünyesinde barındırdığı deniz çayırları ile çok büyük oranda deniz ekosisteminin oksijen oranını arttıran Foça turizm açısından da güvenli ve temiz kıyıları ile her yıl Dünya’nın birçok ziyaretçi çekmektedir.

Belirlenen gezi, kültür ve tarih rotaları, (İzmir Tarihi Liman Rotası, Ruritage Rotası ve İzmiras Rotası) kırsal turizmi aynı zamanda bölgesel ekonomiyi canlandırmaya yöneliktir.

Gediz – Bakırçay havzası özelinde enerji konusu değerlendirilmeye alınmıştır. Kent nüfusunun yaklaşık altıda birini barındıran havza, tarımsal üretim dinamiklerine sahip olmasının yanı sıra birçok sanayi kuruluşu ile bölge halkına istihdam sağlamaktadır. Petro-Kimyadan, imalat sanayine kadar birçok farklı ve kirlenici sektörün bulunduğu havza enerji tüketimi olarak ta İzmir kent genelinde ağırlıklı bir paya sahiptir.

Gediz ve Bakırçay havzası sahip olduğu jeotermal kaynaklar, güneşlenme süresi ve rüzgâr enerjisi kullanımı açısından yüksek potansiyele sahip doğal konumu ile İzmir kent geneli içinde ciddi manada yenilenebilir enerji kaynak ve üretim noktalarından birisidir.

Sonuç olarak Gediz ve Bakırçay havzası kentin gıda, su ve enerji döngüsüne hem ekonomik hem de ekolojik manada büyük değer katmaktadır. Değerin korunabilmesi geliştirilmesi ve gelecek nesillere aktarılması için belirlenen SKA alt kırılımları infografik dille şematize edilmiştir. SKA ana hedeften uzaklaşmadan bir havza veri fotoğrafı oluşturulmaya çalışılmıştır.

AÇLIĞI BİTİRMEK, GIDA GÜVENLİĞİNE VE İYİ BESLENMEYE ULAŞMAK VE SÜRDÜRÜLEBİLİR TARIMI DESTEKLEMEK

ANADOLU'NUN YERLİ TOHUMU OLAN KARAKILÇIK BUĞDAYI TERRARDAN İRACALARDAN HESAT EDİLMEDİRE BAŞLANDI. BİR ADIMLIK TOHUM OLAN ÜRÜN İÇERDİĞİ BESİN DEĞERİ VE GENETİKİ DYNAMIKLIĞI TOHUM NİTELİĞİ İLE SAĞLIKLI TOPLUM İÇİN TEMEL BESİN KAYNAĞIDIR.

UCUZ VE SAĞLIKLI GIDAYA ERİŞİMİN ARTTIRILMASI

PANDEMİK KOŞULLAR , KÜRESEL KRİZLER
BESİN ÜRETİM SİSTEMİ İÇİN BÜYÜK
BİR TEHDİT OLUŞTURMAKTADIR.

TARIM MODELİ

KARAKILÇIK BUĞDAYI ÖRNEĞİ

ORTAK MAKİNA PARKI

129

ADET TARIM MAKİNESİ HAVZA GENELİNDE
KULLANILMA ÜZERE HİBE EDİLMİŞTİR.

KÜÇÜK ÖLÇEKLI KIRSALDA BULUNAN ÜRETİCİNİN DESTEKLENMESİ

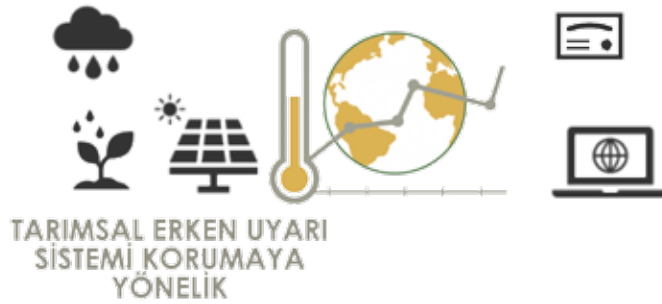
2019	2020
125 MİYON 377 BIN TL	144 MİYON 762 BIN TL

YEREL ÜRETİCİDEN İBB TARAFINDAN YAPILAN
AUM MİKTARI

AÇLIĞI BİTİRMEK, GIDA GÜVENLİĞİNE VE İYİ BESLENMEYE ULAŞMAK VE SÜRDÜRÜLEBİLİR TARIMI DESTEKLEMEK

GEDİZ - SASALI İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ KURAKLIKLA MÜCADELE MERKEZİ

MENEMEN 3
KEMALPAŞA 3
BERGAMA 2

25

TOPLAM
NOKTA

ATALIK YEM BİTKİSİ

DESTEKLEME PROJESİ

AZ SU TÜKETEN

SÜT KUZUSU

81 MAHALLE
BERGAMA 18

AYLIK
ÇOCUK
BAŞINA 8 LİTRE

2020

2021

18.500

2500

3 MİLYON
766 BİN
LİTRE

19 MİLYON
368 BİN TL ODENDİ

KÜÇÜK ÖLÇEKLİ
KIRSALDA BULUNAN
ÜRETİCİNİN
DESTEKLENMESİ

DAĞITILAN YEM 144 MİLYON
MİKTARI 762 BİN TL

YEREL ÜRETİCİDEN İBB TARAFINDAN YAPILAN
ALIM MİKTARI

HERKES İÇİN ERİŞİLEBİLİR SU VE ATIK SU HİZMETLERİNİ VE SÜRDÜRÜLEBİLİR SU YÖNETİMİNİ GÜVENCE ALTINA ALMAK

GEDİZ BAKIRÇAY HAVZASI SU TÜKETİMİ

ARITILAN SU MİKTARI
30.224.338 M³

YAĞMUR SUYU TOPLAMA HAT UZUNLUĞU
BERGAMA 10 KM
DİKİLLİ 32 KM
KINIK 10 KM
MENEMEN 1 KM
TOTAL 53 KM

HAVZADA 22 ATIK SU ARITMA TESİSİ
İLERİ BİYOLOJİK ARITMA 9
DOĞAL ARITMA 1
AKTİF ÇAMUR 14
BİYODİSK 1

GÜZELHİSAR BARAJI İZMİRİN SU İHTİYACININ % 8'İNİ KARŞILAMAKTA

GÜZELHİSAR BARAJI DOLULUK ORANI

2021

%73

KEMALPAŞA ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ
% 40 ORANINDA HM3/YE
GEDİZ HAVZASI YERALTI SUYU ÇEKİMİ GERÇEKLEŞTİRMEKTEDİR.

HAVZADA Kİ BASKILAR

GEDİZ NEHRİ KİRLİLİK EYLEM PLANI

GEDİZ DELTASI UNESCO DÜNYA MİRASI GEÇİCİ ADAY LİSTESİNDEDİR, ARITILAN SU KALİTESİ

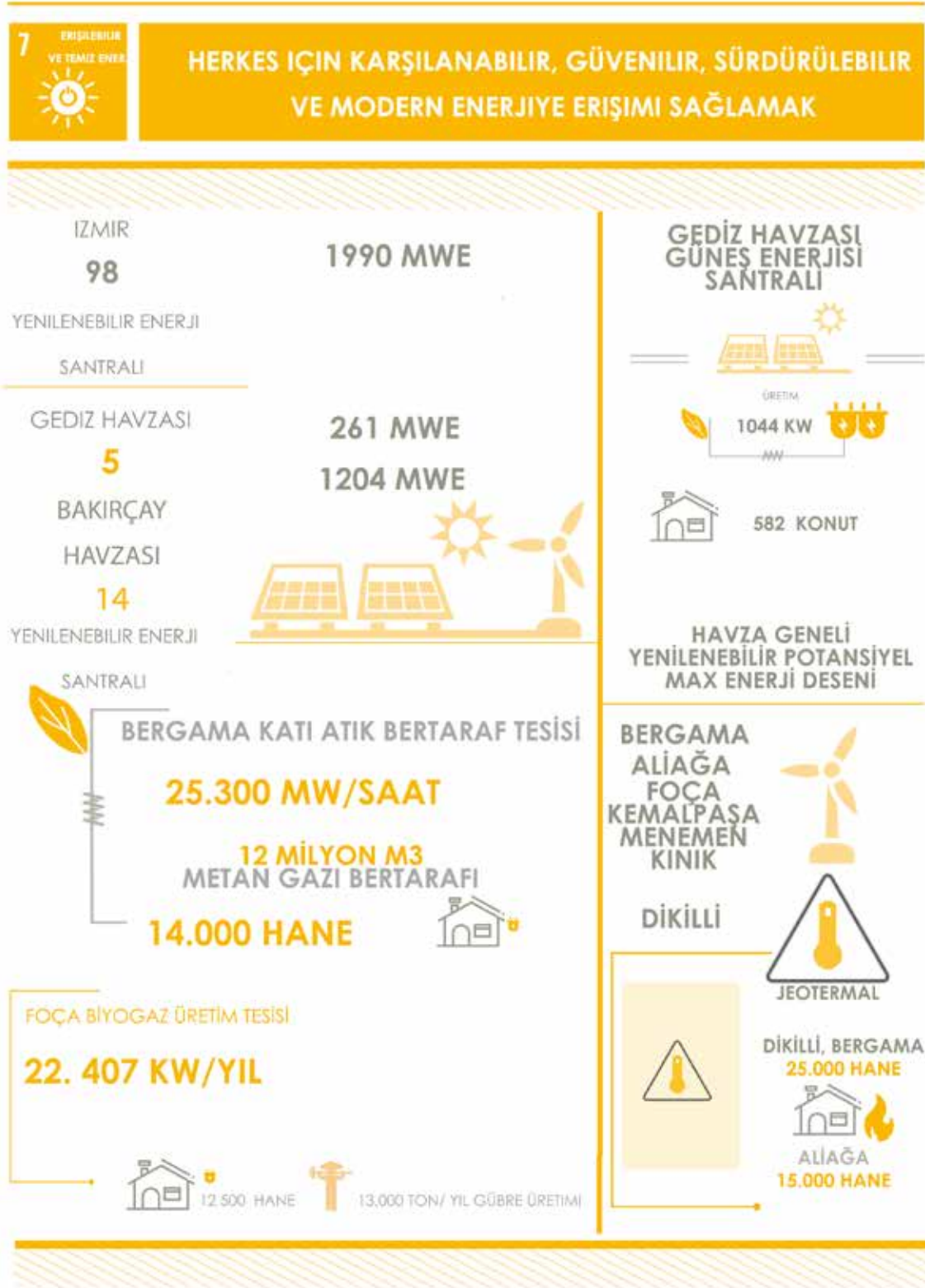

II. SINIF

OLARAK GERİ DÖNÜŞTÜRÜLMEKTEDİR. BÖYLELİKLE TARIMSAL SULAMA AMAÇLI HAVZADA KULLANILMAKTADIR.

GEDİZ VE BAKIRÇAY NEHRİ SU KALİTESİ IV. SINIF

ŞEHİRLERİ VE İNSAN YERLEŞİMLERİNİ KAPSAYICI, GÜVENLİ, DAYANIKLI VE SÜRÜDÜRÜLEBİLİR KILMAK

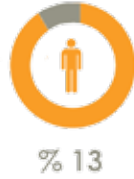
İZMİR KENTİ YÜZÖLÇÜMÜNÜN

% 39 UNU
GEDİZ VE BAKIRÇAY
HAVZASI

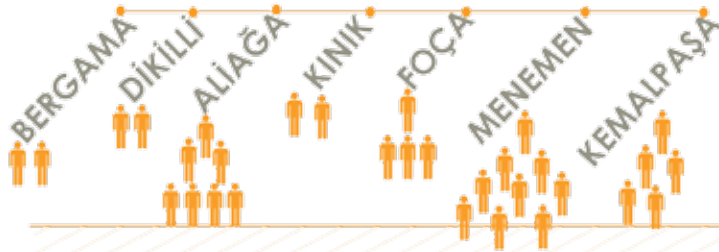
İÇERİSİNDE YER ALIYOR.

2019 2020

	2019	2020
GEDİZ	319701	329618
BAKIRÇAY	249263	280094

HAVZA
YOĞUNLUĞUNUN
(KİŞİ/ KM²)
KENT
YOĞUNLUĞUNA
ORANI

İZBAN

HAVZA
GENELİNDE
ERİŞİLEBİLİR
VE
EKONOMİK
ULAŞIM MODU

2019
%16

2020
%15

TÜM TOPLU TAŞIMA MODLARI İÇİNDE

ÇİĞLİ
PM 2.5 50

HAVA KİRLİLİĞİ

MİN 50

MAX 64

TAM OLARAK TEMİZ DEĞİL SOLUNUM PROBLEMİ
OLANLAR VEYA HASSAS OLAN GRUPLAR İÇİN
TEHLİKELİ BİR HAVA KİRLİLİĞİ DEĞERİ.
EN YAKIN HAVA ÖLÇÜM İSTASYONU VERİSİ

KENT MERKEZİNDEN
366 KİŞİ/KM²

HAVZAYA OLAN
YOĞUNLUK BASKISI

HAVZADA BULUNAN AÇIK YEŞİL ALANLARIN KİŞİ
SAYISINA ORANI

400M

ŞEHİRLERİ VE İNSAN YERLEŞİMLERİNİ KAPSAYICI, GÜVENLİ, DAYANIKLI VE SÜRÜDÜRÜLEBİLİR KILMAK

YARIMADA

278 ŞEHİR
18 ŞEHİR TÜRKİYE
İLK ŞEHİR SEFERİHİSAR

İZMİR DÜNYA DA
BULUNAN İLK
SLOW METROPOL
OLMA ÜNVANI ALDI

KM ÜZERİNDEN 1 GÜNDE 0.7 MİLYAR
KONAKLAMALI 6.3 MİLYAR

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA İÇİN OKYANUSLARI, DENİZLER, VE DENİZ KAYNAKLARINI KORUMAK

HAVZA GENELİ
MAVİ BAYRAK SAHİBİ
KAMUSAL PLAJ SAYISI

2019 2020

19 34

% 78
ARTMIŞTIR

66 MAVİ BAYRAKLI PLAJDAN
34 TANESİ HALK PLAJI
STATÜSÜNDEDİR.

FOÇA

PH:8.49-8.66

OŞİNOGRAFİK
GÖZLEM VE MODELLEME
SİSTEMİ

2017

4

KARABURUN

2021

6

FOÇA 1
FOÇA 2

BIYOÇEŞİTLİLİK

FOÇA Ö.Ç.K.B

50

150

132

6.7 DENİZ ÇAYIRLARI
KM2 LİK ALAN
KAPLAMAKTADIR

KARABURUN
Ö.Ç.K.B

KÜÇÜK ÖLÇEKLİ
BALIKÇILIGIN
ÖRGÜTLENMESİ

TOPLAM

37

KOOPERATİF

İZMİR

58%

TÜRKİYE'DE BALIKÇILIKTA

HAVZADA

GEÇİMİNİ SADECE

BALIKÇILIKLA

SAĞLAYANLARIN

ORANI

27%

**HER 30 BALIKÇIDAN
1 KADIN DIR.**

WWF NİNYÜRÜTTÜĞÜ TÜRKİYE, HRVATİSTAN, İTALYA VE YUNANİSTAN'DA BELİRLENEN PİLOT ALANLARDA SÜRDÜRÜLEBİLİR ORTAK YÖNETİM BİÇİMLERİNE DÖNÜŞEREK **KÜÇÜK ÖLÇEKLİ BALIKÇILARIN** YAŞAM BİÇİMLERİNİ VE GELİRLERİNİ DÜZELTMİYİ AMAÇLIYOR. E GELİRLERİNİ DÜZELTMİYİ AMAÇLIYOR.

FOÇA 2020 DE DAHİL OLMUŞTUR.

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA İÇİN OKYANUSLARI, DENİZLER, VE DENİZ KAYNAKLARINI KORUMAK

İZMİR YAPAY RESİF BÖLGELERİ

BAKIRÇAY	1	YARIMADA	9
GEDİZ	1	MENDERES	4

YAPAY RESİF PROJESİ AKDENİZ HAVZASI BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ MASTER PLANI KAPSAMINDA TOPLAMDA **7000** ADET YAPAY RESİF NOKTASI BELİRLENMİŞTİR.

HAVZA GENELİ

İÇ SU

KAYNAKLARINDAKİ BALIK ÇEŞİTLİLİĞİ

HOMO DALYANI 1.873 HA

FOÇA KORUMA ALANI 7.4 KM KİYİ UZUNLUĞU

GEDİZ DELTASI RAMSAR SULAK ALAN KORUMASI

RAGİP PAŞA DALYANI 800 HA

ÇİL AZMAK DALYANI 200 HA

ÇAKAL BURNU 800 HA

TÜRKİYE' DEKİ 14 RAMSAR ALANINDA 1 GEDİZ DELTASI

15

KARASAL EKOSİSTEMLERİ KORUMAK, İYİLEŞTİRMEK VE SÜRDÜRÜLEBİLİR KULLANIMINI DESTEKLEMELERİ; SÜRDÜRÜLEBİLİR ORMAN YÖNETİMİNİ SAĞLAMAK; ÇÖLLEŞME İLE MÜCADELE ETMEK; ARAZİ BOZUNUMUNU DURDURMAK VE TERSİNE ÇEVİRMEK; BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK KAYBINI ENGELLEMELERİ

GEDİZ BAKIRÇAY HAVZASI

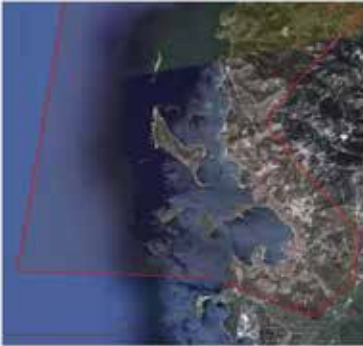
298 KUŞ TÜRÜ

20000 HA
YABAN HAYATI
KORUMA SAHASI

FOÇA Ö.Ç.K.B

FOÇA'NIN %53'ÜNÜN HABİTAT FONKSİYONU,
%51'İNİN BİYODİVERSİTE FONKSİYONU AÇISINDAN
ÇOK YÜKSEK DEĞERE SAHİPTİR.

TOPLAM
ALAN71.38
KM2

292 TAKSON BITKİ

99 TAKSON FAUNA

42 FAMILYA

120 KUŞ TÜRÜ

ALIAĞA KALABAK TA
20 HA ALAN
ORMAN YANGINLARI
SONRASI AĞAÇLANDIRMA
ÇALIŞMASI YAPILDI

GEDİZ BAKIRÇAY
HAVZASI
ORMAN GEN
KORUMA ALANLARI
İZMİR GENELİ İLAN EDİLEN
5 ALANIN
2 Sİ HAVZADADIR.

KIZIL ÇAM GEN KORUMA
ORMANI

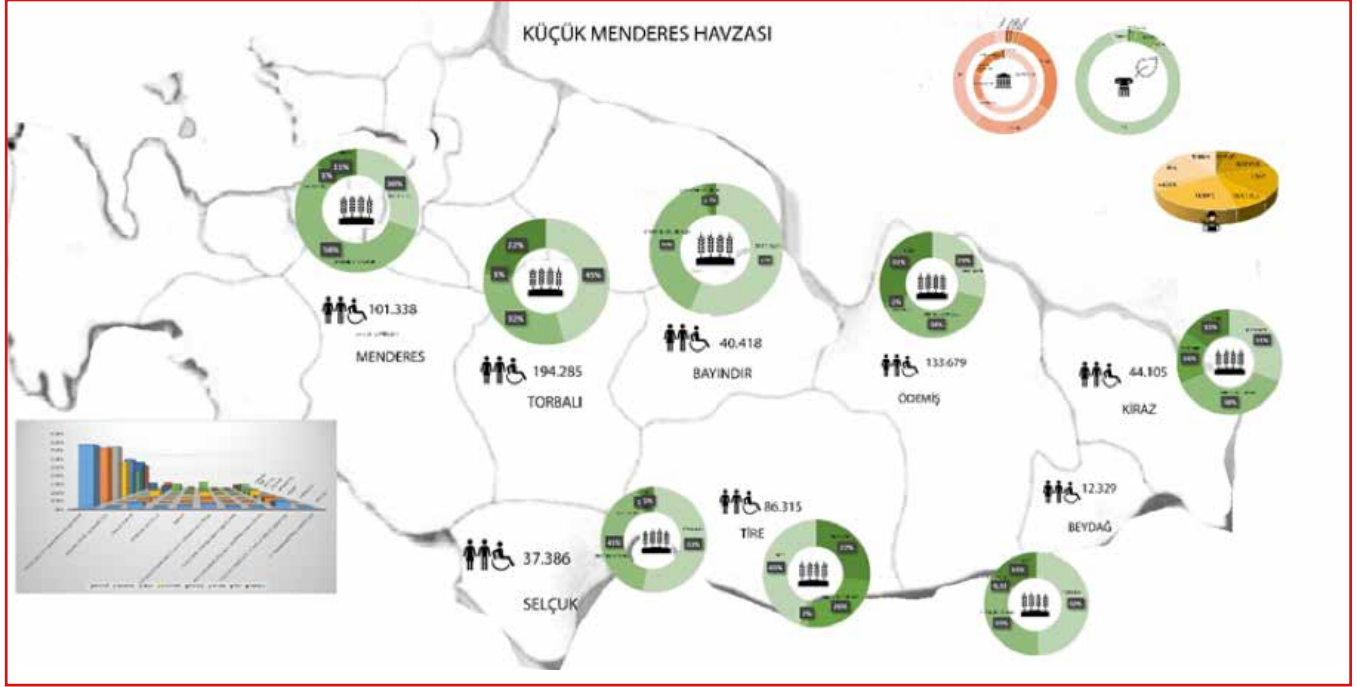
BERGAMA DİKİLLİ 114 HA

BERGAMA KOZAK 423 HA

DÜNYA DOĞAYI KORUMA BİRLİĞİ (IUCN) TARAFINDAN KORUMA ALTINA ALINAN 12 CANLI TÜRÜNDEN BİRİ OLAN BERN SÖZLEŞMESİ, BARCELONA SÖZLEŞMESİ VE CITES SÖZLEŞMESİ İLE KORUNAN AKDENİZ FOKLARININ ÜREME VE YAŞAMA ALANIDIR.

BİR BAKIŞTA KÜÇÜK MENDERES HAVZASI

KÜÇÜK MENDERES HAVZASI

Küçük menderes havzası, içinde bulundurduğu zengin tarihi ve kültürel varlıkları, koruma altındaki kıyı ve sulak alanları, kırsal yerleşimleri ve yöresel mimarisi ile İzmir ili sınırları içinde yer almaktadır. Küçük Menderes nehri şekil itibariyle havza boyunca menderesler çizerek yol aldığı için bu ismi almış ve 114 km olan yolculuğu boyunca Kiraz, Ödemiş-Tire, Bayındır- Torbalı ve Selçuk olmak üzere bölgeyi 4 alt havzaya ayırmıştır. Kiraz çevresindeki kadın deresi, Bozdağ'dan inen diğer su kaynaklarıyla birleşip Küçük Menderes nehrinin başlangıcını oluşturmaktadır. Havza boyunca verimli tarım topraklarını besledikten sonra Selçuk ilçesindeki kıyı delta ovasından Pamucak'ta denize dökülmektedir.

Delta ovası 3 göl ve bir bataklıktan oluşmakta zengin bir ekosisteme ev sahipliği yapmaktadır. Delta ovası, Selçuk Gebekirse Gölü Yaban Hayatı Geliştirme sahası olarak korunmakta aynı zamanda çok fazla kuş türünün bulunması nedeniyle Selçuk kuş cenneti olarak da anılmaktadır.

Havzada Selçuk Gebekirse Gölü Yaban Hayatı Geliştirme Sahası dışında Bayındır Ovacık Yaban Hayatı Geliştirme Sahası bulunmakta ve bu alanda Karacalar koruma altına alınmıştır. Fauna ve flora bakımından oldukça zengin olan Küçük Menderes havzasında 7 bitki türü endemik olarak geçmektedir.

Ekolojik olarak bu kadar değerli olmasının yanı sıra verimli toprakları ve su kaynakları ile tarım ve hayvancılık faaliyetleri içinde elverişlidir. Havza genelinde tarım ve hayvancılık çoğunlukla ana geçim kaynağı olmasına rağmen bazı ilçeler farklı sektörlerde gelişmiştir. 8 ilçenin bulunduğu havzada Torbalı, Menderes sanayi, Selçuk turizm, Kiraz, Beydağ, Bayındır, Ödemiş ve Tire ise tarım ve hayvancılık odaklı gelişme göstermektedir.

Ancak bu sektörlerin düzensiz ve kontrolsüz büyümeleri küçük menderes havzasında olumsuz etkiler göstermeye başlamış, hayvancılık faaliyetlerinin artmasıyla nitelikli tarım arazileri işgal edilmiş, tarım arazilerinin kontrolsüz sulanmasıyla da yer altı su kaynaklarında ciddi azalmalar olmuştur. Buna karşılık iyi tarım uygulamaları teşvik edilmekte "Atalık Tohum" projesi gibi projelerle az su tüketen kara kılıçık, saz çavdarı gibi ekinler desteklenmekte, tohumları dağıtılmakta ve ekimleri yapılmaktadır.

Destekler havza genelini kapsamakta olup yapılan projeler çeşitlenmektedir. Bunlardan biri de Efes Tarlası Yaşam köyü projesidir. Geniş kapsamlı üreticileri, çiftçileri, çocukları bilgilendirmek amacıyla içinde tohum merkezi, tarım müzesi, toprak okulu, toprak kütüphanesi, uygulama serası ve üretici pazarının bulunduğu kadınlara da destek veren bütüncül bir proje olarak hayata geçirilmiştir.

Havza geneline bakıldığında tarımsal ürünler yöreye özgü şekilde farklılaşmakta ve çeşitlenmektedir. Ödemiş ve Beydağ ilçeleri kestane üretiminde öne çıkarken Bayındır ise süs bitkisi tıbbi aromatik bitkilerin üretiminde uzmanlaşmıştır. Türkiye de süs bitkileri üretiminde 2. sırada olan ilçede çiçek üretimi ana geçim kaynağı haline gelmiş ve hayatın bir parçasına dönüşmüştür. Her sene düzenlenen Bayındır çiçek festivalinde bitkiler sergilenmekte ve ilçeye turistik bir değerde katmaktadır.

Kırsal kalkınma için verilen destekler yalnızca tarım için değil hayvancılık faaliyetleri içinde geçerlidir. Hayvancılığın gelişmesi için büyükbaş ve küçükbaş, yem, arıcılık destekleri gibi birçok hibe ve alım garantisi verilen projeler kırsal kalkınmanın sağlanmasında büyük bir paya sahiptir. Yapılan desteklerle Havza da süt ve süt ürünleri üreticiliği teşvik edilmekte Tire ve Kiraz ilçelerin süt kooperatifleriyle "süt kuzusu" gibi ortak projeler yürütülmektedir. Yerel yönetim tarafından desteklenen Tire süt üreticileri, Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) tarafından "dünyanın en iyi kırsal kalkınma modeli" ödülünü almaya layık görülmüştür.

Tarım ve hayvancılık faaliyetlerine uygun ve verimli olan bu havzanın devamlılığının sağlanması için en önemli etkenlerden biri de su kaynaklarıdır. Her canlının temiz suya erişiminin sağlanması ve kaynakların verimli kullanılması gereklidir. Küçük menderes havzasında yer altı su kaynakları azalmakta ve iklim değişikliği ile birlikte bu risk giderek artmaktadır. Havza da yapılan kontrolsüz sulamanın yeni teknolojilerle birlikte daha az ve verimli kullanılması için çalışmalar yapılmakta, yeni sulama yöntemleriyle ilgili destekler verilmektedir. Havzadaki en önemli su kaynağı olan küçük menderes nehri, sanayi ve evsel atıkların nehre dökülmesinden dolayı 4. Sınıf olarak tanımlanmaktadır. Orman ve su işleri bakanlığınca belirlenen sınıflandırmada çok kirlenmiş su kategorisindedir.

Nehrin temiz su sınıfına girebilmesi için temizlik çalışmalarının en önemlisi, atık suların arıtılmadan deşarj edilmesinin önüne geçilmesidir. Havza da 22 tane atık su arıtma tesisi bulunmaktadır. Daha detaylı veriler SKA 6 kısmında infografik olarak verilmiştir.

Küçük menderes havzasının su kaynakları, doğal koruma alanları, verimli ovaları ve zengin ekosistemi gibi varlıkları arasında yıllardır farklı medeniyetler tarafından oluşturulmuş kültürel bir alt yapısı olduğu unutulmamalıdır. Unesco dünya mirası listesinde bulunan Efes Antik Kenti, turistik açıdan büyük önem teşkil etmekte ve sadece Selçuk ilçesine değil İzmir'in bütüne değer katmaktadır. Bergama' Çok Katmanlı Kültürel Peyzaj Alanı'nın da Dünya mirası listesine girmesiyle beraber İzmir güney ucundan kuzey ucuna kadar UNESCO ağıyla birleşmiştir.

Tarihi ve kültürel varlıklar bunlarla sınırlı değildir. Ödemişteki Birgi köyü de bir o kadar değerli olup UNESCO geçici dünya mirası listesine alınmıştır.

Havzanın bütününde ise Efeler Yolu projesiyle korunabilmiş patikalardan oluşan yürüyüş rotalarıyla birçok ilçe birbirine bağlanmaktadır. Projenin genel amacı bölgenin içerdiği doğal, tarihi ve kültürel zenginliğin korunmasını ve değerlendirilmesini sağlayarak, bölgede sürdürülebilir ve bütüncül bir kırsal kalkınmayı sağlamak ve bu sayede yerel coğrafyada sosyo-ekonomik bir kalkınma yaratmaktır.

Son olarak erişilebilir Temiz Enerji başlığı altında havzaya baktığımızda yenilenebilir enerji bakımından çeşitli kaynakların kullanıldığını görebiliriz. Güneş enerjisi, rüzgar enerjisi ve biyogaz enerjisi olarak üç farklı kategoride mevcutta enerji üretimi yapılmaktadır. Özellikle Ödemiş'te yapımı devam eden Avrupanın en büyük entegre katı atık yönetim tesisinde hem enerji üretilecek hem de çıktılarından gübre elde edilecektir. Detaylı veriler SKA 7 info grafiğinde verilmiştir.

Sonuç olarak Küçük menderes havzası İzmir'in önemli bir parçasıdır. kent ve havza karşılıklı olarak birbirinden beslenmekte ve bir bütün olarak tanımlanmalıdır. Kırsal kalkınma hem doğal, kültürel varlıklar hemde tarımsal faaliyetler ve diğer sektörlerin bir arada yerinde değerlendirilmesiyle sağlanabilir. Bu bölümde havzanın genel bir değerlendirilmesi yapılmış detaylı veriler seçilen SKA ların info grafik kısımlarında yer almaktadır.

AÇLIĞI BİTİRMEK, GIDA GÜVENLİĞİNE VE İYİ BESLENMEYE ULAŞMAK VE SÜRDÜRÜLEBİLİR TARIMI DESTEKLEMEK

KÜÇÜK MENDERES HAVZASI

"ATALIK YEM BİTKİLERİNİ DESTEKLEME PROJESİ"
KÜÇÜK MENDERES HAVZASI'NDA GAMBILYA, MÜRDÜMÜK, SAZ ÇAVDARI, KAVLICA, KARAKILÇIK GIBI İKLİM DOSTU YEM BİTKİSİ DESTEĞİ

HAVZA GENELİNDE 232 Sİ KADIN TOPLAM 514 ÜRETİCİYE ARILI VE ARISIZ KOVAN, MALZEME DESTEĞİ VERİLMİŞTİR

MENDERES, TIRE, SELÇUK VE TORBALI' 217 ÜRETİCİYE 848 ADET KÜÇÜKBAŞ HAYVAN HİBE EDİLDİ

SÜT KUZUSU PROJESİ

TORBALI VE MENDERES İLÇELERİNDE DAĞITIM

TIRELİ SÜT ÜRETİCİLERİ BİRLEŞMİŞ MİLLETLER GIDA VE TARIM ÖRGÜTÜ (FAO) "DÜNYANIN EN İYİ KIRSAL KALKINMA MODELİ ÖDÜLÜ"

MENDERES, SELÇUK, TIRE VE TORBALI'DA SON İKİ YILDA 235 BİNİ AŞKIN ZEYTİN VE MEYVE FIDANI DAĞITILDI

TARIMSAL ERKEN UYARI SİSTEMİ

SELÇUK 3
ÖDEMiŞ 3

MENDERES, SELÇUK, TIRE VE TORBALI'DA ORTAK TARIM MAKİNA PARKLARI

47 KIRSAL MAHALLEDE KESTANE KANSERİ İLE HAVZA BAZLI MÜCADELE ÖDEMiŞ, KIRAZ, BEYDAĞ VE TIRE İLÇELERİNDEN TOPLAM 2112 KESTANE ÜRETİCİSİNE İLAÇLAMA VE İYİLEŞTİRME DESTEĞİ

EFES TARLASI

EFES TARLASI YAŞAM KÖYÜ, TOHUM MERKEZİ, TARIM MÜZESİ, TOPRAK OKULU, TOPRAK KÜTÜPHANESİ, SERASI VE ÜRETİCİ PAZARI İÇEREN BİR PROJEDİR

UYGULAMALI TARIMSAL ÜRETİM VE EĞİTİM, UYGULAMA SERASI

6 TEMİZ SU VE
SANİTASYON

HERKES İÇİN ERİŞİLEBİLİR SU VE ATIK SU HİZMETLERİNİ VE SÜRDÜRÜLEBİLİR SU YÖNETİMİNİ GÜVENCE ALTINA ALMAK

KÜÇÜK MENDERES HAVZASI SU TÜKETİMİ

37.811.646 m³

YILLIK

2020

159 LİTRE

KİŞİ BAŞI GÜNLÜK

2020

ARITILAN
SU MİKTARI
30.445.738 m³

HAVZADA 22 ATIK SU ARITMA TESİSİ BULUNMAKTA

İLERİ BİYOLOJİK ARITMA	8
DOĞAL ARITMA	3
AKTİF ÇAMUR	11

BAYINDIR HASKÖY ATIKSU ARITMA TESİSİ
GERİ KAZANIM ÜNİTESİ

ARITILMIŞ SULAR, TARIMDA KULLANILABİLECEK
NİTELİK KAZANACAK VE SULAMA KOOPERATİFİ
ARACILIĞIYLA ÇİFTÇİLERE AKTARILACAKTIR

KÜÇÜK MENDERES TAHTALI BARAJI İZMİRİN
SU İHTİYACININ %30 KARŞILAMAKTA

2021

BARAJ DOLULUK
ORANI

%59

KURAKLIK

KÜÇÜK MENDERES YER ALTI SUYU
BESLENİM DEĞERİ
247 HM³/YIL

YAŞANAN KURAKLIKLARLA BERABER
95 HM³/YIL
DÜŞEBİLİR

HAVZADA 1097 SU KUYUSU BULUNMAKTA
İZİNSİZ KULLANIMLARLA BİRLİKTE BU SAYI ARTMAKTA
DİKKATLİ TÜKETİLMEZSE SUSUZLUK RİSKİYLE KARŞI KARŞIYA

ÖDEMiŞ İLÇESİ

6000 DEKARLIK ALAN

1500 ÇİFTÇİ

YER ALTI DAMLA SULAMA YÖNTEMİNDEN
FAYDANLANMASI SAĞLANMIŞ
VE SU TASARRUFU YAPILMIŞTIR

KÜÇÜK MENDERES NEHRI

SU KALİTESİ

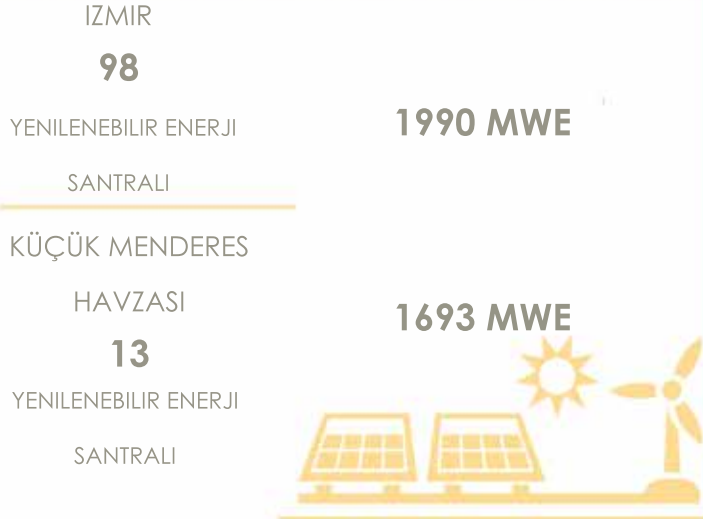
IV. SINIF

HERKES İÇİN KARŞILANABİLİR, GÜVENİLİR, SÜRDÜRÜLEBİLİR VE MODERN ENERJİYE ERIŞİMİ SAĞLAMAK

ÖDEMiŞ

AVRUPANIN EN BÜYÜK ENTEGRE KATI ATIK YÖNETİM TESİSİ

YAPIM AŞAMASINDA

GÜNDE **1600** TON ATIK İŞLEME KAPASİTESİ

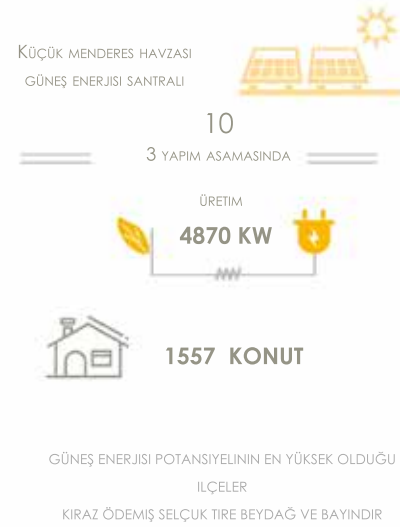
SAATTE **20 MW** ÜRETİM

116 BIN HANE

GÜNDE 100 TON GÜBRE ÜRETİMİ

ŞEHİRLERİ VE İNSAN YERLEŞİMLERİNİ KAPSAYICI, GÜVENLİ, DAYANIKLI VE SÜRÜDÜRÜLEBİLİR KILMAK

İZMİR KENTİ YÜZÖLÇÜMÜNÜN

% 39 u

KÜÇÜK MENDERES HAVZASI

İÇERİSİNDE YER ALIYOR.

2019 2020

KÜÇÜK MENDERES
HAVZASI

634412

649855

% 14,5

% 14,7

HAVZA
YOĞUNLUĞU

(Kişi/ KM²)

KENT
YOĞUNLUĞU

EFELER YOLU

15 ETAPTAN OLUŞAN GÜNÜMÜZE KADAR
KORUNAN PATIKALARDAN OLUŞAN VE
NEREDEYSE HAVZANIN BÜTÜNÜNÜ İÇEREN
YÜRÜYÜŞ ROTASI

ENGELSİZ
İZMİR

KIRMIZI BAYRAK PROJESİ

TORBALI BELEDİYESİ-SUYUN BAŞI MESİRE ALANI
(2 YILDIZ)

TORBALI BELEDİYESİ-ENGELSİZ YAŞAM PARKI
(3 YILDIZ)

AYRANCILAR TÜRK TELEKOM ÇOK
PROGRAMLI ANADOLU LİSESİ
(2 YILDIZ)

TİRE BELGİN-ATILA ÇALIOĞLU FEN LİSESİ
(2 YILDIZ)

TİRE DEVLET HASTANESİ
(2 YILDIZ)

KENT MERKEZİNDEN

366 Kişi/KM²

HAVZAYA OLAN
YOĞUNLUK BASKISI

15

KARASAL YAŞAM

KARASAL EKOSİSTEMLERİ KORUMAK, İYİLEŞTİRMEK VE SÜRDÜRÜLEBİLİR KULLANIMINI DESTEKLEMELER; SÜRDÜRÜLEBİLİR ORMAN YÖNETİMİNİ SAĞLAMAK; ÇÖLLEŞME İLE MÜCADELE ETMEK; ARAZİ BOZUNUMUNU DURDURMAK VE TERSİNE ÇEVİRMEK; BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK KAYBINI ENGELLEMELER

KÜÇÜK MENDERES HAVZASI

63 FAMILİYADAN

239 CİNSE AİT

454 BİTKİ TÜRÜ BULUNMAKTADIR

7 ENDEMIK BİTKİ TÜRÜ

ENDEMIK OLAN TÜRLER, TÜM FLORANIN **%0.15**

SELÇUK GEBEKİRSE GÖLÜ YABAN

HAYATI GELİŞTİRME SAHASI

KUŞ CENNETİ

TOPLAM ALAN

5453 DA

38 FAMILYA

92 KUŞ TÜRÜ

BAYINDIR-OVACIK

YABAN HAYATI GELİŞTİRME SAHASI

57.889 DA

HEDEF TÜR KARACA

MERYEM ANA TABIAT PARKI

SELÇUK İLÇESİ

392,97 HA

ANA KAYNAK DEĞERİ
ORMAN, TARİH VE ARKEOLOJİ

EFEÖĞLÜ TABIAT PARKI

TORBALI İLÇESİ

22,67 HA

ANA KAYNAK DEĞERİ
ORMAN VE REKREASYON

GÜMÜLDÜR TABIAT PARKI

MENDERES İLÇESİ

7,4 HA

ANA KAYNAK DEĞERİ
ORMAN, DENİZ VE REKREASYON

KORUMA ALANI

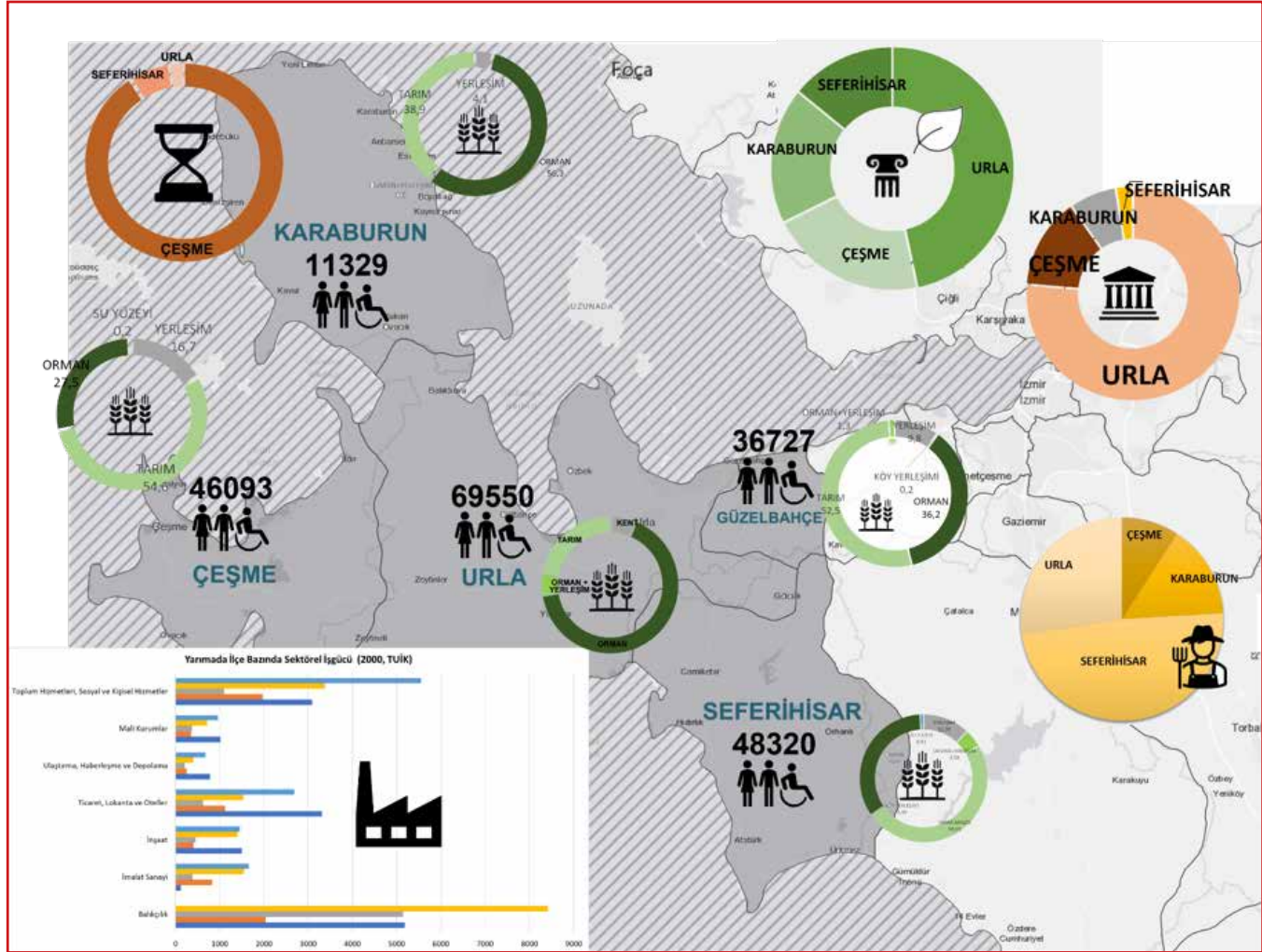
ANADOLU KEŞANESİ TABIAT ANITI

ÖDEMiŞ

OVACIK YAYLASI ANADOLU KEŞANESİ TABIAT ALANI

BAYINDIR

BİR BAKIŞTA YARIMADA

YARIMADA

Yarımada Küçük Menderes havzası içerisinde ayırt edici özelliklere sahip olan bir bölge olduğu için ayrı şekilde ele alınmıştır. Yarımada doğal, tarihi ve kültürel birçok değeri barındıran 171 bin hektar alanıyla Türkiye'nin en büyük yarımadasıdır. İzmir'in en batısında yer almakta ve Çeşme, Güzelbahçe, Karaburun Urla ve Seferihisar olmak üzere beş ilçeden oluşmaktadır. 2020 nüfusu 212.019 kişidir. Karaburun'un en uç noktasındaki Sarpıncık Feneri ile Ege Denizi'nin kapıları Akdeniz'e açılmaktadır. Topografik çeşitliliği barındıran birçok koyu, doğal limanı ve plajları, biyoçeşitliliği, soyu tükenmekte olan hayvanlara habitat oluşturan önemli doğa alanları, tarihi, termal kaynakları, rüzgâr potansiyeli, kendine özgü kent dokusu ve arkeolojik nitelikleri ile öne çıkmaktadır. Bunun yanında önemli gastronomi değerleri ve bu değerlerle birlikte kurgulanan sürdürülebilir turizm olanaklarıyla önemli bir odak noktasıdır.

Yarımada'da yerleşim, Kalkolitik Dönem'de başlamıştır. Dünyanın bilinen ilk liman kentinin Urla Limantepe'de MÖ 6. binde kurulduğu, su altı arkeolojisi çalışmalarıyla ortaya çıkarılmış ve Yarımada'nın en eski kentlerinden Erythrai'de (İldırı) yerleşimin, MÖ 3. bine gittiği ortaya konmuştur.

Yarımada içerisinde başlıcaları Teos, Lebedos, Klosemnai, Erythrai'nin, Aïrai olmak üzere birçok antik İyon yerleşimi mevcuttur. Bunun yanında kırsal yerleşimlerin kendine özgü mimari dokusu havza için önemli bir tarihi değere sahiptir.

Teos Marina, Sığacık'ta Kele ve Kale içerisindeki mimari kimliğe konut dokusu ve ticari mekanları ile 2013 yılında Marina Certification Institute (IMCI) tarafından Dünya'daki ilk 10 marina içerisinde gösterilmiştir.

6. yüzyılda inşa edilmiş olan ve günümüzde arkeoloji müzesi olarak hizmet veren Çeşme Kalesi 2021 yılında UNESCO Dünya Mirası geçici listesine eklenmiştir.

Bölgede rüzgâr enerjisi, güneş enerjisi ve jeotermal kaynaklar bakımından önemli bir potansiyele sahiptir. Özellikle rüzgâr enerji potansiyeli ile öne çıkan bölgede yapılacak enerji yatırımlarının bu hassas ekosistemde taşıma kapasitesini aşmadan dikkatle planlanması gerekmektedir.

Yarımada aynı zamanda kıymetli bir biyolojik rezerv alanıdır. Bölgede orman, maki ve frigana olmak üzere üç farklı vejetasyon formasyonu görülmektedir. Akdeniz bölgesinde çok nadir görülen ve korunması gereken sığ gölcüklerin Yarımada kıyılarında bulunması, denizel flora bakımından besin zincirinin en altında bulunan Deniz Çayırları'na ev sahipliği yapması, IUCN tarafından korunan Akdeniz Foklarının, Tehdite Yakın (NT) kategorisinde olan Ada martısının (*Larus audouinii*) ve tehdit altındaki Kara Doğan'ın (*Falco naumani*) yaşama ve üreme alanı olması ve barındırdığı endemik bitki türleri ile çok çeşitli bir flora ya sahip olması bölgenin ekolojik önemini de

açıkça göstermektedir. Biyoçeşitliliğe dair detaylı bilgiler SKA 15 infografiğinde ayrıca gösterilmiştir.

Havzanın Akdeniz mutfak kültürüne özgü birçok gastronomi değeri bulunmaktadır. Üzüm, zeytin, sakız, sakız enginarı, kopanisti ve armola peynirleri, havzaya özgü otlar ve kavun bunlardan birkaçıdır. Seferihisar, Türkiye’de Cittaslow (Yavaş Şehir) Ağına katılan ilk yerleşimdir. Seferihisar ile birlikte Urla ve Mordoğan’da da slow food (yavaş yemek) akımı önem kazanmaktadır.

Urla’da düzenlenen Uluslararası Enginar Festivali, bağcılık ve şarapçılık kültürünün bir uzantısı olan Geleneksel Bağbozumu Şenlikleri öne çıkmaktadır. Yerli, atalık tohumların yaygınlaştırılmasını hedefleyen Seferihisar Tohum Takas şenlikleri de yöreye özgü önemli bir kültürel faaliyettir.

Karaburun ve Urla’da zeytin ve zeytinyağı işlikleri göze çarpmaktadır. Bölgede faaliyet gösteren, doğayı daha iyi kavramak ve doğayla uyumlu ekolojik yaşam pratiklerini hayata geçirmeyi amaçlayan Zeytin Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği ve “Herkes İçin Ekolojik Okuryazarlık Seminerleri” ile Zeytin Okulu bölgenin ekosistemi ile ilgili önemli araştırma, eğitim ve farkındalık çalışmaları yürütmektedir.

Karaburun Kent Konseyi, Yarımada’daki halkın dayanışma kültürü ve farkındalığının bir göstergesidir. Yarımada için tehdit oluşturabilecek, iyi planlanmayan ya da var olan ekosistemi olumsuz etkileyen birçok unsura karşı (balık çiftlikleri, rüzgâr enerjisi santralleri, taş/maden ocakları, jeotermal enerji santralleri gibi) yöresel bir koruma biçimi geliştirmiştir.

Bölgede en kapsamlı proje olan Yarımada projesi, Karaburun Yarımadasında bütüncül, planlı gelişimi ve varlık odaklı yerel kalkınmayı hedeflemektedir. Yarımadaya bütüncül bakış açısı sağlayabilecek gezi rotaları, yerel üretim projeleri ve meslek edinme projeleriyle üç ana odaktan oluşmaktadır. Bu kapsamda yürüyüş, bisiklet, zeytin ve bağ yolu rotaları oluşturulmuştur. Bu turistik rotalar ile sürdürülebilir kırsal kalkınmaya katkı sağlamaktadır.

Bisiklet yolu Yarımada’yı tüm değerleriyle deneyimlemeye olanak sunmaktadır. Planlanan bu rotanın Avrupa Bisiklet Rotaları Ağı (EuroVelo)’na dahil edilmesi için başvuru yapılmış ve 2019 sonunda 8 nolu Rotaya dahil olmuştur. Zeytin yolu kadim zeytin kültürünün içeriğini oluşturan anıt zeytin ağaçları, zeytinyağı işlikleri, su kaynakları, zeytinyağı fabrikaları, manzara / seyir terasları, zeytin ezme yerleri, zeytinyağı yapımında kullanılan taşlar, kamp yerleri, kuyular, yel değirmenleri ve su değirmenlerini kapsamaktadır.

Bağ yolu, ise Anadolu’nun bilinen ilk şaraphanesine sahip Yarımada’da sembolik bir değer taşımakta ve ilçedeki farklı üzüm bağlarında bir gezinti imkânı sunmaktadır.

2

AÇIĞA
SON

AÇIĞI BİTİRMEK, GIDA GÜVENLİĞİNE VE İYİ BESLENMEYE ULAŞMAK VE SÜRDÜRÜLEBİLİR TARIMI DESTEKLEMEK

YARIMADA

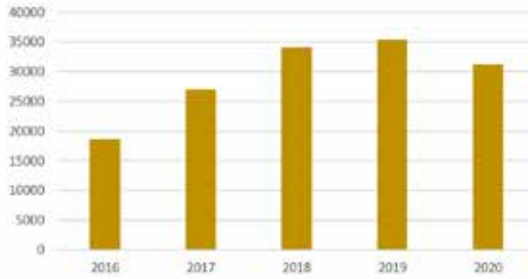

SEFERİHİSAR & SIĞACIK ÜRETİCİ PAZARI

İZMİR'DE ÜRETİCİNİN TÜKETİCİ İLE ARACISIZ BİR BİÇİMDE BİR ARAYA GELEBİLMESİNİ SAĞLAYAN 4 ADET ÜRETİCİ PAZARININ 2'Sİ YARIMADA'DA YER ALMAKTADIR. SEFERİHİSAR VE SIĞACIK ÜRETİCİ PAZARLARI 2010 YILINDAN BU YANA FAALİYETİNE DEVAM ETMEKTE, YEREL ÜRÜNLERİN ÜRETİMİNİN ARTMASI İLE BİRLİKTE ÜRETİCİNİN GELİRİNİN YÜKSELMESİNİ HEDEFLENMEKTEDİR.

ÜRETİCİLERE KIRSAL KALKINMAYA YÖNELİK OLARAK FİDAN DESTEĞİ YAPILMAKTADIR.

Meyve Geliştiriciliği Desteği - Fidan Sayıları

ÜRETİCİLERE,

KARABURUN'DA NERGİS, URLA'DA SAHLEP VE KUŞKONMAZ, SEFERİHİSAR'DA LAVANTA ÜRETİMİ DESTEKLERİ GERÇEKLEŞTİRİLMEKTEDİR.

ÇEŞME KAVUNU

GELENEKSEL YÖNTEMLERLE YÜZLERCE YILDIZ ÜRETİLMeye DEVAM EDEN ÇEŞME KAVUNUNUN 2016 YILINDA YAPILAN COĞRAFİ İŞARET BAŞVURUSU 2020 YILINDA KABUL EDİLDİ. BU KABUL, YÜKSEK İHRACAT POTANSİYELİ İLE DE BÖLGE EKONOMİSİ İÇİN BÜYÜK ÖNEM ARZ EDİYOR.

SÜT KUZUSU PROJESİ

ÜRETİCİ KOOPERATİFLERİNDEN ALIMI YAPILAN SÜTLERİ İZMİR'DEKİ 1-5 YAŞ GRUBU ÇOCUKLARA ULAŞTIRARAK ÇOCUKLARIN AYLIK SÜT İHTİYAÇLARINI KARŞILAMAYI AMAÇLAYAN PROJE İLE GEDİZ, KÜÇÜK MENDERES VE YARIMADA'NIN TÜM İLÇELERİNE SÜT DAĞITIMI YAPILMAKTADIR.

SEFERİHİSAR CAN YÜCEL TOHUM MERKEZİ

YEREL TOHUM MERKEZİ; ATALIK TOHUMU GÜVENCE ALTINA ALMAYI, YEREL TOHUMLARIN ORTAYA ÇIKARILMASI, COĞALTILMASI VE ÜRETİM MERKEZLERİNİN OLUŞTURULMASINI, YOK OLMA TEHLİKESİ ALTINDA OLAN TÜRLER İÇİN İSE TOHUM-GEN ÇEŞİTLİLİĞİNİN GELECEK KUŞAKLARA AKTARILMASINI HEDEFLERMEKTEDİR.

BADEMLER DOĞAL YAŞAM KÖYÜ

315 DEKAR ALAN ÜZERİNE, BADEMLER TARIMSAL KALKINMA KOOPERATİFİ & İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ İŞBİRLİĞİYLE YARIMADA PROJESİ KAPSAMINDA GERÇEKLEŞTİRİLMİŞTİR.

6 TEMİZ SU VE
SANİTASYON

HERKES İÇİN ERİŞİLEBİLİR SU VE ATIK SU HİZMETLERİNİ VE SÜRDÜRÜLEBİLİR SU YÖNETİMİNİ GÜVENCE ALTINA ALMAK

KARABURUN YARIMADASI HAVZASI SU TÜKETİMİ

19.135.845 M3

YILLIK

2020

246 LİTRE

KİŞİ BAŞI GÜNLÜK

2020

ARITILAN
SU MİKTARI

31.219.144 M3

HAVZADA 19 ATIK SU ARITMA TESİSİ BULUNMAKTA.

İLERİ BİYOLOJİK ARITMA	5
DOĞAL ARITMA	0
AKTİF ÇAMUR	14

KARABURUN YARIMADASININ İÇME SU İHTİYACINI
KARŞILAYAN BARAJLARALAÇATI KUTLU
AKTAŞ BARAJI
ORANI

%62

2021

ÜRKMEZ BARAJI
ORANI

%50

KARABURUN YARIMADASI YERALTISUYU
POTANSİYELİ
165 HM³
YILLIK134 YERALTİ İÇME SUYU KAYNAĞI
BULUNMAKTADIR.

YILLIK İÇME SU KAYBI

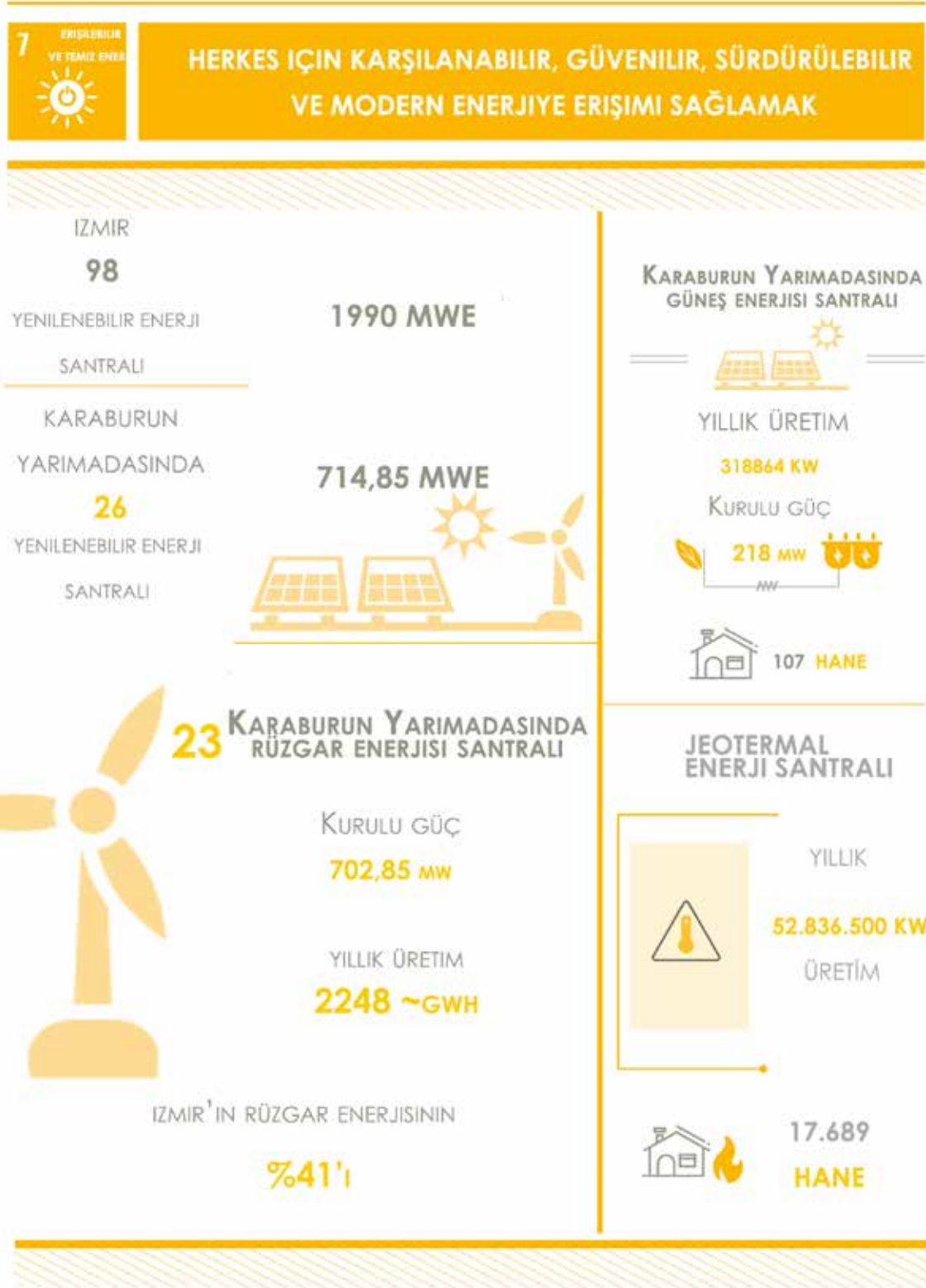
% 35

2019

KARABURUN-MORDOĞAN GÖLETİ
1,25 HM³ SU HACMI BULUNMAKTADIR.2021 YILINDA TAMAMLANAN MORDOĞAN
GÖLETİ İÇME SUYU ARITMA TESİSİ İLE İÇME
SUYU SAĞLAMAKTADIR.

YAPILMASI PLANLANAN MORDOĞAN İLERİ BİYOLOJİK ATIKSU ARITMA TESİSİ

GÜNLÜK
11.000 M³
ATIK SU ARITACAK

ŞEHİRLERİ VE İNSAN YERLEŞİMLERİNİ KAPSAYICI, GÜVENLİ, DAYANIKLI VE SÜRÜDÜRÜLEBİLİR KILMAK

İZMİR KENTİ YÜZÖLÇÜMÜNÜN

% 15 İ

KARABURUN YARIMADASI

İÇERİSİNDE YER ALIYOR.

2019 2020

YARIMADASI 200712 212019

% 4,5

% 4,8

HAVZA
YOĞUNLUĞU

(KİŞİ/ KM²)

KENT
YOĞUNLUĞU

İZTAŞIT PROJESİ

MOTORLU TAŞIYICILAR KOOPERATI-
FLERİNİ İZMİR'İN TOPLU ULAŞIM
AĞINA DAHİL OLMASI

ERİŞİLEBİLİR
VE
EKONOMİK
ULAŞIM MODU

ENGELSİZ
İZMİR

KIRMIZI BAYRAK PROJESİ

SEFERİHSAR'DA
SEFERİHSAR BELEDİYESİ ANA HİZMET BİNASI (1 YILDIZ)
SEFERİHSAR BELEDİYESİ HALK OTOBÜSÜ (3 YILDIZ)
SEFERİHSAR BELEDİYESİ HALK MİNBÜSÜ (2 YILDIZ)
URLA'DA
URLA DEVLET HASTANESİ (2 YILDIZ)
MASON VOURLA OTEL-URLA (1 YILDIZ)

KENT MERKEZİNDEN
366 KİŞİ/KM²

HAVZAYA OLAN
YOĞUNLUK BASKISI

KARASAL EKOSİSTEMLERİ KORUMAK, İYİLEŞTİRMEK VE SÜRDÜRÜLEBİLİR KULLANIMINI DESTEKLEMELİK; SÜRDÜRÜLEBİLİR ORMAN YÖNETİMİNİ SAĞLAMAK; ÇÖLLEŞME İLE MÜCADELE ETMEK; ARAZİ BOZUNUMUNU DURDURMAK VE TERSİNE ÇEVİRMEK; BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK KAYBINI ENGELLEMELİK

YARIMADA

70 FAMYADAN (FABACEAE 42 TÜR, POACEAE 35 TÜR, ASTERECEAE 30 TÜR GİBİ) **255** CİNSE AIT **384** BİTKİ TÜRÜ BULUNMAKTADIR.

400.000

ZEYTİN AĞACI BULUNMAKTADIR.

204

KUŞ TÜRÜNE EV SAHİPLİĞİ YAPMAKTADIR.

YARIMADA FLORASINDA,

76 TÜR
TIBBİ BİTKİ

38 TÜR
ARICILIK

19 TÜR YEM &
EKONOMİK

39 TÜR
TİCARİ

34 TÜR
PEYZAJ

30 TÜR
GIDA

**DEĞERİ OLAN BİTKİ TÜRLERİ
TESPİT EDİLMİŞTİR.**

KARABURUN-ILDIR KÖRFEZİ ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİ'NDE

15 ADET ENDEMİK

4 ADET NADİR

5 ADET CITES

KAPSAMINDA BİTKİ
TÜRÜ

KARABURUN-ILDIR KÖRFEZİ ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİ

NÜFUSU: 10.603 (2018)

ALANI: 946,56 km²

DÜNYA DOĞAYI KORUMA BİRLİĞİ (IUCN) TARAFINDAN KORUMA ALTINA ALINAN 12 CANLI TÜRÜNDEN BİRİ OLAN BERN SÖZLEŞMESİ, BARCELONA SÖZLEŞMESİ VE CITES SÖZLEŞMESİ İLE KORUNAN AKDENİZ FOKLARININ ÜREME VE YAŞAMA ALANIDIR.

Gediz Deltası

7.

**Sürdürülebilir Kalkınma
Amaçlarının
Hayata Geçirilmesi İçin**

ÜÇ ÖNEMLİ BOYUT VE İZMİR

KÜLTÜR

İNSAN HAKLARI

DİJİTAL DEMOKRASİ

izmir '21

UCLG Kùltür Zirvesi
UCLG Culture Summit

İZMİR
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ

İZMİR
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ

'21
rvesi
ummit

KÜLTÜR

Kültürün sürdürülebilir kalkınma için anlamı ve önemi

Kültür, sürdürülebilir kalkınmanın sosyal, ekonomik ve çevresel boyutlarını sarmalayan, dördüncü temel boyutu sayılır. ‘Bir toplumsal grubu tanımlayan tüm maddi ve manevi özelliklerin bileşimini; bilim ve sanat eserleri, yaşam biçimleri ve değer yargılarının bütünü ifade eden olgu’ olarak kültürü, biz de İzmir’deki yaşamın tüm boyutlarında etkili yaşamsal bir unsur olarak kabul ediyoruz.

“İzmir, son iki yılda büyük bir orman yangını, tsunami, deprem, kuraklık ve şiddetli sel gördü. Ayağa kalkmak için kültüre yaslandık, çünkü o yerel topluluklarımızın can damarı. Kültür, günlük hayatımızın her alanında; hikayelerimizi anlatma, geçmişi hatırlama, iyi vakit geçirme ve geleceği hayal etme şeklimiz. Kültür, tarihimizi geleceğimize bağlayan şeydir.” - Tunç Soyer, UCLG Kültür Zirvesi Lansmanı, Haziran 2021

İzmir’de kültür için politikalar ve kolaylaştırıcı ortam

İzmir Büyükşehir Belediyesi (İzBB), başkan Tunç Soyer önderliğinde, kültür temasını politika ve icratlarında öncelikli bir konuma yerleştirmiştir. Bunun yansımaları, İzBB’nin stratejik planlarından katıldığı uluslararası ağlara, yürüttüğü programlardan oluşturduğu kurumsal yapılanmalara kadar çeşitli biçimlerde görülmektedir.

İzBB 2020-24 Stratejik Planı

İzBB 2020-24 Stratejik Planı’nın vizyonu, ‘farklılıkların ahenk içinde bir arada yaşaması’ üzerine kurmakta, burada kültürel diyalog yoluyla toplumsal bütünleşme ve barışı yaratmayı İzmir’in yönetiminin temeline koymaktadır. Planın yedi stratejik amacından biri olan ‘Kültür Sanat’ başlığı altında, “İzmir’i yeniden Ege, Akdeniz ve Dünya kültürlerinin üretim alanlarından biri haline getirmek” hedefi ve bunun altında ‘kültür üretimi’, ‘kültürün yaşatılması’ ve ‘dünya sanatları’ alt-hedefleri tanımlanmıştır. Bunun yanısıra, ‘Ekonomi’ gibi diğer stratejik amaçlar altında da kültür kurumlarının ve programlarının ilişkisi tanımlanmaktadır.

Planın 25 Temel Performans Göstergesi arasında, yedi gösterge kültür teması ile yakından ilişkilidir:

“Akdeniz’de İş Birliği Yapılan Liman Kenti Sayısı” (7), “İnovasyona Dayalı Uluslararası ve Ulusal Etkinlik Sayısı” (5), “Açılan Turizm Ofisi Sayısı” (6), “Bir Arada Yaşam Kültürünü Destekleyen Etkinlik Sayısı” (770), “Açılacak Dijital Kütüphane Sayısı” (61), “İzmir Opera Binası Yapım İş Tamamlanma Oranı” (%100), “Yapımı Tamamlanacak Restorasyon Sayısı” (27). Kültür Sanat başlığı altında belirlenen faaliyet alanları ise: kültür ve sanat yarışmaları; yayınlar, kente sanatsal eser kazandırılması; yeni kültür-sanat merkezleri yapılması; kütüphane faaliyetleri; bilimsel toplantı, söyleşi ve forumlar; Kemeraltı Bölgesi’nde alt ve üst yapı; yapı ve alan ölçeğinde koruma, canlandırma ve sağlıklılaştırma uygulamaları; arkeolojik kazıların desteklenmesi; görsel ve gösteri sanatları ve festival organizasyonları; ve arşiv ve müzecilik olarak sıralanmaktadır.

Stratejik Plan’da, katılımçılık, iletişim, iş birliği ve motivasyon temalarını içeren ‘Kurum Kültürü Analizi’ de yapılmış ve kurumsal kapasitenin artırılmasına yönelik ihtiyaç ve hedefler belirlenmiştir. Yerel yönetimlerin kendi kurumsal kültürlerini geliştirerek kent nüfusu genelinde bir yönetim kültürüne örnek ve öncü olması açısından bu analizleri önemsemekteyiz. İzmir’in ‘Kültür-Sanat-Turizm Hayatı Analizi’ kapsamında ise, İzmir’in çok kültürlü, tarihi kökleri olan sosyal yapısının ve uluslararası düzeyde sanat etkinliği düzenleyecek altyapısının bulunmasını, özellikle turizm ve tanıtım açısından değerlendirilmesi gerekli fırsatlar olarak görmekteyiz.

İzmir 2021 Doğa Stratejisi

İzmir 2021 Doğa Stratejisi’nde, kültür-doğa karşıtlığının aşılması önemli bir ilke olarak benimsenmiştir. İzmir’in iklim kriziyle mücadele etmek ve doğayla uyumlu bir şehir olmak için temel stratejisi “kentsel ve kırsal alanın yönetimine dair fiziki, ekonomik ve kültürel planları ortaklaştırmak” şeklinde tarif edilmiştir. Kentsel peyzaj ve kırsal peyzaj gibi iki ayrı ekosistemden bahsetmek yerine bunları doğa kültür birlikteliğinde yaşamın akışı içinde bir araya getirmek benimsenmiştir. Doğa ve iklim eylem planının dört adımından biri de, kentle kır kültürleri arasındaki bağları güçlendirmek olarak tanımlanmıştır. Strateji kapsamında tanımlanan proje ve programlar arasında: kent merkezini doğal alanlara yeşil koridorlarla bağlayan

'İzMiras Rotaları'; Küçük Menderes Havzası'nın doğal, tarihi ve kültürel değerlerini gün yüzüne çıkaracak bir kültür rotası oluşturan 'Efeler Yolu Projesi'; UNESCO ve ICLEI dahil 39 partnerli uluslararası bir grup ile ortak 'RURITAGE-Kültürel Miras Esaslı Sistematik Stratejiler Yoluyla Kırsal Yenilenme Projesi'; 'CittaSlow Metropol Projesi'; kentin simgelerinden Kültürpark'ın doğal dokusunu geliştirerek korumak ve kent belleğindeki yerini koruyarak geleceğe taşımayı hedefleyen 'Kültürpark Ekolojik Restorasyon Projesi'; ve havzadaki taşkınların insan sağlığı, çevre, kültürel miras ve ekonomi faaliyetleri üzerindeki negatif etkisini azaltmak için hazırlanan 'Küçük Menderes Havzası Taşkın Yönetim Planı' gibi kültürel unsurları güçlü projeler geliştirilmiştir.

Kültür için yönetim ve kurumsal ortaklıklar

İzmir Büyükşehir Belediyesi, 2012 yılında İzmir Akdeniz Akademisi'nin kurmuş, bu sayede kentin tüm kültür aktörleri ile iletişim ve iş birliğini güçlendirmeyi ve 2009 yılında gerçekleştirilen kültür çalıştayında ortaya konan, "İzmir'i Akdeniz'de bir kültür, sanat ve tasarım merkezi" yapmaya yönelik kültür vizyonunu gerçekleştirmeyi amaçlamıştır. Akademi'nin çalışmaları, İzmir'in sürdürülebilir kültürel gelişimi için kültür alanındaki sivil toplum üyelerini yetkilendirmeye yöneliktir. 2014'ten bu yana, kültür aktörlerinin doğrudan katkısı ile, İzmir Kültür Platformu Girişimi (İKPG) ve KültürLab İzmir gibi yeni kültür yönetimi mekanizmaları yaratmıştır.

UCLG Kültür için Gündem 21'de Önder bir Kent

İzmir, 2015 yılından bu yana Birleşik Kentler ve Yerel Yönetimler (United Cities and Local Governments- UCLG) ağının Kültür Komitesi programlarında aktiftir. Kültür için Gündem 21 (Agenda 21 For Culture), insan haklarına, kültürel çeşitliliğe, sürdürülebilirliğe, katılımcı demokrasiye ve barış koşullarının yaratılmasına kendini adanmış dünya şehirleri ve yerel yönetimleri tarafından Mayıs 2004'te onaylanan bir belgedir. 2015 yılında Bilbao'da yapılan ilk Kültür Zirvesinde ise 'Kültür 21: Eylemler' belgesi dokuz amaç çerçevesinde kabul edilmiştir: Kültürel haklar; Miras, çeşitlilik ve yaratıcılık; Kültür ve eğitim; Kültür ve çevre; Kültür ve ekonomi; Kültür, eşitlik ve sosyal içerme; Kültür, kentsel planlama ve kamusal alan; Kültür, en-

formasyon ve bilgi; Kültürün yönetimi.

Kültür için Gündem 21'in uygulanmasını destekleme çabaları bağlamında, UCLG'nin koordine ettiği dört kapasite geliştirme programına da İzmir katılmıştır. Bunlardan ilki, kültür ve sürdürülebilirlik üzerine bir öz-değerlendirme çalıştayını içeren 'Kültür 21 Laboratuvarı programı'dır. İzmir, 2016'da gerçekleştirdiği öz-değerlendirme sonuçlarına göre 'kültür ve eğitim', 'kültür ve ekonomi', 'kültür ve sosyal kapsayıcılık' temalarını içeren bir iş programı geliştirilmiştir.

İkinci program olan Pilot Kentler kapsamında, Akdeniz Akademisi koordinatörlüğünde, UCLG, Avrupa Kültür Eylem Ağı (Culture Action Europe- CAE) ve uluslararası uzmanlarca desteklenen kamu, özel girişim, sivil toplum temsilcilerini içeren bir yerel ekibin çalışmalarıyla ve diğer pilot kentlerle iş birliği ve eş düzeyli öğrenme süreci yaşanmış, 2016, 2017 ve 2018 yıllarında yapılan programın son etkinliği olarak 2019 yılında Final Konferansı ve Ufuk Çalıştayı gerçekleştirilmiştir.

Üçüncü program olan UCLG'nin Öncü Kentler (Leading Cities) Programına İzmir 2020 yılında davet edilmiştir. Liderlik, savunuculuk, iletişim, öğrenme ve iş birliği alanlarındaki faaliyetler yoluyla deneyimli şehirleri desteklemeyi amaçlayan programda, kültür için Gündem 21'in uygulanmasında deneyime sahip ve kültürün sürdürülebilir şehirlerdeki yeri konusunda sağlam kavramsal ve pratik deneyime sahip şehirler yer almaktadır.

Nihai olarak ise, Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'nın yerelleştirilmesine kültürel boyutu dahil etmeye yönelik uygulanabilir yerel eylemler tanımlayan 'Yedi Anahtar' programına, Mart 2021 itibariyle dünyada katılan dört kentten biri İzmir'dir.

İyi Uygulama: İzmir UCLG Kültür Zirvesi

Dördüncü UCLG Kültür Zirvesi, 'Kültür: Geleceğimizi Kurarken' başlığıyla İzmir Büyükşehir Belediyesi ev sahipliğinde 9-11 Eylül 2021 tarihlerinde İzmir'de düzenlenecektir. 2015'te Bilbao'da, 2017'de Jeju'da ve 2019'da Buenos Aires'te düzenlenen zirve, kültür ve sürdürülebilirlik üzerine politikaların etkili bir şekilde uygulanmasına kendini adanmış kentler, yerel yönetimler ve diğer paydaşların küresel düzeydeki ana buluşma noktasıdır. Zirvede, hem şehirlerin ve

insanların kültüre duydukları, hem de kültürel aktörlerin daha iyi çalışma koşullarına duydukları yoğun ihtiyacı açıkça ortaya koyan COVID19 krizinin etkisini değerlendirecek, anlam, aidiyet ve dayanışma yaratan yeni katılımcı modeller araştırılacaktır. Zirvenin iki ana hedefi, kültürün yerel düzeyde sürdürülebilir kalkınmada oynadığı role ilişkin mesajları, somut uygulama, program ve proje örnekleriyle pekiştirmek; ve BM 2030 Gündemi ile 2021'de 5. yılını kutlayan Yeni Kentsel Gündem tarafından şekillendirilen kültür, kentler ve sürdürülebilirlik sürdürülebilir kalkınma üzerine uluslararası tartışmalara görünürlük sağlamaktır. Zirve programını şekillendiren ana temalar ise: COVID19 Sonrası Kültür, Çevre ve Sağlık; #Kültür2030 Kampanyası: Bir Kültür Hedefine Doğru; Kültür ve İklim Krizi; Kültürel Haklar ve Topluluklar; Kültür ve Toplumsal Cinsiyet; Yaratıcı Ekonomi ve Kültürel Çeşitlilik (UNCTAD 2021 Uluslararası Yaratıcı Ekonomi Yılı çerçevesinde); Kültürel Miras ve Turizm; Kültürel Diplomasi; Erişilebilirlik ve Kültür; Yeni Kentsel Gündemin Beş Yılı; Kültür 21 Eylemleri: Öncü ve Pilot Kentlerden Elde Edilen Sonuçlar; Kültür, Engeller ve Eşitsizlikler; Yedi Anahtar Atölye Çalışmasının Uygulanması ve UCLG -Mexico City - Uluslararası Kültür 21 Ödülü'dür.

Kültür ile ilgili Göstergeler

Kültür konusunun 2030 Gündemi'nde açık seçik veya daha üstü kapalı olarak yer aldığı çeşitli ibareler ve Hedefler (Target) bulunmaktadır. Aşağıda listelenen (veya kültürle ilişkili yerleri alıntılanan) Hedefler'de kaydedilen ilerleme, kültürel boyutun kalkınma politikalarına ne derece yansıdığını da göstermektedir. Bu veriler ve İzmir'e uyarlamaları için bu rapordaki ilgili Amaç (Goal) başlıkları incelenebilir.

Kültürel çeşitlilik ve kültürlerarası anlayış (Önsöz, paragraf 8 ve 36): tolerans ve karşılıklı saygı, dünyanın doğal ve kültürel çeşitliliği

Eğitim ve okur yazarlık (Önsöz, paragraf 7): Amaç 4: 'Kapsayıcı ve hakkaniyete dayanan nitelikli eğitimi sağlamak ve herkes için yaşam boyu öğrenim fırsatlarını teşvik etmek'

● Hedef 4.6: 'Gençlerin tamamının ve kadın ve erkek yetişkinlerin çoğunluğunun okur-yazar olmasını ve sayısal beceriler kazanmasını sağlamak'

● Gösterge 4.6.1: Belirli bir yaş grubunda cinsiyete göre (a) okuryazarlık ve (b) aritmetik bece-

rilere en az belirli bir düzeyde yeterliliğe sahip nüfus oranı'

● Hedef 4.7: 'Barış ve şiddetsizlik kültürü geliştirme, dünya vatandaşlığı, kültürel çeşitlilik ve kültürün sürdürülebilir kalkınmaya katkısı'nın desteklenmesi için eğitim

● Gösterge 4.7.1: (i) Küresel vatandaşlık eğitimi ve (ii) sürdürülebilir kalkınma için eğitimin (a) milli eğitim politikaları, (b) müfredat, (c) öğretmen eğitimi ve (d) öğrenci değerlendirmede yaygınlaştırılma düzeyi

Yaratıcılık, yaratıcı ekonomi ve turizm: Amaç 8: 'İstikrarlı, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi, tam ve üretken istihdamı ve herkes için insana yakışır işleri desteklemek', ve Amaç 12: 'Sürdürülebilir üretim ve tüketim kalıplarını sağlamak'

● Hedef 8.3: 'Girişimciliği, yaratıcılığı ve yenilikçiliği destekleyen kalkınma odaklı politikalar geliştirmek'

● Gösterge 8.3.1: Sektöre ve cinsiyete göre tarım dışı sektörde enformel istihdamın oranı

● Hedef 8.9 ve 12.b: 'İstihdam yaratan ve yerel kültür ve ürünleri teşvik eden sürdürülebilir turizmin desteklenmesi için politikalar geliştirmek ve uygulamak', ve bu alanda 'uygun izleme araçları geliştirmek ve uygulamak'

● Gösterge 8.9.1: Turizmin toplam GSYH'ya dolaysız katkısı ve büyüme hızı

● Gösterge 12.b.1: Üzerinde uzlaşmış izleme ve değerlendirme araçları bulunan sürdürülebilir turizm stratejileri, politikaları ve uygulanan sürdürülebilir eylem planlarının sayısı

Şehircilik: Amaç 11: 'Şehirleri ve insan yerleşimlerini kapsayıcı, güvenli, dayanıklı ve sürdürülebilir kılmak'

● Hedef 11.4: 'dünyanın kültürel ve doğal mirasını korumaya ve sahip çıkmaya yönelik çabaları güçlendirmek'. [Hedef 11.4, kültürel bir temaya adanmış tek Hedef olarak öne çıkmaktadır, ancak SKA'ların tam yelpazesi içindeki diğer Hedeflerin önemini azaltmaktadır]

● Gösterge 11.4.1: Mirasın türüne (kültürel, doğal, karma ve Dünya Mirası olma durumu), yönetim düzeyine (merkezi/yerel yönetim), harcama tipine (işletme/yatırım harcamaları) ve özel fon tipine (bağışlar, özel ve kar amacı gütmeyen sektör ve spon-

sorluk) göre tüm kültürel ve doğal mirasın korunması ve muhafazası için kişi başına yapılan kamu ve özel harcama tutarı

- **Gıda güvenliği:** Amaç 2: 'Açlığı bitirmek, gıda güvenliğine ve iyi beslenmeye ulaşmak ve sürdürülebilir tarımı desteklemek'

● Hedef 2.5: 'Genetik kaynakların ve ilgili geleneksel birikimin kullanımından elde edilen faydalara erişim, adil ve hakkaniyetli paylaşımı desteklemek'

● Gösterge 2.5.1: Orta ya da uzun dönem saklama tesislerinde saklanmakta olan bitki ve hayvanlara ait genetik kaynakların sayısı

● Gösterge 2.5.2: Yok olma riski altında olan yerel türlerin oranı

Doğal miras ve peyzajlar: Amaç 6: 'Herkes için erişilebilir su ve atıksu hizmetlerini ve sürdürülebilir su yönetimini güvence altına almak'; Amaç 14: 'okyanusları, denizleri ve deniz kaynaklarını korumak ve sürdürülebilir kullanmak'; ve Amaç 15: 'sürdürülebilir orman yönetimini sağlamak, çölleşme ile mücadele etmek, arazi bozunumunu durdurmak ve tersine çevirmek, ve biyolojik çeşitlilik kaybını engellemek' amaçlarının, özellikle somut olmayan kültür mirasını korumakla yakın ilişkileri bulunmaktadır. Bunlar arasında, to 'suya dayalı ekosistemler' (6.6), 'geleneksel/ elle balıkçılık' (14.b), 'kıyı ve deniz alanları' (14.5), 'balıkçılık, su ürünleri ve turizm dahil suya dayalı kaynaklar' (14.7), 'tatlı su ekosistemleri' (15.1), 'dağ ekosistemleri' (15.4) ve 'genetik kaynaklar' (15.6) ile ilgili referanslar sayılabilir.

● Gösterge 14.7.1: Sürdürülebilir balıkçılığın gayrisafi yurt içi hasılaya (GSYH) oranı

Barış ve adalet: Amaç 16: 'Sürdürülebilir kalkınma için barışçıl ve kapsayıcı toplumlar tesis etmek, herkes için adalete erişimi sağlamak ve her düzeyde etkili, hesap verebilir ve kapsayıcı kurumlar oluşturmak'

● Hedef 16.4: 'çalışmış varlıkların kurtarılmasını ve iade edilmesini sağlamak',

● Gösterge 16.4.1: İç ve dış yasadışı finansal akımların toplam değeri (cari ABD doları ile)

● Hedef 16.10: 'bilgiye kamusal erişim sağlamak ve temel özgürlükleri korumak' [ki bu kapsamda kütüphanelerin, arşivlerin ve ilgili diğer kültürel kurumların önemi de akılda tutulmalıdır]

● Gösterge 16.10.2: Halkın bilgiye erişimi için anayasal, yasal ve/veya politik düzenlemeleri benimseyen ve uygulayan ülkelerin sayısı [bu göstergenin İzmir özelinde belediye meclis kararları ile uyarlanabileceği düşünülmektedir]

Kentteki Genel Durum: Amaç ve Hedeflere göre Uygulamalar ve Veriler

COVID-19 pandemisi sırasında kültür ve sanata destek (SKA 3, 4, 11)

● UCLG ve yedi uluslararası kültür ağının yürüttüğü Kültür 2030 Hedefi Kampanyası'na (Culture 2030 Goal Campaign) İzmir de destek vermiş, 2020 Nisan ayında BM Genel Kurulu Başkanı'nın da himayesini verdiği 'COVID-19 Pandemisi ile Mücadelede Kültürün Potansiyelini Gerçekleştirmesini Sağlamak' adlı Bildirge'yi (Culture Covid 19 Statement) imzalamıştır.

● Pandemi döneminde kültür üreticilerine destek olmak amacıyla, toplantılar ve anketler yoluyla sanatçıların sorunları dinlenmiş, dayanışma orkestrası kurulmuş, dijital mecralardan yararlanılarak yeni etkinlikler düzenlenmiştir.

Kent kültürü ve yaşam tarzı (SKA 4, 11):

● İzmir'in Seferihisar ilçesinin öncülüğünde kurulan CittaSlow (Sakin Şehir) Türkiye ağı, genişleterek yurtçapında 18 yerleşime ulaşmıştır. Doğal ve kültürel çevreyi koruyarak ekonomik refahı ve yaşam kalitesinin sağlamanın önemli bir markası olan, hayatı acele etmeden, iyi yaşamak üzerine kurulu olan CittaSlow felsefesini büyükşehirlere taşımak amacıyla, İzmir 12 Haziran 2021 tarihinde dünyanın ilk 'Cittaslow Metropol' pilot kenti unvanını kazanmıştır.

İzmir'in mirasını korumak ve yaşatmak (SKA 11)

● İzmir'in UNESCO Dünya Miras Listesi ile ilgili çalışmaları, 'Dünya'nın İzmir Mirası' sloganıyla, il düzeyinde eşgüdümlü olarak sürdürülmektedir. İzmir ilindeki iki Dünya Miras Alanı, Bergama Çok Katmanlı Kültürel Peyzaj Alanı (2014) ve Efes (2015) için miras yönetimi ve koruma çalışmaları düzenli olarak yürütülmektedir. Ayrıca Birgi Tari-

hi Kenti (2012), Foça ve Çandarlı Kaleleri (2013), Çeşme Kalesi (2020) ve İzmir Tarihi Liman Kenti (2020) de Türkiye'nin Geçici Listesi'nde yer almakta, İzmir Tarihi Liman Kenti için 2021 yılında alan yönetim planı teşkilatı kurulmuş ve yönetim planı hazırlanmaya başlanmıştır.

- İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin yürütmekte olduğu başlıca kültür varlığı koruma-onarım projeleri arasında yer alan, Agora Giriş Yapısı yapım işi, Saat Kulesi Restorasyonu, İkinci Beyler (848.) Sokak Sağlıklaştırma Projesi, Havra Sokak Düzenleme Çalışması ve Basmane Kentsel Tasarım Projesi, mimari koruma ve kentsel tasarım çalışmaları içermekte, Antik Tiyatro Projesi'ni ise kamulaştırma (12 milyar TL), temizlik, bilimsel kazı ve planlama çalışmaları oluşturmaktadır.

- İzmir ilinde tarihi çevreyi korumaya yönelik iyi uygulamaları özendirmek amacıyla 2003 yılından bu yana 'Tarihe Saygı Koruma Ödülleri' düzenli olarak verilmektedir. 'Tarihi Yapıda Yaşam', 'Tarihi Mekanda Geleneksel Zanaatların Yaşatılması', 'Tek Yapı Ölçeğinde Koruma Uygulamaları', 'Tarihi Çevre ve Kültür Varlıklarını Koruma Dalında Katkı', 'Tarihi ve Kültürel Miras Konulu Okul Projeleri' kategorilerinden dağıtılan, her yıl bir katalog ve beş yılda bir kitap yayınlarının eşlik ettiği Ödüller'de, bugüne kadar 3.000'e yakın kişi veya kuruma 300'dan fazla ödül verilmiştir. (Projenin 2019 bütçesi 23.668 Euro'dur).

Tarım mirası ve kültür-doğa bağlantısı (SKA 2, 11, 15):

- Geçimi tarım ve turizme dayalı Seferihisar'da, sağlıklı gıda kaynakları hakkında farkındalığı artırmak amacıyla, Tohum Takas Şenliği 2011 yılından bu yana düzenli olarak yapılmaktadır.

- "Nergis"e Dönüşen "Narkissos" Projesi kapsamında, ve "Başka bir Tarım Mümkün" sloganıyla, nergis çiçeği ile ünlü Karaburun'da azalan nergis üretimini artırmak için 64 üreticiye 317 bin 500 adet nergis soğanının dağıtımı yapılmış, yüksek düzeyde ilgi gören ücretsiz "Nergis turları" düzenlenmiştir.

Kültür için ortaklıklar ve sivil toplumla iş birliği (SKA 4, 11, 16, 17):

- İzmir'de UCLG Pilot Kentler programı ile başlayan süreçte, kültür alanında yerel demokrasi ve ortaklıkları temel alan çeşitli projeler ve uygulamalar başlatılmıştır. Bunlar arasında, 'İzmir Tasarım Günleri', 'KültürLab', 'İzmir'in Kültür ve Sanat Mekânları Haritalaması', 'Darağaç Sanatçı İnisyatifi', 'İzmir Tarih Projesi' ve 'Agora Bir Arada Yaşam Atölyesi' sayılabilir.

- Yenilikçi bir yönetim ve yatırım modeli olarak, İzBB'nin de ortağı olduğu bir kamu-özel ortaklığı olarak kurulan Tarihi Kemeraltı A.Ş. (TARKEM), Kemeraltı bölgesinin UNESCO Dünya Mirası adaylık çalışmalarının yanısıra, tarihi eserlere yönelik gayrimenkul yatırımlarıyla da bu mirasın canlandırılması için çalışmaktadır.

- Kentimiz İzmir Derneği tarafından Avrupa Birliği'ne sunulan 'Kültürel Mirasın Korunmasında Daha Güçlü Bir Sivil Toplum' projesi kabul edilmiş ve 1 Nisan 2021 tarihinde başlamıştır.

İstatistik ve mali veriler

Kültür alanındaki başlıca SKA göstergesi olan, 'kültürel ve doğal mirasın korunması için yapılan toplam harcama' ile ilgili 11.4.1 Göstergesi'ni uygulama adına, İzmir'in yatırım kararları ve gerçekleşen harcamalarına ilişkin aşağıdaki veriler toplanabilmiştir:

- İzBB 2020-24 Stratejik Planı Maliyetlendirme başlığı altında, Kültür-Sanat stratejik amacı için ayrılan toplam bütçe, 1.95 milyar TL (genel bütçenin %4'ü) olarak belirlenmiştir.

- İzBB 2019 faaliyet raporuna göre, Belediye'nin Kültür, Sanat ve Spor alanında, Gençlik ve Spor, Dış İlişkiler ve Turizm, Emlak Yönetimi, Etüd ve Projeler, Yapı İşleri, ve Kültür ve Sanat Daire Başkanlıklarında gerçekleşen giderler, 2019 yılında toplam 162.718.293 TL (belediye toplamının %3'ü) tutarında olmuştur.

- İzBB 2020 faaliyet raporuna göre ise, Belediye'nin Kültür Sanat alanında, Dış İlişkiler ve Turizm, Emlak Yönetimi, Etüd ve Projeler, Yapı İşleri, ve Kültür ve Sanat Daire Başkanlıklarında gerçekleşen giderler, 2020 yılında toplam 177.542.214 TL

(belediye toplamının %2'si) tutarında olmuştur.

- İzBB 2019 yılında 706, 2020 yılında 721 adet kültürel ve sanatsal etkinlik düzenlemiştir; İzmir kentine 2019 yılında 16 adet yeni sanatsal eser kazandırmıştır; okullara ve ihtiyaç sahiplerine 2019 yılında 11.800 adet, 2020 yılında 14.462 kitap ulaştırmıştır; 2019 yılında 12 arkeolojik kazıya 4.833.000 TL tutarında ve 2020 yılında 13 arkeolojik kazıya 6.589.000 TL tutarında maddi destek vermiştir.

- Ayrıca, 2021 yılı için arkeolojik kazılara verilen destek, Smyrna, Phokaia, Yeşilova Höyüğü, Bayraklı Ören Yeri, Erythrai, Teos, Klaros, Klazomenai, Panaztepe, Ayasuluk, Metropolis, Limantepe ve Nif Dağı için toplam 7.975.000 TL miktarındadır.

İzBB elindeki yerel yönetim harcamalarının yanı sıra, 11.4.1 Göstergesini tamamlamak amacıyla il genelinde kültürel ve doğal miras için merkezi hükümet, özel sektör, sivil toplum ve bireysel yatırım ve harcamaların ayrıştırılmış veri olarak istatistiklerinin toplanması ileriki yıllarda yapılabilir.

Kültür alanında, kültürel miras harcamalarının ötesinde pek çok olası gösterge tanımlanabileceğinden hareketle, özellikle UNESCO'nun 2019 yılında yayınladığı 'Kültür için Tematik Göstergeler' ışığında çeşitli ölçümlerin de yapılması için mümkün olacaktır.

Hali hazırdaki T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın paylaştığı kültür istatistiklerine bakılacak olursa:

- İzmir ilindeki doğal miras türünde korunan alanlar yüzölçümü olarak 217.424 dekadır. Bu alanların dağılımı: 8 tabiat parkı, 10 tabiat anıtı, 2 yaban hayatı geliştirme sahası, 1 ulusal öneme haiz sulak alan şeklindedir.

- Kültürel miras türünde ise, taşınmaz kültür varlıklarının sayısı 7.393, sit alanlarının sayısı 766 arkeolojik, 47 kentsel, 26 tarihi, 6 kentsel arkeolojik olmak üzere toplam 855'dir.

- Bunların yanısıra, İzmir ilinde 16 yerli kazı, 3 yabancı kazı ve 11 adet yüzey araştırması olmak üzere toplam 30 arkeolojik araştırma projesi yürütülmektedir.

- İzmir'de İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'ne bağlı 10 müze, 11 ören yeri ve 42 kütüphane, ilde ayrıca 19 adet özel müze bulunmaktadır.

- Somut Olmayan Kültürel Miras Türkiye Ulusal Envanterine İzmir'den önerilen ve kaydedilen 28 unsur, İzmir'de tescil edilen 22 adet Coğrafi İşaretili Ürün bulunmaktadır.

- İzmir'e bağlı müzeler, 2019 yılında 2.992.611, 2020 yılında 686.839 ziyaretçi ağırlamıştır. COVID-19 pandemisinin olumsuz etkisi, iki yıl arasındaki keskin farkta okunabilmekte, bu etkinin halen sürdüğü, 2021 yılı ilk yarısı için kaydedilen 284.537 ziyaretçi sayısından anlaşılmaktadır.

Sıradaki adımlar

İzmir, kültür alanındaki portfolyosunu ve sürdürülebilir kalkınmanın kültürel boyutunun harekete geçirme kapasitesini geliştirmek için on yılı aşkın bir süredir yoğun yatırım yapmaktadır; bu deneyimden çıkarılan dersleri de değerlendirerek çalışmalarına hız vererek devam etmektedir. Bu çalışmalar arasında, kültür sektörünü pandemiye atlatmakta destekleme amaçlı önlemler almak; yaratıcı endüstrileri daha da geliştirmek ve özellikle tasarımın bir ekonomik lokomotif olarak rolünü ortaya çıkarmak; kültürde toplumsal kapsayıcılığın önemine istinaden, dezavantajlı bölgelerde yerel kültür girişimlerini desteklemenin yollarını geliştirmek; ve İzBB Kültür ve Sanat Daire Başkanlığı tarafından İzmir Kültür Platformu ile işbirliği içinde etüt edilmekte olan bir 'sanatçı destek mekanizması' bulunmaktadır.

İZMİR İNSAN HAK PROTOKOLÜ

10 AR

**İZMİR
BAROSU**

İZMİR İNSAN HAKLARININ BAŞKENTİ İMZA TÖRENİ

2020

İNSAN HAKLARI

YEREL YÖNETİMLER ARACILIĞIYLA İNSAN HAKLARINI GERÇEKLEŞTİRMEK

Daha yaşanabilir bir dünya için öncelikle demokrasiye ihtiyacımız var. Çünkü insanlığımızın ortak geleceği geçmişten günümüze demokrasinin bize yeryüzünde sunduğu haklarla zenginleşiyor. İçinde bulunduğumuz yüzyıl ise yerel demokrasi ve insan hakları savunuculuğunun önemli olduğuna inanıyoruz.

Bu bakımdan, kentimiz İzmir'in yerel demokrasi ve insan hakları boyutunda tüm dünya kentleri için en güzel ve ilham verici örnekler oluşturacağına inanıyoruz.

Çünkü İzmir, tarihte demokrasinin beşiği bir kent olarak biliniyor...

İzmir'in 5000 yılı aşkın tarihi, farklı kültürleri bir arada barış içinde yaşatma geleneği, dünyanın hayran olduğu güzellikteki coğrafyası, tarihsel ve anıtsal mekânları, dinamik ve genç nüfusu ile insan hakları alanında lider bir kent olacağına gönülden inanıyoruz. İzmir, ülkemizin en büyük ihracat limanlarından biri olarak, yüz yıla yaklaşan fuar şehri deneyimi ve Akdeniz çanağında tarihsel olarak oynadığı öncü rol ile Türkiye'yi bugün bulunduğu girdaptan çıkaracak potansiyele sahip yegâne kenttir.

İzmir'in bu potansiyeli, cumhuriyetin ilk yıllarından sonra ısrarla göz ardı edilmiş, imparatorluk döneminin en büyük ikinci şehri yıllar içinde sürekli olarak görmezden gelinmiştir. Halbuki, İzmir genç ve farklılıklara saygılı nüfusu, çok kültürlülüğü içine sindirmiş sosyal yapısı, yeniliklere açık çağdaş düşünceli insan profili ile ülkemizin demokratik ve çoğulcu bir yapıya kavuşturulması için liderlik rolünü oynayabilecek her türlü imkana sahiptir.

İzmir, Doğu Akdeniz çanağı dediğimiz geniş coğrafyada bin yılları aşkın süredir lider kent rolünü üstlenmektedir. İzmir limanı tüm tarihi boyunca Anadolu'nun bereketli topraklarından fıskıran zenginliği dünya ile buluşturmaya devam etmiştir. Şehir, başka çok az yerde görülen bir ayrıcalıkla tarım kenti, sanayi kenti ve turizm kenti vasfını bir arada taşımaktadır. Bu çok boyutlu şehir yapısı İzmir'in en büyük avantajlarından biridir.

Bu nedenle İzmir, gerek demografik özellikleri, gerekse sahip olduğu ekonomik ve kültürel güç ile insan haklarının yerelden inşa edildiği bir kent olacaktır.

İzmir Barosu ve İzmir Büyükşehir Belediyesi işbirli-

ğinde oluşturulan İzmir İnsan Hakları Başkenti vizyonu ile var olan potansiyelini gerçekleştirecek ve tarihinde defalarca yaptığı gibi yeniden ülkenin ve bölge coğrafyasının kaderini değiştirecektir.

SİVİL TOPLUM VE YEREL YÖNETİM İŞ BİRLİĞİ

İzmir İnsan Haklarının Başkenti vizyonu temelde yerel yönetimlerin sorumluluk alarak sivil toplum örgütleri ile birlikte şehirde insan haklarına dayalı bir kalkınmayı gerçekleştirmesi fikrine dayanmaktadır. İzmir'deki yerel yönetimlerin gücü ve iş üretme kapasiteleri, söz konusu kalkınma modelinde temel unsur olarak belirlenmeleri sonucunu doğurmuştur. Ancak, İzmir'in insan hakları alanında lider kent olması, yerel yönetimlerin tüm demokratik kitle örgütleri ve kamu kurumları ile birlikte hareket etmesini de gerektirecektir. Bu anlamda, kamunun üzerine düşen rolü oynaması için yerel yönetimler ve sivil toplum itici güç olacaktır.

İzmir İnsan Haklarının Başkenti vizyonu kapsamında yapılacak çalışmaların örnek bir model yaratması beklenmektedir. Söz konusu modelin başarısı ile beraber orta vadede iyi örneklerle ülkenin demokrasi ve insan hakları mücadelesine önemli bir katkı sağlanması istenmektedir. Önerilen program dâhilinde merkezi hükümetin görev alanına giren pek çok insan hakları meselesinde doğrudan çözüm üretilmemesi riski her zaman vardır. Ancak yine de şehrin kalkınması hedefiyle ortaya konan bu vizyonu gerçekleştirmek için İzmir'de bulunan kamu kurum ve kuruluşlarının katkısı, mümkün olan en yüksek oranda alınmaya çalışılacaktır.

Yaratılacak yeni modelde yerelden insan haklarına dayalı kalkınma fikriyle kamu kurumlarına örnek olunacak, hak ihlalleriyle karşılaşıldığında yerel yönetim ve sivil toplum birlikte hareket ederek söz konusu ihlallerin ortadan kaldırılması için öngörülen kent vizyonu uyarınca sorumluluk alacaklardır.

Bu amaçla kamu personelinin insan hakları alanında eğitimi, kamu kurumlarıyla birlikte yapılacak izleme ve raporlama etkinlikleri planlanmıştır. Yerel yönetimler, sivil toplum ve kamu kurumları arasındaki eşgüdümle İzmir İnsan Haklarının Başkenti çalışmasında ciddi ilerlemeler kaydedilebileceği düşünülmektedir.

Ayrıca, İzmir İnsan Haklarının Başkenti uygulamasında yerel yönetimlerin imza altına alacakları insan hakları hedeflerinin istatistiksel takibinde kamu kurumlarının bilgisi ve deneyiminden yararlanılması planlanmaktadır.

Şehrin, düzenlenecek uluslararası etkinliklerle bir dünya kenti olması için özellikle belediyelerin proje birimleri gibi uzmanlık kolları, AB gibi uluslararası kurum-

ların İzmir temsilcilikleri ve İzmir Kalkınma Ajansı gibi kamu kuruluşları ile devam edilecek ortak çalışmalar İzmir İnsan Haklarının Başkenti vizyonunun yurt dışı ayağının sağlıklı şekilde ilerlemesini sağlayacaktır.

İNSAN HAKLARINA DAYALI KALKINMA MODELİ

İzmir İnsan Haklarının Başkenti çalışması yalnızca lokal bir iddiada bulunmadığı gibi amaçları bakımından da sadece temel hak ve özgürlüklerin geliştirilmesi hedefinde değildir. Bilindiği üzere dünyada insan hakları sicili en temiz ülkeler gelişmişlik endekslerinde ve kişi başına düşen milli gelir oranlarında da en öncelikli sıralarda yer almaktadırlar.

Birleşmiş Milletlerin sürdürülebilir kalkınma amaçlarının tamamı temel insan hak ve özgürlükleri ile ilintili konulardır. Dolayısıyla evrensel anlamda kabul görmüş kalkınma prensiplerinin insan hakları ile doğrudan bağlantılı olduğunu söylemek mümkündür.

İzmir'in İnsan Haklarının Başkenti vizyonu ile gerçekleştirmeye talip olduğu insan hakları hedefleri aynı zamanda kentin gelişip kalkınmasına önayak olacaktır.

Dolayısıyla, İzmir İnsan Haklarının Başkenti çalışması en başta İzmirli olmak üzere tüm yurttaşlarımıza insan haklarını temel alan bir kalkınma modeli vaat etmektedir.

İnsan Hakları Hedefler Listesi Doğrultusunda Üretim

Yerel yönetimlerin İzmir İnsan Haklarının Başkenti vizyonu kapsamında seçerek belirleyeceği hedefler listesi neticesinde gerek büyükşehir gerekse ilçe belediyeleri nezdinde üretim faaliyetleri başlayacaktır.

Söz konusu insan hakları kenti kimliği, bu anlamda İzmir ekonomisine büyük bir katkı sağlayacaktır. Bilindiği üzere insan hakları alanında gelişmiş ülkeler güvenli ve hesap verebilir ekonomileri, oturmuş kurumsal yapıları ve bağımsız yargı organlarıyla yatırım yapılması en uygun olan yerlerdir. "İnsan Haklarının Başkenti" kimliği ile İzmir'de yeni iş alanları oluşturulacak ve aynı zamanda ekonomik yatırımın güven içinde şehrimize getirilmesine olanak sağlanacaktır.

Şehrin markası haline gelecek insan hakları kimliği bir yandan da hak ihlallerini en aza indirmeye yardım edecektir. Zira bu tür ihlaller artık bir markaya dönüşmüş şehrin insan hakları kimliğine yapılmış sayılacaktır. Doğrudan insanların ekmeğine ve aşına saldırı anlamına gelecek her türlü hukuk dışı uygulamanın fiiliyata geçirilmesi güçleşecektir. İzmir Barosu ve yerel yöne-

timlerin iş birliği ile halka yayılacak ücretsiz adli yardım çalışmaları bu bağlamda söz konusu hukuk dışı uygulamaların tamamen ortadan kaldırılmasına yardım edecektir.

İzmir İnsan Haklarının Başkenti çalışmasıyla kentte refahı artırmak, insan hakları alanında gelişmiş ülkeler seviyesine çıkmak ve halkın insan hakları bilincini yükseltmek gibi unsurlar bir arada amaçlanmaktadır.

Vizyon belgesi ile beraber ilan edilecek hedefler listesi doğrultusunda İzmir kenti yeni bir kalkınma modelini hayata geçirecektir. Bu çalışmalarla İzmir, kent hakkı konseptini fiiliyata geçiren ilk şehir olacaktır.

İzmir, İnsan Haklarının Başkenti vizyonu ile

- Sağlıklı gıda, su, konut hakkı gibi alanlarda ilerlemeyi somut hale getirecektir
- "Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Meclisi"ni kuracak ve bu hakların gerçekleşmesi için çalışacaktır
- Engelli dostu bir şehir olacaktır
- Sendikal hareket için uluslararası bir merkez halini alıp iş ve emeğin de başkenti haline gelecektir
- Kadın dostu şehir kavramını tam olarak uygulamaya başlayacaktır
- Çocuk ve yaşlı dostu bir kent olacaktır
- Adalete erişim her kesimden insan için mümkün olacaktır
- Dezavantajlı gruplar için ayrımcı uygulamaların son bulduğu bir kent olacaktır
- BM Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarını yerel yönetimlerin tamamında uygulamaya geçirecektir

İzmir İnsan Haklarının Başkenti vizyonu, hedefler listesinin uygulanması sırasında uluslararası kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapmayı ciddi şekilde önemsemektedir. Bu doğrultuda Avrupa Konseyi Şehirde İnsan Haklarını Koruma Şartı'nın imzacısı olunacak ve bu sözleşmeden kaynaklı hak ve özgürlüklerin gerçekleştirilmesi için azami çaba sarf edilecektir. Şehirde İnsan Hakları için Evrensel Şart'a taraf olmak ve Avrupa İrkçılığa Karşı Şehirler Koalisyonuna katılmak gibi uygulamalar ile İzmir üstlendiği insan haklarında lider kent olmak amacını hukuki alanda da gerçekleştirecektir.

Bu kapsamda, İnsan Hakları Şehirler Forumunu İzmir'de yapmak İzmir İnsan Haklarının Başkenti çalışmasının ilk hedefleri arasındadır. Bu hedefler doğrultusunda yapılacak tüm çalışmalar ülkenin ve şehrin yaşanılabilirliği kadar İzmirlilerin refah seviyesine de doğrudan olumlu katkı yapacaktır.

**DIJITAL
DEMOKRASI**

Toplumlar ve özellikle yüksek nüfusun yaşadığı yerler olan kentler dinamik bir yapı halindedir. Bu dinamizmin belirleyenleri olarak sosyal, siyasal, hukuksal, kültürel, teknolojik ve ekonomik alanda dünya genelinde sürekli olarak meydana gelen gelişmelerin doğrudan kentlerin yaşısını ve işleyişini de değiştirmesidir. Önce küreselleşme sonrasında da 2000'li yıllarda teknolojinin günlük hayatın bir parçası haline gelmesiyle birlikte kültürün dijital bir platformda var olduğunu ve yaygın bir şekilde gelişme gösterdiğini gözlemlemekteyiz. Bu içerisinde yaşadığımız dijital kültürün etki alanları dünya çapında kendini göstermekte ve kentlerde söz sahibi olan her nesilde daha da kendini hissettirmektedir. Yaşadığımız dijital kültür içerisinde kentler ve kentliler birer ağ toplumu haline dönüşmüş, bu ağ toplumları da üretimden tüketime, toplumsal ilişkilerden iktidar ilişkilere kadar birçok yapıda kendini göstermiş ve değişimin tetikleyicisi olmuştur. Ağ toplumu internet, telefon, bilgisayar gibi birçok aygıt ile binlerce milyonlarca insanın çevrimiçi şekilde bir arada bulunmasını sağlarken aslında yeni bir kültüründe oluşumunu sağlamıştır.

Bilgi ve iletişim teknolojilerinde meydana gelen gelişmelerle ise devlet, sivil toplum ve özel sektör arasındaki ilişkiler de farklı bir boyut kazanmıştır. Teknolojinin sağladığı imkânlarla erişilebilirlik daha basit bir hal almış, uygulamaya geçen politikalarda verimlilik ve etkinlik düzeyinin artırılması, şeffaf ve hesap verebilir bir yönetim şeklinin sağlanabilmesi amaç haline gelmiştir.

Runciman'ın da bahsettiği gibi dijital demokrasi, temsiliyeti kolaylaştırdığı ve kullanılacak olan araçları da çeşitlendirdiği için demokrasiye önemli ölçüde katkı sağlamaktadır. Aynı zamanda dijital demokrasi teknolojik imkanlar ile sayıca veya kuvvetçe daha az olan kitlelerin sesinin de duyulmasını ve yayılmasını sağlar. Dijital demokrasi, benzer düşünceleri paylaşan kişilerin ağ yapısı üzerinden birbirlerini bulmalarına, gruplar oluşturmalarına, bağlanmalarına ve daha etkin politikalar üretmelerine imkan sağlamaktadır. (Runciman, 2016:108). Bunların yanı sıra teknolojik araçlara erişim imkanları artıkça, kentlerde yaşayan vatandaşların politik görüşlere ve stratejik kararlara katılımı da dijital demokrasi ile artmaktadır. Ancak buradaki en belirleyici özellik kent yönetimlerindeki kişilerin de aktif şekilde teknolojik araçları kullanmaları

ve elbette halkın katılımı için demokrasi araçlarını dijitalleştirmeleridir. 2006 yılı sonrasında Belediyeler için zorunluluk haline gelen stratejik planlar, kent yönetimlerinin gelecek planlarını ve bu planların altında yatan sebepleri, katılımcılık düzeyleri ile birlikte yayınlama geleneğini başlatmıştır. Belediyelerin imkan verdiği ölçüde, Stratejik Planlar kentlerin geleceğine o kentte yaşayan sivil toplum örgütleri, özel sektör, muhtarlar ve vatandaş katılımını kolaylaştırmış ve hesap verme, şeffaflık gibi kavramları daha etkinleştirmiştir. Dijital araçlar sayesinde, stratejik planlarda yer alan konuların yanı sıra, kent meclislerinin dijital taşınması, projelerin hem stratejik düzeyde hem de taktiksel düzeyde kentli görüşüne açılması ve hatta kriz zamanlarında dayanışma kültürünü artırılması sağlanmıştır.

Dijital demokrasiyi bir ihtiyaç haline getiren kentlerde yaşayan kişi sayısının hızla artması ve bu yaşayanların demografik, sosyo-kültürel yapılarının da birbirinden çok farklılık göstermesidir. Kent yönetimleri tüm farklılıkları kapsayacak şekilde yönetim tarzı geliştirmek ve azınlıkta dahi olsa her özel grup için ihtiyaçlara yönelik çözümler sunmakla sorumludur. Bu sorumluluk bilinç düzeyi artan vatandaşlarca hesap sorma ve benzeri uygulamalara örnekler gün geçtikçe artmaktadır. Gelişen teknolojiler, dijital araçlar ve altyapılar sayesinde, yönetenler, yönetime aday olanlar, hedef kitlelerine vaadlerini, yöntemlerini, projelerini, plan ve programlarını ve hatta sonuçlarını; hedef kitle ise (vatandaşlar, kentliler vb.) hizmetlere ilişkin taleplerini, şikâyetlerini ilgili taraflara sınırsızca ve daha kolay iletebilir durumdadırlar. Siyasal süreçler içerisinde yer alan tüm faktörlerin bölgesel ve yerel olarak kullanılması ve yanı sıra demokratik aktivitelerde ve yönetimde teknolojinin kullanılması vaad sahibi ile hedef kitle arasında bir köprü oluşturmaktadır. Bu köprü üzerinde gün geçtikçe şeffaflık ve gerçek bilgi arayışı da artmaktadır.

Dijital demokrasiyi kent yönetiminde katılımcılık ve bilgi paylaşımı açısından kullanan başarılı örnekler de gittikçe artmaktadır. Viyana'da hayata geçirilmiş bir proje ürünü olan Cooperative City Magazine ile kentsel dokuyu iyileştirmek, vatandaşları sürece dahil etmek ve kent üzerindeki haklarını savunmak için çeşitli Avrupa şehirleri ve ortakları ile birlikte çalışan dijital çevrimiçi dergi geliştirilmiştir. Bu çevrimiçi dergi, Avrupa şehir-

lerinden gelecek vaat eden uygulamalarını toplayıp paylaşmaktadır. Aynı ekip projeleri sürdürmek için sürekli olarak video konferanslara katılmanın yanı sıra, dijitalde katılımcılığı artırmak için dijital etkileşimi daha ilgi çekici ve eğlenceli hale getirme çabasıdadır. Şehir planlama alanında sorunları tespit edip çözüm aramak ve davranış biçimlerini etkilemek için gün geçtikçe daha çok tercih edilen bir yöntem olan oyunlaştırma aracılığı ile dijital katılımcılığı artırmayı hedeflemişlerdir.

Dizayn, dijitalleşme ve diyalogu bir arada kapsayan bir şehir katılımcılığı modelini ortaya koyan

Helsinki ise kentin geleceğini ortak tasarım ve katılım araçlarının en modernini ile gerçekleştirmektedir. Kent genelinde vatandaşları süreçlere dahil edebilmek amacı ile bir yazılım ekibi kurulmuş, bu ekip sayesinde geliştirilen araçlar ile dijitalleşmeyi kent yönetiminde kullanan en iyi şehir olma vizyonu ile yapay zeka, robotik gibi teknolojilerle şehir stratejileri geliştirilmektedir. Bu vizyonu gerçekleştirebilmek için özel olarak tasarlanmış “Katılım Oyunu” geliştirilmiştir. Katılım Oyunu, şehir çalışanlarının katılımcılık üzerine düşüncelerine ve katılımcı eylem ile proje ve faaliyetleri nasıl gerçekleştirebilecekleri konusunda planlar yapmalarına yardımcı olmaktadır. Böylece sistem kendi içerisinde gelişecek yöntemleri de katılımcı ve oyunlaştırılmış şekilde üretmektedir. Geliştirilen bu yöntem ilk olarak katılımcı bütçe ve belediye başkanının fikir yarışması ile hayata geçirilmiş ve aktif olarak kullanılmaktadır.

Austin Kentinde ise 2014 yılında dijital kapsayıcılık üzerine bir stratejik plan hazırlanmış, halkın tamamının dijital toplum ve dijital araçlara erişim ve kullanım imkanı bulmasını vizyon olarak belirlemiştir. Bu program başarısının kritik unsurlarından bir tanesi dijital okuryazarlık olarak belirlenmiş, bu amaçla geniş kitleleri hedef alan eğitim programları başlatılmıştır. Benzer kentsel dijital stratejiler New York, Chicago gibi kentlerde de uzun yıllardır yayınlanmaktadır. Vancouver’de ise bu stratejilerde bulunan vatandaş ve işletmeler odağına şehir odağı da ilave edilmiştir. Ve yine aynı raporda dijital demokrasi konusunda olgunluk seviyesinde olan kentler “dijitalde bulunan veriler ve odakları arasında bağlantı olması durumu” olarak tanımlanmıştır.

Dijital demokrasinin kriz anlarında da doğru-hızlı bilgi paylaşımı ve krizin etkilerini azaltıcı katkıları olduğu görülmüştür. Özellikle yaşanan COVID-19 ve benzeri salgın süreçlerinde dijital katılımcılığı çevik şekilde uygulayabilen ülkelerin salgını başarılı şekilde yönettiği örnekler mevcuttur. Uzaktan sıcaklık/ısı haritaları, virüs yayılım izleme sistemleri, kamusal alanlarda gerçek zamanlı kalabalık haritaları, dezenfektan püskürtme uçakları ve güvenli mesafe elçisi görevi gören robotlar gibi uygulamalar gerçekleştirilen uygulamalardan bazılarıdır. Seul şehri, veri yönetimi ve paylaşımı açısından COVID-19 salgını sırasında dijital demokrasiyi kentin kriz yönetimine adapte edebilen iyi örneklerden birisidir: kentte, şehir sakinlerinin belediye başkanıyla eş zamanlı olarak gerçek zamanlı bilgilere erişmesine izin verildi. Böylece teşhis konulan hastaların yaş, cinsiyet, ziyaret ettikleri yerler gibi en güncel anonim verilere ve şehirdeki COVID-19 salgını ile ilgili anlık bilgilere ulaşılması sağlanmış, bulaşma riski azaltılmış ve konut sakinlerinin doğru bilgiye ve temiz alanlara erişimi kolaylaştırılmıştır.

Dijital demokrasi İzmir’de de iyi bir kent yönetim aracı haline gelmiştir. Bu gelişimde hem İzmir’de yaşayan kentlilerin sosyo-ekonomik ve kültürel yapısı hem de kent yönetiminin vizyoner bakışı etkilidir. Gerçekleştirilen en önemli uygulamalardan biri: hem kent yönetiminin hem de kent paydaşlarının birbirleri arasındaki iletişimi ve paylaşımı güçlendiren Bizİzmir platformudur. Hayata geçtiği günden bu yana kentte meydana gelen kriz anları da dahil olmak üzere, dayanışma kültürünü ve veri paylaşımını artırmış, kent yönetimine katılımı kolaylaştırmıştır. 2020 yılında kentlilere tanıtımında platformun asıl amacı “şeffaf, katılımcı ve demokratik kent yönetimi anlayışı için bir araç olarak dijitali kullanmak ve yanı sıra bu araç sayesinde kenti kentlilerle birlikte yönetmek” olarak tarif edilmiştir. Geliştirilen platform dijital demokrasinin tüm bileşenlerini kapsamaktadır: Kentlilerin haber alma özgürlüğü; birlikte hareket etme, dayanışma kültürü, katılımcılık ve kapsayıcılık. Bahsi geçen platformun kuruluşu pandemi zamanına denk gelmiş ve ilk faydalarını kriz anında beklenen yardımların gönüllülük esaslı gerçekleştirilmesi aracılığı ile sağlamıştır. Bizİzmir üzerinde pandemi sürecinde ihtiyaçlar paylaşılmış, dayanışma ile ihtiyaçlar toplanmış ve bunların yanı sıra ihtiyaçların sahiplerine

ulaştırılması konusunda gönüllü destek sağlayabilecek olanlar paketleme, dağıtım gibi iş birliklerinde ortak hareket etmiştir.

Kentte katılımçılık ile kalkınmayı birleştiren aynı zamanda bunu dijital araçlar ile yapılmasını sağlayan bir diğer örnek Invest İzmir'dir. Bu platform kentin yerel değerlerini ve karakteristik özelliklerini odakta tutarak yatırım konusunda tek platformdan detaylı bilgi sunmaktadır. Aynı platform içerisinde kentte yapılması planlanan yatırımlar ile ilgili danışmanlık hizmeti verilip, gerekli tüm izin süreçleri koordine edilmektedir.

Kentte hayata geçmesi için geliştirilen, belediyelerin ve sivil toplum kuruluşlarının projelerini oylamaya ve yoruma açmalarını sağlayacak olan sosyal medya platformu olan E-Katılım/Demokless, İzmir yerelinde dijital demokrasi adına yapılan önemli uygulamalardan birisidir. Bu platform aracılığı ile kentli kent yönetimine ait düşüncelerini, projelerini kent yönetimine sunabilmekte, sunulan tüm projeler ile ilgili yorumlar yaparak projelerin olgunlaşmasını sağlayabilmekte, projelerin oylamalarına katılarak hayata geçirilmesini istediği projeler için oy verebilmektedir. Ayrıca içeriğine göre bazı projeler istenilen özel hedef kitleye sunulabilmekte, özel anketler yapılabilmekte ve vatandaşlardan proje önerileri toplanabilmektedir. Şeffaflık ve kapsayıcılığı gerekli görülen detaylar ile paylaşmaya imkan sağlayacak olan bu uygulama aynı zamanda proje planlayan karar vericilere de gerçek bir yol haritası çizmektedir.

Kentte dijital demokrasi adına önemli bir diğer adım katılımcı yapısı ile sürdürülebilirlik konusunda öncü bir yapıda olan İzmir SKGA'dır. Bu yapı, katılımcı demokrasi ile dijital demokrasi araçlarını bir araya getiren oluşumlardan bir tanesidir. Kent ölçeğinde sürdürülebilirlik alanında çalışan farklı disiplinlerdeki profesyonelleri bir araya getirerek kentin yerel ihtiyaçlar doğrultusundaki sürdürülebilirlik çabalarına öncülük etmek için kurulan İzmir SKGA, çatısı altında yerel yönetimler, özel sektör ve sivil toplum gibi farklı paydaşları da barındırmaktadır. Geliştirilmekte olan dijital araçlar ile bu katılımcı ve gönüllü yapıyı sürekli veri paylaşma ve dayanışma ile artırmayı hedeflemiştir.

İzmir'den son örnek ise iki farklı akıllı şehir uygulaması örneğidir. Bunlardan birisi tamamen tu-

rizme yönelik bilgileri dijital altyapı ile ziyaretçilere ve kentlilere sunan Visitİzmir uygulamasıdır. Bu uygulama İzmir Büyükşehir Koordinasyonunda İzmir Kalkınma Ajansı ve Sun Express tarafından hayata geçirilmiştir. Uygulama içerisinde 2 bin 300'den fazla tarihi ve turistik noktaya dair bilgi, fotoğraf ve videonun yer almaktadır. Aynı zamanda bir sosyal medya uygulaması şeklinde tasarlanan Visitİzmir ile kullanıcılar, İzmir'in gezdikleri, gördükleri yerler ile ilgili yorum yapabiliyor, fikirlerini paylaşabiliyor. Diğer akıllı kente ilişkin dijital demokrasi aracı ise yine pandemi sürecinde kente dair önemli bir girişim örneği olan Turuncu Çember uygulamasıdır. Bu uygulama ile normalleşme sürecinde kentte bulunan işletmelere yönelik tasarlanmış olan hijyen koşullarını sağlayanlara turuncu çember sertifikası verilmiş, kentlilerin ve turistlerin geliştirilen dijital araç ile bu bilgilere harita ve farklı sorgulamalar aracılığı ile ulaşması sağlanmıştır.

Kentlerde dijital demokrasinin yaygınlaşması ve kentteki tüm paydaşların bu yapıyı destekleyecek uygulamalar ortaya koyması sürdürülebilirlik açısından tüm amaçlara dokunan gelişim demektir. Özellikle bilginin yaygınlaşması, doğru planlama ile kaynakların verimli kullanılması ve kapsayıcılığı artırdığı düşünülen tüm bu araçların İzmir'de sayıca fazlalığı kent içerisinde bulunan aktif dayanışma ve paylaşım kültürünün bir parçası olarak görülebilir. Yukarıda sayılan dijital araçlar ve benzerlerinin kullanımının ve çeşitliliğinin artacağı yakın gelecekte beklenmektedir.

Sürdürülebilir Kalkınma İçin
KÜRESEL AMAÇLAR

İzmir Sürdürülebilir Kentsel Gelişim Ağı

